

Raport końcowy

Ewaluacja efektów realizacji podziałania M4.3 typ operacji „Scalanie gruntów” w ramach PROW 2014-2020 Zrealizowany w ramach zadania 7.12 „Scalanie gruntów; ocena efektów wdrażania”

Autorzy:

dr inż. Bożena Karwat-Woźniak – IERiGŻ-PIB – koordynator całości
mgr inż. Bogdan Buks – IERiGŻ-PIB
mgr inż. Monika Wysocka – IERiGŻ-PIB

Warszawa, grudzień 2023

Zadanie wykonane w ramach umowy nr DIW.ib.070.2.2023
zawartej pomiędzy Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi a Instytutem Ekonomiki Rolnictwa
i Gospodarki Żywnościowej – Państwowym Instytutem Badawczym

Spis treści

Streszczenie	3
1. Wprowadzenie	8
2. Kontekst ewaluacji	15
3. Metodyka badań	18
3.1. Zastosowane podejście metodologiczne	19
4. Charakterystyka badanego podziałania „Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa” typ operacji „Scalanie gruntów” PROW 2014-2020	22
4.1. Założenia programowe analizowanej operacji „Scalanie gruntów” PROW 2014-2020 i ich ocena	22
4.2. Skala środków finansowych na realizację celu operacji Scalanie gruntów PROW 2014-2020	27
4.3. Skala potrzeb scaleniowych i uzasadnienie trafności realizacji operacji typu „Scalanie gruntu” w PROW	29
5. Wyniki badań – ocena efektów wdrażania operacji „Scalanie gruntów”	38
5.1. Proces realizacji operacji	38
5.1.1. Złożone wnioski o wsparcie finansowe w ramach PROW 2014-2020 – liczba, kwoty wsparcia, wykorzystanie przyznanego limitu, zróżnicowanie regionalne	39
5.1.2. Pozytywnie rozpatrzone wnioski o wsparcie finansowe w ramach PROW 2014-2020 – liczba, kwoty wsparcia, wykorzystanie przyznanego limitu, zróżnicowanie regionalne	42
5.1.3. Złożone wnioski o płatności wsparcia finansowego w ramach PROW 2014-2020 – liczba, kwoty wsparcia, wykorzystanie przyznanego limitu, zróżnicowanie regionalne	50
5.1.4. Zrealizowane płatności wsparcia finansowego w ramach PROW 2014-2020 – liczba, kwoty wsparcia, wykorzystanie przyznanego limitu, zróżnicowanie regionalne	53
5.1.5. Płatności końcowe wsparcia finansowego w ramach PROW 2014-2020 – liczba zakończonych operacji, kwoty wsparcia, wykorzystanie przyznanego limitu, zróżnicowanie regionalne	57
5.2. Ocena operacji „Scalanie gruntów” PROW 2014-2020 pod kątem uzyskanych efektów – potencjalnych i osiągniętych	60
5.2.1. Wskaźnik produktu – obszar scalonych gruntów, liczba gospodarstw objętych procesem scalania	60
5.2.2 Wskaźnik rezultatu	63
5.2.3. Efekty prac scaleniowych z perspektywy ekonomicznej	65
5.2.4. Rentowność projektów scaleniowych	69
5.2.5. Społeczno-środowiskowe skutki scaleń	72
5.2.6. Zmiany produkcyjno-ekonomicznej sytuacji gospodarstw rolnych biorących udział w scalaniu według danych Polskiego FADN	73
Podsumowanie i wnioski – rekomendacje	79
Literatura	81
Aneks Statystyczny	84

Streszczenie

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Departament Wspólnej Polityki Rolnej zlecił Instytutowi Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - PIB realizację w 2023 roku badania ewaluacyjnego nt. „Ocena efektów wdrażania wybranych działań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Wszystkie zebrane informacje mają charakter poufny, a wyniki analiz zostaną wykorzystane tylko na potrzeby niniejszej ewaluacji. W raporcie końcowym znajdują się wyłącznie uogólnione wyniki ewaluacyjne i wnioski¹.

Niniejszy raport przedstawia wyniki ewaluacji operacji „Scalanie gruntów”, oceniające efekty wdrażania tego instrumentu w oparciu o wskaźniki monitorowania, jak wskaźnik wykorzystania limitu środków oraz wskaźnika produktu, tj. obszar gruntów objętych scaleniem i zagospodarowaniem poscaleniowym. Dodatkowo ustalano długość wybudowania/utwardzenia dróg dojazdowych oraz wykonanych zadrzewień i zakrzewień i powierzchni terenów wydzielonych na cele miejscowej użyteczności publicznej. Określono również skalę realizacji operacji scalania gruntów na terenach o niekorzystnych warunkach gospodarowania oraz wpływ ich na poprawę warunków środowisko-krajobrazowych. Ustalono również wpływ zrealizowanych scaleń gruntów na zmiany w wiejskiej przestrzeni, a przede wszystkim przeobrażenia w przestrzeni produkcyjnej gospodarstw rolnych oraz osiągniętych przez nich wyniki produkcyjne.

Cel ten osiągnięto kierując się kryteriami: trafności², skuteczności³ i efektywności⁴. Zostaną przeprowadzone następujące analizy w oparciu o odpowiedzi na pytania ewaluacyjne, które sformułował Zamawiający:

- Czy sposób zdefiniowania beneficjentów/grupy docelowej, zakresu lub warunków udzielania pomocy, kryteriów dostępu, sposobu wyboru operacji, założeń budżetowych (wysokość pomocy, całkowity budżet działania, zasady podziału środków pomiędzy województwa) w ramach poszczególnych działań PROW 2014-2020 jest:
  - spójny z założonymi celami w PROW 2014-2020 – przedstawione w kontekście celu szczegółowego 2A i celów przekrojowych założonych w PROW;
  - czy udzielona pomoc publiczna odpowiada na potrzeby beneficjentów – przedstawienie analizy złożonych wniosków w kontekście podpisanych i zrealizowanych umów na finansowanie projektów scaleniowych;
- Czy i w jakim stopniu zakontraktowane projekty scaleniowe zapewniają osiągnięcie założonych w programie wskaźników produktu - przestawienie wskaźnika finansowego (rezultatu) i wskaźników rzeczowych (obszar scaleń).

Realizacja celu ewaluacyjnego operacji „Scalanie gruntów” zostanie osiągnięta dzięki pogłębionym analizom w obszarze wyznaczonym przez pytania badawcze w oparciu o materiał statystyczny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) od momentu rozpoczęcia ich

---

¹ List polecający Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Departament Wspólnej Polityki Rolnej, z dnia 2 marca 2023 r. Znak sprawy: WPR.zoe.514.3.2023.

² Rozdrobnienie obszarowe i szachownica gruntów – pozwoli ocenić stopień, w jakim cele przedsięwzięcia są zgodne z wymaganiami beneficjenta, potrzebami lokalnymi oraz politykami.

³ W jakim przedsięwzięcie osiągnęło (lub ma osiągnąć) zakładane cele – przy uwzględnieniu stopnia ważności tych celów, zgodnie z zapisami w PROW 2014–2020 dla operacji typu scalanie gruntów.

⁴ Ocena przekształcenia funduszy w efekty – kryterium koszt scalenia 1 ha, koszt zagospodarowania poscaleniowego 1 ha.

wdrażania do końca 2022 roku. Ze względu na możliwości pozyskania materiału empirycznego z ARiMR w niniejszym raporcie – analiza scaleń i zagospodarowania poscaleniowego dotyczy głównie tego typu prac w odniesieniu z perspektywy gospodarstw rolnych, związanych ze zmianami przestrzeni ich funkcjonowania umożliwiającymi poprawę ich konkurencyjności i umożliwiających dalszy rozwój. Przede wszystkim wymiarowi oddziaływania realizowanych/zrealizowanych projektów scaleniovych na poprawę struktury przestrzennej gruntów w gospodarstwach (rozłogu) objętych procesem scaleń. Przeprowadzono również analizę zmian w przestrzeni wiejskiej (m.in. zmniejszenie liczby działek i ich powierzchni oraz wydzielenie obszaru na cele ogólne) oraz możliwości wpływu prac scaleniovych na poprawę warunków środowiskowych i krajobrazowych na obszarze, na którym były prowadzone.

W badaniu skoncentrowano się na:

- analizie założeń programowych PROW 2014-2020 w zakresie ewaluowanej operacji, tj. zasad ubiegania się o finasowanie i warunków udzielania pomocy;
- ustaleniu wskaźników oceny zakresu realizacji operacji i projektów jednostkowych;
- określeniu znaczenia procesu scalania gruntów w wymiarze ekonomicznym, społecznym i środowiskowym;
- rozpoznania kontekstu ewaluacji;
- uzasadnienia trafności prowadzenia prac scaleniovych i ich finasowania ze środków publicznych;
- zasadności wojewódzkiego podziału środków;
- analizie danych dotyczących liczby złożonych, realizowanych i zakończonych wniosków, w przypadku złożonych i realizowanych projektów scaleniovych uwzględniono również aspekt finansowy;
- łącznego zakresu zrealizowanych płatności, w tym w odniesieniu do projektów zakończonych;
- oceny projektów jednostkowych z perspektywy ich wpływu na organizację przestrzeni wiejskiej oraz przestrzeni produkcyjnej gospodarstw rolnych;
- skali realizacji celów społecznych i środowiskowych w projektach scaleniovych.

Wyniki badań są przedstawione łącznie dla całej Polski oraz w ujęciu województw na terenie których realizowano operacje M4.3. W przypadku analizy projektów jednostkowych, w miarę możliwości, również w układzie gmin/powiatów. W prezentowaniu efektów realizacji pracy obok tabel, są wykorzystywane wykresy i mapy.

Z wykonanych prac wynika, że przyjęte do realizacji projekty scaleniove i zagospodarowania poscaleniowego w ramach operacji M4.3 umożliwią scalenie ponad 180,5 tys. ha gruntów, składających się z 302 065 działek ewidencyjnych o średnim obszarze 0,60 ha⁵). Pracami scaleniovymi objęte są głównie użytki rolne, które stanowią 79,3% łącznej powierzchni, na której realizowane są prace scaleniove gruntów. Zgodnie z założeniami, badana operacja skierowana jest do gospodarstw rolnych i ma poprawić warunki ich funkcjonowania. Grunty, na których zorganizowane były gospodarstwa rolne obejmowały obszar ok. 170 tys. ha, w tym ok. 142 tys. ha (83,4%) to grunty rolne. Grunty gospodarstw rolnych stawią 94,1% łącznej powierzchni obiektów scaleniovych.

Powierzchnia scalanych gruntów była bardzo zróżnicowana regionalnie i stanowiła pochodną liczby realizowanych operacji scaleniovych, będącą następstwem potrzeb w tym zakresie, aktywności samorządów powiatowych, będących beneficjentem finansowym poddziałania oraz przyznanych

---

⁵ Występujące rozbieżności pomiędzy informacjami ze Sprawozdania z monitoringu PROW 2014–2020 w 2022 roku, a danymi ustalonymi na podstawie projektów jednostkowych wynikają z sytemu raportowania.

środków finansowych na realizację prac w ramach PROW 2014-2020. Wielkość środków była uwarunkowana potrzebami scaleniowymi wynikającymi z wielkości obszarowej gospodarstw oraz skalą szachownicy i wadliwości rozłogu oraz zróżnicowaniem terenu. Wprawdzie rozdrobnienie obszarowe oraz duża szachownica gruntów i niekorzystny rozłóg występuje lokalnie na terenie całego kraju, nasilenie tego zjawiska ma wybitnie terytorialny wymiar i koncentruje się głównie w regionach południowych i południowo-wschodnich. Tam też jest największe zróżnicowanie terenu, a w rezultacie największe potrzeby w zakresie scalania gruntów.

Pomoc na operację „Scalanie gruntów” ma formę refundacji ze środków publicznych całości kosztów kwalifikowanych (w tym EFRROW – 63,6%) poniesionych przez beneficjenta na realizację operacji, z wyłączeniem województw: warmińsko-mazurskiego, kujawsko-pomorskiego i zachodniopomorskiego. Tym samym ostateczny limit środków finansowych wynoszący niespełna 423,1 mln euro był rozdysponowany pomiędzy trzynaście województw, a ilość przyznanych środków wynikała w głównej mierze z potrzeb scaleniowych. W rezultacie najwięcej środków otrzymały samorządy z województwa podkarpackiego (27%), lubelskiego (19%), podlaskiego (13%) i małopolskiego (10%), czyli wschodnich i południowo-wschodnich regionów kraju. Najmniej, bo ok. 1% otrzymały województwa: opolskie, łódzkie, lubuskie i wielkopolskie.

Pomoc w ramach podziałania M4.3 jest wdrażana przez Samorządy Województw, stąd również nabory wniosków o jej przyznanie były prowadzone oddzielnie w poszczególnych województwach. Pierwsze nabory zostały uruchomione już w marcu 2016 r. (woj. dolnośląskie, lubuskie, mazowieckie, podkarpackie, pomorskie). Jednak do końca 2016 r. nabory odbyły się we wszystkich trzynastu województwach uprawnionych do realizacji operacji M4.3, a ostatnie w 2022 roku. Łącznie przeprowadzono 55 naborów, w tym blisko połowa została przeprowadzona w południowo-wschodnich województwach Polski, w tym ponad 1/4 - była wykonana w województwach podkarpackim i lubelskim.

Zgodnie z powyższym, to końca 2022 r. najwięcej (63%) z 234 wniosków o wsparcie złożyły samorządy wymienionych powyżej regionów, w tym 24% - pochodziło z województwa podkarpackiego, a kolejne 18% z województwa lubelskiego oraz 12% z województwa małopolskiego.

Wartość złożonych wniosków wynosząca 2 189,9 mln zł minimalnie (o 11%) przekraczała łączny limit środków na realizację podziałania M4.3. Jednak po uwzględnieniu wniosków wycofanych i odrzuconych kwota na jaką opiewały przyjęte wnioski nie umożliwiała wykorzystania limitu. Ta sytuacja miała charakter powszechny, tylko w jednym województwie złożone wnioski przekraczały limit przyznanych środków.

W analizowanym okresie podpisano 184 umowy o wsparcie finansowe operacji scalania gruntów na kwotę 1 804,6 mln zł, co stanowiło 92% limitu środków na scalenia. Jednak uwzględniając fakt, że po 31.12.2022 nadal trwa procedowanie złożonych wniosków i prawnie dopuszczona jest możliwość wzrostu (o 5%) kosztów kwalifikowanych realizowanych inwestycji scaleniowych można uznać, że kwota przyznanych środków zostanie w pełni wykorzystana.

Przyjęte do realizacji w ramach PROW 2014-2020 projekty scaleniowe umożliwią uzyskanie następujących produktów rzeczowych:

- objęcie scaleniami: **180 545 ha**, składających się z **302 065** działek ewidencyjnych o średniej powierzchni **0,6 ha**;
- realizację scaleń w **39 577 gospodarstwach** zorganizowanych na obszarze **169 862 ha**, w tym **141 698 ha UR**;

- średnia powierzchnia gospodarstwa objętego inwestycjami scaleniowymi **4,73 ha**;
- przeprowadzenie rekultywacji na obszarze **1 344 ha**;
- budowę/przebudowę **3 734 km** dróg, w tym **1 327 km** to drogi nowowytbudowane.

Regionalna struktura wartości wsparcia wynikająca z podpisanych umów była zbieżna z procentowym podziałem środków na scalenia w ramach PROW 2014-2020 na poszczególne województwa. Tym samym wartość wsparcia wynikająca z podpisanych umów scaleń gruntów była najwyższa w południo-wschodnich regionach Polski, zwłaszcza w województwie podkarpackim, w którym przyznane wsparcie stanowiło 27% całkowitej zakontraktowanej kwoty. Jednak wartość wsparcia przyznanego na realizację scaleń gruntów w województwie podkarpackim umożliwiła w 89% wykorzystanie przyznanego limitu. Największe, bo praktycznie całkowite wykorzystanie limitu wartości przyznanego wsparcia było w województwie śląskim i podlaskim.

Według stanu na koniec 2022 r. beneficjenci złożyli 202 wnioski o wypłatę wsparcia za zrealizowane prace scaleniowe, na kwotę 394,6 mln zł. Stanowiła ona ponad 20% limitu wsparcia. Liczba wniosków o płatność i kwota na jakie opiewały była zróżnicowana regionalnie i była uwarunkowana wieloma czynnikami, wśród których na plan pierwszy wysuwa się liczba realizowanych inwestycji i ich wartość oraz koszty zrealizowanych poszczególnych etapów prac i ich liczby. W rezultacie ponad 80% wniosków o płatności złożyli beneficjenci z 5 województw południowe i południowo-wschodniej Polski, w tym aż 45% pochodziło z województwa podkarpackiego.

Z analizy sprawozdania z realizacji PROW 2014-2020 wynika, że do końca 2022 roku zrealizowano 112 płatności na rzecz 46 beneficjentów w kwocie 352,5 mln złotych, co ok. 18% wartości środków na realizację operacji M4.3. Wykonane płatności, jak i ich wartość koncentrowały się na województwach Polski południowo-wschodniej. Wartość wypłaconych środków beneficjentom z województwa lubelskiego, podkarpackiego, śląskiego i podlaskiego stanowiła 78% całkowitej wartości wypłat, w tym ponad 54% - to środki wypłacone beneficjentom w województwie podkarpackim i lubelskim.

Według danych o jednostkowych projektach scaleniowych ARiMR do końca 2022 r. zakończono 26 operacji scalania gruntów i zagospodarowania poscaleniowego zlokalizowanych w dziesięciu województwach. Zakończone projekty stanowiły **14,1%** zatwierdzonych do wsparcia finansowego w ramach PROW 2014-2020. Wartość zrealizowanych operacji wynosiła **145,5** mln zł, a kwota wypłaconych środków publicznych wynosiła **143,4 mln zł**, co stanowi 7,3% limitu finansowego operacji M4.3 PROW2014-2020, a jednocześnie **8,0%** wartości zatwierdzonego wsparcia. Zatwierdzonych. Wykonanie tych prac umożliwiło uzyskanie następujących efektów rzeczowych:

- powierzchnia gruntów na cele lokalnej użyteczności publicznej – **26,00 ha**;
- obszar gruntów z poprawą warunków krajobrazowych – **7 704 ha**;
- areał gruntów z poprawą stosunków wodnych w zakresie małej retencji – **702 ha**;
- powierzchnia scalonych gruntów – **23 555 ha** (**w 19 030 ha to użytki rolne**, stanowią one **13,1%** łącznego obszaru scalanych gruntów);
- liczba gospodarstw rolnych uczestniczących w zakończonych projektach – **6 124**, zatem **15,5%** łącznej liczby scalanych gospodarstw;
- zmniejszenie liczby działek w obiekcie scaleniowym o **40,6%**;
- spadek średniej liczby działek w gospodarstwie o **40,9%**, w konsekwencji wiosła ona **2,9**;
- zwiększenie średniej powierzchni działki ewidencyjnej o **0,5 ha** tj. **62,5%**;

- spadek średniej odległości działek do ośrodka gospodarczego o **1,8 km**, tj. o ponad **1/3**;
- wybudowanie **181 km** i przebudowanie **257 km** dróg, czyli łącznie **422 km**;
- przeprowadzono rekultywację na obszarze **80 ha**;
- poprawę stosunków wodnych na obszarze **702 ha**;
- wykonanie zadrzewień bądź i zakrzewień o długości **1 331 km**.

Z wykonanych analiz wynika, że podziałanie **M4.3 „Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa (typ operacji Scalanie gruntów)”** realizowane w ramach działania **M04 „Inwestycje w środki trwałe”** realizuje cel szczegółowy **2A** jakim jest **„Poprawa wyników gospodarczych wszystkich gospodarstw oraz ułatwienie restrukturyzacji i modernizacji gospodarstw, szczególnie z myślą o zwiększeniu uczestnictwa w rynku i zorientowania na rynek, a także zróżnicowania produkcji rolnej”**, gdyż rezultatem wykonanych prac scaleniowych są z pozytywne zmiany w przestrzeni produkcyjnej scalonych gospodarstw rolnych i poprawę uzyskiwanych efektów ekonomicznych. Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego w wyniku przeprowadzonych scaleń był o **38,9%** wyższy w roku zakończenia prac w porównaniu do czasu przed scaleniem, a w następnym – o **48,9%**

Z badań wynika, że poniesione nakłady na inwestycje scaleniowe zwracają się **od 2 do 7 lat**, a roczna stopa zwrotu kosztów scalania waha się **od 5,3 do 55,2%**.

Wprowadzenie

Za mocną stroną polskiego rolnictwa, na tle pozostałych krajów UE, należy uznać stosunkowo duże zasoby gruntów rolnych (UR)⁶. Oznacza to, że w Polsce istnieją warunki sprzyjające rozwojowi produkcji rolniczej, która ponadto może być prowadzona w sposób zrównoważony, o niższych kosztach dla środowiska w porównaniu z intensywną produkcją rolniczą. Jednak zasadniczym problemem rozwojowym polskiego rolnictwa jest niezmiennie jego duże rozdrobnienie agrarne, tj. stanu rolniczych podmiotów produkcyjnych (Pietrzak i Walczak, 2014), którego determinantą jest niski poziom wyposażenia w grunty rolne gospodarstw rolnych.

Według danych PSR 2020 średni obszar gospodarstwa rolnego powyżej 1 ha UR wynosi 11,56 ha UR, w tym indywidualnego gospodarstwa rolnego – 10,61 ha UR. Obszar użytków rolnych, aż w ok. 3/4 gospodarstw rolnych nie przekracza 10 ha, a tylko 6% użytkuje – co najmniej 30 ha UR. W zasadzie tylko gospodarstwa o wielkości 30 i więcej ha UR, teoretycznie mające szanse na sprostanie nasilającej się konkurencji i dalszego rozwoju (Sadowski i inni, 2019). Struktura obszarowa i wielkości ekonomicznej gospodarstw rolnych, a głównie struktura użytkowania gruntów przez podmioty z poszczególnych grup obszarowych i klas wielkości, stanowi zasadniczy przejaw konkurencyjności potencjalnej na poziomie mikroekonomicznym, gdyż to ona decyduje o przeciętnych w danym kraju ekonomicznych warunkach gospodarowania (Pocza, 2012).

Negatywne skutki niskiego poziomu wyposażenia w grunty rolne większości gospodarstw są potęgowane przez dużą szachownicę gruntów⁷ oraz wadliwy rozłóg gospodarstwa, tj. przestrzenne rozmieszczenie poszczególnych gruntów gospodarstwa rolnego w stosunku do ośrodka gospodarczego (gruntów zabudowanych)⁸. Od charakteru rozłogu, geometrii rolniczych działek gospodarczych (wielkości i ich kształtu) i ich odległości od ośrodka gospodarstwa zależą nie tylko koszty dojazdu do danej działki, celem wykonania prac agrotechnicznych i transportu zebranych ziemioptodów, ale również możliwości zastosowania nowoczesnych technologii produkcji. Konfiguracja rozłogu ma również duże znaczenie przy określaniu wartości rynkowej nieruchomości wykorzystywanych rolniczo.

---

⁶ W 2020 roku we władaniu gospodarstw rolnych w Polsce było prawie 15,0 mln ha UR (tj. ok. 9% łącznej powierzchni gruntów rolnych w UE-27), w tym indywidualnych gospodarstw rolnych – blisko 13,7 mln ha. Biorąc pod uwagę powierzchnię użytków rolnych, Polska na tle krajów UE-27 znajduje się na czwartym miejscu (za Francją, Hiszpanią i Niemcami).

⁷ W literaturze fragmentacja ziemi (land fragmentation) — szachownica jest definiowana na różne sposoby, identyfikujemy ją poprzez trzy odrębne aspekty: /1/ oznacza, że gospodarstwo rolne składa się z niewymiarowych działek /pól technologicznych/, które są zbyt małe dla racjonalnej uprawy; /2/ działki są nieciągłe i mieszają się z działkami użytkowymi przez innych rolników; /3/ są oddalone od ośrodka gospodarczego (Shuhao 2006). Na podstawie literatury przedmiotu można wydzielić trzy typy szachownicy gruntów: drabinkowy, wstęgowy, nieregularny. W ramach każdego z typów można wyodrębnić następujące podtypy: /1/ drabinkowy – podtyp drabinkowo – wstęgowy i drabinkowo – nieregularny, /2/ wstęgowy – podtyp wstęgowo – drabinkowy i wstęgowo – nieregularny; /3/ nieregularny – podtyp nieregularno – drabinkowy i nieregularno – wstęgowy (Noga, Schilbach 1991). Poszczególne działki gospodarstwa mogą znajdować się na obszarze wsi, w której ma miejsce zamieszkania ich właściciel. Wystąpi wtedy zjawisko szachownicy wewnętrznej lub /i/ poza obszarem wsi, w której mieszka ich właściciel, co spowoduje wystąpienie szachownicy zewnętrznej.

⁸ Konfiguracje rozłogu: /1/ **korzystna** – gdy odległości poszczególnych pól od ośrodka gospodarczego oraz ich wielkość i kształt są jednakowe lub zbliżone, dojazdy do każdego z nich możliwie krótkie i dogodne; /2/ **niekorzystna** – gdy powierzchnia gospodarstwa ma kształt wydłużony lub wybitnie nieforemny, pola leżą w dużej odległości od ośrodka gospodarczego, a dojazd do nich jest czasochłonny i niewygodny. Można wyodrębnić następujące **rodzaje rozłogu**: /1/ **zwarty** (grunty są w jednym kawałku i tworzą kwadrat), /2/ **rozszerzony** (grunty są w jednym kawałku, ale tworzą wydłużony prostokąt lub inny czworokąt), /3/ **wyspowy** (grunty są rozmieszczone w wielu kawałkach na większej powierzchni, są poprzedzielane gruntami innych właścicieli).

Struktura przestrzenna gruntów gospodarstw rolnych jest wynikiem długotrwałego procesu pozostającego w związku ze stosunkami społeczno-gospodarczymi a także warunkami przyrodniczymi. Tym samym przyczyny powstawiania szachownicy przestrzeni wiejskiej są bardzo różnorodne i wieloaspektowe. Jednak szachownica pól jest głównie efektem rozdrabniania gospodarstw rolnych i ich rozproszenia, które postępuje w wyniku podziału pierwotnych dużych obszarów gruntu należących do jednego właściciela. Podział może następować np. na skutek spadku dzielonego na wielu spadkobiorców, podziału przy darowiźnie lub przez sprzedaż części gruntu. W ostatnich latach na zwiększenie fragmentacji gruntów wpływają procesy prywatyzacji i rozdysponowywania gruntów rolnych Skarbu Państwa i wzrostu wyposażenia w ziemię towarowych, rodzinnych gospodarstw rolnych, a także rozwój infrastruktury technicznej, zwłaszcza drogowej i budownictwa.

Na podstawie gromadzonych w Głównym Urzędzie Geodezji i Kartografii statystyk można stwierdzić, że od 2008 roku w Polsce następuje systematyczny wzrost liczby działek ewidencyjnych. W 2019 r. liczba działek ewidencyjnych wyniosła 37,36 mln i była o 3,12 mln (9,1%) większa niż w 2008 r., co 10 gospodarstwo składa się z 10 i więcej działek z UR (Główny Urząd Geodezji i Kartografii, 2023).

Szachownica pól chociaż wygląda malowniczo, jednak zwykle jest zjawiskiem niekorzystnym z ekonomicznego punktu widzenia, zwłaszcza gdy do danego rolnika należy kilka – kilkanaście niewielkich pól (rolniczych działek gospodarczych), czasami znacznie oddalonych od siebie i od ośrodka gospodarczego. To powoduje wzrost kosztów produkcji rolniczej. W konsekwencji następuje spadek efektywności gospodarowania i pozycji konkurencyjnej gospodarstwa.

Wadliwy rozłóg znacząco utrudnia możliwość wprowadzania postępu rolniczego w gospodarstwie oraz adaptacji profilu produkcyjnego do zmieniających się warunków rynkowych. W ekstremalnych sytuacjach – gdy wielkość gospodarczych działek rolnych w gospodarstwie rolnym jest poniżej 0,10 ha UR - powoduje rozdrobnienie, które wyklucza możliwość udzielania wsparcia w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, w celu dalszego rozwoju działalności rolniczej lub zmiany profilu produkcji.

Prawidłowa struktura przestrzenna gruntów gospodarstw rolnych stanowi jeden z fundamentalnych czynników warunkujących poziom efektywności ekonomicznej działalności rolniczej, zarówno z perspektywy mikro, jak całego rolnictwa i szansą na korzystanie z osiągnięć współczesnej techniki rolniczej.

Wadliwy rozłóg gruntów gospodarstwa ma charakter powszechny, ale najbardziej uwidacznia się w południowych i wschodnich regionach Polski, tj. w województwach o najbardziej rozdrobnionej strukturze obszarowej.

Podstawowym narzędziem zmniejszenia szachownicy gruntów i poprawy rozłogu gospodarstw rolnych są scalania gruntów. Ten proces jest głównym zabiegiem w procesie urzędziowym, kształtującym sposób wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej gospodarstw rolnych (Woch, 2010, 2001) i ukształtowania rozłogu gospodarstw zbliżonego do optymalnego (Ustawa o scalaniu i wymianie gruntów, 1982).

Scalanie gruntów ma w Polsce długą tradycję. Sejm II Rzeczypospolitej Polskiej 31 lipca 1923 r. uchwalił ustawę o scalaniu gruntów. W Polsce pierwszym aktem prawnym w randze ustawy, regulującym kompleksowo scalenia gruntów, tj. prace geodezyjno-urzędziowo-rolne, mające na celu poprawę struktury obszarowej gospodarstw rolnych była wielkim krokiem naprzód w II Rzeczypospolitej Polskiej, a scalenia gruntów wykonane na jej podstawie przyczyniły się do przeorganizowania przestrzeni wielu polskich wsi w dwudziestolecie międzywojennym i po II wojnie

światowej. Ustawa ta, pomimo zmieniających się warunków politycznych i ekonomicznych polskiej wsi, obowiązywała prawie pół wieku. Na jej podstawie dokonano scaleń gruntów rolnych na powierzchni ponad 5,4 mln ha, co miało znaczący wpływ na poprawę struktury gospodarstw rolnych.

Nowa ustawa o scalaniu gruntów uchwalona została przez Sejm PRL 24 stycznia 1968 roku (Dz. U. z 1968 r. Nr 3, poz. 13), a kolejną uchwalona 26 marca 1982 roku, stosowana od 1989 roku. W oparciu o w/w ustawy pracami scaleniowymi objęto odpowiednio ok. 5 mln ha (lata 1968-1982) i ok. 0,66 mln ha (lata 1982-2004) ziemi. Mimo pewnych korekt regulacji prawnych, prowadzone prace prowadziły głównie do poprawy rozłogu.

Od momentu wstąpienia Polski do Unii Europejskiej (UE) prace scaleniowe są współfinansowane z budżetu UE i są prowadzone w szerszym zakresie. W zagospodarowaniu poscaleniowym uwzględniają: urządzenie dróg (głównie utwardzenie) transportu rolniczego, porządkowanie terenu celem umożliwienia objęcia w posiadanie nowo wydzielonych działek; korektę przebiegu rowów melioracyjnych, przebudowę przepustów, melioracji przeciwerozynnych, zyskanie terenów na cele określone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego; zniesienie służebności i współwłasności bez opłat, likwidację zaniedbanych wspólnot; uporządkowanie stanów prawnych wraz z zapisami w nowych Księgach Wieczystych (KW); aktualizację gleboznawczej klasyfikacji gruntów, ukształtowanie granicy rolno-leśnej; powstanie aktualnej numerycznej mapy ewidencyjnej i innych numerycznych warstw dotyczących infrastruktury technicznej oraz przeprowadzenie innych niezbędnych zadań na scalanym obiekcie.

Łącznie w latach 2004-2013 zrealizowano scalenia na 118,2 tys. ha. W kolejnych perspektywach finansowych WPR zaplanowano prace scaleniowe na ok. 220 tys. ha (PROW 2014-2020) i 50 tys. ha (PROW 2023-2027), a potrzeby scaleniowe w Polsce są ogromne i dotyczą 7,1 mln ha gruntów w tym w trybie pilnym 1,4 mln ha (Jadaczyn, Woch, 2017).

Scalenia gruntów są podstawowym narzędziem umożliwiającym poprawę lub przebudowę struktury przestrzennej gruntów, w szczególności gospodarstw rolnych. Proces scaleń gruntów odgrywa istotną rolę w urządzeniu przestrzeni wiejskich, ponieważ determinuje rozwój funkcji pełnionych na tych obszarach przez podmioty gospodarcze. Charakter przestrzeni i warunki naturalne wpływają na funkcjonowanie sfery ekonomicznej, społecznej czy środowiskowej obszarów wiejskich. Poprzez zmiany w strukturze własności i użytkowania, scalenia prowadzą do naturalnego wydzielenia obszarów funkcjonalno-przestrzennych, niwelując tym samym potencjalne konflikty przestrzenne, środowiskowe i społeczne. Proces scaleń gruntów korzystnie wpływa na rozwój rolnictwa, poprawę rozłogu i funkcjonowania gospodarstw rolnych oraz rozwój innych pozarolniczych funkcji na obszarach wiejskich.

Poprzez zmiany w strukturze własności i użytkowania scalenia prowadzą do naturalnego wydzielenia obszarów funkcjonalno-przestrzennych, niwelując tym samym potencjalne konflikty przestrzenne, środowiskowe i społeczne. Proces scaleń gruntów korzystnie wpływa nie tylko na rozwój rolnictwa, poprzez poprawę rozłogu i warunków funkcjonowania gospodarstw rolnych, ale również rozwój innych pozarolniczych funkcji na obszarach wiejskich.

Scalenia i wymiany gruntów są jednymi z bardziej skomplikowanych procesów administracyjnych, mających charakter zbiorowej operacji gospodarczej. Postępowanie scaleniowe prowadzone jest w oparciu o ustawę o scalaniu i wymianie gruntów z 1982 roku⁹, która zawiera

---

⁹ Ustawa z dnia 26 marca 1982 r. o scalaniu i wymianie gruntów (Dz.U. 1982 nr. 11 poz. 80 z późn. zmianami), aktualny tekst ujednolicony Dz.U. 2023 r. poz. 1197, Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 11 maja 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o scalaniu i wymianie gruntów

większość przepisów regulujących proces scaleń. W zakresie nieuregulowanym wspomnianą ustawą, zastosowanie mają przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego¹⁰.

Zgodnie z treścią art. 1 ustawy o scalaniu i wymianie gruntów celem postępowania scaleniowego jest „...*tworzenie korzystniejszych warunków gospodarowania w rolnictwie i leśnictwie poprzez poprawę struktury obszarowej gospodarstw rolnych, lasów i gruntów leśnych, racjonalne ukształtowanie rozłogów gruntów, dostosowanie granic nieruchomości do systemu urządzeń melioracji wodnych, dróg oraz rzeźby terenu...*”. Kierując się duchem i literą prawa oraz potrzebami o charakterze ekonomicznym, społecznym i środowiskowym, niezwykle ważne w tym aspekcie jest rozsądne kształtowanie rozłogów gruntów, dostosowanie granic nieruchomości do systemu urządzeń melioracji wodnych, dróg oraz rzeźby terenu.

Wspomniana ustawa definiuje i określa podstawowe pojęcia mające związek ze scalaniem gruntów, w tym m.in. takie jak: grunty (rolne, leśne, pod wodami, drogami i liniami kolejowymi, zabudowane), rozłóg gruntów, właściciel, uczestnik scalenia, inwestor, prace scaleniowe czy zagospodarowanie poscaleniowe. Rozpatrując obszar scalenia mamy zazwyczaj na uwadze grunty położone w jednej lub kilku wsiach bądź w ich częściach. Zgodnie z art. 3 ww. ustawy, wykonawcą i przeprowadzającym postępowanie scaleniowe oraz zagospodarowanie poscaleniowe jest starosta, wydający w sprawie wszczęcia postępowania stosowne postanowienie. Określa ono granice i powierzchnię obszaru scalenia lub wymiany gruntów, wykaz uczestników oraz przewidywany termin zakończenia prac. Na postanowienie o wszczęciu postępowania scaleniowego przysługuje stronom zażalenie. Starosta posiada także kompetencje w zakresie odmowy wszczęcia postępowania scaleniowego. Organem wyższego stopnia w rozumieniu Kodeksu Postępowania Administracyjnego w stosunku do starosty w sprawach z tego zakresu jest wojewoda.

Scalania gruntów finansowane są ze środków publicznych, głównie ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich zgodnie z art. 17 Rozporządzenia (UE) nr 1305/2013¹¹ w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020)¹².

Projekty scaleniowe z założenia prowadzone są na obszarach charakteryzujących się dużym rozdrobnieniem i rozproszeniem gruntów wchodzących w skład gospodarstw rolnych. Ich podstawowym celem jest poprawa rozłogu¹³ gruntów poszczególnych gospodarstw. W wyniku

---

¹⁰ Dz. U. 1960 Nr 30 poz. 168 z późniejszymi zmianami.

¹¹ Podstawą prawną funkcjonowania PROW 2014–2020 w Polsce są:

- ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2022 r. poz. 2422 ze zm.),
- ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. z 2022 r. poz. 943).

Komisja Europejska 31 sierpnia 2021 r. decyzją wykonawczą C(2021) 6553 zaakceptowała strategiczną zmianę PROW 2014–2020 wprowadzającą okres przejściowy, wydłużający implementację Programu o 2 lata.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005.

¹² Obwieszczenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 października 2021 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej na operacje typu "Modernizacja gospodarstw rolnych" w ramach poddziałania "Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020. (Dz.U. 2021 poz. 2101).

¹³ Zgodnie z ustawą o scalaniu i wymianie gruntów przez rozłóg rozumie się rozmieszczenie gruntów gospodarstwa rolnego w stosunku do gruntów zabudowanych.

zmniejszenia liczby działek gospodarczych w ramach jednego gospodarstwa, uzyskuje się poprawę efektywności gospodarowania poprzez zmniejszenie kosztów transportu, ułatwienie procesów mechanizacji upraw polowych oraz możliwości zastosowania innowacyjnych technologii. Ponadto, w ramach projektu scaleniowego przeprowadza się prace w zakresie zagospodarowania poscaleniowego terenu, uwzględniające wymogi ochrony środowiska naturalnego, dostosowanie granic nieruchomości do systemu urządzeń melioracji wodnych, dróg oraz rzeźby terenu, co ogranicza proces erozji gleb.

Wśród korzyści dla rolnika, poza wyżej wymienionymi, wskazuje się także na: zmniejszanie ilości działek ewidencyjnych w gospodarstwie i zwiększenie ich średniej powierzchni, zmniejszenie odległości działek od siedliska i skrócenie czasu dojazdu, zapewnienie dostępu do drogi publicznej, trwałą stabilizację punktów granicznych, zmniejszenie ilości działek o nieregularnych kształtach, zwolnienia i ulgi w podatku rolnym przez okres 3 lat po zakończeniu postępowania scaleniowego, przebudowę przepustów i poprawę parametrów technicznych urządzeń melioracji wodnych, przystosowanie gruntów do podjęcia racjonalnych prac agrotechnicznych, dostosowanie do rzeźby terenu czy obranego kierunku produkcji, właściwe wydzielenie zlokalizowanych gruntów na cele zabudowy siedliskowej, łagodzenie dezorganizującego wpływu inwestycji infrastrukturalnych na ukształtowanie rozłogu gruntów, znoszenie zbędnych służebności i współwłasności gruntowych, uporządkowanie stanów prawnych wraz z zapisami w nowych Księgach Wieczystych itp.

Wśród korzyści społecznych, wskazuje się na: wydzielenie niezbędnych gruntów na cele użyteczności publicznej, właściwe kształtowanie przestrzenne gruntów przewidywanych w planach zagospodarowania przestrzennego na cele budownictwa, rozwiązywanie istniejących sporów granicznych. Z kolei mówiąc o korzyściach środowiskowych warto pamiętać przede wszystkim o: realizacji stref buforowych i miedz śródpolnych, alternatywnym zagospodarowaniu nieużytków gruntowych, realizacji zalesień, zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i w pasach drogowych, kształtowaniu korytarzy ekologicznych, realizacja tzw. „małej retencji” oraz konserwacji urządzeń melioracji wodnych czy wydzieleniu terenów na cele rekreacyjno-wypoczynkowe.

Wieloletnie doświadczenia zdobyte w krajach Unii Europejskiej pozwalają stwierdzić, że najlepszym rozwiązaniem dla rozwoju obszarów wiejskich jest kompleksowa realizacja zadań z zakresu scalania gruntów, odnowy wsi oraz gospodarowania rolniczymi zasobami wodnymi. W krajach tych wymienione wyżej zadania realizowane są kompleksowo jako wspólna inwestycja, w Polsce każda grupa zadań jest wykonywana oddzielnie, stwarza to duże utrudnienia w skoordynowaniu zadań oraz uniemożliwia uzyskanie skumulowanego efektu gospodarczego i ekonomicznego przez rolników.

Obszar na którym realizowane są scalenia gruntów zlokalizowany jest w przestrzeni wiejskiej. W wielu przypadkach dominującą grupą gruntów są grunty orne i użytki zielone. Przestrzeń przylegająca do tych obszarów to kompleksy leśne, grunty zadrzewione, wody stojące, ciek naturalne i inne elementy ograniczające obszar scaleń ze względu na lokalne potrzeby uczestników scaleń.

Scalenie gruntów jest istotną częścią polityki rolnej krajów europejskich, których celem jest poprawa struktury agrarnej. Scalania gruntów ze względu na duże potrzeby w tym zakresie i korzyści z ich realizacji są wspierane w ramach PROW od początku wstąpienia Polski do UR. Aktualnie finansowanie prowadzenia scaleń w ramach działania **M4 Inwestycje w środki trwałe** w poddziałaniu **M4.3 „Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa (Scalenie gruntów)”** zostało klarownie pokreślone w PROW 2014-2020, jako realizacja priorytetu **P2 „Zwiększenie rentowności gospodarstw i konkurencyjności wszystkich rodzajów rolnictwa we wszystkich regionach oraz promowanie innowacyjnych technologii w gospodarstwach**

i zrównoważonego zarządzania lasami". Scalanie gruntów wpisuje się w realizację celu szczegółowego 2A „Poprawa wyników gospodarczych wszystkich gospodarstw oraz ułatwianie restrukturyzacji i modernizacji gospodarstw, szczególnie z myślą o zwiększeniu uczestnictwa w rynku i zorientowania na rynek, a także różnicowania produkcji rolnej”, znajduje odzwierciedlenie w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 grudnia 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej na operacje typu „Scalanie gruntów” w ramach poddziałania „Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2015r. poz. 2180 z późn. zm.¹⁴). W wyniku wsparcia możliwe będzie prowadzenie scaleń i zagospodarowania poscaleniowego, co umożliwi realizację celów ekonomicznych (poprawę warunków gospodarowania, wzrost efektywności produkcji rolniczej, rozwój działalności pozarolniczej), celów społecznych (poprawa życia mieszkańców wsi) i środowiskowych. Wychodziło to naprzeciw oczekiwaniom organów samorządowych prowadzących operacje typu „Scalanie gruntów”. Benefycjentem finansowym wsparcia jest starostwo, a końcowym gospodarstwa rolne i leśne oraz mieszkańcy wsi.

Celem niniejszego badania ewaluacyjnego jest ocena efektów realizacji operacji „Scalanie gruntów”. Opracowana została w oparciu o takie wskaźniki monitorowania jak: wskaźnik wykorzystania limitu środków oraz wskaźnik produktu, tj. obszar gruntów objętych scaleniem i zagospodarowaniem poscaleniowym. Dodatkowo ustalono skalę ustanowienia/utwardzenia dróg dojazdowych, rowów melioracyjnych, obszarów terenów wydzielonych na cele użyteczności społecznej. Cel ten osiągnięto kierując się kryteriami: trafności¹⁵, skuteczności¹⁶ i efektywności¹⁷. Zostaną przeprowadzone następujące analizy w oparciu o odpowiedzi na pytania ewaluacyjne, które sformułował Zamawiający:

- Czy sposób zdefiniowania beneficjentów/grupy docelowej, zakresu lub warunków udzielania pomocy, kryteriów dostępu, sposobu wyboru operacji, założeń budżetowych (wysokość pomocy, całkowity budżet działania, zasady podziału środków pomiędzy województwa) w ramach poszczególnych działań PROW 2014-2020 jest:
  - spójny z założonymi celami w PROW 2014-2020 - przedstawione w kontekście celu szczegółowego 2A i celów przekrojowych założonych w PROW;
  - czy udzielona pomoc publiczna odpowiada na potrzeby beneficjentów – przedstawienie analizy złożonych wniosków w kontekście podpisanych i zrealizowanych umów na finansowanie projektów scaleniowych;
- Czy i w jakim stopniu zakontraktowane projekty scaleniowe zapewniają osiągnięcie założonych w programie wskaźników produktu - przestawienie wskaźnika finansowego (rezultatu) i wskaźników rzeczowych (obszar scaleń).

---

¹⁴ Treść tych rozporządzeń dostępna jest na stronie internetowej MRiRW <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/scalanie-gruntow>

¹⁵ Rozdrobnienie obszarowe i szachownica gruntów – pozwoli ocenić stopień, w jakim cele przedsięwzięcia są zgodne z wymaganiami beneficjenta, potrzebami lokalnymi oraz politykami.

¹⁶ W jakim stopniu przedsięwzięcie osiągnęło (lub ma osiągnąć) zakładane cele – przy uwzględnieniu stopnia ważności tych celów, zgodnie z zapisami w PROW 2014–2020 dla operacji typu scalanie gruntów.

¹⁷ Ocena przekształcenia funduszy w efekty – kryterium – koszt scalenia 1 ha, koszt zagospodarowania poscaleniowego 1 ha, w tym 1 km dróg, rowów i innych urządzeń melioracyjnych oraz zmian w ekonomice gospodarstw rolnych objętych procesem scalania.

Realizacja celu ewaluacyjnego operacji „Scalanie gruntów” została osiągnięta dzięki pogłębionym analizom w obszarze wyznaczonym przez pytania badawcze w oparciu o materiał statystyczny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) od momentu rozpoczęcia ich wdrażania do końca 2022 roku. Ze względu na możliwości pozyskania materiału empirycznego z ARiMR w niniejszym raporcie – analiza scaleń i zagospodarowania poscaleniowego dotyczy głównie tego typu prac z perspektywy gospodarstw rolnych, związanych ze zmianami przestrzeni ich funkcjonowania umożliwiającymi poprawę ich konkurencyjności i umożliwiających dalszy rozwój, przede wszystkim wymiarowi oddziaływania realizowanych/zrealizowanych projektów scaleniowych na poprawę struktury przestrzennej gruntów w gospodarstwach (rozłogu) objętych procesem scaleń. Przeprowadzono również analizę zmian w przestrzeni wiejskiej (m.in. zmniejszenie liczby działek i ich powierzchni oraz wydzielenie obszaru na cele ogólne) oraz możliwości wpływu prac scaleniowych na poprawę warunków środowiskowych i krajobrazowych na obszarze, na którym były prowadzone.

2. Kontekst ewaluacji

Podziałanie **M4.3 „Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa”** (typ operacji „Scalanie gruntów”)¹⁸ jest realizowane w ramach działania M.04 „**Inwestycje w środki trwałe**”. Jest jednym z instrumentów realizujących cel szczegółowy 2A PROW 2014-2020 „**Poprawa wyników gospodarczych wszystkich gospodarstw oraz ułatwianie restrukturyzacji i modernizacji gospodarstw, szczególnie z myślą o zwiększeniu uczestnictwa w rynku i zorientowania na rynek, a także zróżnicowania produkcji rolnej**”, jako realizacja priorytetu P2 „**Zwiększenie rentowności gospodarstw i konkurencyjności wszystkich rodzajów rolnictwa we wszystkich regionach oraz promowanie innowacyjnych technologii w gospodarstwach i zrównoważonego zarządzania lasami**”.

Kontekst raportu ewaluacyjnego operacji „Scalanie gruntów” PROW 2014-2020 znajduje odzwierciedlenie w formalnych zapisach aktów prawnych stanowiących podstawę do wdrażania funduszy unijnych¹⁹ oraz wytycznych formułowanych przez Komisję Europejską (KE)²⁰. Przedstawione przez KE założenia podkreślają zwiększenie roli i użyteczności ewaluacji w procesie decyzyjnym poprzez dostarczenie wiarygodnych informacji o rzeczywistych efektach podejmowanych działań. Tym samym ewaluacja to praktyczny proces, którego podstawowym celem jest ustalenie, czy dany projekt osiągnął założony cel w następnych latach wdrażania operacji. Efekt ten zostanie osiągnięty dzięki zmniejszeniu szachownicy gruntów i poprawie rozłogu gospodarstw w wyniku zrealizowanych scaleń, co przełoży się na poprawę sprawności gospodarowania. Likwidacja miedz, bardzo oddalonych i małych działek, które ze względu na wysokie koszty ich uprawy były odłogowane, umożliwi ich przewrócenie do rolniczego wykorzystywania. Ta sytuacja zwiększy bezpieczeństwo żywnościowe kraju. W przypadku operacji scalanie gruntów istotne jest również zagospodarowanie poscaleniowe, które potęguje korzyści ekonomiczne, poprzez realizację celów społecznych i środowiskowych oraz krajobrazowych. Często podkreślaną korzyścią ekonomiczną scaleń jest również wzrost cen gruntów.

Podmiot zamierzający sfinansować inwestycję ze środków UE już na etapie jej planowania zobowiązany jest do zdefiniowania mierzalnego oraz realnego do osiągnięcia celu. Ten z kolei, powinien zostać ujęty na trzech płaszczyznach: produktu, rezultatu i oddziaływania. W przypadku operacji scalania gruntów podstawą jest ocena:

- **wskaźnika produktu**, tj. obszar scalonych gruntów, w tym wykorzystywanych rolniczo, liczby gospodarstw (wraz z liczbą działek) objętych scalaniem, wielkości działek; obszar objęty

¹⁸ W pracy skrótowa zwana „Scalanie gruntów”.

¹⁹ Podstawą prawną funkcjonowania PROW 2014–2020 w Polsce jest ustawa z dnia 20 lutego 2015 roku o wsparciu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2022 r. poz. 2422 ze zm.) oraz ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. z 2022 r. poz. 943).

Szczegółowe warunki i tryb przyznawania pomocy regulują odpowiednie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Komisja Europejska 31 sierpnia 2021 r. decyzją C (2021) 6553 finalnie zaakceptowała strategiczną zmianę PROW 2014–2020 wprowadzającą okres przejściowy, wydłużającą implementację Programu o dwa lata. W efekcie zgodnie z przewidzianym przez unijne prawodawstwo dodatkowym okresem na realizację i rozliczenie projektów i programów współfinansowanych z funduszy europejskich dla perspektywy finansowej 2014–2020 wynoszącym 3 lata, środki finansowe w ramach PROW 2014–2020 będzie można wypłacać do 31 grudnia 2025 r.

²⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej (UE) nr 130/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.; Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.; Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.; Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 808/2014 z dnia 17 lipca 2014 r.

zagospodarowaniem poscaleniowym, integralną częścią procesu scaleń jest zagospodarowanie poscaleniowe, które w szczególności dotyczy stworzenia funkcjonalnej sieci dróg dojazdowych do gruntów rolnych i leśnych i realizację przedsięwzięć wpływających na regulację stosunków wodnych na powierzchni scalanej; w tym przypadku wskaźnik produktu stanowi długość wybudowanych/zmodernizowanych dróg i rowów melioracyjnych;

- **wskaźnika rezultatu** - (czyli odnosząc się do alokowanych środków finansowych) jak zmieniają się wartości na skutek realizacji operacji PROW typu „Scalanie gruntów”;
- **wskaźnika oddziaływania** - pokazanie trwałych zmian jakie przyniosła realizacja zadania lub projektu.

Realizacja procesu ewaluacyjnego zostanie osiągnięta dzięki realizowanym gruntownym analizom w obszarach wytyczonych przez pytania badawcze podporządkowane wymienionym celom szczegółowym ewaluacji, które są niezbędne do zapewnienia wysokiego poziomu jakości procesu badawczego. Kwestie badawcze dotyczą m.in.:

- ustalenia i oceny zainteresowania beneficjentów wsparcia w zakresie scalania gruntów i zagospodarowania poscaleniowego;
- rozkładu regionalnego wnioskodawców/beneficjentów;
- określenia warunków wsparcia projektów scaleniovych i ich analiza z perspektywy ich obiektywizmu, mierzalności i zasadności;
- wskazania przeszkód/barier występujących w absorpcji wsparcia finansowego;
- w jakim sposób i stopniu realizowane projekty umożliwią/umożliwiły osiągnięcia:
  - ✓ wskaźników produktu w zakresie:
    - wydatkowania środków - na realizację operacji M4.3. zaplanowano łącznie kwotę 423 098 688 euro, z tego 269 217 695 euro to środki z EFRROW,
    - obszaru gruntów objętych procesem scalania i zagospodarowaniem poscaleniowym – będzie nim objęte ok. 220 tys. ha,
    - wskaźników rezultatu w odniesieniu obszaru scaleń, który zostanie również uzupełniony o długość wybudowanych/zmodernizowanych dróg i rowów melioracyjnych, wydzielonych powierzchni na cele ogólnospołeczne,
    - dodatkowych wskaźników produktu, rezultatu (skali ustanowienia/utwardzenia dróg dojazdowych, rowów melioracyjnych, obszarów terenów wydzielonych na cele użyteczności społecznej.
    - wskaźnika oddziaływania tj. m.in zmian w rozłogu gospodarstw rolnych i wpływu zrealizowanych projektów scaleniovych na gospodarstw rolne.
- przedstawienia uzasadnienia ekonomicznego operacji poprzez analizę zmian w gospodarstwach rolnych objętych procesem scalania.

Proces badawczy ewaluacji został przygotowany w zakresie przedmiotowym, podmiotowym i przestrzennym. Zakres przedmiotowy dotyczy wdrażania operacji M4.3, natomiast przedmiotowy dotyczy beneficjentów finansowych i ostatecznych (użytkowników gospodarstw rolnych), obejmuje poszczególne, realizowane projekty scaleniovowe. Okres czasowy badania dotyczy lat od początku wdrażania operacji do końca 2022 roku i obejmuje obszar całej Polski, w ujęciu regionalnym i lokalnym.

Określone powyżej obszary tematyczne ewaluacji wymagają gruntownej analizy, syntezy, wnioskowania i generalizacji na różnych szczeblach szczegółowości (kraju, województwa, gminy, projektów jednostkowych scaleń). W trakcie pracy przeanalizowano efekty operacji „Scalanie gruntów” w odniesieniu do trzech kryteriów ewaluacyjnych umożliwiających ocenić:

- **trafność** – czy przyjęte wskaźniki dają rezultaty pod względem prawidłowości, sensowności, racjonalności, celowości – w odniesieniu do grupy docelowej²¹. Skoncentrowano się przede wszystkim na określeniu i ocenie, czy i w jakim zakresie realizowane prace scaleniowe i zagospodarowanie poscaleniowe przyczyniły/przyczynią się do zmian społecznych, ekonomicznych bądź środowiskowych;
- **skuteczność** – czy podjęte działania prowadzą do osiągnięcia zamierzonych celów i dają/dadzą oczekiwane rezultaty m.in. poprzez liczbę zawartych umów o wsparcie projektów scaleniowych i zrealizowanych umów pod kątem obszaru scaleń, zmian w rozłogu i ekonomicznie gospodarstw rolnych itp.;
- **efektywność** – powiązanie uzyskanych efektów operacji z poniesionymi nakładami.

Ogólnie można stwierdzić, że zastosowane kryteria ewaluacyjne umożliwią oceną realizowanej operacji pod tym kątem, czy udzielona pomoc publiczna odpowiada potrzebom beneficjenta. Przedstawiane zostaną wyniki wpływu scaleń na możliwości rozwojowe obszarów wiejskich i rolnictwa, zwłaszcza poprawę konkurencyjności gospodarstw rolnych – co ma pierwszoplanowe znaczenie z perspektywy realizacji celu szczegółowego 2A PROW 2014-2020.

---

²¹ W tym przypadku analiza będzie prowadzona z perspektywy struktury obszarowej, szachownicy gruntów i jakości rozłogu w ujęciu wojewódzkim.

3. Metodyka badania

Ze względu na szeroką tematykę będącą przedmiotem niniejszego badania konieczne jest przyjęcie wielowymiarowego podejścia analitycznego, uwzględniającego zróżnicowane perspektywy analizy oraz charakter dostępnych źródeł danych.

Z tego względu w badaniu stosowano zarówno ilościowe, jak i elementy jakościowych technik badawczych, zgodnie z zasadą triangulacji. Wykorzystano następujące podejście:

- badanie *desk research*:
  - analiza dokumentów - ustawy, rozporządzenia MRiRW, sprawozdania ARiMR i inne dokumenty;
  - analiza danych jednostkowych projektów scaleniovych – stanu kontraktowania i wydatkowania środków;
- metody porównania „przed i/ lub po” rezultatów scaleń w zakresie:
  - zmian w parametrach określających:
    - rozłóg gospodarstwa (liczba działek ewidencyjnych gospodarstwie i ich średniej powierzchni oraz średniej odległości działek od siedziby gospodarstwa);
    - oraz wiejskiej przestrzeni (liczba działek ewidencyjnych w obiekcie scaleniovym, długość wybudowanych/wyremontowanych dróg/rowów melioracyjnych, faktu występowania powierzchni terenów wydzielonych na cele ogólnospołeczne;
  - ekonomiki gospodarstwa rolnego²².

Ocena sytuacji w zakresie jednostkowych projektów scaleniovych została przedstawiona w różnych aspektach w oparciu o dane jednostkowe pozyskane z wniosków o wsparcie i o wypłatę dotacji, jak też inne informacje z ARiMR oraz dostępne ekspertyzy, raporty i sprawozdania instytucji wdrażającej i nadzorującej.

Analiza korzyści ekonomicznych jakie osiągnięto w procesie scaleń przeprowadzonych na przykładzie grupy gospodarstw rolnych, które w latach 2017-2021 były objęte systemem rachunkowości Polskiego FADN i zostały objęte postępowaniem scaleniovym, finansowanym ze środków PROW 2014-2020 oraz PROW 2007-2013. Takie podejście było podyktowane małą liczebnością grupy gospodarstw rolnych w systemie Polski FADN objętych zakończonym procesem scaleniovym finansowanych w ramach PROW 2014-2020 i wynikającym z tego faktu niemożliwością publikowania danych. Rozszerzenie analizowanej grupy o gospodarstwa uczestniczące w procesie scaleń PROW 2007-2014, publikację i wykorzystanie danych zawartych w systemie Polskiego FADN do oceny oddziaływania procesów scaleniovych na zmianę sytuacji produkcyjno-ekonomicznej gospodarstw rolnych.

---

²² Analiza korzyści ekonomicznych jakie osiągnięto w procesie scaleń przeprowadzona zostanie na przykładzie grupy gospodarstw rolnych, które w latach 2017–2021 były objęte systemem rachunkowości Polskiego FADN i zostały objęte postępowaniem scaleniovym, finansowanym ze środków PROW 2014–2020 oraz PROW 2007–2013. Takie podejście było podyktowane małą liczebnością grupy gospodarstw rolnych w systemie Polski FADN objętych zakończonym procesem scaleniovym finansowanych w ramach PROW 2014–2020 i wynikającym z tego faktu niemożliwością publikowania danych. Rozszerzenie analizowanej grupy o gospodarstwa uczestniczące w procesie scaleń umożliwiło wykorzystanie danych zawartych w systemie Polskiego FADN do oceny oddziaływania procesów scaleniovych na zmianę sytuacji produkcyjno-ekonomicznej gospodarstw rolnych.

W trakcie badań przeprowadzono również analizę literatury w zakresie gospodarczych i społecznych skutków procesów scaleniowych, której celem było ułatwienie weryfikacji wniosków uzyskanych w trakcie szczegółowych analiz danych i informacji.

3.1. Zastosowane podejście metodologiczne

Podstawą analizy były następujące dane empiryczne:

- dane statystyczne z rocznych sprawozdań ARiMR z realizacji operacji „Scalenie gruntów” według stanu na dzień 31 grudnia 2022 roku łącznie i w układzie wojewódzkim, dotyczących liczby złożonych wniosków i kwoty jaką obejmowały, liczby zawartych umów i kwoty na jaką opiewały, łącznej liczby zrealizowanych płatności i kwoty, a także liczby w całości zrealizowanych projektów scaleniowych i kwoty;
- dane jednostkowe dotyczące wnioskodawców i projektów, na które przyznano dofinansowanie;
- dane z wniosków o płatności;
- dane z wniosków dla których zrealizowano płatność końcową;
- dane o wybranych cechach ekonomiczno-produkcyjnych w gospodarstwach rolnych, objętych systemem rachunkowości Polskiego FADN w latach 2016-2020, które zostały objęte postępowaniem scaleniowym, finansowanym ze środków PROW 2014-2020 oraz PROW 2007-2013. Podstawą wyboru była data zakończenia postępowania scaleniowego, a analizowane dane dotyczyły okresu (1 lub 2 lata) przed wszczęciem postępowania scaleniowego i po jego zakończeniu (maksymalnie 4 lata), analizowane dane z Polskiego FADN dotyczyły okresu 2017-2021.

Do odpowiedzi na podstawowe pytania ewaluacyjne, takie jak:

- **trafność** realizacji operacji „Scalenie gruntów” posłużono się: strukturą obszarową i średnim obszarem gospodarstwa w 2013 i 2020 roku, rozłogiem gruntów gospodarstw rolnych w świetle wyników PSR 2010, szachownicą gruntów oraz wynikami badań IUNG-PIB;
- **skuteczność**, tj. stopień, w jakim przedsięwzięcie osiągnęło (lub ma osiągnąć) zakładane cele – przy uwzględnieniu stopnia ważności tych celów, zgodnie z zapisami w PROW 2014-2020 cel główny (powierzchnia scaleń) i cele dodatkowe (długość nowo-wybudowanych wyremontowanych dróg/rowów melioracyjnych, liczba i obszar wydzielonych, wyodrębnienie obszaru na cele użyteczności ogólnej, zmniejszenie liczby działek, wzrost powierzchni działek);
- **efektywność**, czyli ocenę przekształcenia funduszy w efekty oceniono z perspektywy kosztów scalenia i zagospodarowania poscaleniowego; efektywności wdrażania działania oceniono ex post, na podstawie wskaźnika wewnętrznej stopy zwrotu (IRR)²³.

---

²³ Ze względu na brak możliwości spełnienia warunków prawnych do zobrazowania rentowności projektów scaleniowych posłużono się opublikowanymi wynikami badań w tej płaszczyźnie, które szczegółowo są opisane i przywołane w punkcie 5.2.4 niniejszej pracy.

Ocenę oddziaływania procesu scaleń na zmiany na terenie realizacji operacji scaleniowych z perspektywy jednostkowych projektów scaleniowych będzie prowadzona głównie z perspektywy zmian w rozłogu gospodarstw rolnych objętych procesem scaleń.

Rozłóg gospodarstw w projekcie oceniany jest za pomocą kryteriów:

- wielkości powierzchni całkowitej lub powierzchni użytków rolnych gospodarstwa;
- liczby działek przypadających na gospodarstwo;
- powierzchni działek w gospodarstwie;
- urozmaicenia rzeźby terenu;
- oddalenia gruntów uprawnych od ośrodka gospodarczego.

Zgodnie z powyższymi danymi z zakończonych operacji scalania gruntów, do oceny zmian w wiejskiej przestrzeni i rozłogu gospodarstw obliczono następujące wskaźniki: (Nowocien, Jędrejek, Poręba, 2023).

1. Zmniejszenie liczby działek ewidencyjnych w obiekcie scaleniowym (w szt. i %)

$$w_1 = \frac{l_{dz_{przed}} - l_{dz_{po}}}{l_{dz_{przed}}} * 100\%$$

gdzie:

$l_{dz_{przed}}$ – ogólna liczba działek ewidencyjnych w obiekcie przed scaleniem;

$l_{dz_{po}}$ – ogólna liczba działek ewidencyjnych w obiekcie po scaleniu.

2. Zmniejszenie średniej liczby działek ewidencyjnych w gospodarstwie (w szt. i %)

$$w_2 = \frac{l_{dz_g_{przed}} - l_{dz_g_{po}}}{l_{dz_g_{przed}}} * 100\%$$

gdzie:

$l_{dz_g_{przed}}$ – średnia liczba działek ewidencyjnych w gospodarstwie w obiekcie przed scaleniem;

$l_{dz_g_{po}}$ – średnia liczba działek ewidencyjnych w gospodarstwie w obiekcie po scaleniu.

3. Zwiększenie średniej powierzchni działek ewidencyjnych w gospodarstwie (w ha i %)

$$w_3 = \frac{pow_{dz_{przed}} - pow_{dz_{po}}}{pow_{dz_{przed}}} * 100\%$$

gdzie:

$pow_{dz_{przed}}$ – średnia powierzchnia działek ewidencyjnych w gospodarstwie w obiekcie przed scaleniem;

$pow_{dz_{po}}$ – średnia powierzchnia działek ewidencyjnych w gospodarstwie w obiekcie po scaleniu.

4. Zmniejszenie średniej odległość od siedziby gospodarstwa (w km. i %)

$$w_4 = \frac{odl\_g_{przed} - odl\_g_{po}}{odl\_g_{przed}} * 100\%$$

gdzie:

odl_g_{przed} – średnia odległość od siedziby gospodarstwa w obiekcie przed
scaleniem;

odl_g_{po} – średnia odległość od siedziby gospodarstwa w obiekcie po scaleniu.

4. Charakterystyka badanego podziałania „Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa” typ operacji „Scalanie gruntów” PROW 2014-2020

4.1. Założenia programowe analizowanej operacji „Scalanie gruntów” PROW 2014-2020 i ich ocena

Możliwości łagodzenia rozdrobnienia obszarowego, dużej szachownicy gruntów i wadliwość rozłogu gospodarstw rolnych stanowią jeden z zasadniczych problemów, które są materiałą rozwiązywaną w ramach WPR. Scalenia gruntów są podstawowym narzędziem umożliwiającym poprawę lub przebudowę struktury przestrzennej gruntów. Operacja typu „Scalanie gruntów” jest jednym z podstawowych działań realizujących cel szczegółowy 2A PROW 2014-2020, gdyż przyczynia się do poprawy warunków funkcjonowania gospodarstw, a w konsekwencji poprawy ich konkurencyjności. Osiągane w procesie scaleń i zagospodarowania poscaleniowego zmiany w rozkładzie funkcyjnym miejscowości wiejskich podnoszą również możliwości zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. Z tego względu szczególne znaczenie mają przyjęte założenia programowe, określające warunki i możliwości wdrażania analizowanej operacji oraz ocenę jej realizacji.

Szczegółowe warunki i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach podziałania M4.3 typ operacji „Scalanie gruntów” w ramach PROW 2014-2020 zostały zawarte w następujących legislacjach:

- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 grudnia 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej na operacje typu „Scalanie gruntów” w ramach podziałania „Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. 2015r. poz. 2180);
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 marca 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej na operacje typu „Scalanie gruntów” w ramach podziałania „Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz.U. 2018 r. poz.595);
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 3 grudnia 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej na operacje typu „Scalanie gruntów” w ramach podziałania „Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. poz. 2257);
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 sierpnia 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej na operacje typu „Scalanie gruntów” w ramach podziałania „Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. poz. 1691);
- Obwieszczenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 maja 2020 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie

szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej na operacje typu „Scalanie gruntów” w ramach poddziałania „Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. poz. 898);

- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 września 2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej na operacje typu „Scalanie gruntów” w ramach poddziałania „Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. poz. 1843);
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 lutego 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej na operacje typu „Scalanie gruntów” w ramach poddziałania „Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. poz. 325);
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 lipca 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wysokości limitów środków dostępnych w poszczególnych województwach lub latach w ramach określonych działań lub poddziałań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. poz.1553).

Powyżej wymienione akty prawne regulują m.in.:

- formę i tryb składania wniosków o przyznanie pomocy oraz wniosków o płatność;
- szczegółowe wymagania, jakim powinny odpowiadać wnioski o przyznanie pomocy;
- kryteria wyboru operacji;
- szczegółowe wymagania, jakim powinna odpowiadać umowa o przyznaniu pomocy;
- kwotowy podział środków na województwa;
- a także zmianę kwot wsparcia, wynikającą z dwuletniego wydłużenia perspektywy finansowej PROW 2014-2020 związanej z pandemią Covid-19²⁴.

Pomoc na operację „Scalanie gruntów” ma formę refundacji ze środków publicznych całości kosztów kwalifikowanych (w tym EFRROW – 63,6%) poniesionych przez beneficjenta na realizację

---

²⁴ Komisja Europejska 31 sierpnia 2021 r. decyzją C(2021) 6553 final – zaakceptowała strategiczną zmianę PROW 2014–2020 obejmującą okres przejściowy (2021–2022). Budżet PROW 2014–2020 zwiększył się łącznie o **ponad 4,5 mld euro**, w tym: **3 595,5 mln euro** środków publicznych w związku z wprowadzeniem okresu przejściowego (z czego 2 287,8 mln euro stanowią środki EFRROW, a 1 307,7 mln euro środki współfinansowania krajowego). W okresie przejściowym kontynuowano większość instrumentów w ramach programu. Wprowadzono również nowe instrumenty wsparcia, w działaniu M04 „Inwestycje w środki trwałe (art.17)”) w poddziałaniu 4.3 „Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa” nowego typu operacji „Zarządzanie zasobami wodnymi” – 215,3 mln euro. Pomoc udzielana w ramach operacji ma na celu także wsparcie inwestycji związanych ze zwiększaniem możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w zlewniach rolniczych. Ponadto celem operacji jest zatrzymywanie lub spowalnianie spływu wód w obrębie zlewni rolniczych przy jednoczesnym zachowaniu różnorodności biologicznej i przywracaniu funkcji obszarom mokradłowym. Planowane zadania będą obejmowały inwestycje służące poprawie bilansu wodnego w zlewni rzecznej i zwiększeniu dostępności wody opadowej dla rolnictwa. W ramach działania finansowane będą prace związane z budową lub przebudową urządzeń wodnych i hydrotechnicznych na ciekach wodnych na 100% kosztów kwalifikowalnych operacji. Maksymalna kwota udzielonej pomocy na operację nie może przekroczyć 10 mln zł. Proponuje się, aby beneficjentem w tym działaniu było Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (PGW WP). Proponowane zmiany Programu zostały pozytywnie zaopiniowane przez Komitet Monitorujący PROW 2014–2020 podczas XIII posiedzenia, które odbyło się w dniach 16–17 lutego 2021 r. W dniu 12 maja 2021 r. Rada Ministrów uchwałą przyjęła zmianę Programu.

operacji, z wyłączeniem województwa: warmińsko-mazurskiego, kujawsko-pomorskiego i zachodniopomorskiego.

Do kosztów kwalifikowalnych zalicza się koszty:

- ogólne, o których mowa w art. 45 ust. 2 lit. c rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 487 i 865, z późn. zm.),
- związane z:
  - pracami scaleniowymi;
  - zagospodarowaniem poscaleniowym;
- podatku od towarów i usług (VAT), zgodnie z art. 69 ust. 3 lit. c rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320),
- które są uzasadnione zakresem operacji, niezbędne do osiągnięcia jej celu oraz racjonalne.

Reasumując koszty kwalifikowane obejmują:

- koszty opracowania projektu scalenia (dokumentacji geodezyjno-prawnej);
- koszty zagospodarowania poscaleniowego związanego z organizacją rolniczej przestrzeni produkcyjnej;
- koszty ogólne związane z wydatkami, o których mowa powyżej.

Maksymalne stawki wsparcia zostały zróżnicowane dla województw górskich oraz nizinnych i zostały określone na podstawie analizy pt. „Szacunkowe koszty wykonania dokumentacji scaleniowej i zagospodarowania poscaleniowego w Polsce na przyszły okres programowania (2014-2020)”, wykonanej na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi przez niezależny podmiot tj. Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu. Wysokość pomocy na prace scaleniowe nie może przekroczyć równowartości:

- 800 euro na 1 ha gruntów objętych postępowaniem scaleniowym dla województw: dolnośląskiego, lubelskiego, małopolskiego, podkarpackiego, śląskiego, świętokrzyskiego;
- 650 euro na 1 ha gruntów objętych postępowaniem scaleniowym dla pozostałych województw.

Wysokość pomocy na wykonanie zagospodarowania poscaleniowego może maksymalnie wynieść równowartość:

- 2 000 euro na 1 ha gruntów objętych postępowaniem scaleniowym dla województw: dolnośląskiego, lubelskiego, małopolskiego, podkarpackiego, śląskiego, świętokrzyskiego;
- 1 900 euro na 1 ha gruntów objętych postępowaniem scaleniowym dla pozostałych województw.

Przeliczenia kwot wyrażonych w euro na złote dokonuje się według kursu walut NBP, obowiązującego w dniu rozpoczęcia naboru wniosków o przyznanie pomocy.

Pomoc może być przyznana wnioskodawcy na operacje:

- zgodne z ustawą z dnia 26 marca 1982 r. o scalaniu i wymianie gruntów (Dz. U. z 2003 r. Nr 178, poz. 1749, z późn. zm.) w szczególności poparte wystąpieniem do starosty większości (ponad 50%) właścicieli gospodarstw rolnych z projektowanego obszaru scalenia lub na wniosek właścicieli gruntów, których łączny obszar przekracza połowę powierzchni projektowanego obszaru scalenia,
- dla których opracowano założenia do projektu scalenia gruntów,
- są zgodne z przepisami prawa mającymi zastosowanie do tego rodzaju inwestycji,
- dla której przeprowadzono badanie oddziaływania na środowisko (w przypadku każdej operacji – screening, a w przypadku gdy jest to wymagane przepisami prawa krajowego – ocenę oddziaływania na środowisko),
- w przypadku ich realizacji na obszarach NATURA 2000 oraz innych obszarach chronionych – są zgodne z planami zadań ochronnych i planami ochrony przewidzianymi odrębnymi przepisami dla takich terenów, a w przypadku braku tych planów – zgodne z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013, poz. 627).

Pomocy nie przyznaje się na realizację scaleń infrastrukturalnych.

Na podstawie ustawy z dnia 26 marca 1982 r. o scalaniu i wymianie gruntów: postępowanie scaleniowe lub wymienne przeprowadza starosta, jako zadanie z zakresu administracji rządowej ze środków budżetu państwa, z zastrzeżeniem ust. 5-7 oraz art.4 ust.2. Organem wyższego stopnia w stosunku do starosty w sprawach z tego zakresu jest wojewoda.

Uczestnikami postępowania są właściciele, samoistni posiadacze, zarządcy lub użytkownicy gruntu położonego na obszarze scalenia lub wymiany, a także KOWR.

Beneficjentem pomocy finansowej jest starosta powiatu – reprezentujący właścicieli i posiadaczy samoistnych gospodarstw rolnych. Beneficjentami ostatecznymi są właściciele gospodarstw rolnych, którzy zainicjowali i biorą udział w procesie scalania.

Decyzję o terminie naboru wniosków i decyzji przyznania pomocy finansowej znajdują się w gestii Urzędu Marszałkowskiego (Marszałek Województwa). Właściwy organ samorządu województwa albo samorządowa jednostka podaje do publicznej wiadomości, na stronie internetowej urzędu marszałkowskiego, albo samorządowej jednostki oraz w urzędzie marszałkowskim lub samorządowej jednostce, ogłoszenie o naborze wniosków o przyznanie pomocy nie później niż 30 dni przed dniem planowanego rozpoczęcia terminu składania tych wniosków. Wnioski o przyznanie pomocy można składać w urzędach marszałkowskich, albo w samorządowych jednostkach, w terminach określonych w ogłoszeniu.

Proces scalania i zagospodarowania poscaleniowego jest skomplikowaną procedurą nie tylko ze względów technicznych i społecznych, ale również administracyjnych, gdyż przy sporządzaniu projektu i wniosku o wsparcie jego realizacji, przeprowadzenie go w terenie i jego rozliczeniu bierze udział duża liczba instytucji (Wykres 1).

Po dokonaniu oceny wniosków sporządza się listę rankingową projektów scaleniowych i zagospodarowania poscaleniowego zgodnie z liczbą punktów uzyskanych przez te operacje. W przypadku, gdy wnioski uzyskały taką samą liczbę punktów, o kolejności przyznania pomocy decyduje kolejność wpłynięcia wniosku o przyznanie pomocy.

Analizując w/w kryteria przyznawania wsparcia finansowego należy zaznaczyć, że są powiązane logicznie z realizacją celu szczegółowego 2A, jako realizacja priorytetu P2 PROW 2014-2020 i celem badanej operacji „Scalanie gruntów”, jakim jest tworzenie korzystniejszych warunków gospodarowania w rolnictwie i leśnictwie poprzez poprawę struktury obszarowej gospodarstw rolnych, lasów i gruntów leśnych, racjonalne ukształtowanie rozłogu gruntów, dostosowanie granic nieruchomości do systemu urządzeń melioracji wodnych, dróg, a także powiększenie wielkości gruntów użytkowanych rolniczo. Pozwala to na obiektywną ocenę realizowanych działań, które są mierzalne i jednolite dla wszystkich regionów, ale jednocześnie przyjęta gradacja preferuje włączanie się większych zbiorowości. Tym samym są w pełni uzasadnione i spójne. Są to kryteria ważne z kilku powodów, m.in. dobrze wpisują się w cele poprawy warunków gospodarowania i życia na obszarach wiejskich. W konsekwencji podnoszące nie tylko możliwości konkurencyjne gospodarstw rolnych i możliwości rozwoju działalności pozarolniczej na obszarach wiejskich, ale również tworzenia przyjaznych warunków życia. Również wagi punktowe przypisane poszczególnym kryteriom – wynikają z realizacji celu operacji i nie budzą większych zastrzeżeń.

4.2. Skala środków finansowych na realizację celu operacji Scalanie gruntów PROW 2014-2020

Podziałanie **M4.3 „Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa (typ operacji Scalanie gruntów)”** realizowane w ramach działania **M04 „Inwestycje w środki trwałe”** stanowi jeden z instrumentów realizacji celu szczegółowego **2A „Poprawa wyników gospodarczych wszystkich gospodarstw oraz ułatwienie restrukturyzacji i modernizacji gospodarstw, szczególnie z myślą o zwiększeniu uczestnictwa w rynku i zorientowania na rynek, a także zróżnicowania produkcji rolnej”**, zostało klarownie podkreślone w PROW 2014-2020, jako realizacja priorytetu P2 **„Zwiększenie rentowności gospodarstw i konkurencyjności wszystkich rodzajów rolnictwa we wszystkich regionach oraz promowanie innowacyjnych technologii w gospodarstwach i zrównoważonego zarządzania lasami”**. Integralną część projektów scaleniowych stanowi zagospodarowanie poscaleniowe. Prowadzenie niniejszej operacji było potrzebą pogłębionej analizy trafności i przydatności przyjętych rozwiązań w zakresie zmniejszenia szachownicy gruntów gospodarstw rolnych i poprawy ich rozłogu, a w konsekwencji łagodzenia negatywnych skutków rozdrobnienia obszarowego. Realizacja tej operacji odgrywa istotną rolę w poprawie warunków środowiskowych i krajobrazowych urządzania przestrzeni wiejskich, co determinuje rozwój funkcji pełnionych na tych obszarach przez podmioty gospodarcze. Sprzyja również poprawie warunków środowiskowych i krajobrazowych. Charakter przestrzeni i warunki naturalne wpływają na funkcjonowanie sfery ekonomicznej, społecznej czy środowiskowej obszarów wiejskich. W konsekwencji umożliwiają zrównoważony rozwój obszarów wiejskich i rolnictwa.

W ramach PROW 2014-2020 na wsparcie realizacji operacji „Scalanie gruntów” ostatecznie przeznaczono blisko **423,1 mln 098 688 euro** (ok. 1 964,7 mln zł) co stanowi blisko **2,33%** łącznego budżetu PROW 2014-2020. Natomiast w ramach działania M04 „Inwestycje w środki trwałe” na które

w budżecie PROW2014-2020 przeznaczono kwotę ok. 4 008,8 mln euro, stanowi ona 10,6% oraz 8,7% limitu środków na realizację celu szczegółowego 2A, który wynosił ok. 4 842,2 mln euro.

Wprawdzie w ramach operacji Scalanie gruntów wnioskodawcy mogą ubiegać się o dofinansowanie całości kosztów kwalifikowanych procesu scalania i zagospodarowania poscaleniowego, to obowiązuje wojewódzka dystrybucja środków finansowych. Jednocześnie wykluczająca **operacje w województwach kujawsko-pomorskim, warmińsko-mazurskim i wielkopolskim**. Takie założenia były przez fachowców ocenione pozytywnie (Ocena rezultatów ..., 2017).

W trakcie realizacji operacji łączny limit środków i ich podział wojewódzki ulegał zmianie. Początkowo na realizację w/w operacji zastały zabezpieczone środki w wysokości **139 mln euro**, które pozwalały na scalenie ok. 51 tys. ha. Uwzględniając duże zainteresowanie pracami scaleniowymi, kwota na operację typu „Scalanie gruntów” została zwiększona do **ok. 285 mln euro**, co umożliwiło wykonanie scaleń gruntów na obszarze do **ok. 150 tys. ha**. Wydłużenie okresu realizacji PROW, spowodowane pandemią covid-19 zaowocowało kolejnym zwiększeniem środków na realizację projektów scaleniowych do **423 mln euro**. W konsekwencji ta kwota potencjalnie umożliwia wykonanie scaleń na obszarze **ok. 200 tys. ha**.

Tabela 1. Limit środków finansowych przeznaczonych na działania scaleniowe w PROW 2014-2020.

Województwa	Wysokość limitu środków w		Udział (%) środków w	
	euro	zł	euro	zł
Razem	423 098 688	1 964 657 043,21	100,0	100,0
Dolnośląskie	35 882 845	164 773 746,96	8,5	8,4
Lubelskie	82 153 971	361 524 379,75	19,4	18,5
Lubuskie	5 765 090	35 485 334,38	1,4	1,8
Łódzkie	4 536 768	22 377 971,26	1,1	1,1
Małopolskie	41 625 365	194 399 566,18	9,8	9,9
Mazowieckie	14 915 907	71 956 943,66	3,5	3,5
Opolskie	3 093 767	14 080 902,58	0,7	0,7
Podkarpackie	112 490 879	538 129 339,01	26,6	27,4
Podlaskie	54 848 362	248 840 305,04	13,0	12,8
Pomorskie	10 263 225	47 976 874,12	2,4	2,4
Śląskie	38 025 607	169 433 343,12	9,0	8,6
Świętokrzyskie	13 400 980	67 195 372,69	3,2	3,4
Wielkopolskie	6 095 922	28 482 964,47	1,4	1,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 lipca 2023 roku oraz sprawozdania z realizacji PROW 2014-2020

W wojewódzkim podziale środków na podziałanie „Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa” na operacje typu „Scalanie gruntów” uwzględniano dwa kryteria: potrzeby scaleniowe²⁵ oraz wskaźnik zróżnicowania terenu. Przy czym na ostateczny podział środków wpłynęło również zainteresowanie prowadzeniem prac scaleniowych zgłaszane przez poszczególne samorządy.

²⁵ Potrzeby scaleniowe warunkuje przede wszystkim szachownica gruntów i skala występowania małych i bardzo małych gospodarstw.

Najwięcej środków publicznych na realizację operacji M4.3 zostało zaplanowanych dla województwa podkarpackiego (26,6%²⁶), lubelskiego (19,4%) i podlaskiego (13,0%), najmniej zaś dla województw: opolskiego (0,7%), łódzkiego (1,1%), lubuskiego i wielkopolskiego (po 1,4%) – Tabela 1.

Ten podział ma bezpośredni związek przede wszystkim z występującymi realnymi potrzebami w zakresie prac scaleniowych na danym terenie²⁷, jak również aktywnością samorządów w zakresie pozyskiwania środków finansowych na ich realizację w poprzednich latach.

4.3. Skala potrzeb scaleniowych i uzasadnienie trafności realizacji operacji typu „Scalenie gruntu” w PROW

Jednym z podstawowych problemów rozwojowych polskiego rolnictwa stanowi, mimo poprawy, utrzymujący się bardzo niski i niski poziom wyposażenia w grunty rolne znacznej grupy gospodarstw rolnych (Karwat-Woźniak, Buks, 2021). Problem relatywnie małej wielkości obszarowej gospodarstw rolnych dotyczy generalnie całego kraju, ale najbardziej dotyczy obszarów południowo-wschodniej Polski. Według danych „PSR 2020 Raport z wyników w latach 2010-2020” średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego wzrosła o 13,3% (z 9,8 do 11,1 ha UR), zaś indywidualnego o 16,5% (z 8,8 do 10,2 ha UR), przy czym te zmiany w mniejszym tempie zaznaczają się na terenach o najbardziej rozdrobnionej strukturze obszarowej (Karwat-Woźniak, Buks, 2022).

W konsekwencji nadal niski poziom wyposażenia w ziemię gospodarstw rolnych zaznacza się w południowo-wschodnich regionach kraju (Mapa 1), gdzie średnia powierzchnia indywidualnego gospodarstwa rolnego powyżej 1 ha UR w 2020 oscylowało ok. 5 – 6 ha UR (w tym w województwie małopolskim – 4,3 ha, podkarpackim 4,9 ha) i jest praktycznie dwukrotnie mniejsza niż średnio w skali kraju (10,6 ha).

Jednocześnie na obszarze południowo-wschodniej Polski gospodarstwa o powierzchni do 5 ha stanowią ok. 2/3 ogólnej ich liczby (w tym w województwie małopolskim – 81,0%, podkarpackim 79,0%), gdy średnio w kraju jest to niewiele ponad 1/2 (Tabela 1A).

Na przeciwległym biegunie są północno-zachodnie tereny Polski, gdzie średnia powierzchnia gospodarstwa kształtuje się na poziomie ok. 20,0 ha gruntów rolnych (w tym w województwie zachodniopomorskim – 23,1 ha UR, warmińsko-mazurskiego – 22,1 ha UR).

Północno-zachodnie obszary Polski cechują się relatywnie małym w porównaniu do pozostałych (zwłaszcza południowo-wschodnich), udziałem niewielkich obszarowo podmiotów, ale i tam udział gospodarstw do 5,0 ha UR stanowi znaczącą zbiorowość, a odsetek tej wielkości gospodarstw waha się od 30,7% (województwo warmińsko-mazurskie) do 46,9% (województwo lubuskie).

---

²⁶ Dotyczy limitów środków wyrażonych w euro, a występujące relatywnie niewielkie różnice w udziale wojewódzkich limitu środków wyrażonych w euro i zł wynikają ze sposobu przeliczania i różnic kursowych.

²⁷ Parametrami określającymi potrzeby w zakresie scaleń są: wielkość obszarowa gospodarstw rolnych, liczba działek i ich powierzchnia w gospodarstwach rolnych, kształt działek i ich usytuowanie względem siedziby gospodarstw rolnych (rozłóg gospodarstwa).

Mapa 1. Średni obszar (UR) gospodarstwa rolnego według PSR 2020

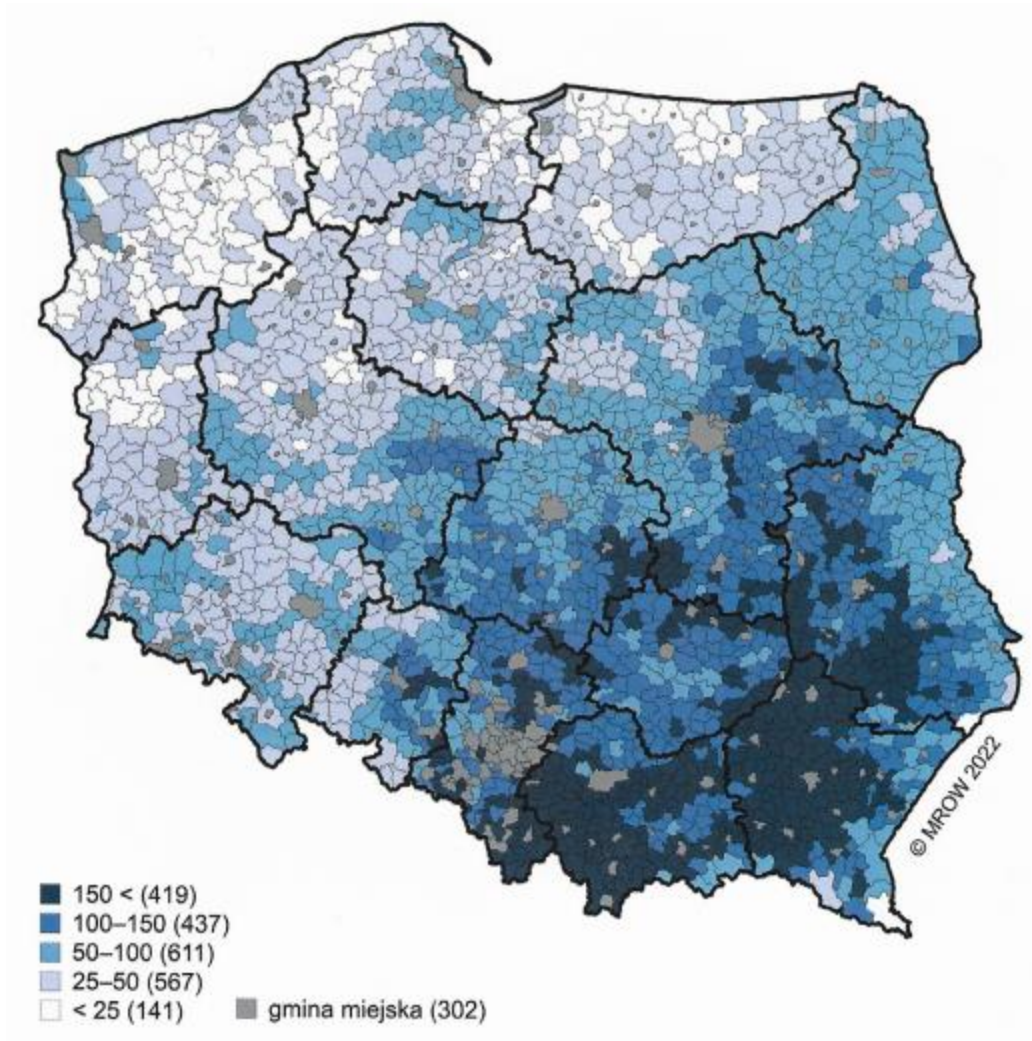
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL-<https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/podgrup/temat>

Potrzeby prowadzenia scaleń wynikają nie tylko z niskiego poziomu wyposażenia w grunty rolnicze gospodarstw rolnych, ale również z faktu, że bardzo często są one zorganizowane na wielu działkach, często bardzo oddalonych od siebie. Z badań (Stany, Rosner, Komorowski, 2018, 2023) wynika, że w skali kraju liczba działek wykorzystywanych rolniczo w przeliczeniu na 100 ha UR jest duża i bardzo zróżnicowana regionalnie. Tylko w 141 gminach wiejskich i miejsko-wiejskich średnio na 100 ha przypadało mniej niż 25 działek, w kolejnych 567 tego typu gminach ten wskaźnik kształtował się na poziomie 25-50. Jednak w większość 1 467 gmin, które stanowią 67,4% gmin wiejskich i miejsko-wiejskich ten wskaźnik wynosił 50 działek i więcej na 100 ha gruntów wykorzystywanych rolniczo, w tym na terenie 419 gmin (19,2%) - powyżej 150 działek.

Mapa 2 wskazuje, że największa szachownica gruntów występuje w województwie małopolskim, świętokrzyskim i podkarpackim, gdzie średnia powierzchnia gospodarstwa jest relatywnie najmniejsza (patrz mapa 1). Poszczególne działki w tych województwach mają niewielki obszar, nawet 2-3 ary gruntów rolnych (Stany, Rosner, Komorowski, 2018) oraz dysfunkcyjny stosunek szerokości do długości pola (nawet 1:15)²⁸.

²⁸ Wypowiedź J. Taszakowski, Krakowskie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Krakowi, na konferencji 20–21 czerwca 2023 roku.

Mapa 2. Liczba działek na 100 ha UR

Źródło: M. Stany, A. Rosner, Ł. Komorowski ..., 2023) s. 84

Bardzo duża szachownica gruntów wykorzystywanych rolniczo występuje również w województwie świętokrzyskim, w zachodniej części województwa lubelskiego, na południowych terenach województwa mazowieckiego i południowo-wschodnich obszarach województwa łódzkiego. Na tych terenach mediana liczby działek w przeliczeniu na 100 ha ziemi użytkowanej rolniczo przekracza dwukrotnie praktycznie ten wskaźnik dla ogółu gospodarstw rolnych w Polsce, która wynosi 76 działek i jest w zasadzie stała od 2010 roku²⁹. Ten wskaźnik potwierdza, że struktura przestrzenna gruntów w rolnictwie, stanowiąca znaczący element odzwierciedlający cechy struktury obszarowej, nie poprawia się w pożądanym tempie. W tej sytuacji polskie rolnictwo wymaga bezpośrednich i radykalnych zmian w strukturze agrarnej (Zegar, 2022).

²⁹ W latach 2010–2020 w skali kraju mediana liczby działek na 100 ha gruntów wykorzystywanych rolniczo wzrosła o 1,5% (Stany, Rosner, Komorowski, 2023).

Tabela 2. Rozłóg gruntów gospodarstw rolnych w świetle wyników PSR 2010

Województwa	Liczba gospodarstw ogółem	Odległości siedziby gospodarstwa rolnego od najdalszej działki stanowiącej odrębną część									
		1 działka / odległość do 50 m		50 m – 1,99 km		2 km - 4,99 km		5 km – 9,99 km		10,00 km i więcej	
		liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Razem	2 277 613	539 933	23,71	880 062	38,64	514 558	22,59	178 810	7,85	164 252	7,21
Dolnośląskie	107 344	33 237	30,96	45 957	42,81	15 692	14,62	4 982	4,64	7 476	6,96
Kujawsko-pomorskie	88 605	28 540	32,21	32 874	37,10	14 961	16,89	6 493	7,33	5 736	6,47
Lubelskie	257 250	49 537	19,26	51 136	31,54	72 787	28,29	30 544	11,87	23 246	9,04
Lubuskie	42 972	14 167	32,97	16 064	37,38	6 921	16,11	2 750	6,40	3 069	7,14
Łódzkie	168 098	37 503	22,31	62 682	37,29	43 086	25,63	14 638	8,71	10 189	6,06
Małopolskie	283 513	77 562	27,36	123 521	43,57	55 499	19,58	15 006	5,29	11 924	4,21
Mazowieckie	277 528	50 622	18,24	106 063	38,22	69 575	25,07	26 259	9,46	25 009	9,01
Opolskie	44 828	10 944	24,41	17 851	39,82	10 616	23,68	2 985	6,66	2 432	5,43
Podkarpackie	261 436	47 513	18,17	112 162	42,90	65 674	25,12	18 458	7,06	17 628	6,74
Podlaskie	104 020	16 043	15,42	34 074	32,76	29 309	28,18	11 555	11,11	13 040	12,54
Pomorskie	60 933	19 789	32,48	23 058	37,84	9 877	16,21	3 671	6,02	4 537	7,45
Śląskie	163 290	55 620	34,06	64 204	39,32	27 728	16,98	7 658	4,69	8 080	4,95
Świętokrzyskie	141 919	29 702	20,93	57 274	40,36	36 460	25,69	10 930	7,70	7 553	5,32
Warmińsko-mazurskie	65 150	18 240	28,00	27 342	41,97	10 405	15,97	4 079	6,26	5 084	7,80
Wielkopolskie	162 672	39 032	23,99	56 351	34,64	37 762	23,21	15 683	9,64	13 844	8,51
Zachodniopomorskie	48 056	11 881	24,72	19 449	40,47	8 204	17,07	3 118	6,49	5 404	11,25

Źródło: Ocena efektywności projektów scalania ..., (2019)

Według PSP 2010 w Polsce, w odległości powyżej 2 km od ośrodka gospodarczego znajduje blisko 38% działek, w tym powyżej 10 km – aż ponad 7%, a niespełna 24% – znajduje się bezpośrednim sąsiedztwie siedziby gospodarstwa rolnego (Tabela 2). Jednocześnie tylko ok. 30% gospodarstw rolnych to podmioty jednodziałkowe, a kolejne 30% składa się z dwóch niesąsiadujących ze sobą działek z użytkami rolnymi. Blisko 24% gospodarstw rolnych jest zorganizowanych na 6 i więcej działkach, w tym aż ponad 10% stanowią podmioty składające z 10 działek i więcej (Tabela 3).

Nieco inaczej przedstawia się problem rozłogu gospodarstwa z perspektywy liczby działek z użytkami rolnymi w gospodarstwie (Tabela 3 i Tabela 2A). Z perspektywy liczby działek stanowiących gospodarstwo rolne najbardziej dotkliwy problem jest zwłaszcza w województwie lubelskim i małopolskim, w których udział gospodarstw zorganizowanych na 10 i więcej działkach przewyższa całkowity ich udział w skali kraju. Gospodarstwa z województwa lubelskiego i małopolskiego stanowią odpowiednio 12,5 i 10,2% ogółu funkcjonujących w kraju, a podmioty składające się 10 działek i więcej z tych terenów stanowią odpowiednio 14,1 i 13,6% łącznej liczby takich gospodarstw w Polsce.

Tabela 3. Struktura gospodarstw rolnych według liczby działek w gospodarstwie według województw w 2010 roku

Województwa	Udział (%) gospodarstw według liczby działek					
	Ogółem	1	2-3	4-5	6-9	10 i więcej
Polska	100,0	30,2	30,0	16,1	13,6	10,1
Dolnośląskie	100,0	40,8	30,9	12,6	9,2	6,5
Kujawsko-pomorskie	100,0	37,1	31,4	14,6	10,9	6,0
Lubelskie	100,0	24,8	28,0	17,8	16,8	12,5
Lubuskie	100,0	43,6	31,3	11,4	7,9	5,8
Łódzkie	100,0	24,4	27,7	17,9	17,0	13,0
Małopolskie	100,0	33,1	30,8	14,3	10,8	10,9
Mazowieckie	100,0	22,7	30,3	18,1	16,3	12,6
Opolskie	100,0	32,9	24,5	14,0	13,2	15,5
Podkarpackie	100,0	27,5	33,4	17,9	13,5	7,7
Podlaskie	100,0	21,4	28,2	19,9	19,3	11,2
Pomorskie	100,0	41,3	31,0	13,6	9,0	5,1
Śląskie	100,0	41,5	29,9	12,0	8,8	7,9
Świętokrzyskie	100,0	26,0	30,5	17,7	15,2	10,6
Warmińsko-mazurskie	100,0	39,6	28,8	14,0	10,8	6,8
Wielkopolskie	100,0	29,1	28,7	16,6	15,2	10,3
Zachodniopomorskie	100,0	39,4	29,4	13,1	10,5	7,7

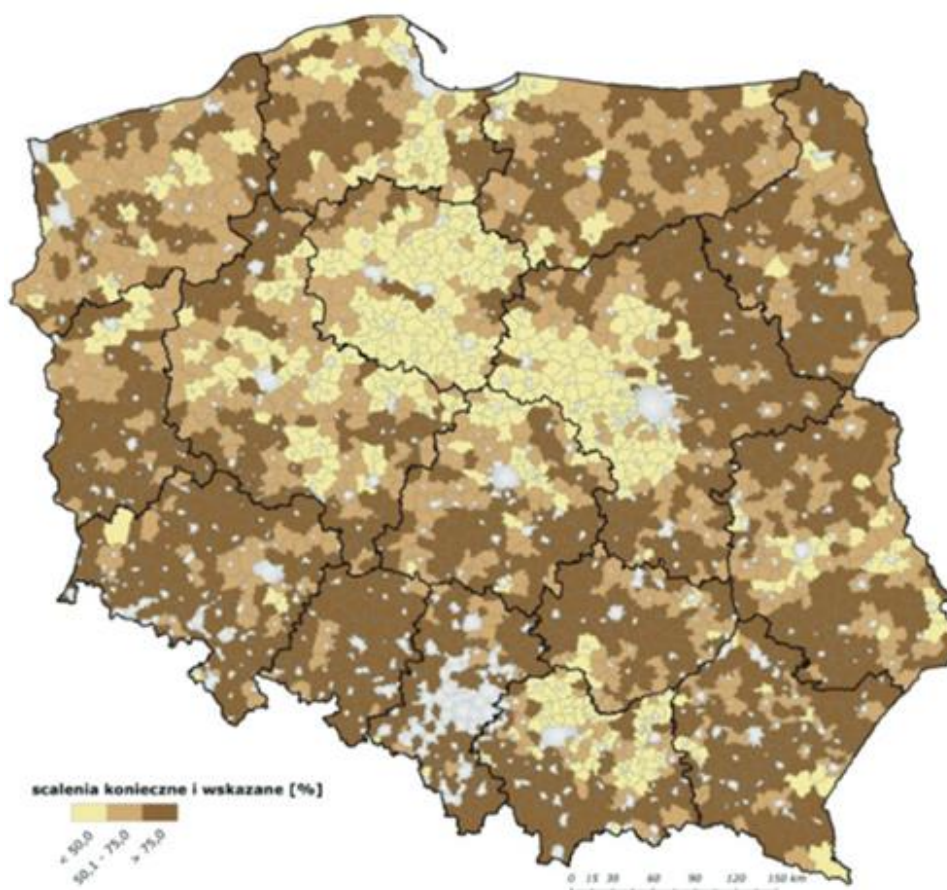
Źródło: opracowanie własne na podstawie *PSR 2010 Użytkowanie gruntów (2011)*, GUS, Warszawa
<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/psr-2010/powszechny-spis-rolny-2010-uzytkowanie-gruntow,6,1.html>

Reasumując należy podkreślić, że rozdrobnienie obszarowe oraz duża szachownica gruntów i niekorzystnego rozłogu są ze sobą znacząco powiązane. Wprawdzie ta sytuacja występuje na terenie całego kraju, to jej nasilenie ma wybitnie terytorialnie wymiar i koncentruje się głównie na terenach południowej i południowo-wschodniej Polski. Relatywnie lepsza sytuacja jest na północno-zachodnim obszarze kraju.

Ta sytuacja przekłada się na zróżnicowanie regionalne – zarówno z perspektywy wojewódzkiej, jak i gminnej – potrzeb scaleńowych. Z badań IUNG wynika, że potrzeby prac scaleńowych³⁰ dotyczą w zasadzie całego kraju i większości gruntów użytkowanych rolniczo (Mapa 3). Łączny obszar gruntów rolnych ze wskazaniem prac scaleńowych ustalono na ok. 7,1 mln ha, w tym koniecznych – na 1,4 mln ha użytków rolnych (Jędrejek, Woch, Szymański, 2014).

Największe potrzeby występują w południowej, południowo-wschodniej i centralnej części kraju (Mapa 3). Grunty na tym obszarze obejmują ok. 46% powierzchni użytków rolnych kraju (Jędrejek, Woch, Szymański, 2014), a te które należałyby objąć pracami scaleńowymi na wymienionym obszarze stanowią ok. 46%

Mapa 3. Potrzeby prac scaleńowych w Polsce według gmin – scalenia konieczne i wskazane łącznie (w %).

Źródło: Jędrejek, Woch, Szymański, 2014

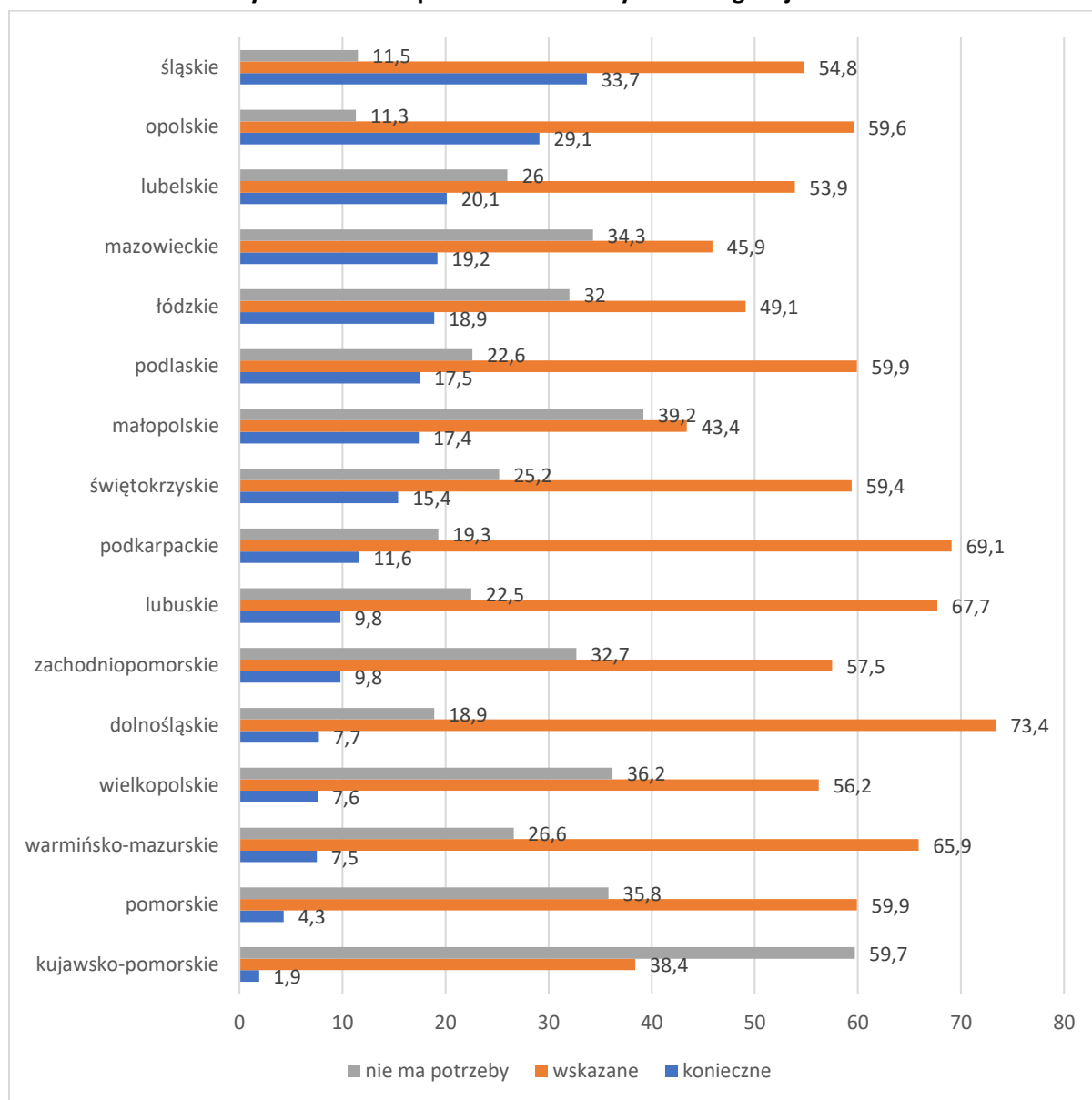
W części północnej i zachodniej Polski potrzeby scaleńowe są relatywnie mniejsze (Mapa 3). Jednak według Jędrejek, Wocha i Szymańskiego na tym terenie zakres prac scaleńowych powinien być

³⁰ Potrzeby prac scaleńowych dokonano na podstawie oceny rozłogu, który wykonano na podstawie danych powierzchni gospodarstw i liczby działek je stanowiących oraz średniej powierzchni działek w gospodarstwach we wszystkich obrębach ewidencyjnych w Polsce. Postępując się zbliżonymi kryteriami regionalnymi, w konsekwencji wyodrębniono 4 grupy województw o zróżnicowanych parametrach rozłogu i określono potrzeby scaleńowe: konieczne, wskazane i brak potrzeb.

inny, gdyż może być prowadzony równoległe z podziałem gruntów rolnych będących w dyspozycji Skarbu Państwa na powiększenie istniejących gospodarstw rodzinnych.

Określając potrzeby scaleniowe z perspektywy jakości rozłogu badacze z IUNG wyodrębnili cztery grupy województw. **W pierwszej grupie o rozłogu korzystnym** znalazły się województwa: zachodniopomorskie, pomorskie i warmińsko-mazurskie, **drugą grupę** o rozłogu dość korzystnym stanowiły województwa: opolskie, dolnośląskie, wielkopolskie, kujawsko-pomorskie i podlaskie. **W trzeciej grupie** z rozłogiem niekorzystnym znalazły się województwa: łódzkie, mazowieckie, świętokrzyskie, śląskie i lubelskie, zaś **czwartą grupę** gospodarstw z bardzo niekorzystnym rozłogiem tworzyły województwa małopolskie i podkarpackie. Jednak nawet w poszczególnych grupach województw o zbliżonym rozłogu występują duże różnice w odniesieniu do potrzeb i pilności scaleń (Wykres 2).

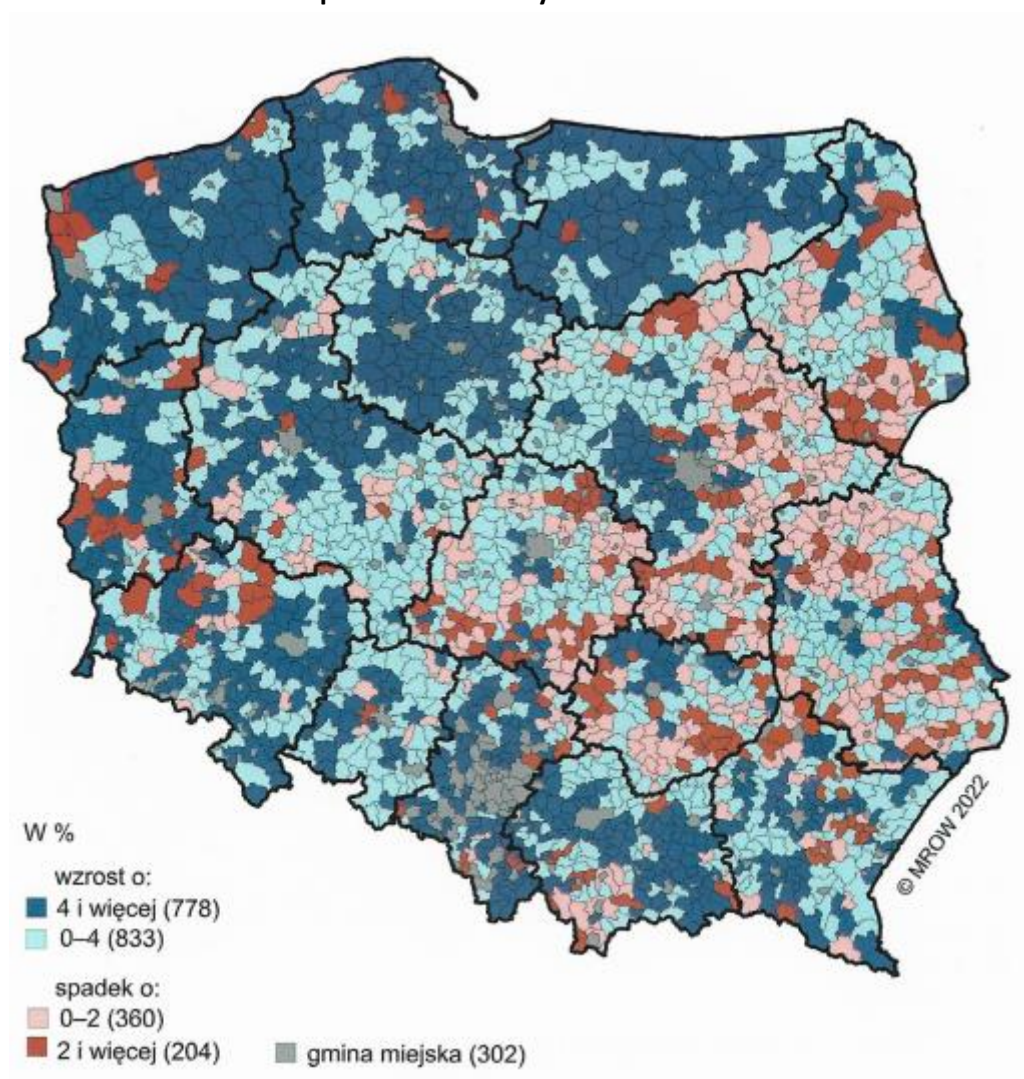
Wykres 2. Ocena potrzeb scaleniowych według województw

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Jędrejek, Woch, Szymański, 2014 - tabela 3)

Z perspektywy poszczególnych województw najmniejsze potrzeby scalania gruntów są w województwie kujawsko-pomorskim, gdzie scaleniami koniecznymi należałoby objąć 1,9% powierzchni, a w odniesieniu 38,4% obszaru takie prace są wskazane, a zdecydowana (59,9%) większość terenów nie wymaga tego rodzaju prac (Wykres 1). Nieco większy zakres potrzeb prac scaleniowych stwierdzono w województwie pomorskim na obszarze, na którym pilnie scalenia powinny objąć 4,3% powierzchni gruntów, a wskazane – 59,9%. Do obszarów o relatywnie niewielkich potrzebach scaleniowych można zaliczyć również województwa: warmińsko-mazurskie, wielkopolskie i dolnośląskie, w których konieczne potrzeby scaleniowe dotyczą 7,5-7,7% ich powierzchni, zaś wskazane: od 56,2% (woj. wielkopolskie) do 73,4%(woj. dolnośląskie).

Mapa 4. Zmiana liczby działek na 100 ha

Źródło: M. Stany, A. Rosner, Ł. Komorowski ..., 2023) s. 85.

Na przeciwnym biegunie w zakresie potrzeb scaleniowych są województwa: lubelskie, opolskie i śląskie, gdzie pilnie scalenia wymagają odpowiednio 20,1, 29,1 i 33,7% powierzchni gruntów wykorzystywanych rolniczo. Jednocześnie ustalono, że nie ma potrzeby takich prac na relatywnie małym obszarze gruntów rolnych, odpowiednio na 26,0, 11,5 i 11,3%.

W konsekwencji powyższa sytuacja determinuje zasadność i zakres prowadzenia prac scaleniowych w Polsce w oparciu o środki finansowe PROW 2014-2020, a także zróżnicowanie regionalne w podziale środków finansowych na wsparcie realizacji operacji „Scalanie gruntów”. Wojewódzkie limity środków na prace scaleniowe w znaczącym stopniu są uwarunkowane aktualnymi potrzebami w tym zakresie na danym terenie.

W ostatnich latach obserwuje się wzrost szachownicy gruntów (Mapa 4). Z badań IRWiR PAN wynika, że takie tendencje zaznaczają się w 1 611 gminach wiejskich i wiejsko-miejskich, w tym w 788 gminach zwiększenie liczby działek w przeliczeniu na 100 ha UR wyniosło do 4 i więcej procent (Stany, Rosner, Komorowski ..., 2023). Wzrost szachownicy gruntów ma charakter powszechny i można go zaobserwować w każdym województwie, przy czym koncentruje się głównie na terenach o relatywnie korzystnej strukturze obszarowej i szachownicy gruntów, tj. w północnych i częściowo zachodnich regionach. To zjawisko stanowi m.in. konsekwencje zachodzących procesów rozdysponowywania gruntów skarbowych i ich przepływu do indywidualnych gospodarstw rolnych. Na wzrost szachownicy gruntów wpływa również rozwój infrastruktury (głównie drogowej) i postępująca urbanizacja terenów wiejskich, która skupia się zwłaszcza wokół stolic regionu. W gminach o największym rozdrobnieniu obszarowym w południowych regionach (województwo małopolskie i podkarpackie) nasilające się tendencje wzrostu szachownicy gruntów są konsekwencją nie tylko dużego zaludnienia i ekspansji budownictwa mieszkaniowego, ale również zaniku funkcji rolniczej tych terenów i przekształcaniu działek rolnych na cele rekreacyjne (Marks-Bielska, 2010).

Przeciwnym procesom, tj. zmniejszaniu się szachownicy gruntów odnotowano w 2-krotnie mniejszej liczbie gmin. Spadek liczby działek na 100 ha UR następuje w 862 gminach, w tym zmniejszenie szachownicy gruntów o 2 i więcej procent – w 204 gminach. Takie procesy zaobserwowano głównie w Polsce wschodniej (województwa; lubelskie, podlaskie) oraz wschodniej części województwa mazowieckiego, południowo-wschodniej części województwa łódzkiego i południowych obszarach województwa świętokrzyskiego. Tą sytuację należy wiązać z procesem koncentracji gruntów rolnych i procesem scalania (Stany, Rosner, Komorowski, 2023).

Powyższa sytuacja determinuje potrzeby i zakres prowadzonych prac scaleniowych, aktualnie i w przyszłości, zwłaszcza z perspektywy regionalnej. Relatywnie duże różnice regionalne w tej płaszczyźnie uzasadniają wojewódzki podział środków na wsparcie finansowe prac scaleniowych.

Wykazane w pracy rozdrobnienie obszarowe, potęgowane przez dużą szachownicę i wadliwość rozłogu legitymują prowadzenie projektów scaleniowych ze wsparciem ze środków publicznych.

5. Wyniki badań – ocena efektów wdrażania operacji „Scalanie gruntów”

Ocena efektów bezpośrednich i pośrednich wdrażania operacji typu „Scalanie gruntów” została przeprowadzona w układzie pytań badawczych przedstawionych w rozdziale **Kontekst ewaluacji**.

5.1. Proces realizacji operacji

Pomoc w ramach podziałania M4.3 typ operacji „Scalanie gruntów” jest wdrażana przez Samorządy Województw, z tego względu nabory wniosków o przyznanie wsparcia finansowego zostały przeprowadzone oddzielnie w poszczególnych województwach, z wyłączeniem trzech województw (kujawsko-pomorskiego, warmińsko-mazurskiego i zachodniopomorskiego). Stąd ilość zrealizowanych naborów była zróżnicowana regionalnie (Mapa 5).

Pierwsze nabory wniosków w ramach PROW 2014-2020 zostały uruchomione w marcu 2016 roku w województwach: dolnośląskim, lubuskim, mazowieckim, podkarpackim i pomorskim). Jednakże w całym 2016 roku nabory odbyły się we wszystkich województwach uprawnionych do realizacji operacji „Scalanie gruntów”, w tym w województwie dolnośląskim – przeprowadzono dwa nabory. Ostatnie nabory zostały zrobione w 2022 roku.

Mapa 5. Liczba przeprowadzonych naborów według województw (stan 31.12.2022 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Sprawozdania roczne z działalności Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 z realizacji PROW 2014-2020 za 2022 rok

łącznie przeprowadzono 55 naborów, w tym blisko połowa (47,2%) została przeprowadzona w czterech województwach południowo-wschodnich województwach Polski, w tym ponad 1/4 (25,5%) - była wykonana w województwie podkarpackim i lubelskim.

Łączny limit środków na wsparcie finansowe realizacji operacji „Scalania gruntów” w ramach PROW 2014-2020 wynosi łącznie 1 964,7 mln zł, w tym środki z EFRROW - 1 250,1 mln zł, czyli 63,6%.

5.1.1. Złożone wnioski o wsparcie finansowe w ramach PROW 2014-2020 – liczba, kwoty wsparcia, wykorzystanie przyznanego limitu, zróżnicowanie regionalne

Łączny limit środków na wsparcie finansowe realizacji operacji „Scalania gruntów” w ramach PROW 2014-2020 wynosi łącznie 1 964,7 mln zł, w tym środki z EFRROW - 1 250,1 mln zł, czyli 63,6%.

W latach 2016-2022 samorządy złożyły łącznie 234 wnioski, na kwotę 2 189,9 mln zł (w tym EFRROW – blisko 1 393,4 mln zł), co przekraczało o prawie 11,47% limit wsparcia. Średnio na jeden wniosek przypadało 9,4 mln zł.

Tabela 4. Liczba złożonych wniosków o wsparcie finansowe scalania gruntów w latach 2016-2022 według województw

Województwo	Liczba złożonych wniosków w roku							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2016-2022
Razem	46	49	46	30	1	0	62	234
Dolnośląskie	3	4	2	4	0	0	8	2
Lubelskie	10	5	4	7	0	0	15	41
Lubuskie	2	1	1	0	0	0	2	6
Łódzkie	2	0	2	1	0	0	0	5
Małopolskie	0	10	6	6	0		5	27
Mazowieckie	5	2	2	0	0	0	3	12
Opolskie	0	5	0	0	0	0	0	5
Podkarpackie	12	2	18	12	0	0	13	57
Podlaskie	6	2	3	0	1	0	6	18
Pomorskie	4	2	2	0	0	0	1	9
Śląskie	0	12	5	0	0	0	5	22
Świętokrzyskie	2	3	0	0	0	0	3	8
Wielkopolskie	0	1	1	0	0	0	1	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Sprawozdania roczne z działalności Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 z realizacji PROW 2014-2020 za 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021 i 2022 rok.

Jednak 44 (18,8% ogółu złożonych) wnioski wnioskodawcy wycofali (1)³¹ lub zostało odrzuconych (43) – na kwotę 397,3 mln zł (w tym EFRROW 252,8 mln zł), głównie ze względu na uchybienia formalne w składanych wnioskach. Po uwzględnieniu wniosków odrzucanych, kwota na jaką opiewały złożone wnioski umożliwiały wykorzystanie 91,24% limitu środków na operacje M043. Takie sytuacje odnotowano w większości województw, albowiem nie występowały one tylko w trzech województwach: podlaskim, pomorskim i wielkopolskim. Najwięcej odrzuconych wniosków pochodziło z województwa małopolskiego i podkarpackiego (po 9), czyli w regionach o największej liczbie złożonych wniosków. W pozostałych województwach, w których złożone wnioski zostały

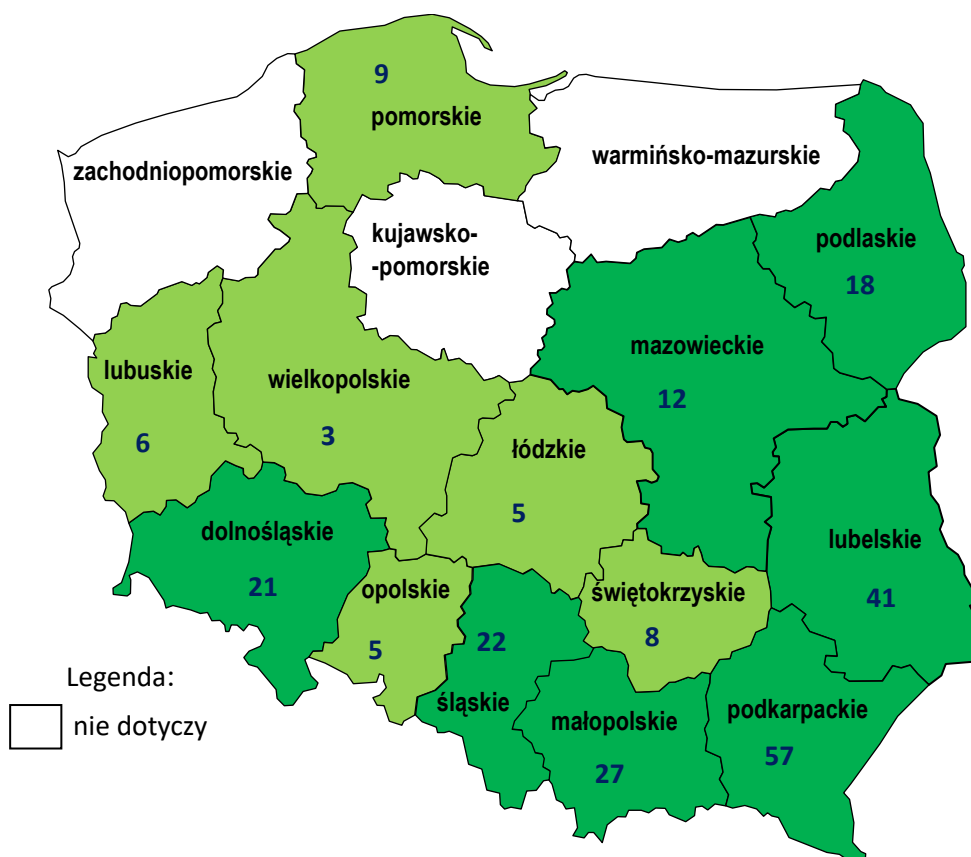
³¹ Wycofany wniosek pochodził z województwa dolnośląskiego.

negatywnie rozpatrzone ich liczba wahała się od 2 (województwa: lubelskie, łódzkie, śląskie i opolskie) do 7 (województwo dolnośląskie).

W analizowanym okresie 5 wniosków było w trakcie procedowania. Stanowiły one 2,1% ogółu złożonych wniosków do końca 2022 roku. Wnioski w trakcie procedowania, zostały złożone przez samorzady z województw: podlaskiego (3) oraz pomorskiego i dolnośląskiego (po 1).

Liczba składanych wniosków była bardzo zróżnicowana w poszczególnych okresach (Tabela 4). Najwięcej, bo aż 62 wnioski o wsparcie złożono w 2022 roku i stanowiły ok. 26,5% łącznej ich liczby w całym okresie naboru. W pierwszych trzech latach naboru liczba składanych wniosków była również relatywnie wysoka, a jednocześnie relatywnie wyrównana i kształtowała się na poziomie 46 wniosków w 2016 roku, 49 – 2017 roku oraz 46 – w 2018 roku. Łącznie w tych trzech latach złożono 60,3% ogółu wniosków. Pandemia Covid-19 zahamowała proces procedowania wniosków o wsparcie scaleń. W latach 2020-2021 złożono łącznie tylko jeden wniosek.

Mapa 6. Liczba złożonych wniosków w województwach (stan 31.12.2022 r.)

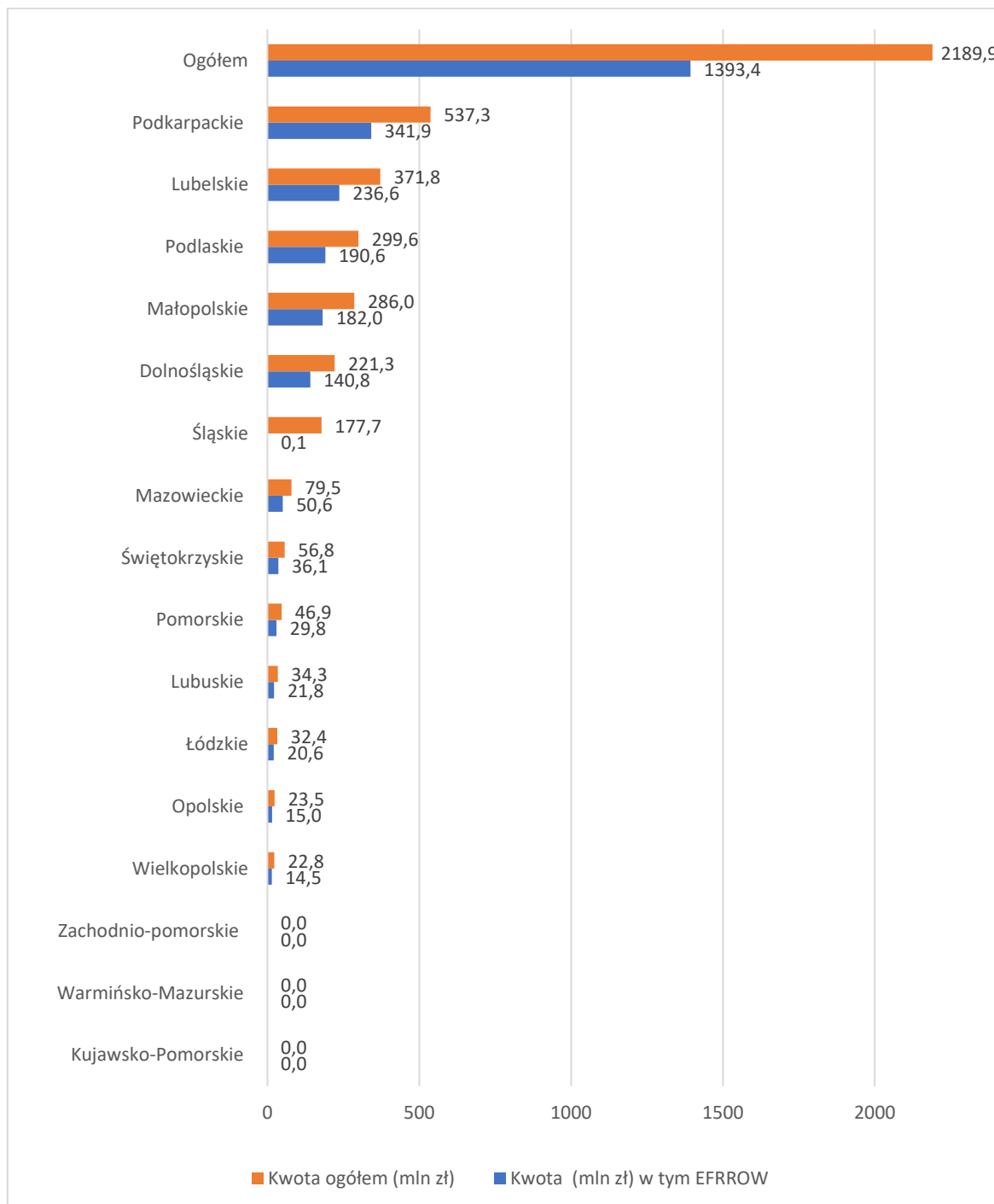
Źródło: opracowanie własne na podstawie: Sprawozdania roczne z działalności Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 z realizacji PROW 2014-2020 za 2022 rok.

Szukając odpowiedzi na jakich terenach było największe zainteresowanie procesami scalania zanalizowano liczbę złożonych wniosków (Mapa 6) i kwoty płatności (Wykres 2) według województw. Najwięcej wniosków złożono w województwie podkarpackim (57), lubelskim

(41), małopolskim (27) oraz śląskim (22), czyli regionach o relatywnie największym rozdrobieniu obszarowym, dużej szachownicy gruntów i wadliwości rozłogu. Złożone w tych regionach wnioski stanowiły odpowiednio 24,4, 17,5, 11,5 i 9,4% ogółu złożonych wniosków o wsparcie. Razem wnioski z tych województw stanowiły 2/3 (62,8%) łącznej liczby wniosków o wsparcie finansowe.

Wykres 3. Wartość złożonych wniosków według województw (stan na 31. 12. 2022 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Sprawozdania roczne z działalności Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 z realizacji PROW 2014-2020 za 2022 rok.

Najmniej wniosków złożono w województwie wielkopolskim (3), łódzkim i opolskim (po 5), czyli w województwach o relatywnie dobrej, bądź zbliżonej do przeciętnej struktury obszarowej w skali kraju i względnie małym zróżnicowaniu terenu.

Zróżnicowanie regionalne w kwotach na jakie opiewały złożone wnioski jest uwarunkowane wieloma czynnikami, wśród których na plan pierwszy wysuwa się kosztowność operacji, będąca konsekwencją przede wszystkim obszaru na jakim będą prowadzone scalenia i warunkami terenowymi, które znajdują m.in. odzwierciedlenie w jednostkowych (na 1 ha) liminach środków na prace scaleniowe i zagospodarowania poscaleniowego. Oznacza to, że największe wartości złożonych projektów odnotowano w województwie podkarpackim, gdzie opiewały one na kwotę 537,3 mln zł (Wykres 3). Na relatywnie duże kwoty opiewały również wnioski złożone w województwie lubelskim (371,8 mln zł), podlaskim (299,6 mln zł) i małopolskim (286,0 mln zł). Najmniej w województwie wielkopolskim (22,8 mln zł), opolskim (23,5 mln) i łódzkim (32,4 mln zł), czyli w województwach o najmniejszej liczbie wniosków i relatywnie małym zróżnicowaniu terenu.

Nieco inaczej przedstawia się zróżnicowanie regionalne wartości projektów scaleniowych na jakie złożono wnioski o wsparcie finansowe ich realizacji, która w skali kraju wynosiła blisko 9,4 mln zł (Tabela 3A). Najwyższa średnia wartość projektów scaleniowych na jakie złożono wniosek była w województwie podlaskim – 16,7 mln zł, małopolskim – 10,6 mln zł i dolnośląskim – 10,5 mln zł, zaś najniższa – w województwie opolskim (4,7 mln zł), pomorskim (5,2 mln zł) i lubelskim (5,7 mln zł).

Płatności na jakie opiewały złożone wnioski, po uwzględnieniu wniosków odrzuconych tylko w województwie podlaskim minimalne (o 1,65%) przekraczały limit środków przeznaczonych na realizację operacji (Tabela 3A). W pozostałych województwach złożone wnioski umożliwiały wykorzystanie limitu środków od 55,51% (w województwie lubuskim), do ponad 91,8% (w województwach: małopolskim, opolskim, świętokrzyskim, łódzkim, lubelskim i dolnośląskim). W województwach: wielkopolskim, pomorskim, mazowieckim i podkarpackim wartość złożonych wniosków kształtowała się na poziomie 80-88%.

5.1.2. Pozytywnie rozpatrzone wnioski o wsparcie finansowe w ramach PROW 2014-2020 – liczba, kwoty wsparcia, wykorzystanie przyznanego limitu, zróżnicowanie regionalne

Do końca 2022 roku wydano 185 pozytywnych decyzji w odniesieniu do złożonych wniosków. Jednak Samorządy Wojewódzkie podpisały 184³² umów o wsparcie. Oznacza to, że podpisano umowy na 78,6% łącznej liczby złożonych wniosków o wsparcie finansowe projektów scaleniowych.

W poszczególnych latach liczba podpisywanych umów była pochodną liczby złożonych wniosków o wsparcie finansowe projektów scaleniowych i terminu ich złożenia. W konsekwencji liczba pozytywnie rozpatrzonych wniosków była bardzo zróżnicowana w poszczególnych latach (Tabela 5). W okresie 2016-2022 najwięcej umów podpisano w 2017 i 2022 roku (po 44). W dalszej kolejności pod względem liczby zawartych umów na wsparcie finansowe projektów scaleniowych był rok 2018, w którym zawarto ich 31. Relatywnie dużo (28) umów podpisano również w pierwszym roku naboru wniosków, tj. w 2016 roku. Pandemia Covid-19 zahamowała proces procedowania umów o wsparcie

---

³² W województwie dolnośląskim wycofano 1 wniosek o wsparcie, mimo jego pozytywnej oceny.

finansowe scaleń, gdyż w 2020 roku podpisano tylko 3 umowy, a w roku następnym wycofano się z 1 umowy. w 2021 roku – wycofano się z jednej z wcześniej podpisanych umów.

Tabela 5. Liczba podpisanych umów o wsparcie finansowe scalania gruntów w latach 2016-2022 według województw

Województwo	Liczba podpisanych umów							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2016-2022
Razem	28	44	35	31	3	- 1	44	184
Dolnośląskie	3	2	2	4	0	-1	3	13
Lubelskie	5	8	4	7	0	0	12	36
Lubuskie	1	2	1	0	0	0	0	4
Łódzkie	2	0	0	1	0	0	0	3
Małopolskie	0	3	6	4	0	0	5	18
Mazowieckie	4	1	2	0	0	0		9
Opolskie	0	3	0	0	0	0	0	3
Podkarpackie	6	6	15	9	2	0	10	48
Podlaskie	4	2	2	1	1	0	3	13
Pomorskie	2	2	2	0	0	0	0	6
Śląskie	0	10	0	5	0	0	5	20
Świętokrzyskie	1	4	0	0	0	0	3	8
Wielkopolskie	0	1	1	0	0	0	1	3

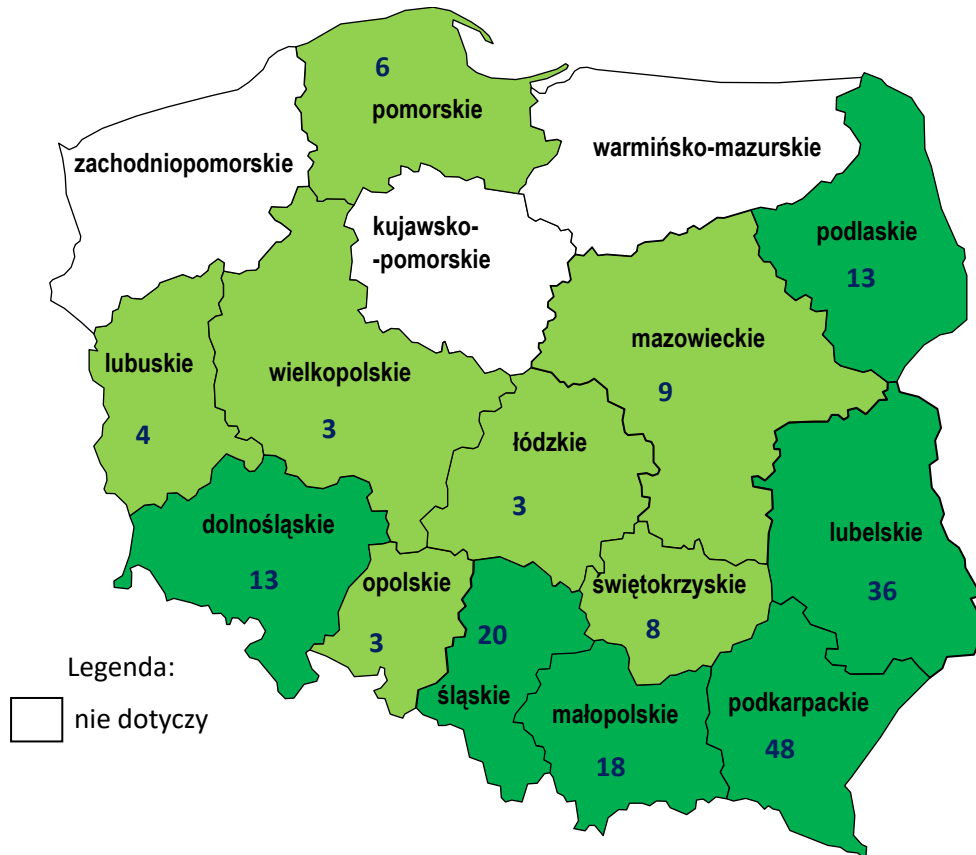
Źródło: opracowanie własne na podstawie: Sprawozdania roczne z działalności Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 za realizacji PROW 2014-2020 za 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021 i 2022 rok.

Według stanu na 31 grudnia 2022 roku najwięcej umów o wsparcie finansowe scaleń podpisały samorzady w województwie: podkarpackim – 48, lubelskim – 36, śląskim – 20 oraz małopolskim – 18 (Mapa 7), zatem w regionach o relatywnie największym rozdrobieniu obszarowym i szachownicy gruntów oraz wadliwości rozłogu gospodarstw.

Łącznie samorzady z powyżej wymienionych województw podpisały 122 umów i stanowiły one 2/3 (66,3%) ogółu podpisanych umów o wsparcie finansowe procesu scaleń i zagospodarowania poscaleniowego w skali kraju, a w tym w wymienionych województwach analogiczne wskaźniki stanowiły odpowiednio 26,1, 19,6, 10,9 i 9,8% (Tabela 5A).

Najmniej podpisanych umów w województwie wielkopolskim, łódzkim i opolskim (po 3) oraz w województwie lubuskim (4) czyli w województwach o relatywnie dobrej, bądź zbliżonej do przeciętnej struktury obszarowej w skali kraju.

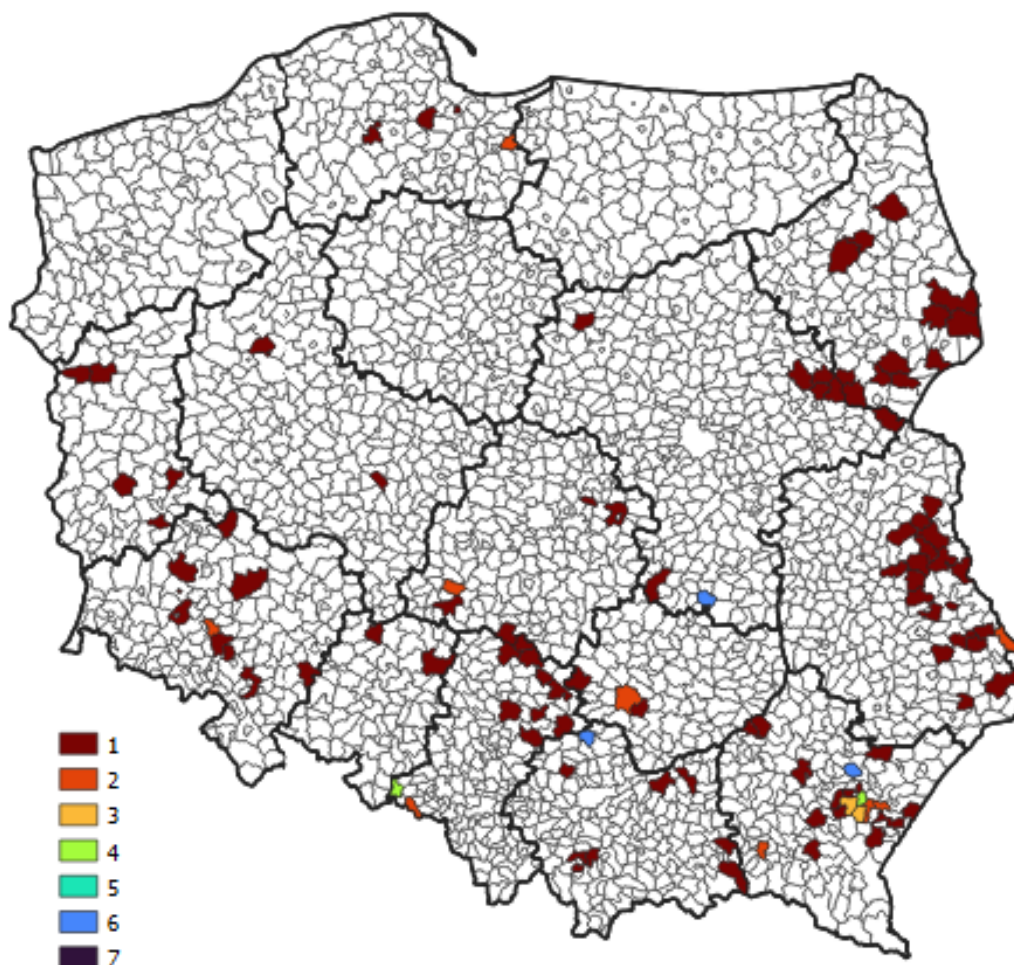
Mapa 7. Liczba podpisanych umów na wsparcie finansowe projektów scaleniowych według województw (stan na 31.12.2022 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Sprawozdania roczne z działalności Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 z realizacji PROW 2014-2020 za 2022 rok

Regionalny rozkład liczby podpisanych umów na wsparcie finansowe projektów scaleniowych (Mapa 7 i 8) był zbieżnych z zapotrzebowaniem na scalenia (patrz mapa 4 i wykres 2).

Mapa 8. Lokalizacja i liczba podpisanych umów o wsparcie finansowe projektów scalania gruntów w gminach (stan na 31.12.2022 r.)

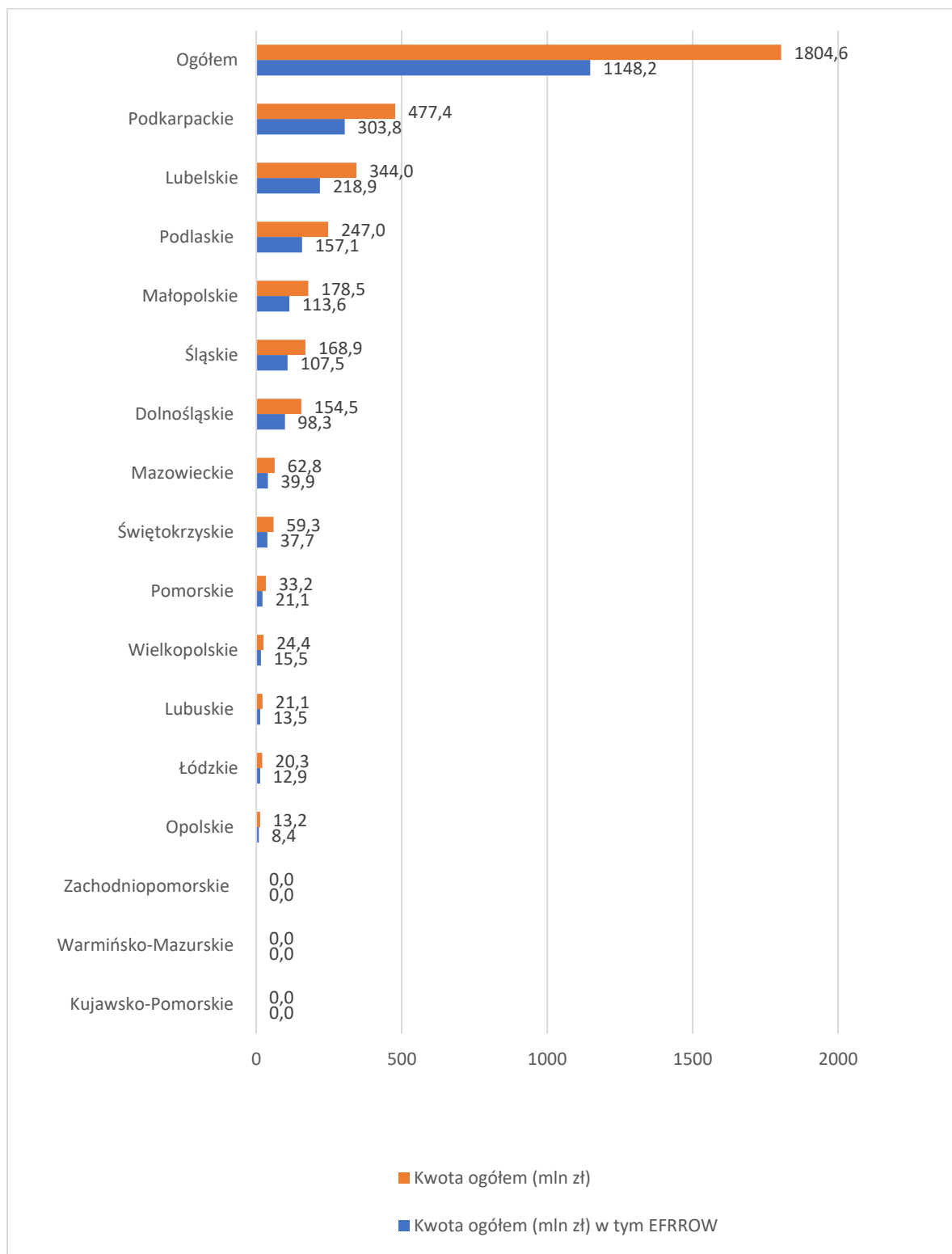

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy ARiMR danych projektów jednostkowych przesłanej 3.10.2023 roku

Umowy podpisane do końca 2022 roku na wsparcie finansowe scalania gruntów i zagospodarowania poscaleniowego, na kwotę blisko 1 804,6 mln zł (w tym EFRROW – ok. 1 148,2 mln zł), co stanowiło 91,85% limitu środków na scalenia. Zakładając, że wnioski o wsparcie finansowe będące w trakcie procedowania zakończą się decyzją pozytywną i podpisaniem umowy, wówczas limit wykorzystania środków będzie wyższy³³ i wyniesie przynajmniej 95,55%, co daje możliwość pełnego wykorzystania limitu wsparcia.

³³ Łączna wartość procedowanych wniosków wynosi 72 597 536,74 zł (w tym 46 193 846,20 zł – EFRROW).

Wykres 4. Łączna wartość projektów scaleniowych z podpisanymi umowami o wsparcie finansowe według województw (stan 31.12.2022 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Sprawozdania roczne z działalności Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 z realizacji PROW 2014-2020 za 2022 rok

Zróźnicowanie regionalne w kwotach na jakie opiewały wnioski o wsparcie finansowe scaleń z podpisanymi umowami jest uwarunkowane wieloma czynnikami, wśród których na plan pierwszy wysuwa się kosztowność operacji, będąca konsekwencją przede wszystkim obszaru na jakim będą prowadzone scalenia i warunkami terenowymi, które znajdują m.in. odzwierciedlenie w jednostkowych (na 1 ha) liminach środków na prace scaleniowe i zagospodarowania poscaleniowego. Oznacza to, że największe wartości złożonych projektów odnotowano w województwie podkarpackim, gdzie opiewały one na kwotę 477,4 mln zł (Wykres 4). Wartość wsparcia projektów scaleniowych realizowanych na tym terenie stanowiła 26,5% łącznej zakontraktowanej kwoty (Tabela 5A). Na relatywnie duże kwoty opiewały również wnioski złożone w województwie lubelskim (344,0 mln zł) i podlaskim (247,0 mln zł) i stanowiły odpowiednio 19,1 i 13,7% ogólnej wartości wsparcia przyjętych do finansowania projektów scaleniowych.

Na najniższe kwoty opiewały podpisane umowy na wsparcie finansowe scaleń realizowanych w województwie opolskim (13,2 mln zł), łódzkim (20,3 mln zł) lubuskim (21,1 mln zł) i wielkopolskim (24,4 mln zł), czyli w województwach o najmniejszej liczbie wniosków i relatywnie małym zróźnicowaniu terenu oraz korzystnej lub zbliżonej do średniej w kraju strukturze obszarowej. Procentowy udział wartości wsparcia w poszczególnych wymienionych województwach w łącznej jej kwocie wynikającej z podpisanych umów wynosił odpowiednio 0,7, 1,1,1,2 i 1,8%.

Tabela 6. Średnie planowane koszty realizacji projektów scaleniowych z podpisanymi umowami
(stan na dzień 31.12.2022 r.)

województwo	Planowana wartość projektu jednostkowego (zł)			Wskaźnik zróźnicowania (100 = wartość minimalna projektu na danym terenie)
	średnia	maksymalna*	minimalna*	
Razem	9 807 338	35 529 827	1 412 027	2 516,2
Dolnośląskie	11 882 363	20 368 397	3 376 459	603,2
Lubelskie	9 554 508	17 559 887	2 172 424	808,3
Lubuskie	5 287 073	7 343 767	3 339 816	219,9
Łódzkie	6 758 837	10 590 946	4 576 561	231,4
Małopolskie	9 916 662	19 945 181	2 205 177	750,1
Mazowieckie	6 973 080	13 526 879	2 652 032	510,1
Opolskie	4 404 497	8 064 654	2 303 183	350,2
Podkarpackie	9 945 966	32 710 480	1 412 027	2 316,6
Podlaskie	18 997 839	35 529 827	3 238 219	1 097,2
Pomorskie	5 528 062	9 783 205	3 071 039	318,6
Śląskie	8 446 269	20 202 686	1 595 835	126,6
Świętokrzyskie	7 414 709	16 075 829	2 359 514	681,1
Wielkopolskie	8 143 862	14 422 761	5 864 558	245,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania roczne z działalności Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 z realizacji PROW 2014-2020 za 2022 rok oraz projektów jednostkowych*

Należy uznać, że regionalna struktura wartości wsparcia wynikająca z podpisanych umów była zbieżna z procentowym podziałem środków na publiczne finansowanie realizacji scaleń (Tabela 5A).

Średnio na jedną podpisaną umowę na wsparcie finansowe scalania gruntów przypadało 9,8 mln zł, a wartości skrajne jednostkowych projektów scaleniowych to 35,5 mln zł (woj. podlaskie³⁴) i 1,4 (woj. podkarpackie)³⁵ oraz 1,6 mln zł (woj. śląskie³⁶), czyli różnica była ok. 25-krotna (Tabela 6).

Statystycznie najdroższe projekty będą realizowane w województwie podlaskim (blisko 19,0 mln zł³⁷) i dolnośląskim (prawie 11,9 mln zł), zaś najtańsze – w województwie opolskim (4,4 mln zł), lubelskim (5,3 mln zł) i pomorskim (5,5 mln zł). Ponadto w każdym województwie było duże zróżnicowanie kosztów realizowanych projektów scaleniowych i zagospodarowania poscaleniowego (Tabela 6). Było to uwarunkowane m.in. liczbą jednostek znajdujących się na tych obszarach scaleniowych i szachownicą gruntów oraz wadliwością rozłogu, a także warunkami naturalnymi. Z tego względu największe zróżnicowanie w kwocie skutecznego wsparcia projektów jednostkowych, które są realizowane na terenie województw o stosunkowo znacznym nagromadzeniu małych obszarowo gospodarstw, dużej szachownicy gruntów i pokaźniej skali występowania wadliwości rozłogu, tj. tzw. ściany wschodniej, a zwłaszcza w województwie podkarpackim. Najmniejsze zróżnicowanie odnotowano w regionach o relatywnie dobrej strukturze obszarowej i względnie małej szachownicy gruntów i wadliwości rozłogu.

---

³⁴ Projekt scaleniowy realizowany w powiecie siemiatyckim, gmina Siemiatycze, wsie: Borzymy, Kości–Wypychy, Modusy–Dwaraki, Miodusy–Inochy, Miodusy–Pokrzywne, Olszewo, Stare Moczydły, Twarogi Lackie, Twarogi Ruskie, Twarogi–Mazury, Twarogi–Mazury, Twarogi–Trąbnica, Twarogi–Wypychy. Jest to projekt o łącznej powierzchni scaleniowej 3 152,6 ha składający się z 2 514 działek ewidencyjnych, na terenie którego położonych jest 380 gospodarstw rolnych (część z nich położona w różnych obrębach) o łącznej powierzchni 3 038,48 ha (w tym 2 744,17 ha UR realizowany na terenie ONW), będzie pozytywnie oddziaływał na środowisko i podnosił walory krajobrazowe, zaplanowano wydzielenie gruntów na cele miejscowej użyteczności oraz poprawę stosunków wodnych w zakresie retencji wodnej, zaprojektowano: prace rekultywacyjne na obszarze 1 ha, w ramach których wykonane będzie 2 km zadrzewień/zakrzewień i przebudowę 23,49 km dróg dojazdowych.

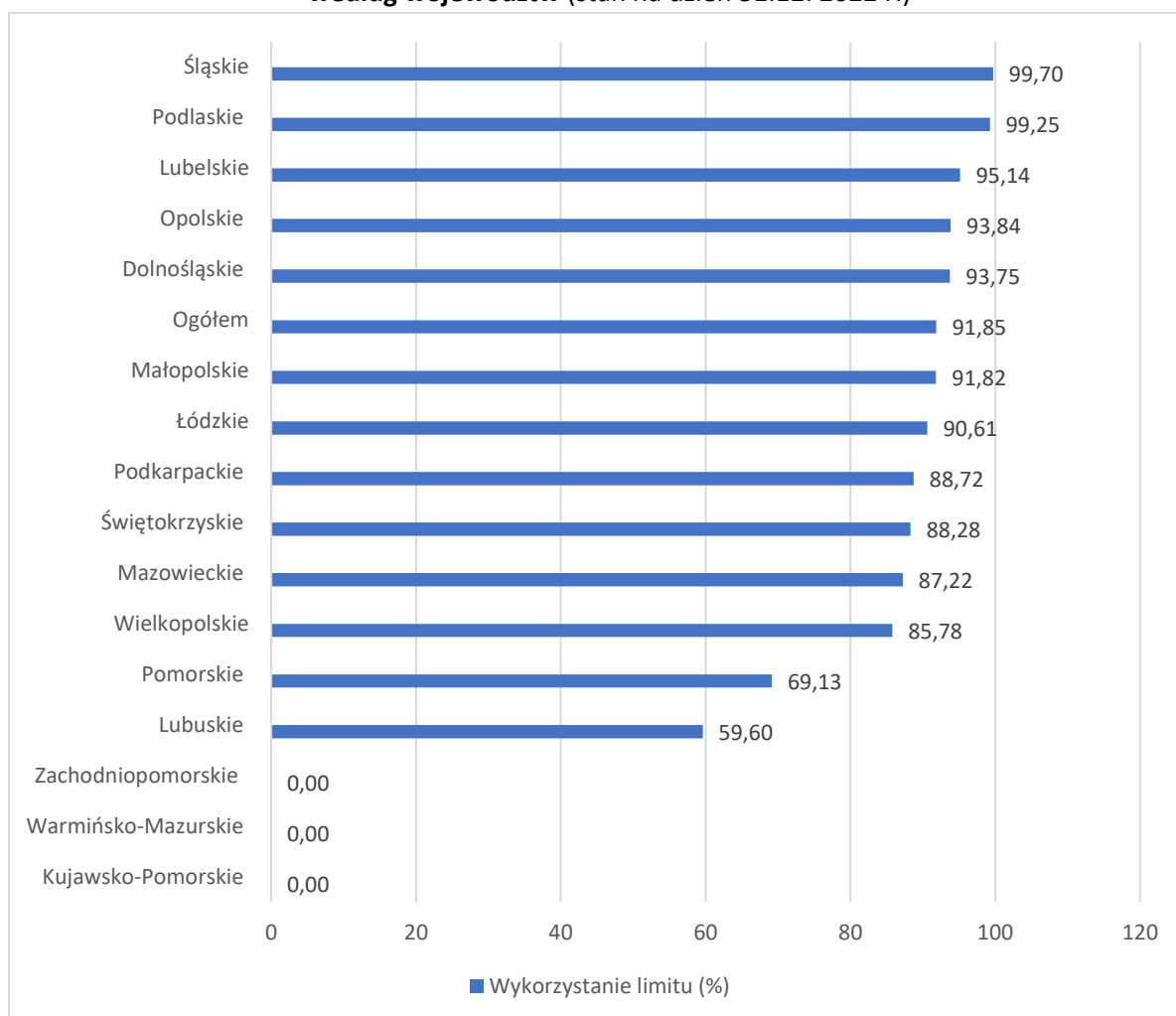
³⁵ Projekt scaleniowy realizowany w powiecie przeworskim, gmina Przeworsk, wsie: Chałupki i Gorliczyna. Jest to projekt o łącznej powierzchni scaleniowej 145,08 ha, (w tym 133,14 ha to UR) składający się z 546 działek ewidencyjnych, realizowany na terenie ONW, będzie pozytywnie oddziaływał na środowisko, zaplanowano wydzielenie gruntów na cele miejscowej użyteczności oraz poprawę stosunków wodnych w zakresie retencji wodnej, zaprojektowano: prace rekultywacyjne na obszarze 3 ha. W ramach zagospodarowania zaprojektowano łącznie wykonanie 10,4 km dróg, w tym 6,8 km drogi nowo wybudowane.

³⁶ Projekt scaleniowy realizowany w powiecie raciborskim, gmina Racibórz wieś Lekartów Jest to projekt o łącznej powierzchni scaleniowej 150,4 ha (w tym 141,08 UR), składający się z 252 działek ewidencyjnych, scalaniu będzie objętych 56 gospodarstw, na terenie którego położonych jest 37 gospodarstw o łącznej powierzchni 133,39 (ha w tym 133,14 ha UR, będzie pozytywnie oddziaływał na środowisko i podnosił walory krajobrazowe, zaplanowano wydzielenie gruntów na cele miejscowej użyteczności oraz poprawę stosunków wodnych w zakresie retencji wodnej, zaplanowano wykonanie 3,4 km dróg (w tym 0,9 km to drogi nowo wybudowane) oraz 0,83 km zadrzewień/zakrzewień.

³⁷ Wartości w nawiasach – średnia wartość inwestycji z zatwierzonego wniosku o wsparcie.

Wykres 5. Wykorzystanie (%) limitu środków na wsparcie we wnioskach z podpisanymi umowami według województw (stan na dzień 31.12. 2022 r.)

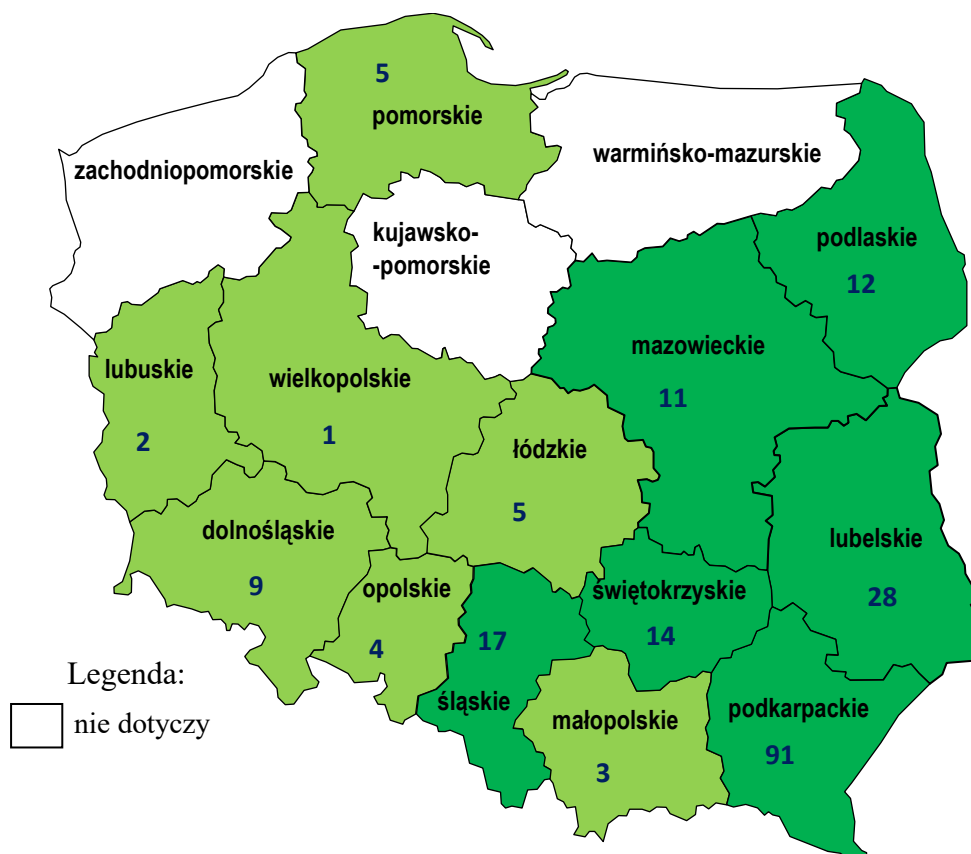
Źródło: opracowanie własne na podstawie: Sprawozdania roczne z działalności Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 z realizacji PROW 2014-2020 za 2022 rok

Jak już wcześniej wspomniano wartość wsparcia finansowego projektów scaleniwych z podpisanymi umowami łącznie w kraju umożliwia wykorzystanie limitu wsparcia w 91,85%. Największe, bo prawie pełne wykorzystanie środków odnotowano w województwie śląskim (99,5%) i podlaskim (99,25%) (Wykres 5). Również w województwach lubelskim (95,14%) opolskim (93,84%) i dolnośląskim (93,75%) podpisane umowy na wsparcie finansowe operacji M4.3 umożliwią wykorzystanie przyznanych limitów środków. W pozostałych województwach sytuacja w tym zakresie jest znacznie trudniejsza. Jak wynika z wartości podpisanych umów do końca 2022 roku relatywnie najniższy limit środków będzie wykorzystany w województwie lubuskim (59,60%) i pomorskim (69,13%).

5.1.3. Złożone wnioski o płatności wsparcia finansowego w ramach PROW 2014-2020 – liczba, kwoty wsparcia, wykorzystanie przyznanego limitu, zróżnicowanie regionalne

Do końca grudnia 2022 roku beneficjenci złożyli 202 wnioski o płatności wsparcia za zrealizowane prace w ramach projektów scaleniowych (Tabela 6A), a ich liczba była zróżnicowana regionalnie (Mapa 9).

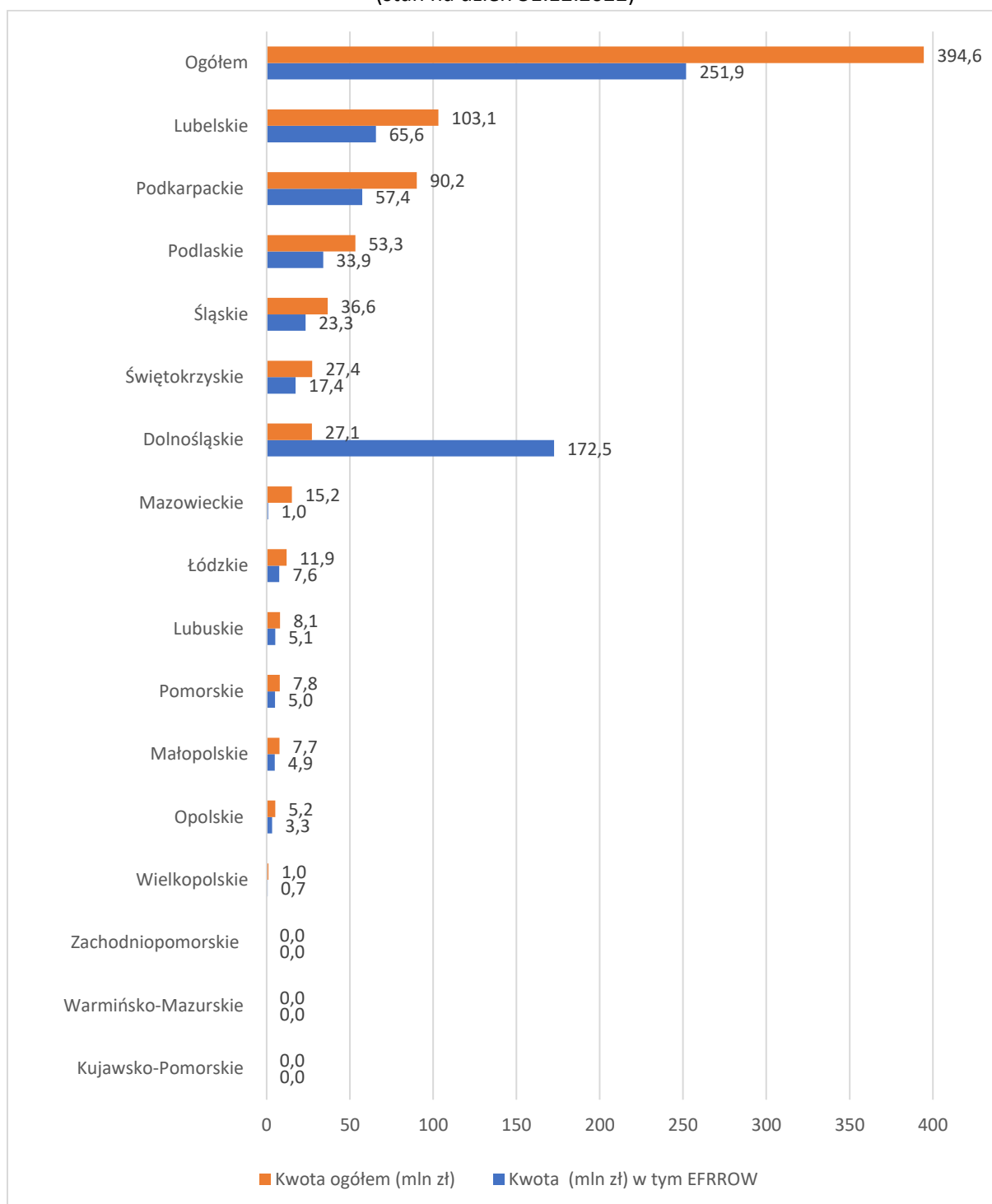
Mapa 9. Liczba złożonych wniosków o płatności według województw
(stan na dzień 31.12. 2022 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Sprawozdania roczne z działalności Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 z realizacji PROW 2014-2020 za 2022 rok

Najwięcej wniosków o płatność złożyły samorzady z województwa podkarpackiego – 91, które stanowiły blisko połowę (45,1%) łącznej liczby złożonych w analizowanym okresie wniosków o płatność. Relatywnie dużo wniosków o płatności, na tle pozostałych regionów, pochodziło z województw lubelskiego – 28, śląskiego – 17, świętokrzyskiego – 14 oraz podlaskiego – 12 (Mapa 9). Łącznie samorzady z tych czterech wymienionych województw złożyły 71, tj. 35,1% łącznej ich liczby wniosków o płatności w ramach operacji M4.3, w tym w wymienionych województwach analogiczne wskaźniki stanowiły odpowiednio: 13,9, 8,4, 6,9 i 5,9%. Choć stanowiły one ponad 1/3 (35,1%) łącznej ich liczby, to była to skala o 10 punktów procentowych niższa niż w województwie podkarpackim (Tabela 7A).

Wykres 6. Wartość złożonych wniosków o płatność
(stan na dzień 31.12.2022)

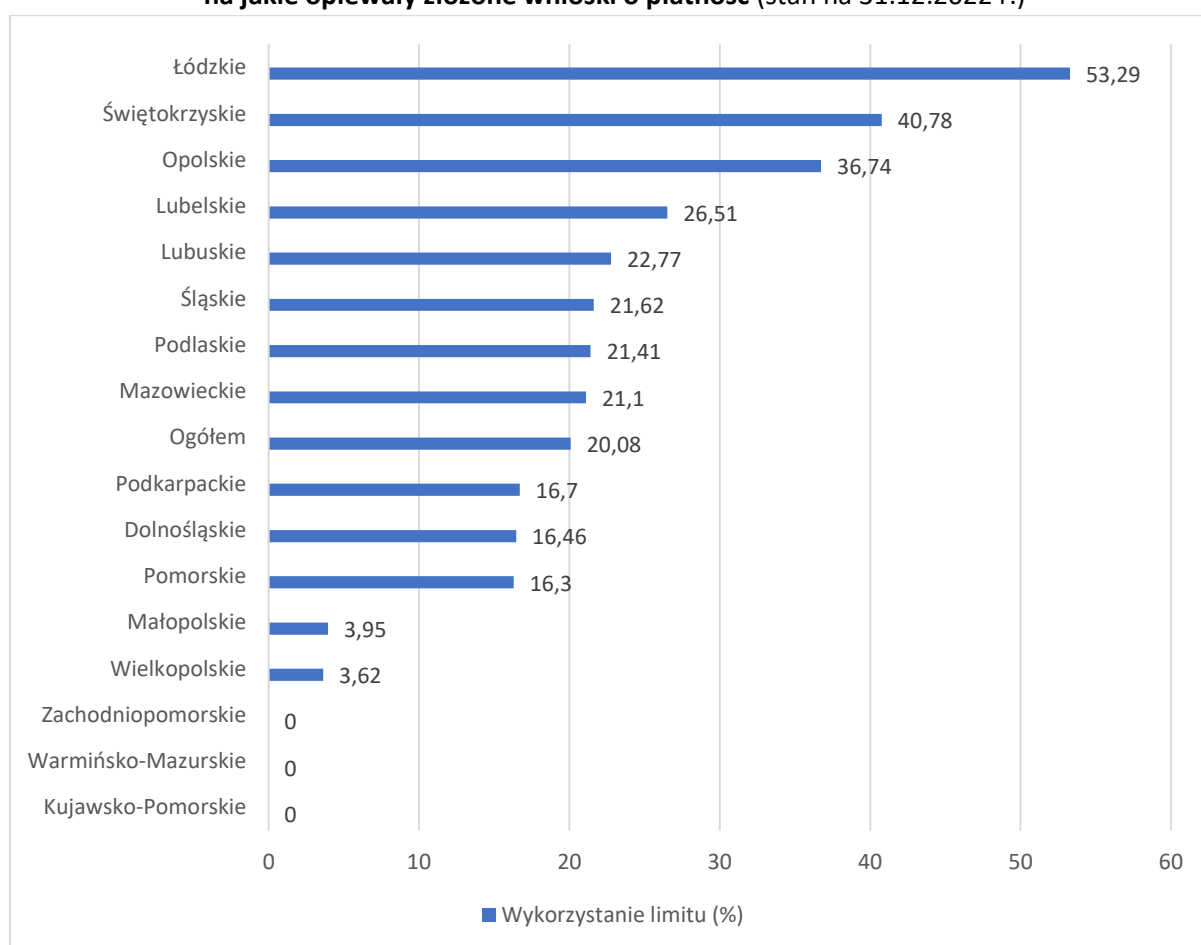
Źródło: opracowanie własne na podstawie: Sprawozdania roczne z działalności Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 z realizacji PROW 2014-2020 za 2022 rok

Zróźnicowanie regionalne w kwotach na jakie opiewały wnioski o płatności wsparcia finansowego scaleń uwarunkowane jest wieloma czynnikami, wśród których na plan pierwszy wysuwają się koszty zrealizowanych poszczególnych etapów operacji i ich liczby. W konsekwencji wnioskowane kwoty płatności były bardzo zróźnicowane (Wykres 6).

Na najniższe kwoty opiewały wnioski o wsparcie finansowe zrealizowanych etapów scaleń w województwie wielkopolskim (nieco ponad 1,0 mln zł) i opolskim (blisko 5,2 mln zł) i stanowiły odpowiednio 0,3 i 1,3% łącznej wartości wniosków o płatności wsparcia finansowego (Tabela 7A). Tym samym rozbieżności regionalne w maksymalnej i minimalnej wartości wniosków o płatność były ogromne, bo prawie 100-krotne.

Według stanu na dzień 31.12.2022 zawnioskowano o wypłatę wsparcia na kwotę prawie 394,6 mln zł (w tym środki EFRROW – blisko 251,9 mln zł (Wykres 6)). Ta wartość w 20,08% wykorzystywała limit wsparcia (Tabela 7A). Jednak część wniosków o płatność, na kwotę ok. 2,3 mln zł ze względów formalnych została odrzucona³⁸. Po ich wyeliminowaniu płatności będą zrealizowane w następnych okresach.

Wykres 7. Wykorzystanie (%) wojewódzkiego limitu środków na projekty scaleniowe przez kwoty na jakie opiewały złożone wnioski o płatność (stan na 31.12.2022 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Sprawozdania roczne z działalności Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 z realizacji PROW 2014-2020 za 2022 rok

Na najwyższą kwotę opiewały wnioski o płatności wsparcia od samorządów z województwa lubelskiego. Opiewały one na kwotę prawie 103,1 mln zł i stanowiły ponad 1/4 (26,1%) łącznej wartości złożonych wniosków o płatność (Tabela 7A). Również w województwie podkarpackim i podlaskim

³⁸ Takie sytuacja były sporadyczne i odnotowano je tylko w dwóch województwach: mazowieckim (1, 835 497,41 zł) i świętokrzyskim (420 000 zł).

wartości złożonych wniosków o płatności były relatywnie wysokie i wynosiły odpowiednio ok. 90,2 i 53,3 mln zł, zatem 22,9 i 13,5% łącznej wartości złożonych wniosków o wsparcie. W konsekwencji wartość wniosków o płatności z tych województw stanowiły blisko 2/3 (62,5%) całkowitej wartości złożonych wniosków o płatności.

Jak już wcześniej wspomniano wartość złożonych wniosków o płatności wsparcia finansowego projektów scaliowych wykorzystuje 20,08% łącznego limitu wsparcia w ramach operacji M43. Największe (53,29%) złożone wnioski o płatność wykorzystują limit przyznanych środków w województwie łódzkim (Wykres 8). Również w województwach świętokrzyskim (40,78%) i opolskim (36,74%), złożone wnioski o płatności w relatywnie dużym zakresie wykorzystują limit przyznanych środków i świadczą o względnie dużym zaawansowaniu realizacji projektów scaliowych. W pozostałych województwach sytuacja w tym zakresie jest znacznie trudniejsza. Jak wynika ze złożonych wniosków o płatności wsparcia ich wartość stanowi mniej niż 30,0% limitu, przy czym w województwie wielkopolskim i małopolskim skala wykorzystania jest minimalna i kształtuje się na poziomie nie przekraczającym 4,0%.

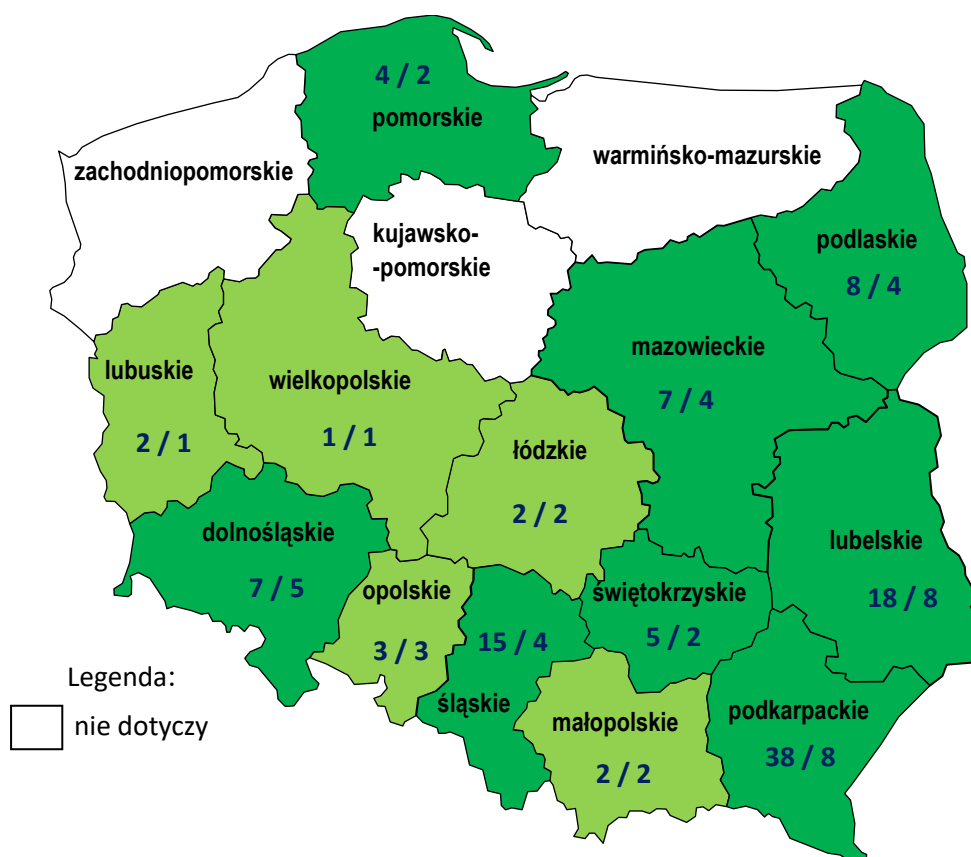
5.1.4. Zrealizowane płatności wsparcia finansowego w ramach PROW 2014-2020 – liczba, kwoty wsparcia, wykorzystanie przyznanego limitu, zróżnicowanie regionalne

Według danych ze sprawozdania z działalności ARiMR z realizacji PROW 2014-2020 do końca 2022 roku zrealizowano 112 płatności na rzecz 46 beneficjentów (Tabela 8A).

Zrealizowane do końca grudnia 2022 r. płatności odnotowano w województwach, w których realizowano podziałanie M4.3, ale skala regionalnych różnic w liczbie zrealizowanych płatności i beneficjentów, podobnie jak i innych zagadnień związanych z problematyką scaleń była zróżnicowana. Była pochodną liczby realizowanych projektów scaliowych i zawansowania ich realizacji. W konsekwencji wykonane płatności i ich beneficjenci skupiali się we wschodnich regionach Polski, zwłaszcza w województwie: podkarpackim, lubelskim i śląskim (mapa 10). Ich udział w łącznej liczbie zrealizowanych płatności wahał się od 33,8% (województwo podkarpackie) do 13,3% (województwo śląskie), zaś beneficjentów – od 17,4 do 8,7% (Tabela 9A). Tych terenów dotyczyła również wartość wypłaconego wsparcia (wykres 8).

Łączna wysokość zrealizowanych płatności wynosiła 352,5 mln zł (w tym EFRROW – 224,3 mln zł), tj. 78,1 mln euro (w tym EFRROW – 49,7 mln euro) (Wykres 8). Była ona bardzo zróżnicowana regionalnie, gdyż była uwarunkowana skalą wykonania poszczególnych etapów projektów, wynikającą m.in. z terminu podpisania umowy na finansowanie ze środków publicznych scaleń i ich kosztów. W konsekwencji najwięcej wypłaconych środków wypłacono beneficjentom z województwa lubelskiego (101,1 mln zł) i podkarpackiego (90,2 mln zł). Stanowiły one odpowiednio 28,7 i 25,6% łącznej wartości wypłaconych środków (Tabela 9A). Również w województwie podlaskim i świętokrzyskim zrealizowane płatności były relatywnie wysokie i wynosiły odpowiednio 46,1 i 36,6 mln zł, które stanowiły 13,1 i 10,4% ogólnej kwoty wypłaconego wsparcia. W konsekwencji wartość płatności zrealizowanych w czterech powyżej wymienionych województwach stanowiła ponad 3/4 (77,8%) całkowitej kwoty wykonanych płatności.

Mapa 10. Liczba zrealizowanych płatności i ich beneficjentów według województw
(stan na dzień 31.12.2022 r.)

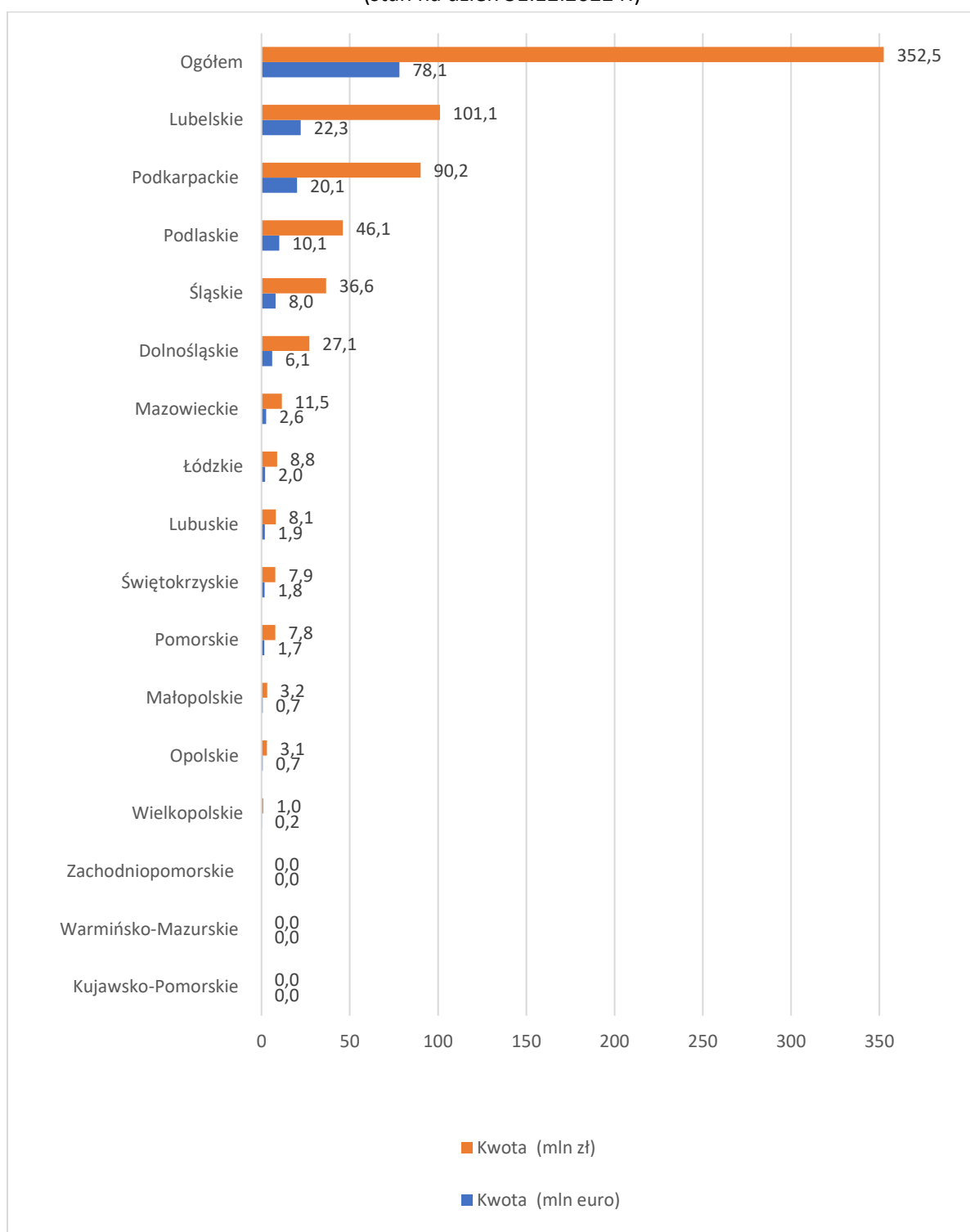

[... / ...] Liczba operacji / beneficjentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Sprawozdania roczne z działalności Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 z realizacji PROW 2014-2020 za 2022 rok

Z pozostałych dziewięciu województw, w których realizowano instrument M4.3, najniższe płatności zostały wykonane na rzecz beneficjentów z województwa wielkopolskiego (1,0 mln zł), opolskiego (3,1 mln zł) i małopolskiego (3,2 mln zł) i stanowiły odpowiednio 0,3 i po 0,9% łącznej kwoty wypłaconego wsparcia (Tabela 7A). Tym samym regionalne rozbieżności w maksymalnej i minimalnej wartości płatności są duże i zbliżone do różnic w kwotach o jakie wnioskowano. W przypadku województwa wielkopolskiego i opolskiego ta sytuacja jest zrozumiała, gdyż były to tereny gdzie zakontraktowano do wsparcia najmniej projektów (po 3). Tym samym i ich wartość była reaktywnie niewielka, a jednocześnie ok. 1/3 z nich pochodziła z naboru z 2022 roku. W przypadku województwa małopolskiego małych kwot wpłaconych środków należy upatrywać w terminie rozpoczęcia realizacji projektów (27,7% wywodziła się z naboru zrealizowanego w 2022 r.), ale również w złożoności realizowanych projektów scaleń. Te uwarunkowania znajdują odzwierciedlenie w zakresie wykorzystania przyznanych środków na prace scaleniowe w tym województwie, który wynosił 1,64% (Wykres 10). Był on nie tylko najniższy ze wszystkich regionów, ale również prawie jedenastokrotnie niższy niż łączne wykorzystanie limitu przyznanych na wsparcie realizacji operacji M4.3, który wynosił 17,94%.

Wykres 8. Wartość zrealizowanych płatności według województw
(stan na dzień 31.12.2022 r.)

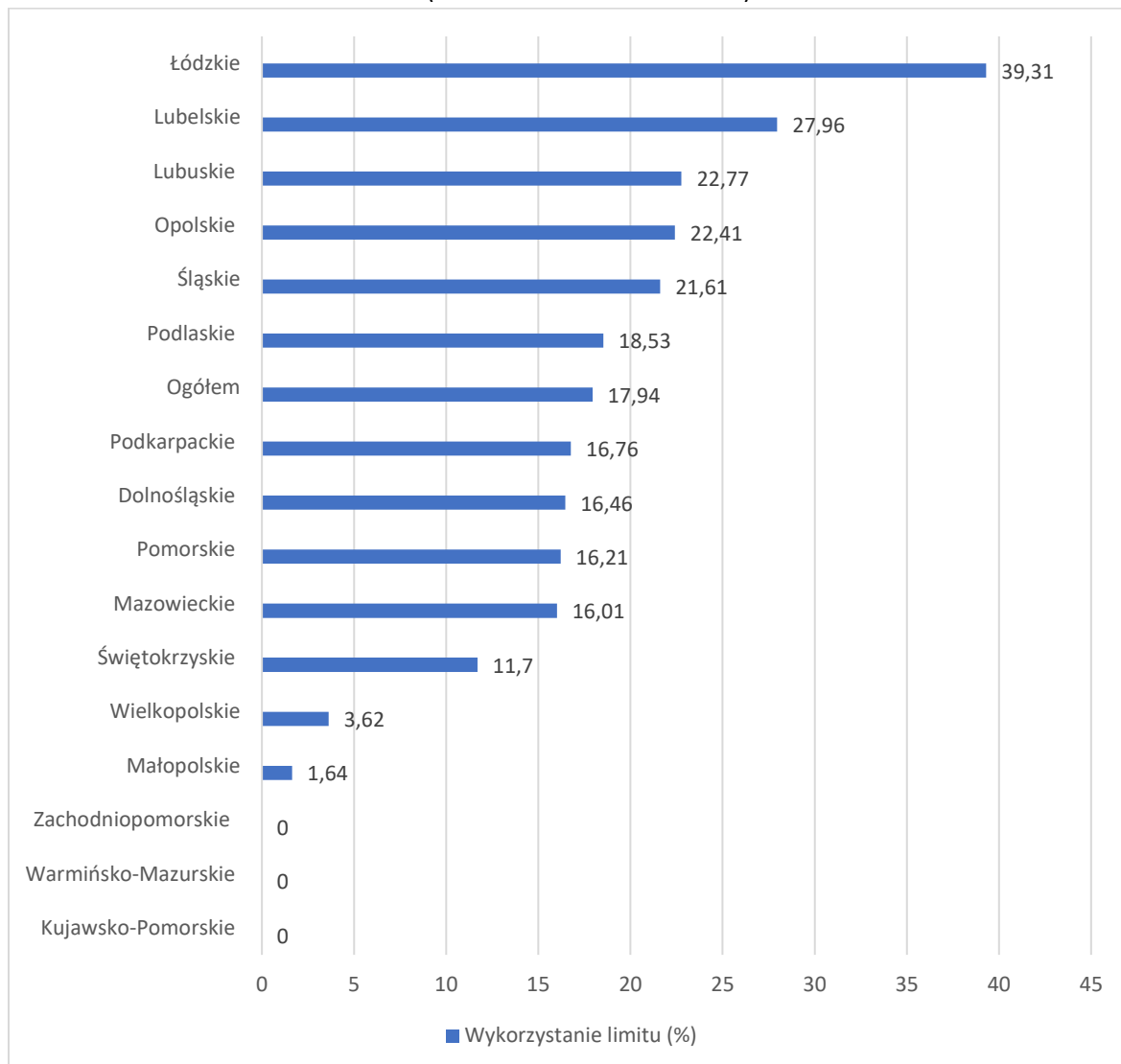

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Sprawozdania roczne z działalności Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 z realizacji PROW 2014-2020 za 2022 rok

Na podstawie udziału zrealizowanych płatności w limicie przyznanych środków na realizację podziałania M4.3 można konstatować o zaawansowaniu prowadzonych prac (Wykres 10). Poza województwem małopolskim, bardzo niskie wykorzystanie środków odnotowano w województwie wielkopolskim i wynosiło ono 3,62%. Niższy niż przeciętnie limit wykorzystania środków stwierdzono

jeszcze w pięciu województwach: świętokrzyskim, mazowieckim, pomorskim, dolnośląskim i podkarpackim.

**Wykres 9. Wykorzystanie (%) wojewódzkiego limitu przez zrealizowane płatności
(stan na dzień 31.12.2022 r.)**

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Sprawozdania roczne z działalności Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 z realizacji PROW 2014-2020 za 2022 rok

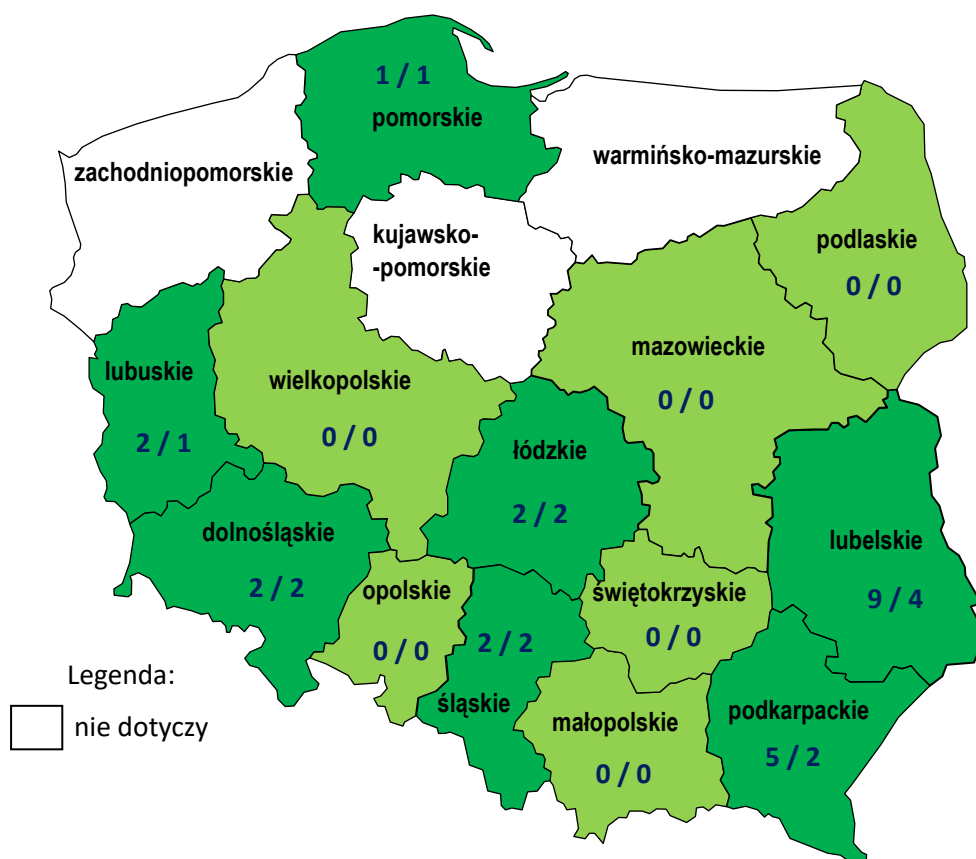
Według stanu na dzień 31 grudnia 2022 wyższym niż przeciętnie wykorzystaniem środków, a tym zaawansowaniem prac cechowało się sześć województw (Wykres 10). Przy czym najwyższym województwa: łódzkie (39,31%) i lubelskie (27,92%).

5.1.5. Płatności końcowe wsparcia finansowego w ramach PROW 2014-2020 – liczba zakończonych operacji, kwoty wsparcia, wykorzystanie przyznanego limitu, zróżnicowanie regionalne

Do końca grudnia 2022 r. zakończono realizację i wykonano płatności końcowe dla 23 projektów scaleniowych na rzecz 14 beneficjentów³⁹. Położone były one w 7 województwach (Mapa 10). Liczba zakończonych projektów scaleniowych wahała się od 1 projektu (woj. pomorskie), do 9 (województwo lubelskie). Jednak najczęściej płatności końcowe dotyczyły dwóch projektów (mapa 10). Taką sytuację odnotowano w 4 województwach (57,1%), tj. lubuskim, łódzkim, dolnośląskim i śląskim. Podkreślić należy sytuację w województwach: łódzkim i lubelskim, gdzie zrealizowano już większość zakontraktowanych do wsparcia projektów, stanowiący one odpowiednio 3/4 i 1/2 łącznej liczby projektów scaleniowych, jakie będą realizowane ze wsparciem finansowym PROW 2014-2020. Duże zaawansowanie prac scaleniowych zasługuje na podkreślenie, albowiem 33,3% projektów scaleniowych ze wsparciem PROW 2014-2020 zastało zakontraktowanych w 2022 roku. Sytuacja w województwie łódzkim wynikała z małej (3) liczby realizowanych ze wsparciem projektów i faktu, że 3/4 z nich miało już podpisane umowy w 2016 roku.

Mapa 11. Liczba zakończonych operacji i ich beneficjentów „Scalenie gruntów” w PROW 2014-2020 według województw (stan na dzień 31.12. 2022 r.)

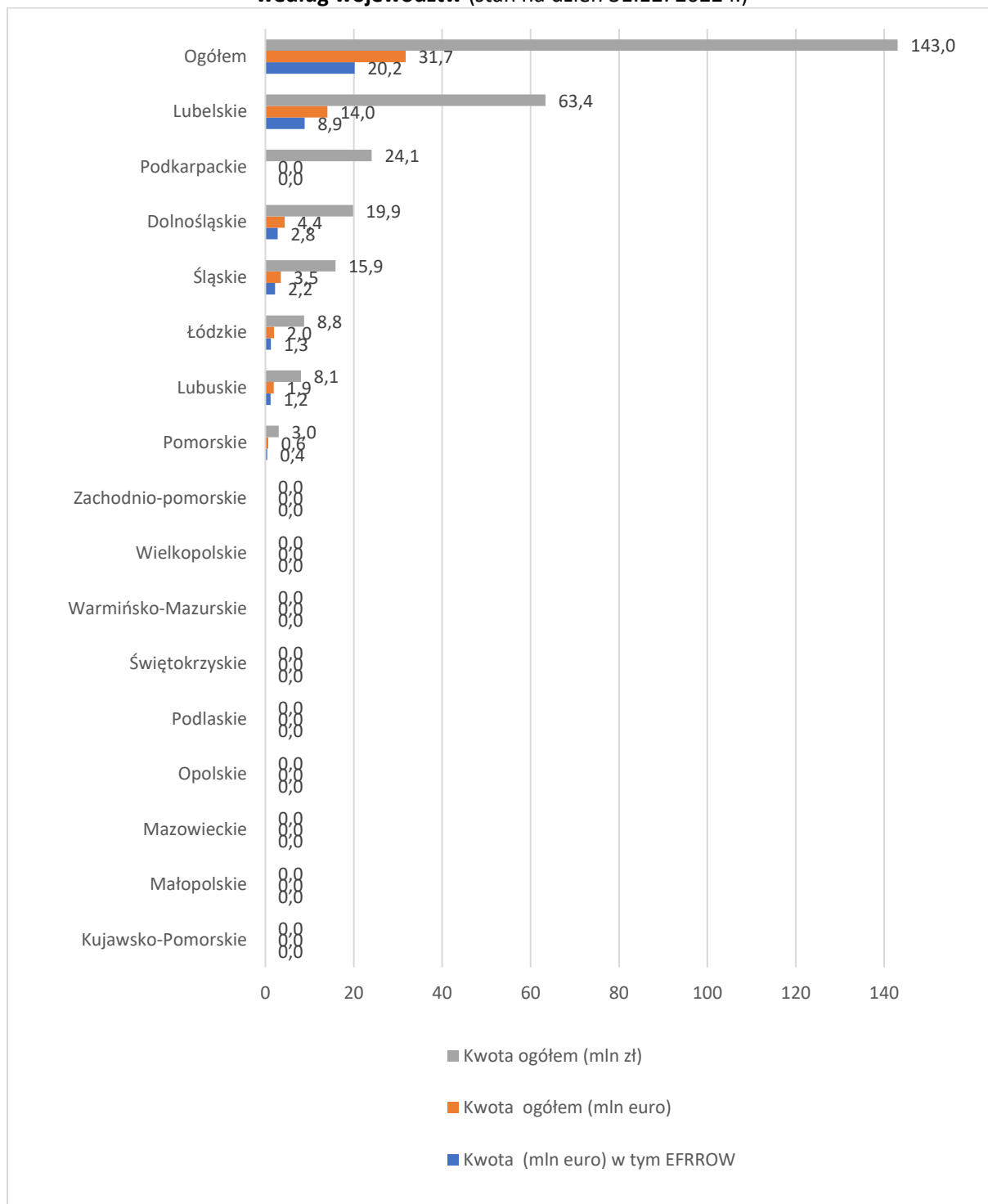
[... / ...] Liczba operacji / liczba beneficjentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Sprawozdania roczne z działalności Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 z realizacji PROW 2014-2020 za 2022 rok

³⁹ Ukończone projekty zrealizowano na 21 568,75 ha. Uczestniczyło w nich 5 434 gospodarstw rolnych, w których liczba działek w wyniku postępowań scaleniowych zmniejszyła się o 30,6%.

Za niepokojące można uznać małe zawansowanie prac scaleniowych w województwie małopolskim, mimo relatywnie dużej przyjętych do wsparcia projektów. Wprowadzie na 5 z 18 projektów, tj. 27,7% umowa została podpisana w 2022 roku, ale 50,0% z nich mało podpisaną umowę przed końcem 2018 roku.

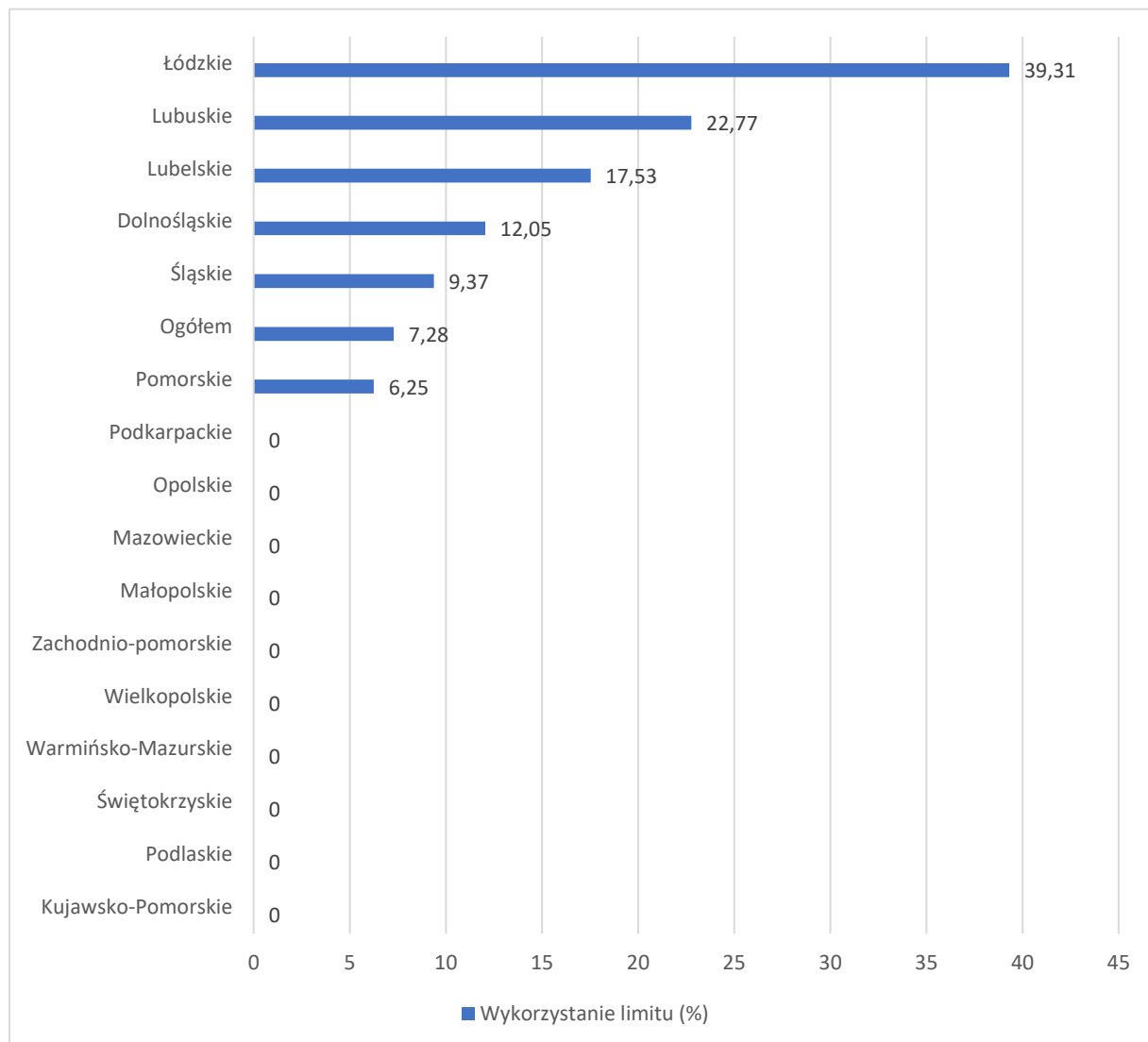
Wykres 10. Wartość płatności dla zakończonych operacji Scalanie gruntów w PROW 2014-2020 według województw (stan na dzień 31.12. 2022 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Sprawozdania roczne z działalności Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 z realizacji PROW 2014-2020 za 2022 rok

Łączna wartość płatności końcowych według stanu na dzień 31 grudnia 2022 r. wynosiła 143,0 mln zł, czyli 31,7 mln euro, w tym 20,2 mln euro pochodziło z EFRROW (Wykres 11). Oznacza to, że wypłacone środki stanowiły 7,28% ogółu środków publicznych przeznaczonych na wsparcie finansowe operacji M4.3 (Wykres 11).

Wykres 11. Wykorzystanie (%) wojewódzkiego limitu środków przez wartość zakończonych operacji Scalanie gruntów w PROW 2014-2020 według województw
(stan na dzień 31.12. 2022 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z realizacji PROW 2014-2022

Z dostępnych danych wynika, że zarówno kwota wypłat końcowych, jak i poziom wykorzystania limitu środków był bardzo zróżnicowany regionalnie, gdyż był uwarunkowany liczbą zakończonych projektów, kosztów ich realizacji oraz wielkością przyznanego wsparcia w poszczególnych województwach.

Największe kwoty płatności końcowych wypłacono beneficjentom z województwa lubelskiego (63,4 mln zł, tj. 14,0 mln euro) i stanowiły one 44,3% łącznej wartości płatności końcowych (Tabela 11A) oraz 22,77% wojewódzkiego limitu na realizację operacji M4.3 (Wykres 11). Również w województwie podkarpackim zrealizowane płatności były relatywnie wysokie i wynosiły 24,1 mln zł

(5,3 mln euro). Jednak były ponad 2,5-krotnie niższe niż w województwie lubelskim stanowiły 16,8% łącznej wartości płatności końcowych, ale umożliwiły wykorzystanie tylko w 4,5% środki na wykonanie scaleń w tym województwie. Znaczną kwotę płatności końcowych wypłacono także w województwie śląskim. Wynosiła ona 15,9 mln zł (3,5 mln euro) i stanowiła ona 11,1% całości wypłaty końcowych, a jednocześnie w 9,37% wykorzystywała limit środków na wsparcie realizacji scaleń w tym województwie.

Wartość płatności końcowych zrealizowanych w powyżej wymienionych województwach stanowiły prawie 3/4 (72,2%) łącznej kwoty wypłat za zrealizowane projekty scaleniove i zagospodarowania poscaleniowego.

5.2. Ocena operacji „Scalenie gruntów” PROW 2014-2020 pod kątem uzyskanych efektów – potencjalnych i osiągniętych

5.2.1. Wskaźnik produktu – obszar scalonych gruntów, liczba gospodarstw objętych procesem scalania

Jak już wcześniej wspomniano, według informacji z ARiMR, na koniec grudnia 2022 r. zawarto 184 umowy na wsparcie finansowe z PROW 2014-2020 realizowanych projektów⁴⁰. Z pozyskanych danych o projektach jednostkowych wynika, że operacje zatwierdzone do realizacji obejmują łącznie obszar ponad 180 545 ha składających się z 302 065 działek ewidencyjnych o 0,60 ha⁴¹. Pracami scalenioowymi objęte są głównie użytki rolne, które stanowią 79,3% łącznej powierzchni, na której realizowane są projekty scalenioowe.

Największy obszar zatwierdzony do scaleń był położony w województwie lubelskim (39,4 tys. ha) i podkarpackim (36,1 tys. ha), czyli w regionach o relatywnie najbardziej rozdrobnionej strukturze obszarowej gospodarstw (Tabela 7). Obszar scaleń w tych województwach stanowił odpowiednio 21,9 i 20,0% łącznej powierzchni gruntów scaleń objętych wsparciem finansowym z PROW 2014-2020. Relatywnie dużą powierzchnię gruntów do scaleń ustalono również w województwie podlaskim 31,9 tys. ha, a ich udział w całkowitym obszarze scaleń wynosił 17,7%. Tym samym większość (59,6%) obszaru zatwierdzonego pochodziło z trzech powyżej wymienionych województw tzw. ściany wschodniej. Na tym terenie realizowane są również największe obszarowo projekty scalenioowe (Tabela 13A i 20A). Szczególnie duże powierzchniowo projekty scalenioowe położone są w województwie podlaskim i lubelskim, wśród których do największych można zaliczyć projekty realizowane w województwie podlaskim płożone w powiecie siemiatyckim, gminie Siemiatycze, obejmujące wsie: Humowo, Hormowszczyzna, Jesienówka, Kąty, Malewice, Osmóla, Wygnowo (3 588,5 ha) oraz w powiecie Siemiatyckim, gmina Siemiatycze, wsiach Choroszewo, Libiejski, Pokaniewo, Pokaniewo-Kolonia Wałki (3 403,0 ha) oraz z województwa lubelskiego wykonywane w powiecie chełmskim, gminie Chełm, we wieś Wojsławice (3 064,7 ha) oraz wsiach Białopole, Buśno, Kicin, Strzelce-Kolonia, Zabudnowo (2 924,1 ha). Stanowiły one odpowiednio 10,6, 7,8 i 7,4% całkowitego zatwierdzonego obszaru scaleń w województwie, na terenie którego są realizowane.

---

⁴⁰ Szczegółowy opis projektów jednostkowych przyjętych do realizacji do dnia 31 grudnia 2022 r. w poszczególnych województwach zawarte są w aneksie (Tabela 12–24 A).

⁴¹ Występujące rozbieżności pomiędzy informacjami ze Sprawozdania z monitoringu PROW 2014–2020 w 2022 roku, a danymi ustalonymi na podstawie projektów jednostkowych wynikają z systemu raportowania.

Tabela 7. Cechy realizowanych projektów zatwierdzonych do realizacji według województw – dane z wniosków o wsparcie finansowe z PROW 2014-2020
(stan na dzień 31.12.2022 r.)

Województwo	Planowana		Pow. działki	Gospodarstwa		Obszar gruntów w gospodarstwach				Średni obszar gospodarstw (ha)
	pow. (ha)	liczba działek		liczba	%	razem	w tym UR	grunty leśne	%	
	w obiekcie scaleniowym			objętych scalaniem						
Razem	180 545,4	302 065	0,60	39 577	53,9	169 862,2	141 698,2	28 163,9	67,6	4,73
Dolnośląskie	15 802,4	22 310	0,71	1 045	73,3	14 878,9	13 858,4	1 020,5	79,2	8,59
Lubelskie	39 363,4	54 848	0,72	12 611	60,9	38 055,4	32 959,6	5 095,8	73,2	3,74
Lubuskie	5 487,6	3 795	1,44	562	67,5	4 954,1	4 770,7	183,3	67,6	7,47
Łódzkie	3 067,8	6 710	0,46	869	54,2	953,4	869,7	83,7	64,0	2,82
Małopolskie	17 574,4	55 687	0,32	4 098	60,5	16 696,1	13 030,8	3 665,3	63,2	2,76
Mazowieckie	7 349,7	16 791	0,44	2 072	31,1	7 131,5	5 570,1	1 561,4	67,0	3,37
Opolskie	2 040,0	5 108	0,40	314	60,5	1 964,0	1 779,1	185,0	62,1	6,08
Podkarpackie	36 055,7	87 214	0,41	9 329	50,7	33 581,2	26 754,9	6 826,3	66,1	2,20
Podlaskie	31 926,3	25 063	1,27	4 607	56,4	30 343,9	23 227,7	56,4	76,4	5,90
Pomorskie	5 402,5	3 398	1,59	418	67,7	4 991,7	4 058,3	933,4	60,9	9,42
Śląskie	9 605,2	13 320	0,72	2 322	45,5	8 358,7	7 211,5	1 147,1	73,5	2,70
Świętokrzyskie	4 727,6	6 188	0,76	1 124	88,9	4 646,5	4 401,3	245,3	54,1	3,45
Wielkopolskie	2 143,9	1 633	1,29	207	62,9	1 306,9	1 206,2	100,7	71,7	10,82

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy ARiMR danych o projektach jednostkowych przesłanej 3.10.2023 roku

Tabela 7. cd. **Cechy realizowanych projektów zatwierdzonych do realizacji według województw – dane z wniosków o wsparcie finansowe z PROW 2014-2020** (stan na dzień 31.12.2022 r.)

Województwo	Planowana powierzchnia prac rekultywacyjnych	Planowana długość dróg (km)			Planowana długość dróg dojazdowych wykonanych w ramach zagospodarowania poscaleniowego	Planowana długość zadrzewień/ zakrzewień (ha)	Planowane koszty (zł)	
		łącznie	nowych	przebudowanych			Skuteczna kwota pomocy	W tym EFRROW
Razem	1 343,85	3 733,97	1 326,89	2 409,38	3 726,75	117,67	1 378 772 571,50	877 948 822,00
Dolnośląskie	25,22	89,65	8,21	81,44	78,65	44,79	136 313 953,00	86 736 560,00
Lubelskie	13,0	521,45	269,92	251,53	522,45	9,35	262 831 393,50	167 239 598,00
Lubuskie	0	36,44	0,56	35,88	35,88	0,34	21 148 291,00	13 456 655,00
Łódzkie	3,38	18,9	7,7	63,71	103,11	0,41	20 276 510,00	12 901 940,00
Małopolskie	78,02	687,16	262,77	424,39	687,09	35,07	92 373 466,00	58 776 909,00
Mazowieckie	0	116,02	13,63	104,70	118,32	3,00	62 662 620,00	39 872 220,00
Opolskie	8,23	34,88	15,87	19,01	34,89	7,15	13 213 491,00	8 407 740,00
Podkarpackie	1 158,00	1 392,83	642,91	749,92	1 393,64	0,20	346 283 399,00	220 340 064,00
Podlaskie	4,55	379,88	29,52	350,36	379,61	7,12	245 926 281,00	157 119 179,00
Pomorskie	0,29	56,52	1,34	55,18	56,52	0,80	33 168 373,00	21 105 027,00
Śląskie	2,15	148,63	19,89	128,75	148,63	6,94	69 663 670,00	44 326 986,00
Świętokrzyskie	50,00	117,26	22,89	94,37	117,26	0	54 623 805,00	34 757 126,00
Wielkopolskie	1,00	50,14	0	50,14	50,14	2,50	20 287 319,00	12 908 818,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy ARIMR danych o projektach jednostkowych przesłanej 3.10.2023 roku

Na podstawie danych z zatwierdzonych wniosków o wsparcie można stwierdzić, że najmniejszy obszar scaleń stwierdzono w województwach: opolskim (2 040,0 ha), wielkopolskim (2 143,9 ha) oraz łódzkim (3 067,8 ha). Obszar scaleń w tych województwach stanowił 1,2 – 1,7% łącznej powierzchni scaleń gruntów objętych wsparciem finansowym z PROW 2014-2020. Jednak z perspektywy projektów jednostkowych najmniejsze obszarowo scalenia położone były w województwie podkarpackim w powiecie łańcuckim, w gminie Łańcut (24,0) oraz powiecie przeworskim, w gminie Przeworsk i jest realizowanych we wsiach: Chałupki i Gorliczyna (145,1 ha).

Operacje zatwierdzone do realizacji obejmują 39 577 gospodarstw rolnych zorganizowanych na obszarze nieco ponad 169 862 ha, tym 141 698 UR (84,4%), a grunty leśne – 28 164 ha (16,6%). Średni obszar gospodarstwa objętego scalaniem wynosił tam 4,73 ha. Z województw, w których realizowane są operacje M4.3 najwięcej gospodarstw będzie ich beneficjentami ostatecznymi w województwie lubelskim (Tabela 7). Położone tam 12 611 gospodarstw rolnych, o średnim obszarze 3,74 ha, stanowi blisko 1/3 (31,9%) łącznej liczby zatwierdzonych do scaleń. Najmniej (207) scalonych gospodarstw będzie w województwie wielkopolskim, a ich udział wynosi 0,5%. Jednak ich średnia powierzchnia wynosząca 10,8 ha były najwyższe w skali wszystkich województw. Najmniejsze obszarowo uczestniczące w procesie scalania gospodarstwa były położone w województwie podkarpackim (2,20 ha), czyli była niższa niż przeciętnie w regionie.

Z perspektywy poszczególnych projektów scaleniowych liczba gospodarstw uczestniczących w scalaniach gruntów również była bardzo zróżnicowana (Tabela 12A-22A). Ich najmniejsza liczba znajdowała się w projekcie scaleniowym położonym w województwach: podlaskim w powiecie sokólskim, gmina Sokółka, we wsi Ostrówek (18 gospodarstw), w województwie opolskim, w powiecie namysłowskim, w gminie Namysłów, we wsi Zofijówka (22 gospodarstw) oraz podkarpackim, w powiecie jasielskim, w gminie Jasło, we wsi Gąsówka (26 gospodarstw). Jednak scalane gospodarstwa należały do relatywnie dużych obszarowo, a ich średnia powierzchnia przekraczała średnią powierzchnię gospodarstwa uczestniczącego w procesie scalań w województwie.

Najwięcej gospodarstw uczestniczących w projekcie scaleniowym było położonych w województwie lubelskim, w powiecie świdnickim, w gminie Świdnik (dwa projekty - 1 500 i 1 200 gospodarstw) i w powiecie chełmskim, w gminie Chełm we wsi Wojsławice – 1 135 gospodarstw oraz we wsiach Białopole, Buśno, Kicin, Strzelce-Kolonia, Zabudnowo - 909 gospodarstw.

Na terenie województwa lubelskiego scalane są najmniejsze obszarowo gospodarstwa, uczestniczące w procesie scalania, ich powierzchnia wahała się od 0,3 ha (wieś Świdnik) do 2,3 ha w obiekcie scaleniowym obejmującym wsie Białopole, Buśno, Kicin, Strzelce-Kolonia, Zabudnowo.

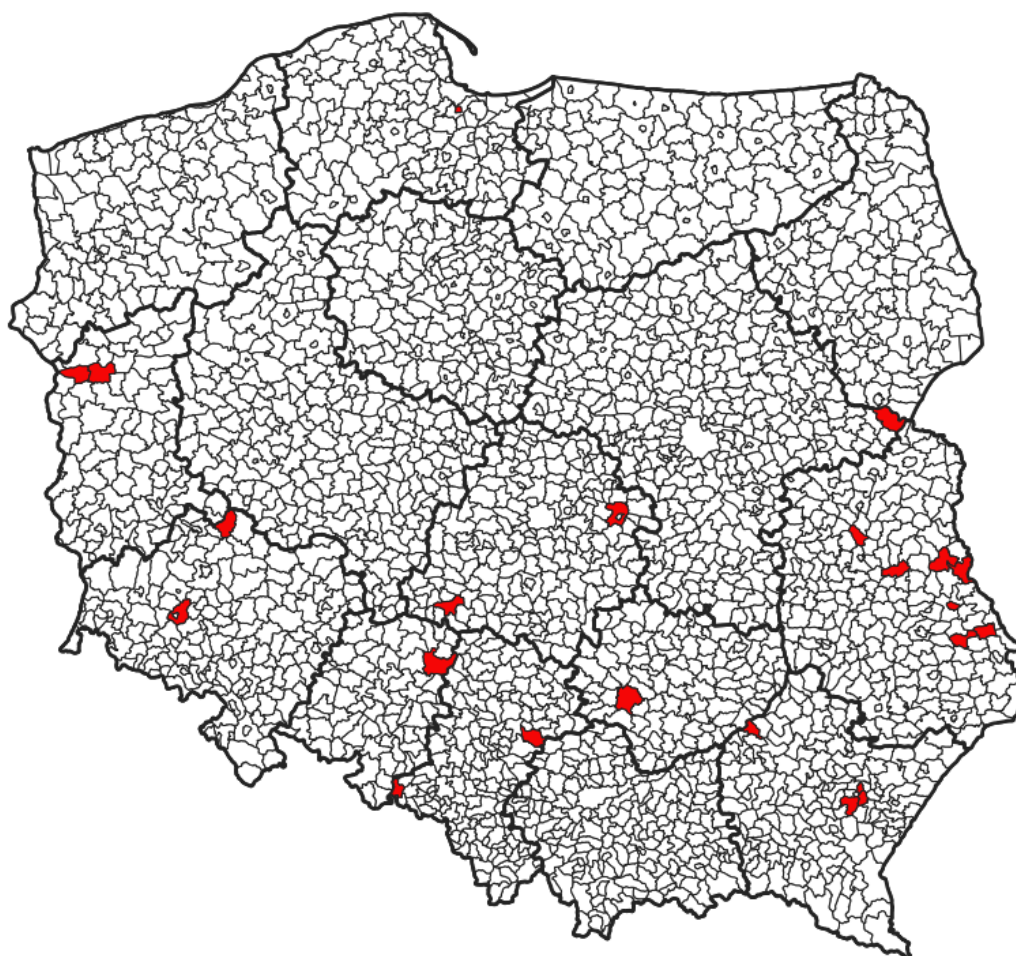
5.2.2 Wskaźnik rezultatu

Według stanu na dzień 31. 12. 2022 r. zakończono 26 projektów scaleniowych i zagospodarowania poscaleniowego, które są położone w dziesięciu województwach. Beneficjentami finansowymi było 17 starostw powiatowych, a beneficjentami ostatecznymi mieszkańcy 45 miejscowości wiejskich, położonych na terenie 18 gmin (Mapa 12). Zakończone projekty scaleniowe stanowią 14,1% łącznej liczby zakontraktowanych do wsparcia finansowego. W liczbach bezwzględnych najwięcej (9) projektów zakończono w województwie lubelskim, które stanowią 1/4 projektów scaleniowych z podpisaną umową na wsparcie do końca grudnia 2022 roku. Największym

udziałem zakończonych projektów w stosunku do zakontraktowanych cechowało się województwo łódzkie, w którym zostało zakończonych 2/3 realizowanych ze wsparciem finansowym w ramach PROW projektów scaleniowych, których łączna liczba należała, obok województwa opolskiego i wojewódzkiego, do najniższych w skali kraju i wynosiła 3. Relatywnie dobra sytuacja w zakresie realizacji scaleń była w województwie lubuskim, gdzie zakończono prace na połowie wykonywanych projektów scaleniowych. Jednak podobnie jak w powyżej wymienionych regionach łączna skala realizowanych projektów była relatywnie niewielka i wynosiła 4.

Najniższym (10,0-11,1%) udziałem zakończonych projektów w stosunku do zakontraktowanych cechowały się województwa: mazowieckie, śląskie i podkarpackie. Są to regiony o zróżnicowanej liczbie realizowanych projektów, przy czym samorzady województw podkarpackiego będą beneficjentami największej liczby (48 projektów) w skali kraju, przyjętych do realizacji w ramach PROW 2014-2020 scaleń. W trzech województwach: małopolskim, podlaskim i wielkopolskim nie ukończono żadnego projektu scaleniowego.

Mapa 12. Lokalizacja i liczba zakończonych operacji według gmin
(stan na dzień 31.12. 2022 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych ARiMR projektów jednostkowych przesłanej 3.10.2023 roku

Łącznie zakończone prace scaleniowe objęły swym zasięgiem obszar 23 555 ha, w tym 19 030 ha, (tj. 80,8%) stanowiły UR, a 3 191 ha (zatem 13,5%) – grunty leśne. Oznacza to, że powierzchnia na której zakończono prace scaleniowe stanowi 13,3% obszaru objętego postępowaniem scaleniowym według stanu na 31.12.2022 roku.

Największą, bo ponad **11,9 tys. ha** powierzchnię gruntów stanowiących gospodarstwa rolne scalono w województwie lubelskim. Stanowiły one po połowę (50,5%) scalonych do końca 2022 r. gruntów, a jednocześnie blisko 1/3 (31,3%) obszaru na jakim będą wykonywane scalenia w ramach PROW 2014-2020 w tym regionie. W liczbach bezwzględnych, obszar gruntów scalony w analizowanym **okresie w województwie pomorskim był najmniejszy i wynosił 336,6 ha**. Stanowiły one **1,4%** całkowitego obszaru scalonych gruntów w gospodarstwach rolnych, a jednocześnie **6,7%** powierzchni, która jest scalania w tym regionie.

5.2.3. Efekty prac scaleniowych z perspektywy produkcyjno-ekonomicznej

W wyniku zakończenia procesu scalania, łączna liczba w 26 obiektach scaleniowych zmniejszyła o 15 865 (z 39 100 do 23 235) działek ewidencyjnych tj. o 40,6%. Największa poprawa wiejskiej przestrzeni nastąpiła w województwie mazowieckim, gdzie w wyniku prac scaleniowych odnotowano zmniejszenie liczby działek ewidencyjnych aż o 86,3% (Tabela 8). Tam też (w powiecie łosickim, w gminie Łosice) był położony obiekt scaleniowy (Nowe Hołowczyce), gdzie odnotowano największą poprawę przestrzeni wiejskiej. Jednak należy podkreślić, że był to jedyny projekt scaleniowy zakończony i rozliczony do końca 2022 r. w województwie mazowieckim. Relatywnie duże zmniejszenie szachownicy gruntów nastąpiło również w województwie opolskim, gdzie w wyniku realizacji scalania gruntów liczba działek w obiektach scaleniowych zmniejszyła się 56,3%. Na przeciwnym biegunie znajdowało się województwo lubuskie i łódzkie, gdzie liczba działek w obiektach scaleniowych zmniejszyła się o odpowiednio 20,2 i 23,8%.

Beneficjentami ostatecznymi było 6 124 gospodarstw rolnych, stanowią one 15,5% gospodarstw, które uczestniczą w projektach scaleniowych. Z perspektywy poprawy warunków prowadzenia działalności rolniczej pierwszoplanowe są zmiany jakie zaszły w przestrzeni produkcyjnej gospodarstw rolnych, mające odzwierciedlenie w zmniejszeniu liczby działek ewidencyjnych i wzroście ich powierzchni oraz skróceniu dojazdu do pól. Na podstawie danych ARiMR o zrealizowanych projektach jednostkowych można stwierdzić, że wykonane prace scaleniowe znacząco poprawiły jakość przestrzeni produkcyjnej w gospodarstwach rolnych (Tabela 8).

W omawianych gospodarstwach zmniejszyła się łączna liczba działek ewidencyjnych o 17 146. W konsekwencji średnia liczba działek w przeliczeniu na gospodarstwo zmniejszyła się o 40,9% i wyniosła 2,9 szt. Największe zmniejszenie szachownicy gruntów w wyniku scaleń odnotowano w województwie mazowieckim, gdzie liczba działek w gospodarstwie zmniejszyła się aż o 87,2% i wyniosła średnio 1,1 szt. Relatywnie dużą poprawę odnotowano również w województwie opolskim, gdzie w wyniku realizacji scalania gruntów średnia liczba działek w gospodarstwie zmniejszyła się 56,1%. Jednak ich bezwzględna liczba wyniosła 5,0 i była najwyższa w skali wszystkich województw, w których wykonywano scalenia. Na przeciwnym biegunie znajdowało się województwo śląskie, gdzie średnia liczba działek w obiektach gospodarstwie zmniejszyła się o odpowiednio 19,2% i wyniosła 4,0. Również relatywnie małe, bo tylko 29,3% zmniejszenie liczby działek w przeliczeniu na gospodarstwo wystąpiło w województwie opolskim. Jednak średnia liczba wyniosła 2,5 i była o 13,8% wyższa niż średnio we wszystkich zakończonych projektach scaleniowych.

Tabela 8. Projekty zrealizowane – zmiany w obiekcie scaleniowym i w rozłogu gospodarstwa (stan na 31.12.2022 r.)

Województwa	Obszar gruntów (ha)			Liczba gospodarstw	Zmniejszenie liczby działek w obiekcie scaleniowym (%)	Średnia liczba działek w gospodarstwie	Zmniejszenie średniej liczby działek w gospodarstwie	Wzrost średniej powierzchni działki		Spadek średniej odległości działek od siedziby gosp. *	
	ogółem	rolnych	leśnych					szt.	%	ha	%
Razem	23 555	19 030	319	6 124	40,6	2,9	40,9	0,50	62,5	1,8	33,1
Dolnośląskie	2 197	1 885	217	121	45,5	2,9	55,6	1,12	79,4	3,7	bd.
Lubelskie	11 911	9 260	2 009	3 758	39,6	2,8	37,4	0,29	29,3	11,7	bd.
Lubuskie	1 763	1 536	88	242	20,2	2,5	29,3	0,71	37,2	bd.	bd.
Łódzkie	969	896	40	390	35,3	2,2	35,1	0,46	59,7	1,83	bd.
Mazowieckie#	305	292	6	290	86,3	1,1	87,2	0,77	641,7	bd.	bd.
Opolskie	291	163	116	147	56,3	5,0	56,1	0,23	135,3	bd.	bd.
Podkarpackie	2 330	2 132	87	769	30,2	3,2	35,7	0,18	52,9	0,66	bd.
Pomorskie	337	299	-	41	23,8	3,0	31,2	0,33	32,0	bd.	bd.
Śląskie	2 062	1 516	321	117	39,6	4,0	19,00	0,49	49,0	1,18	bd.
Świętokrzyskie	1 390	1 337	22	249	31,5	2,5	54,5	0,29	39,7	bd.	bd.

* zmniejszenie średniej odległości działek w wartościach bezwzględnych obliczono na podstawie danych z zakończonych projektów scaleniowych położonych na terenie sześciu województw, zaś względnych - czterech województw

dotyczy jednego projektu scaleniowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych ARiMR projektów jednostkowych przesłanej 3.10.2023 roku

Tabela 9. Projekty zrealizowane – zagospodarowanie poscaleniowe (stan na 31.12.2022 r.)

Województwa	Długość dróg dojazdowych (km)			Obszar wykonanych prac rekultywacyjnych (ha)	Obszar gruntów z poprawą (ha)		Długość wykonanych zadrzewień i zakrzewień (km)	Powierzchnia wydzielona na cele użyteczności publicznej (ha)
	łącznie	nowo-wybudowane	przebudowane		stosunków wodnych w zakresie małej retencji	walorów krajobrazowych		
Razem	422,00	181,00	257,00	80,00	702,00	7 704,00	1 331,00	26,00
Dolnośląskie	12,03	4,14	7,89	0,99	698,45	2 194,97	8,03	0,94
Lubelskie	176,35	77,48	83,98	0,57	2,10	5 171,58	1 304,40	4,56
Lubuskie	11,06	0	11,06	0	0	0	0,32	0
Łódzkie	30,20	10,31	19,89	3,10	0	1,00	0	19,77
Mazowieckie	11,89	1,65	10,24	0	0	0	0	0
Opolskie	5,12	0,41	4,71	2,79	0	0	1,24	0,41
Podkarpackie	132,33	82,01	50,33	70,34	1,85	0	16,85	0,28
Pomorskie	2,17	0,28	1,89	0,03	0	336,53	0	0
Śląskie	21,76	0,67	21,19	0	0	0	0	0
Świętokrzyskie	49,75	3,71	46,04	1,95	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych ARiMR projektów jednostkowych przesłanej 3.10.2023 roku

Z perspektywy projektów jednostkowych zdecydowanie najmniejsze zmniejszenie średniej liczby działek ewidencyjnych w gospodarstwach uczestniczących w projekcie scaleniowym było bardzo zróżnicowane. Po odrzuceniu dwóch projektów, w których nie uzyskano wiarygodnych danych o osiągniętych zmianach w liczbie działek w zrealizowanych projektach⁴², najmniejsze (o 0,2 działki, tj. o 11%) zmniejszenie szachownicy gruntów nastąpiło w województwie łódzkim, powiecie rawskim, gmina Rawa Mazowiecka, wieś Ścieki. Niewiele większe, bo o 13% zmniejszyła się w wyniku zrealizowania projektu scaleniowe w województwie śląskim, powiat raciborski, Gmina Racibórz, wsie Amandów, Krowianki. Należy jednak podkreślić, że ostatnie wymienione dwa projekty cechują się jedną z najwyższych średnią liczbą działek ewidencyjnych w gospodarstwie. Również relatywnie mało bo o 18-19% zmniejszyła się średnia liczba działek w gospodarstwach położonych w województwie lubelskim, powiat łęczyński, gmina Łęczna, wsiach Grądy, Kocia Góra, Zezulin Drugi i Pierwszy oraz Zezulin Niższy, a także powiat włodawski, gmina Włodawa, wsie Kulczyn i Kulczyn-Kolonia. Wyniku zrealizowania dwóch kolejnych projektów scaleniowych liczba działek o zmniejszyła się 26-27%. W wyniku realizacji 17 projektów scaleniowych uzyskano ponad 30% zmniejszenie liczby działek w gospodarstwie. Przy czym Największe zmniejszenie średniej liczby działek ewidencyjnych w gospodarstwach uczestniczących w projekcie scaleniowym było położonych w województwach: mazowieckim, w powiecie łosickim, w gminie Łosice, we wsi Nowe Hołowczyce (87,2%) w województwie dolnośląskim w powiecie górowskim, w gminie Góra, we wsiach Bogucin, Naratów, Łękanów, Żuchłów (62,5%) i opolskim, w powiecie oleskim, w gminie Olesno, we wsi Wygiełdów (56,1%).

Spadkowi liczby działek ewidencyjnych stanowiących gospodarstwo towarzyszył wzrost ich powierzchni, średnio o 0,5 ha, tj. o 62,5% (Tabela 8). Zwiększenie powierzchni działek pozwala na zastosowanie nowoczesnych bardziej wydajnych maszyn i zmniejszyć koszty produkcji roślinnej nawet do 30%.⁴³ Najbardziej te pozytywne zmiany w liczbach bezwzględnych zaznaczyły w województwach o relatywnie dobrej strukturze obszarowej, zwłaszcza w województwie dolnośląskim, gdzie średnia powierzchnia działki zwiększyła się o 1,12 ha, zaś najmniejsze na terenach o relatywnie najbardziej rozdrobnionej strukturze obszarowej, zwłaszcza w województwie podkarpackim, średnia powierzchnia działki ewidencyjnej wzrosła o 0,18 ha. W ujęciu względnych największe bo aż 6-krotne zwiększenie średniej powierzchni odnotowano w województwie mazowieckim, a prawie 1,5-krotnie w województwie opolskim. Zdecydowanie najgorzej ta sytuacja zaznaczyła się w województwie lubelskim, gdzie średni obszar działki wzrósł o 29%.

Na podstawie literatury przedmiotu można stwierdzić, że czynnikiem relatywnie najbardziej wpływającym na koszty produkcji rolniczej, a w konsekwencji uzyskiwane wyniki ekonomiczne gospodarstw stanowi oddalenie pól od ośrodka gospodarczego. (Noga 2006, Woch 2001, 2007). W wyniku zrealizowanych scaleń średnie oddalenie działek od siedliska zmniejszyło o 1,8 km, tj o 33%. Zmniejszenie oddalenia było znacznie zróżnicowane regionalnie, gdyż wahało się od 0,7 km (województwo podkarpackie) do aż 11,7 km (województwo lubelskie).

---

⁴² Były to projekty zrealizowanego w woj. lubelskim: powiat włodawski, gmina Włodawa, obejmującego wsie Bytyń, Józefów, Wola Ushruska oraz powiat lubartowski, gmina Lubartów, wsie Antoniówka, Cegielnia, Kamienowala.

⁴³ Wypowiedź uczestnika konferencji „Rola jednostek geodezji urządzeniowo-rolnej w Polsce i ich wpływ na rozwój rolnictwa przez realizację scaleń gruntów”.

Tabela 10. Zrealizowane operacje scalania gruntów – wysokość kosztów kwalifikowanych, całkowita – wartość operacji i kwota wypłaconych środków publicznych (stan na 31.12.2022 r.)

Województwo	Wysokość kosztów kwalifikowanych		Całkowita kwota wypłaconych środków publicznych (zł)	Całkowita wartość operacji scalania gruntów (zł)
	wykonanych prac scaleniowych	zagospodarowania poscaleniowego		
	zł/ha			
Razem			143 416 227,95	145 501 144,56
Dolnośląskie	2 037,63	6 900,29	19 856 446,65	19 856 446,65
Lubelskie	2 370,49	2 953,36	63 670 029,95	65 583 071,53
Lubuskie	1 954,29	2 889,48	7 381 601,05	7 381 601,05
Łódzkie	2 766,71	7 936,01	9 092 166,90	9 264 045,53
Mazowieckie	2 766,71	6 018,42	1 778 395,52	1 778 395,52
Opolskie	2 709,63	5 585,65	2 845 653,95	2 845 653,95
Podkarpackie	2 988,00	7 256,24	22 584 082,71	22 584 082,71
Pomorskie	2 480,58	7 602,96	3 114 981,10	3 114 981,10
Śląskie	3 497,65	4 440,60	13 092 870,52	13 092 870,52
Świętokrzyskie	3 338,12	8 227,35	15 904 550,72	15 904 550,72

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych ARiMR projektów jednostkowych przesłanej 3.10.2023 roku

Z przeliczenia wydatkowanych kwot do obszaru wykonywanych prac scaleniowych wynika, że koszty scalania 1 ha gruntów były najniższe w województwie lubuskim (1 954,29 zł) i dolnośląskim (2 034,49 zł), czyli na terenach o relatywnie dobrej strukturze obszarowej gospodarstw rolnych i względnie małej szachownicy gruntów i niedużej wadliwości rozłogu (Tabela 10). Najdrożej 1 ha gruntu scalano w województwie świętokrzyskim (3 338,12 zł) i śląskim (3 497,65 zł), czyli na terenach z przewagą małych i bardzo małych gospodarstw, zorganizowanych na dużej ilości małych i znacznie oddalonych od ośrodka gospodarczego działek, jednocześnie scalana przestrzeń cechował się dużym zróżnicowaniem przyrodniczo-krajobrazowym, potęgowanym przez szkody przemysłowe. Tym samym różnica między najwyższymi o najniższymi kosztami scalenia 1 ha była 79,0%. Jednak generalnie wartość tego wskaźnika należy uznać, za względnie wyrównaną w porównaniu z kosztami zagospodarowania poscaleniowego 1 ha gruntu. Różnica pomiędzy najniższym (województwo lubuskie – 2 889,48 zł) a najwyższymi (województwo świętokrzyskie 8 227,35 zł) a kosztem zagospodarowania poscaleniowego wynosiła 184,7%.

5.2.4. Rentowność projektów scaleniowych⁴⁴

Do oceny ekonomicznej procesów scaleniowych stosuje się różne statystyczne metody, które można podzielić na statyczne⁴⁵ i dynamiczne⁴⁶ (Pijanowski i inni, 2019). Najczęściej stosowaną w

⁴⁴ Ze względu na małą liczbę gospodarstw położonych na terenie zrealizowanych do 31.12.2022 r. projektów scaleniowych PROW 2014-2020 i braku zgody ich uczestników do zobrazowania rentowności projektów scaleniowych posłużono się opublikowanymi wynikami badań tego zagadnienia.

⁴⁵ Metody statyczne ignorują wartość pieniądza w czasie. Wśród metod statycznych wyróżnić można prosty okres zwrotu (SPBT)

⁴⁶ Do metod dynamicznych zaliczyć można dyskontowy okres zwrotu nakładów (DPDT), wartość bieżąca inwestycji netto (NPV), wewnętrzna stopa zwrotu (IRR).

Polsce, w ramach oceny instrumentów WPR (Woch, 2012) oraz rekomendowaną do oceny efektywności projektów europejskich (Rogowski, 2007). metodą jest wewnętrzna stopa zwrotu (IRR). stosowaną w literaturze do oceny efektywności scaleń gruntów w Polsce Wewnętrzna stopa zwrotu stanowi taką stopę dyskontowania przepływów pieniężnych netto, dla której wartość zaktualizowana netto jest równa 0. Wyznaczenie wartości wskaźnika IRR możliwe jest drogą rozwiązania równania postaci (Rogowski, 2006):

$$NPV = \sum_{t=0}^n \frac{NCF_t}{(1 + IRR)^t} = 0$$

gdzie:

NPV – wartość zaktualizowana netto określająca sumę korzyści netto generowanych przez projekt w całym okresie życia tego projektu, zdyskontowana wewnętrzną stopą zwrotu,

$t = 0, \dots, n$ – okres życia projektu,

NCF_t – wartość przepływów pieniężnych netto w okresie t ,

NCF_0 – wartość przepływów pieniężnych netto w okresie 0 określająca wartość nakładów początkowych,

IRR – wewnętrzna stopa zwrotu, stała dla całego okresu życia projektu.

Wartość wskaźnika IRR posiada dwie ekwiwalentne interpretacje ekonomiczne. Odzwierciedla jednocześnie stopę zwrotu z zainwestowanego w dany projekt kapitału, jak i najniższy możliwy koszt zgromadzenia kapitału na sfinansowanie danego projektu (Ocena efektywności ..., 2019). Rozstrzygająca decyzja dotycząca opłacalności danego projektu polega na porównaniu wewnętrznej stopy zwrotu z kosztem pozyskania kapitału zaangażowanego w ten projekt. Stopę dyskontową dla ocenianych projektów dla analizowanego okresu autorzy opracowania przyjęli na poziomie 4,5% (Ocena efektywności ..., 2019)⁴⁷. Do oceny efektywności inwestycji jaką stanowi scalanie gruntów przyjmuje się następujące wskaźniki jest następujący:

- $IRR > 4,5\%$ oznacza, że dany projekt scalania gruntów jest opłacalny,
- $IRR = 4,5\%$ oznacza, że dany projekt scalania gruntów jest neutralny,
- $IRR < 4,5\%$ oznacza, że dany projekt scalania gruntów jest nieopłacalny (Ocena efektywności ..., 2019).

Badacze z IERiGŻ-PIB wykonujący ocenę efektywności ekonomicznej scalania gruntów przyjęli następujące warunki:

- wartość nakładów początkowych NCF_0 ustalili na podstawie danych uzyskanych ze starostw powiatowych jako koszty zagospodarowania poscaleniowego,
- przepływy pieniężne netto NCF_t wyznaczono na podstawie danych Polskiego FADN o dochodach gospodarstw, w których przeprowadzono ankiety. Przyjęto, iż

---

⁴⁷ Identyczną stopę dyskontową w ocenie efektywności scaleń przyjmuje w swoich badaniach prof. Franciszek Woch (2012)

- przyjęli wartość przepływów pieniężnych netto w okresie t w danym obiekcie stanowi iloczyn dochodów w przeliczeniu na hektar użytków rolnych z okresu t wśród ankietowanych gospodarstw oraz ogólnej powierzchni scalania⁴⁸.

Tabela 11. Ocena współczynnika wewnętrznej stopy zwrotu kosztów scalenia gruntów (IRR) oraz okresu zwrotu poniesionych kosztów scalenia gruntów.

Lp.	Obiekt scaleniowy	Koszty powykonawcze scalenia (w zł)	IRR (w %)	Zwrot kosztów po latach
Obiekty zrealizowane w ramach PROW 2007-2013				
1	Nowa Wieś Złotoryjska	7 216 700,75	6,35	7
2	Horodyszcze	2 973 992,78	9,57	4
3	Zaliscze	6 836 063,91	7,70	5
4	Rudołowice	9 095 000,00	5,30	7
5	Tyniowice, Bystrowice, Więckowice	6 594 000,00	10,05	5
6	Rożniatów	3 559 893,00	11,20	3
7	Smarklice	10 773 806,98	14,54	3
8	Kików	5 314 600,00	23,17	4
Obiekt zrealizowany w ramach PROW 2014-2020				
9	Krępiny	4 751 154,29	55,20	2

Źródło: za Ocena efektywności ..., 2019.

W badanych obiektach roczna stopa zwrotu kosztów scalenia gruntów wahała się od 5,30% do 55,20%. Okres zwrotu poniesionych kosztów wynosił z kolei od 2 do 7 lat. Wpływ na uzyskane wyniki miały zarówno jednostkowe koszty zagospodarowania poscaleniowego, jak i czynniki wpływające na dochód gospodarstw rolnych zlokalizowanych w obiektach scaleniowych oraz powierzchnia scalanych obiektów. Dla każdego ze scalanych obiektów wartość wewnętrznej stopy zwrotu przekroczyła referencyjną stopę dyskontową wynoszącą 4,5%, dlatego też można wnioskować, iż scalanie gruntów w badanych obiektach było inwestycją efektywną o względnie krótkim okresie zwrotu (Ocena efektywności ..., 2019). Za efektywne uznawane są inwestycje, których koszty zwracają się w okresie 6–7 lat (Woch, 2012).

Z badań prof. F. Wocha (2012) dotyczących efektywności ekonomicznej scaleń gruntów realizowanych w ramach SPO 2004-2006 (10 projektów) i PROW 207-2013 (dwa projekty) wynika, że wartość współczynnika rocznej stopy zwrotu kosztów wahała się 4,75 do 14,99%. W konsekwencji zwrot kosztów poniesionych na scalenia gruntów następowych w okresie od 4 do 11 lat. Czyli był on nie co dłuższy i bardziej zróżnicowany niż uzyskanych przez badaczy z IERiGŻ-PIB w 2019 roku

⁴⁸ Jeżeli w danym obiekcie scaleniowym ankietowano więcej niż jedno gospodarstwo, wartość przepływów pieniężnych netto w okresie t stanowił iloczyn średnich dochodów w przeliczeniu na hektar użytków rolnych z okresu t wśród ankietowanych gospodarstw oraz ogólnej powierzchni scalania (Ocena efektywności ..., 2019).

5.2.5. Społeczno-środowiskowe skutki scaleń

Włączenie do prac scaleniovych zagospodarowania poscaleniowego, w ramach którego prowadzi się wiele prac porządkujących przestrzeń wsi oraz realizuje się działania poprawiające infrastrukturę (głównie drogową) spowodowało, że wzrosło zainteresowanie lokalnych społeczności. W badaniach nad korzyściami realizacji scaleń autorzy, często koncentrują się głównie na korzyściach gospodarczych bez uwzględniania aspekt środowiskowego. Jednak wielofunkcyjny i zrównoważony aspekt rozwoju obszarów wiejskich, w tym rolnictwa wymaga również uwzględniania nie tylko aspektów ekonomicznych wpływu scaleń. Reorganizacja majątku produkcyjnego gospodarstw rolnych w ramach scaleń jest nie tylko sposobem na zwiększenie znaczenie ekonomicznego i społecznego tych podmiotów, zwłaszcza małych, również w społeczności lokalnej. Ma to swoje skutki środowiskowe krajobrazowe oraz społeczne.

Tabela 12. Projekty scaleniove realizowane w ramach PROW 2014-2020 uwzględniające aspekty środowiskowo-krajobrazowe oraz społeczne

Województwo	Liczba realizowanych projektów								
	ogółem	w tym operacja							
		ma pozytywny wpływ na				zakłada wydzielenie gruntów na cele			
		środowisko		krajobraz		użyteczności publicznej		małej retencji	
		liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Razem	184	169	91,8	108	58,6	126	68,5	62	34,0
Dolnośląskie	17	14	82,4	15	88,2	15	88,2	4	23,5
Lubelskie	31	28	90,3	14	45,2	21	67,4	1	3,2
Lubuskie	6	3	50,0	1	16,7	3	50,0	0	0
Łódzkie	5	5	100	1	20,0	5	100	1	20,0
Małopolskie	20	20	100	20	100	18	90,0	18	90,0
Mazowieckie	11	11	100	10	90,9	0	0	4	36,4
Opolskie	4	4	100	4	100	3	75,0	2	50,0
Podkarpackie	45	39	86,7	2	4,4	25	55,6	9	20,0
Podlaskie	16	16	100	16	100	15	93,8	15	93,8
Pomorskie	9	9	100	9	100	6	66,7	2	22,2
Śląskie	11	11	100	7	77,8	8	72,7	6	54,5
Świętokrzyskie	7	7	100	7	100	5	71,4	0	0
Wielkopolskie	2	2	100	2	100	2	100	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych ARiMR projektów jednostkowych przestanej 3.10.2023 roku

Na podstawie danych z zakontraktowanych wniosków o wsparcie finansowe można stwierdzić, większość realizowanych projektów będzie miała pozytywny wpływ na środowisko, krajobraz, stosunki wodne o także wydzielenie przestrzeni na realizację lokalnych celów użyteczności publicznej. Ocena tych zagadnień zawiera tabela 12. Wynika, z niej że są one realizowane w wielu województwach realizowane powszechnie.

Pozytywne oddziaływanie scaleń warunki na społeczno-środowiskowe znajduje potwierdzenie wykonanych projektach scaleniowych (Tabela 9). Efektem zrealizowania 26 operacji scalania gruntów i zagospodarowania poscaleniowego jest również wydzielenie 26,0 ha na cele lokalnej użyteczności publicznej, poprawa stosunków wodnych na obszarze 702 ha i krajobrazowych na terenie 7 704 ha, jak również wykonanie rekultywacji i przywrócenie do rolniczego użytkowania 80 ha gruntów. W ramach zrealizowanych prac poscaleniowych wybudowano/przebudowano 422,0 km dróg.

5.2.6. Zmiany produkcyjno-ekonomicznej sytuacji gospodarstw rolnych biorących udział w scalaniu według danych Polskiego FADN.

Osiągane wyniki z prowadzonej działalności rolniczej są uwarunkowane oddziaływaniem wielu różnorodnych czynników. Praktycznie nie ma możliwości wyodrębnienia wpływu pojedynczego czynnika na zmianę kosztów czy dochodu gospodarstwa. Z tego względu analizie podano zmiany wybranych czynników produkcyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych przed i po scaleniu z wykorzystaniem danych Polskiego FADN, które były objęte postępowaniem scaleniowym, finansowanym ze środków PROW 2014-2020 oraz PROW 2007-2013. Podstawą wyboru była data zakończenia postępowania scaleniowego, a analizowane dane dotyczyły okresu (1 roku) przed wszczęciem postępowania scaleniowego i po jego zakończeniu (maksymalnie 4 lata). Z tego względu liczebność analizowanej grupy była zróżnicowana i kształtowała się na poziomie 22 gospodarstw w okresie: n-1, n, n+1, która w następnych okresach stopniowo się zmniejszała od 21 w okresie n+2 do 17 w okresie n+4. Wybrane gospodarstwa były położone w 7 województwach na terenach, na których prowadzono scalenia. Spowodowane było to zakończeniem scaleń w tych gospodarstwach w 2017 roku, natomiast okresem, dla którego są dostępne dane FADN jest rok 2021.

Analizie poddano wybrane dane wyników standardowych FADN, ze szczególnym uwzględnieniem zużycia materiałów napędowych i ich kosztów. Dane zaprezentowano jako średnie arytmetyczne dla badanej zbiorowości w poszczególnych okresach:

- n-1 – rok przed zakończeniem scalania;
- n – rok zakończenia scalania;
- n+1 – pierwszy rok po zakończeniu scalania;
- n+2 – dwa lata po zakończeniu scalania;
- n+3 – trzy lata po zakończeniu scalania;
- n+4 – cztery lata po zakończeniu scalania.

Na wstępie należy podkreślić, że gospodarstwa będące podstawą niniejszego rozdziału cechują się większym obszarem gruntów rolnych niż przeciętne gospodarstwo objęte badaniem FADN, które w 2019 r. miało powierzchnię 19,7 ha (Floriańczyk, Osuch, Płonka, 2018), a w 2021 r. 24,4 ha (Pawłowska-Tyszko, Osuch, Płonka, 2022), w tym powierzchnia gruntów dzierżawionych zwiększyła się z 5,5 do 6,8 ha.

Tabela 13. Powierzchnia gruntów rolnych

Powierzchnia UR (ha)	Okres					
	n-1	n	n+1	n+2	n+3	n+4
ogółem	37,5	37,5	38,7	39,8	40,3	39,2
własnych	23,4	24,9	25,5	26,7	26,1	25,6
dodzierżawionych	14,1	12,5	13,5	13,1	14,2	13,6
udział (%) dzierżawy	37,6	33,3	34,9	32,9	35,2	34,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Polskiego FADN.

Całkowita powierzchnia gruntów rolnych w analizowanych gospodarstwach zwiększyła się nieznacznie z 37,5 ha w okresie przed scalaniem do 40,3 ha w okresie n+3, głównie za sprawą wzrostu powierzchni gruntów własnych, która w tym czasie zwiększyła się z 23,4 do 26,1 ha (Tabela 13). W okresie n+4 nastąpiło niewielkie (z 40,3 do 39,2 ha), tj. o 2,7% zmniejszenie obszaru gruntów rolnych. Było to wynikiem spadku (o 1,9%) obszaru własnych użytków rolnych oraz dzierżawionych (o 4,2%). Udział gruntów dzierżawionych był najwyższy w okresie n-1 (37,6 %), zaś najniższy w okresie n+2 (32,9%).

Tabela 14. Wartość bilansowa na koniec roku aktywów ogółem oraz ziemi, upraw trwałych i kwot produkcyjnych.

Wyszczególnienie	Okres					
	n-1	n	n+1	n+2	n+3	n+4
Wartość aktywów (tys. zł):						
- ogółem	967,6	1 079,0	1 115,9	1 153,2	1 295,1	1 368,4
- ziemi, upraw trwałych, kwot produkcyjnych	482,2	553,4	556,0	581,4	610,2	595,4
Udział (%) wartości ziemi, upraw trwałych kwot produkcyjnych w wartości aktywów ogółem	49,9	49,5	49,8	50,4	47,1	43,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Polskiego FADN

W analizowanych gospodarstwach systematycznie zwiększała się wartość aktywów ogółem (Tabela 14). W okresie n+4 wartość aktywów ogółem była o 26,8% wyższa niż w roku zakończenia scalenia, a o 41,4% w porównaniu do okresu bezpośrednio przed scaleniem. Do okresu n+3 wzrastała również pozycja obejmująca wartość ziemi, upraw trwałych i kwot produkcyjnych i była o 10,3% wyższa niż w okresie n, a jednocześnie o 26,5% w stosunku do okresu n-1. W okresie n+4 nastąpiło minimalne (o 2,4%) zmniejszenie w stosunku do poprzedniego okresu. Jednak wartość ziemi, upraw trwałych i kwot produkcyjnych przewyższała (o 2,4%) poziom z okresu n+2. Udział wartości ziemi, upraw trwałych i kwot produkcyjnych uległ niewielkiemu zmniejszeniu. Wartość tego wskaźnika była najwyższa (50,4%) w okresie n+2, zaś najniższa (43,5%) w okresie n+4.

Tabela 15. Koszty działalności operacyjnej

Wyszczególnienie	Okres					
	n-1	n	n+1	n+2	n+3	n+4
Koszty (tys. zł):						
- ogółem	135,9	141,9	157,7	166,7	179,8	202,7
- bezpośrednie	62,4	63,0	68,9	80,8	83,5	96,7
- materiałów napędowych	13,1	13,2	13,8	13,6	16,4	17,9
Koszty w przeliczeniu na 1 ha (zł):						
- bezpośrednie produkcji roślinnej	1 109,6	1 110,2	1 205,5	1 459,6	1 433,9	1 706,1
- materiałów napędowych	346,7	351,6	355,4	340,3	406,9	458,5
- nasion	262,1	263,0	282,1	254,2	326,6	349,5
- nawozów	626,8	616,1	621,2	890,5	798,1	989,4
- środków ochrony roślin	191,6	210,3	263,9	279,5	276,3	329,9
Zużycie oleju napędowego (l/ ha)	90,2	84,6	83,5	78,3	71,8	69,0
Czas pracy (godz./1 ha)	113,1	118,2	116,5	114,0	110,5	98,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Polskiego FADN

Wartość kosztów bezpośrednich w przeliczeniu na gospodarstwo rosła z okresu na okres, łącznie z 141,9 do 202,7 tys. zł, tj o 49,1% (Tabela 15). Szczególnie dużą dynamikę tych zmian odnotowano w okresie n+1 w stosunku do n (o 11,1%) oraz w okresie n+4 w odniesieniu do n+3 (o 12,7%). Było to uwarunkowane intensywnymi wzrostami cen środków produkcji rolniczej.

Poziom kosztów bezpośrednich produkcji roślinnej poniesionych na 1 ha UR zwiększał się pomiędzy poszczególnymi okresami (o 31,5%) w okresie n+2 w odniesieniu do okresu n-1, następnie nieznacznie (o 1,7%) spadł, a w okresie n+4 w stosunku do n+3 ponownie wzrósł – o 18,9%. Analizując poszczególne rodzaje kosztów można zauważyć, że najbardziej wzrosły koszty środków ochrony roślin (o 72,2%) i nawozów (57,8%), zaś najmniej nasion – o 7,1%.

Priorytetowym elementem kosztów produkcji rolniczej powiązanej ze zmniejszeniem wadliwości rozłogu, będącej efektem scalania, a także poprawą jakości dróg dojazdowych do pól, stanowi koszt materiałów napędowych. W ujęciu całkowitym koszty paliw wzrosły w okresie od n, n+1 i n+1, łącznie o 5,3%. W okresie n+2 nastąpił niewielki (1,4%) spadek kosztów materiałów napędowych, by w następnych dwóch okresach znów wzrosnąć, tym razem o 31,4%, w tym w okresie n+3 – o 20,6%, a w okresie n+4 – o 9,1%. Jednak analizując ilość zużytego oleju napędowego w przeliczeniu na 1 ha UR zauważalny jest spadek w okresach po zakończeniu scalania. Ilość zużytego oleju napędowego w okresie n+4 była o 23,5% niższa w porównaniu do okresu n-1, a w odniesieniu do okresu n – o 18,4%.

Zmniejszenie odległości ośrodka gospodarczego od pól i zwiększenie ich powierzchni oraz polepszenie dróg dojazdowych, które jest efektem scalania i zagospodarowania poscaleniowego, skraca nie tylko czas dojazdu i daje możliwość racjonalizacji organizacji prac polowych. Konsekwencją tych zmian jest również zmniejszenie nakładów pracy na 1 ha, które po wzroście (o 4,5%) w okresie n, w stosunku do n-1 w analizowanych gospodarstwach w przeliczeniu na 1 ha UR, w następnych latach systematycznie spadały z 118,2 godz./ha w okresie n do 98,6 godz./ha w okresie n+4, zatem o 17,1%.

Tabela 16. Wartość produkcji gospodarstwa rolnego

Wyszczególnienie	Okres					
	n-1	n	n+1	n+2	n+3	n+4
Wartość produkcji ogółem (w tys. zł)	146,9	175,6	194,8	193,1	219,8	272,2
Relacja wartości produkcji ogółem do całkowitych kosztów (krotność)	1,08	1,24	1,24	1,16	1,22	1,34
Wartość produkcji roślinnej (zł/ha)	2 583,0	3155,8	3 354,9	3 148,1	3 521,8	4 525,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Polskiego FADN

W badanych gospodarstwach objętych pracami scaleniowymi następowały znaczące zmiany wartości produkcji ogółem w przeliczeniu na gospodarstwo, a odnotowane tendencje zmian były zbieżne z trendami zmian kosztów ogółem. Jednak wzrost produkcji był generalnie większy niż wzrost kosztów, co skutkowało wzrostem relacji produkcji ogółem do kosztów ogółem (z 1,08 w okresie poprzedzającym scalanie do 1,24 w okresie n i n+1). Ta tendencja świadczy o poprawie sytuacji ekonomicznej gospodarstw. Relacja ta uległa odwróceniu w okresie n+2, w którym nastąpił większy spadek produkcji ogółem, niż kosztów ogółem. W konsekwencji nastąpiło zmniejszenie tej relacji do 1,16. W latach następnych produkcja ogółem rosła szybciej niż koszty ogółem, co spowodowało wzrost tej relacji do 1,22 w okresie n+3 i 1,34 w okresie n+4.

Tendencje zmian w wartości produkcji roślinnej w przeliczeniu na 1 ha UR były identyczne jak wartości produkcji ogółem z gospodarstwa. Wartość produkcji roślinnej z 1 ha UR w okresie n+4 była 43,4% większa niż w okresie n, a w stosunku do okresu przed scaleniem – o 75,2%. W okresie poscaleniowym nastąpiło tylko jeden raz zmniejszenie tego wskaźnika. Wartość produkcji roślinnej w okresie n+2 była o 6,3% niższa w porównaniu z okresem n+1.

Tabela 17. Wartość dodana netto i dochód z rodzinnego gospodarstwa

Wyszczególnienie	Okres					
	n-1	n	n+1	n+2	n+3	n+4
Wartość dodana netto ogółem (tys. zł)	73,3	100,2	107,6	94,0	110,3	137,7
Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego (tys. zł)	62,4	86,7	92,9	79,6	96,5	121,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Polskiego FADN

Opłatę za zaangażowanie czynników wytwórczych w działalność operacyjną gospodarstwa bez względu na formę własności stanowi wartość dodana netto (WDN). Natomiast dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego (DzRGR) jest wynagrodzeniem za zaangażowanie własnych czynników produkcji. W analizowanej zbiorowości gospodarstw zwiększały się obydwie podane powyżej kategorie ekonomiczne po zakończeniu prac scaleniowych. WDB w okresie n+1 była o 7,4% wyższa niż w okresie n, a w porównaniu do czasu przed scaleniem – o 46,8%, w przypadku DzRGR analogiczne zwiększenie wynosiło odpowiednio 7,2 i 48,9%. W okresie n+2 nastąpił spadek obydwu kategorii (WDN o 12,6%, zaś DzRGR – o 14,3%, ale wartości te były nadal na poziomie wyższym niż okresie poprzedzającym scalenia, odpowiednio o 28,2 i 27,6%, co świadczy o lepszej sytuacji ekonomicznej gospodarstw. W latach następnych ta sytuacja uległa dalszej poprawie i WDN w okresie n+3 była o 17,3% wyższa niż w

okresie n+2, a roku później o 46,5%. Analogiczne zwiększenia w przypadku DzRGR wynosiły odpowiednio 21,2 i 52,8%.

Tabela 18. Wartość dodana netto w przeliczeniu oraz dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego na jednostkę pracy ogółem⁴⁹ i własnej⁵⁰ oraz 1 ha UR ogółem i własnych

Wyszczególnienie	Okres					
	n-1	n	n+1	n+2	n+3	n+4
Wartość dodana netto ogółem (zł/ha UR)	1 953,3	2 673,2	2 780,9	2 359,2	2 738,2	3 513,0
Wartość dodana netto ogółem (zł/ AWU)	39 012	52 366	54 270	51 370	62 975	72 164
Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego (zł na FWU)	39 465	54 279	58 665	52 163	62 338	74 775
Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego (zł/1ha UR własnych)	2 659,5	3 491,2	3 649,8	2 986,9	3 700,9	4 750,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Polskiego FADN.

Tendencje zmian wartości dodanej netto i dochodu z rodzinnego gospodarstw rolnego zanalizowano również w odniesieniu do uprawianego gruntu rolnego i poniesionych nakładów pracy, zarówno ogółem, jak i własnych. Z wykonanej analizy wynika, że wszystkie badane kategorie ekonomiczne wzrosły w okresie następnym po okresie scalenia. WDN i DzRGR w przeliczeniu na 1 ha UR wzrosły odpowiednio o 4,0 i 4,5%. W okresie n+2 powyżej wymienione kategorie zmniejszyły się odpowiednio o 11,7 i 14,4% niż w okresie zakończenia scalenia, ale były wyższe (odpowiednio o 20,8 i 12,3%) niż w okresie poprzedzającym scalenie. W kolejnych latach nastąpił ponowny wzrost WDN i DzRGR w przeliczeniu na 1 ha UR. W okresie n+3 te wskaźniki były o 16,1 i 23,9% wyższe niż w okresie n+2, przy czym należy dodać, że WDN była nadal nieznacznie (o 1,5%) niższa niż w okresie n+1. W kolejnym okresie odnotowano kolejny wzrost. W konsekwencji WDN w okresie n+4 była o 31,4% wyższa niż w czasie zakończenia scalenia, zaś DzRGR – o 36,1%.

Podobną jak w przypadku omawianych powyżej wskaźników, stwierdzono również analizując WDN oraz DzRGR w odniesieniu do nakładów pracy ogółem. W rok po zakończeniu scaleń nastąpił wzrost omawianych wskaźników o 3,6 i 4,6%. W kolejnym okresie (n+2) nastąpił spadek o 5,3 i 11,1%, jednak wartość tych wskaźników nadal była wyższa niż przed scaleniem. Po pogorszeniu się wskaźników w okresie n+2, w kolejnych latach odnotowano ich poprawę, o 22,6 i 19,5% w okresie n+3 oraz 14,4 i 14,6% n+4. W konsekwencji WDN w przeliczeniu na 1 AWU, jak również DzRGR w odniesieniu do 1 FWU była o 37,8% wyższa niż w roku zakończenia scalania.

Z powierzchnią gruntów ściśle powiązana jest wysokość dopłat bezpośrednich, które są przyznawane przede wszystkim do obszaru, w powiązaniu z prowadzoną produkcją. W badanej grupie gospodarstw wartość dopłat systematycznie wzrastała do okresu rok po zakończeniu scalenia. W roku następnym znacząco (5,7%) spadła i była nawet niższa (1,9%) niż w okresie przed scaleniem.

⁴⁹ Jednostka przeliczeniowa pracy (ang. Annual Work Unit). 1 AWU stanowi równowartość 2 120 godzin pracy rocznie.

⁵⁰ Jednostka przeliczeniowa pracy członków rodziny (ang. Family Work Unit). 1 FWU stanowi równowartość 2 120 godzin pracy rocznie.

Tabela 19. Dopłaty do działalności operacyjnej i ich relacja do dochodu z rodzinnego gospodarstwa rolnego.

Wyszczególnienie	Okres					
	n-1	n	n+1	n+2	n+3	n+4
Dopłaty operacyjne (tys. zł)	52,2	52,3	54,3	51,2	54,3	49,5
Relacja (%) dopłat operacyjnych do dochodu z rodzinnego gospodarstwa rolnego	83,5	60,3	58,5	64,5	56,3	40,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Polskiego FADN.

Dopłaty są formą wsparcia pozarynkowego gospodarstw rolnych. Relacja dopłat do dochodu z rodzinnego gospodarstwa rolnego obrazuje wagę tego rodzaju dofinansowania w kształtowaniu sytuacji ekonomicznej gospodarstw rolnych. Należy uznać, że w analizowanej zbiorowości relacja dopłat do DzRGR generalnie systematycznie się zmniejszała. Tylko w okresie n+2 w stosunku do roku poprzedniego nastąpił wzrost (o 6,0 p. proc) relacji dopłat do dochodu. Oznacza to, że dopłaty tracą na znaczeniu w kreowaniu dochodu, a ten trend należy uznać za sytuację pozytywną. Szczególnie duże zmniejszenie znaczenia dopłat w roku zakończenia scaleń, w okresie n relacja dopłat do DzRGR była o 23,2 p. proc. niższa niż przed scaleniem i wyniosła 60,3%, zaś w ostatnim badanym okresie 40,7%.

Podsumowanie i wnioski – rekomendacje

Z wykonanych analiz wynika zasadność i trafność realizacji operacji M4.3 typu scalanie gruntów. Zaakceptowane do realizacji projekty scaleniowe umożliwią wykorzystanie środków przeznaczonych na finansowe wsparcie inwestycji scaleniowych w ramach PROW 2014-2020.

W analizowanym okresie podpisano 184 umowy o wsparcie finansowe operacji scalania gruntów na kwotę 1 804,6 mln zł, co stanowiło 92% limitu środków na scalenia. Jednak uwzględniając fakt, że po 31.12.2022 nadal trwa procedowanie złożonych wniosków i prawnie dopuszczona jest możliwość wzrostu (o 5%) kosztów kwalifikowanych realizowanych inwestycji scaleniowych można uznać, że kwota przyznanych środków zostanie w pełni wykorzystana.

Przyjęte do realizacji w ramach PROW 2014-2020 projekty scaleniowe umożliwią uzyskanie następujących produktów rzeczowych:

- objęcie scaleniami: **180 545 ha**, składających się z **302 065** działek ewidencyjnych o średniej powierzchni **0,6 ha**;
- realizację scaleń w **39 577 gospodarstwach** zorganizowanych na obszarze **169 862 ha**, w tym **141 698 ha UR**;
- średnia powierzchnia gospodarstwa objętego inwestycjami scaleniowymi **4,73 ha**;
- przeprowadzenie rekultywacji na obszarze **1 344 ha**;
- budowę/przebudowę **3 734 km** dróg, w tym **1 327 km** to drogi nowowwybudowane.

Regionalna struktura wartości wsparcia wynikająca z podpisanych umów była zbieżna z procentowym podziałem środków na scalenia w ramach PROW 2014-2020 na poszczególne województwa. Tym samym wartość wsparcia wynikająca z podpisanych umów scaleń gruntów była najwyższa w południo-wschodnich regionach Polski, zwłaszcza w województwie podkarpackim, w którym przyznane wsparcie stanowiło 27% całkowitej zakontraktowanej kwoty. Jednak wartość wsparcia przyznanego na realizację scaleń gruntów w województwie podkarpackim umożliwiła w 89% wykorzystanie przyznanego limitu. Największe, bo praktycznie całkowite wykorzystanie limitu wartości przyznanego wsparcia było w województwie śląskim i podlaskim.

Według stanu na koniec 2022 r. beneficjenci złożyli 202 wnioski o wypłatę wsparcia za zrealizowane prace scaleniowe, na kwotę 394,6 mln zł. Stanowiła ona ponad 20% limitu wsparcia. Liczba wniosków o płatność i kwota na jakie opiewały była zróżnicowana regionalnie i była uwarunkowana wieloma czynnikami, wśród których na plan pierwszy wysuwa się liczba realizowanych inwestycji i ich wartość oraz koszty zrealizowanych poszczególnych etapów prac i ich liczby. W rezultacie ponad 80% wniosków o płatności złożyli beneficjenci z 5 województw południowe i południowo-wschodniej Polski, w tym aż 45% pochodziło z województwa podkarpackiego.

Wyniki wykonanych analiz potwierdzają trafność wojewódzkiego podziału środków na wsparcie prowadzenia scaleń.

Z analizy sprawozdania z realizacji PROW 2014-2020 wynika, że do końca 2022 roku zrealizowano 112 płatności na rzecz 46 beneficjentów w kwocie 352,5 mln złotych, co ok. 18% wartości środków na realizację operacji M4.3. Wykonane płatności, jak i ich wartość koncentrowały się na województwach Polski południowo-wschodniej. Wartość wypłaconych środków beneficjentom z województwa lubelskiego, podkarpackiego, śląskiego i podlaskiego stanowiła 78% całkowitej wartości wypłat, w tym ponad 54% - to środki wypłacone beneficjentom w województwie podkarpackim i lubelskim.

Według danych o jednostkowych projektach scaleniowych ARiMR do końca 2022 r. zakończono 26 operacji scalania gruntów i zagospodarowania poscaleniowego zlokalizowanych w dziesięciu województwach. Zakończone projekty stanowiły **14,1%** zatwierdzonych do wsparcia finansowego w ramach PROW 2014-2020. Wartość zrealizowanych operacji wynosiła **145,5** mln zł, a kwota wypłaconych środków publicznych wynosiła **143,4 mln zł**, co stanowi 7,3% limitu finansowego operacji M4.3 PROW2014-2020, a jednocześnie **8,0%** wartości zatwierzonego wsparcia. Zatwierdzonych. Wykonanie tych prac umożliwiło uzyskanie następujących efektów rzeczowych:

- powierzchnia gruntów na cele lokalnej użyteczności publicznej – **26,00 ha**;
- obszar gruntów z poprawą warunków krajobrazowych – **7 704 ha**;
- areał gruntów z poprawą stosunków wodnych w zakresie małej retencji – **702 ha**;
- powierzchnia scalonych gruntów – **23 555 ha (w 19 030 ha to użytki rolne, stanowią one 13,1% łącznego obszaru scalanych gruntów**;
- liczba gospodarstw rolnych uczestniczących w zakończonych projektach – **6 124**, zatem **15,5%** łącznej liczby scalanych gospodarstw;
- zmniejszenie liczby działek w obiekcie scaleniowym o **40,6%**;
- spadek średniej liczby działek w gospodarstwie o **40,9%**, w konsekwencji wiośła ona **2,9**;
- zwiększenie średniej powierzchni działki ewidencyjnej o **0,5 ha** tj. **62,5%**;
- spadek średniej odległości działek do ośrodka gospodarczego o **1,8 km**, tj. o ponad **1/3**;
- wybudowanie **181 km** i przebudowanie **257 km** dróg, czyli łącznie **422 km**;
- przeprowadzono rekultywację na obszarze **80 ha**;
- poprawę stosunków wodnych na obszarze **702 ha**;
- wykonanie zadrzewień bądź i zakrzewień o długości **1 331 km**.

Z wykonanych analiz wynika, że podziałanie **M4.3 „Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa (typ operacji Scalanie gruntów)”** realizowane w ramach działania **M04 „Inwestycje w środki trwałe”** realizuje cel szczegółowy **2A jakim jest „Poprawa wyników gospodarczych wszystkich gospodarstw oraz ułatwienie restrukturyzacji i modernizacji gospodarstw, szczególnie z myślą o zwiększeniu uczestnictwa w rynku i zorientowania na rynek, a także zróżnicowania produkcji rolnej”**, gdyż rezultatem wykonanych prac scaleniowych są z pozytywne zmiany w przestrzeni produkcyjnej scalonych gospodarstw rolnych i poprawę uzyskiwanych efektów ekonomicznych. Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego w wyniku przeprowadzonych scaleń był o **38,9%** wyższy w roku zakończenia prac w porównaniu do czasu przed scaleniem, a w następnym – o **48,9%**

Z badań wynika, że poniesione nakłady na inwestycje scaleniowe zwracają się **od 2 do 7 lat**, a roczna stopa zwrotu kosztów scalania waha się **od 5,3 do 55,2%**.

Uzyskiwane w wyniku prac scaleniowych efekty ekonomiczne, środowiskowe i społeczne uzasadniają nie tylko trafność utrzymania tego systemu finansowania postępowań scaleniowych w ramach PROW 2023-2027, również po 2027 r. i zwiększenie funduszy na ten cel.

Zasadne jest prowadzenie promocji systemu upowszechniania informacji wśród rolników o pozytywnych efektach scalania gruntów. Należy również promować potencjalne zmiany jakie zajdą w wyniku scaleń w układzie funkcyjnym wsi i korzyści jakie są ich konsekwencją nie tylko w aspekcie ekonomicznym, a również w aspekcie środowiskowym, klimatycznym i krajobrazowym.

Celowe wydaje się jest umożliwienie rolnikom, którzy uczestniczyli w postępowaniu scaleniowym, korzystania z bezpłatnych usług ośrodków doradztwa rolniczego w zakresie efektywnego prowadzenia działalności rolniczej oraz uzyskania wsparcia w procesie planowania produkcji po zakończonym postępowaniu scaleniowym.

Rekomendowane jest przeprowadzenie systematycznych badań umożliwiających ocenę zapotrzebowania na postępowania scaleniowe w skali kraju oraz w układzie regionalnym.

Zasadne byłoby monitorowanie zachodzących zmian w gospodarstwach, które podlegały postępowaniu scaleniowemu na podstawie danych geodezyjnych oraz danych uzyskiwanych w trakcie badań empirycznych oraz spisów rolnych.

Okres realizacji postępowania scaleniowego powinien być dostosowany do specyfiki danego obiektu scaleniowego. Z doświadczeń realizatorów i beneficjentów scaleń wynika, że obiekty o wysokim stopniu fragmentacji gospodarstw oraz słabo rozwiniętym systemie dróg dojazdowych wymagają dłuższego czasu realizacji postępowania.

Z przeprowadzonych studiów literatury przedmiotu oraz rozwiązań legislacyjnych w zakresie wspierania postępowań scaleniowych wynika, że powinna zostać zwiększona punktacja za utrzymanie lub odtworzenie walorów krajobrazowych w trakcie postępowania scaleniowego oraz środowiskowych.

W przypadku braku odpowiedniej liczby rolników wyrażających zgodę na wszczęcie postępowania scaleniowego o zasadności jego podjęcia powinna decydować opinia Geodety Powiatowego, który zdecydowałby, czy przeprowadzenie postępowania wyłącznie dla zadeklarowanej grupy rolników jest wykonalne i zasadne ekonomicznie.

Na zdecydowanie pozytywny wpływ scaleń wpływa nie tylko efektywność funkcjonowania poszczególnych gospodarstw rolnych, ale również jest narzędziem utrzymania, ewentualnie rozwoju przestrzennego wsi. Działania tego typu można traktować jako pośrednie instrumenty rozwoju obszarów wiejskich, zgodne z koncepcją zrównoważonego rozwoju (Pašakarnis, Maliene, 2010). Działania scaleniowe stwarzają możliwość uporządkowania niejasności prawnych dotyczących zastanych, wcześniejszych podziałów, albo rozwiązanie problemu gruntów historycznych wspólnot wiejskich, możliwe jest wykorzystanie legislacji odnośnie zasad prowadzenia ksiąg wieczystych w kierunku potwierdzenia stanu prawnego nieruchomości oraz usystematyzowania stanu prawnego wspólnot przy okazji prowadzonych działań scaleniowych.

Zgodnie z powyższym, jako jedną z rekomendacji można wskazać potrzebę umiejscowienia instrumentu polityki państwa wobec obszarów wiejskich i rolnictwa, odnoszącego się do programu scaleń w strumieniu działań nie tylko na rzecz poprawy efektywności rolnictwa, ale też jako istotnej kwestii społecznej i środowiskowej.

Literatura

- Floriańczyk Z., Osuch D., Płonka R. (2018). *Wyniki Standardowe 2017 uzyskane przez gospodarstwa rolne uczestniczące w Polskim FADN. Część I. Wyniki Standardowe*, IERiGŻ-PIB, Warszawa
- Dacko M., Janus J., Pijanowski J.M. (red. nauk.), Taszkowski J., Wojewodziec T. (2019). *Efektywność ekonomiczna scaleń gruntów w Polsce*, Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie, Kraków.
- Główny Urząd Geodezji i Kartografii (2023). https://www.geoportal.gov.pl/o-geoportalu/aktualnosci/-/asset_publisher/HCHq0YGNRszn/content/18-11-2020-od-2008-roku-w-polsce-systematycznie-przybywa-dzialek-ewidencyjnych?inheritRedirect=true
- Jadaczyn J., Woch F. (2017). *Problem rozłogu gruntów gospodarstw rolnych o większej powierzchni*, Polish Journal of Agronomy 31, s. 27–38.
- Jędrejek A., Woch F., Szymański L. (2014). *Ocena rozdrobnienia gospodarstw rolnych do określenia rozmiarów prac scaleniowych w Polsce*, „Przegląd Geodezyjny”, nr 10, s. 3-10.
- Karwat-Woźniak B., Buks B. (2022). *Przemiany strukturalne w rolnictwie i obrót ziemią rolniczą*, [w:] M. Podstawka, A. Wrzochalska (red). *Ocena sytuacji ekonomiczno-produkcyjnej rolnictwa i gospodarki żywnościowej w 2021 roku w warunkach pandemii na tle lat poprzednich*, IERiGŻ-PIB, Warszawa, s. 109-138.
- Karwat-Woźniak B. (2021). *Uwarunkowania strukturalne rozwoju rolnictwa rodzinnego*, [w:] M. Wigier, W. Wrzaszcz (red.) *Ekonomiczne uwarunkowania rozwoju wsi i rolnictwa w Polsce w latach 2004-2020*, IERiGŻ-PIB, Warszawa, monografia 190, s. 127-170.
- Kozłowski J (2014), *Scalanie gruntów – historia, terażniejszość, perspektywa*, prezentacja na spotkaniu *Scalanie gruntów – szansa na rozwój wsi*, Lublin 27.10, <https://wbglubelskie.pl/wp-content/uploads/2015/04/1-scalanie-grunt%C3%B3w-historia-perspektywa-tera%C5%BAniejszo%C5%9B%C4%87.pdf>
- Marks-Bielska (2010). *Rynek ziemi rolniczej w Polsce – uwarunkowania i tendencje rozwoju*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie
- Noga K. (2006). *Efektywność ekonomiczna scalania gruntów. Kompleksowe scalanie gruntów rolnych i leśnych oraz jego wpływ na środowisko*. Praca zbiorowa pod red. F. Wocha, 2006. Mat.szkol. Nr 93. IUNG-PIB Puławy, s. 124-142
- Noga K., Schilbach J. (1991). *Szachownica gruntów i typy zabudowy występujące we wsiach beskidzkiej zlewni Soły*. VIII Ogólnopolskie Sympozjum Naukowe nt. Nowe tendencje w teorii i praktyce urządzania terenów wiejskich. Zeszyty Naukowe nr 30 AR w Krakowie, s. 107–110.
- Nowocien E., Jędrejek A, Poręba L. (2023). *Ewaluacja bieżąca efektów realizacji poddziałania M4.3 typ operacji – Scalania gruntów w ramach PROW 2014-2020+*, IUNG-PIB w Puławach – maszynopis.
- Ocena efektywności projektów scalania gruntów realizowanych w ramach PROW 2007-2013 oraz PROW 2014-2020* (2019, ekspertyza wykonana dla Departamentu Gospodarki Ziemią MRiRW w IERiGŻ-PIB przez zespół w składzie: Bocian M., Chmieleński P., Floriańczyk Z., Gospodarowicz M., Osuch D., Pawłowska A., Wasilewski A. (kier.), Wigier M.

- Ocena rezultatów wdrażania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 w latach 2014-2016. Raport końcowy (2017)*, praca wykonana na zamówienie MRiRW przez zespół ewaluacyjny w składzie: A. Wasilewski – IERiGŻ-PIB (kierownik zespołu), M. Bocian – IERiGŻ-PIB, P. Chmieliński – IERiGŻ-PIB, E. Gajos – IERiGŻ-PIB, M. Gospodarowicz – IERiGŻ-PIB, J. Jadczyzyn – IUNG-PIB, C. Klimkowski – IERiGŻ-PIB, J. Kozyra – IUNG-PIB, A. Łopatka – IUNG-PIB, M. Matyka – IUNG-PIB, D. Osuch – IERiGŻ-PIB, A. Pawłowska – IERiGŻ-PIB, R. Pudełko – IUNG-PIB, P. Radzikowski – IUNG-PIB, M. Zieliński – IERiGŻ-PIB
- Pawłowska-Tyszko J., Osuch D., Płonka R. (2022). *Wyniki Standardowe 2017 uzyskane przez gospodarstwa rolne uczestniczące w Polskim FADN. Część I. Wyniki Standardowe*, IERiGŻ-PIB, Warszawa
- Pietrzak M. B., Walczak D. (2014). *The analysis of the agrarian structure in Poland with the special consideration of the years 1921 and 2002*, *Bulg. J. Agric. Sci.* 20, s. 1018-1039.
- Poczta W. (2012). *Przemiany w rolnictwie ze szczególnym uwzględnieniem przemian strukturalnych*, [w:] Wilkin, Nurzyńska (red.), *Polska wieś 2012, Raport o stanie wsi*, FAPA, Wyd. naukowe SCHOLAR, Warszawa, s. 65-100.
- Pašakarnis, G., & Maliene, V. (2010). *Towards sustainable rural development in Central and Eastern Europe: Applying land consolidation*. *Land Use Policy*, 27(2), 545–549.
- Rogowski W. (2007), *Rachunek efektywności projektów europejskich*, [w:] Zarządzanie projektem europejskim, pod red. nauk. M. Trockiego i B. Gruczy, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa, s. 191–222.
- Rogowski W. (2006), *Rachunek efektywności przedsięwzięć inwestycyjnych*, Oficyna Ekonomiczna, Kraków.
- Sadowski A., Czubak W., Poczta W., Rowiński J. (2019). *Struktury obszarowe i ekonomiczne polskiego rolnictwa oraz innych państw unijnych*, [w:] W. Poczta, J. Rowiński (red.), *Struktura polskiego rolnictwa na tle Unii Europejskiej*, CeDeWU, Warszawa, s. 45-82
- Shuhao T. (2006). *Land Fragmentation and Rice Production: A Case Study of Small Farms in Jiangxi Province, P. R. China*
- Sprawozdania roczne z działalności Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 za realizacji PROW 2014-2020 za (2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022) rok.*
- Stany M., Rosner A., Komorowski Ł. (2018) *Monitoring rozwoju obszarów wiejskich. Etap III. Struktury społeczno-gospodarcze, ich przestrzenne zróżnicowanie i dynamika (pełna wersja)*, Fundacja Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej, Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN, Warszawa.
- Stany M., Rosner A., Komorowski Ł. (2023) *Monitoring rozwoju obszarów wiejskich. Etap IV. Dekada przemian społeczno-gospodarczych (pełna wersja)*, Fundacja Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej, Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN, Warszawa.
- Ustawa z dnia 26 marca 1982 roku o scalaniu i wymianie gruntów (Dz. U z 2023 r. poz. 1197)
- Woch F. (2012), *Ocena efektywności scaleń gruntów realizowanych w Polsce w ramach Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej*, nr 2/III/2012, Polska Akademia Nauk, Komisja Technicznej Infrastruktury Wsi, s. 101–112.

- Woch F., (2001). *Optymalne parametry rozłogu gruntów gospodarstw rodzinnych dla wyżynnych terenów Polski*, Pam. Puł., z. 127, s. 1-105.
- Woch F. (2007). Organizacja przestrzenna gospodarstw rolniczych oraz jej wpływ na efektywność gospodarowania. *Studia i Raporty IUNG-PIB*, Z. 7, s. 117-137.
- Woch F., (2010). *Stan aktualny i perspektywy zmian rozłogu gruntów gospodarstw rodzinnych w Polsce*,
- Zegar J. St. (2022). *Zrównowazenia rolnictwa w świetle wyników powszechnych spisów rolnych z lat 2010 i 2020*, Wiadomości Statystyczne, nr 67, s. 63-64, [https:// doi org/ 10.5604/01.3001.0015.8818](https://doi.org/10.5604/01.3001.0015.8818)

Aneks Statystyczny

Tabela 1A. Liczba i struktura obszarowa gospodarstw rolnych powyżej 1 na UR według województw w 2016 i 2020 roku

Województwo	L. gospodarstw (w tys.)	Grupy obszarowe w ha UR								
		1-2	2-5	5-10	10-15	15-20	20-30	30-50	≥ 50	
		Suma wiersza =100								
Polska	2013	1 391,1	20,0	32,7	22,6	10,2	5,0	4,5	2,9	2,1
	2020	1 284,9	17,1	34,2	22,4	10,1	5,0	4,8	3,4	2,9
Dolnośląskie	2013	58,0	21,5	28,8	21,5	9,4	5,2	4,7	3,9	4,9
	2020	50,8	17,0	32,2	21,1	9,1	4,7	5,1	4,5	6,3
Kujawsko-pomorskie	2013	63,7	12,2	19,5	23,1	15,6	9,9	9,0	6,7	4,1
	2020	57,9	10,9	21,2	22,1	14,3	9,0	9,4	7,6	5,6
Lubelskie	2013	173,2	15,6	36,6	27,5	9,9	4,2	3,2	1,9	1,0
	2020	158,7	14,4	37,2	26,2	10,1	4,2	3,8	2,5	1,6
Lubuskie	2013	20,4	21,4	27,8	18,7	9,9	5,3	5,4	4,4	7,1
	2020	19,0	16,7	29,4	18,8	9,3	5,0	5,9	5,5	9,4
Łódzkie	2013	125,7	16,9	32,3	28,4	12,2	4,4	3,4	1,7	0,8
	2020	115,0	13,8	33,8	28,8	11,5	4,8	3,9	2,2	1,1
Małopolskie	2013	136,7	34,2	47,6	13,2	2,6	1,1	0,6	0,4	0,3
	2020	123,1	31,5	48,9	13,6	2,8	1,1	1,0	0,6	0,5
Mazowieckie	2013	208,3	15,5	29,4	28,1	12,6	5,9	4,8	2,6	1,1
	2020	204,2	12,7	32,1	27,7	12,7	5,8	4,7	2,8	1,5
Opolskie	2013	26,0	18,4	27,3	19,7	10,0	6,4	7,2	5,8	5,2
	2020	24,7	15,6	29,5	19,2	9,9	5,8	6,6	6,4	7,0
Podkarpackie	2013	129,7	37,6	43,8	13,4	2,5	0,8	0,8	0,5	0,6
	2020	110,7	30,8	48,1	14,1	3,0	1,2	1,1	0,9	0,9
Podlaskie	2013	77,5	6,7	19,5	25,8	18,2	10,7	10,3	6,3	2,3
	2020	75,9	7,5	20,6	24,4	17,2	10,3	10,2	6,4	3,4
Pomorskie	2013	39,0	12,9	22,2	21,7	15,4	8,4	8,1	6,0	5,3
	2020	37,7	11,6	23,7	22,4	13,9	8,0	7,5	6,2	6,7
Śląskie	2013	56,7	31,8	39,2	17,1	5,0	2,1	2,0	1,5	1,3
	2020	47,7	27,6	39,8	17,6	5,6	2,6	2,5	2,1	2,1
Świętokrzyskie	2013	88,4	20,5	43,8	24,6	6,2	2,3	1,6	0,6	0,4
	2020	78,5	17,4	44,8	24,5	6,6	2,5	2,6	1,3	0,8
Warmińsko-mazurskie	2013	41,0	11,4	16,6	18,0	15,1	10,0	11,3	9,4	6,2
	2020	41,3	10,5	19,0	17,8	13,7	9,1	11,0	9,3	9,7
Wielkopolskie	2013	118,5	14,0	23,5	24,8	14,9	8,1	7,3	4,4	3,0
	2020	112,3	14,0	24,4	23,0	14,3	7,7	7,5	5,3	4,0
Zachodniopomorskie	2013	28,2	15,1	23,9	17,7	11,4	6,9	7,7	6,4	10,8
	2020	27,3	12,3	24,4	17,7	10,8	6,1	7,0	7,2	14,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie Charakterystyka gospodarstw rolnych w 2013 r. (2014), GUS, Warszawa; PSR 2020 Charakterystyka gospodarstw rolnych w 2020 roku (2022). GUS, Warszawa.

Tabela 2A. Odsetek gospodarstw indywidualnych według liczby działek w poszczególnych województwach w 2010 roku

Województwa	Odsetek (%) gospodarstw					
	Ogółem*	w tym z liczbą				
		1	2-3	4-5	6-9	10 i więcej
działek						
Polska	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Dolnośląskie	4,1	6,4	4,8	3,7	3,2	2,9
Kujawsko-Pomorskie	4,5	4,8	4,1	3,5	3,1	2,3
Lubelskie	12,5	9,3	10,6	12,5	14,0	14,1
Lubuskie	1,5	2,4	2,0	1,3	1,1	1,0
Łódzkie	8,7	6,0	6,8	8,2	9,3	9,6
Małopolskie	10,2	13,7	12,8	11,1	9,9	13,6
Mazowieckie	15,2	9,2	12,3	13,7	14,6	15,4
Opolskie	1,9	2,1	1,6	1,7	1,9	3,0
Podkarpackie	9,3	10,5	12,8	12,8	11,4	8,8
Podlaskie	5,6	3,2	4,3	5,7	6,5	5,1
Pomorskie	2,7	3,7	2,8	2,2	1,8	1,3
Śląskie	4,3	9,8	7,1	5,3	4,6	5,6
Świętokrzyskie	6,4	5,4	6,3	6,9	7,0	6,6
Warmińsko-Mazurskie	2,9	3,7	2,7	2,5	2,3	1,9
Wielkopolskie	8,3	6,9	6,8	7,3	7,9	7,2
Zachodniopomorskie	2,0	2,7	2,1	1,7	1,6	1,5

*liczba gospodarstw według nowej definicji

Źródło: PSR2010 Użytkowanie gruntów (2011), GUS, Warszawa, tab. 27

<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/psr-2010/powszechny-spis-rolny-2010-uzytowanie-gruntow,6,1.html>

Tabela 3A. Złożone wnioski o wsparcie w ramach operacji Scalanie gruntów w PROW 2014-2020 (dane na dzień 31.12. 2022).

Województwo	Złożone wnioski					
	liczba	kwota w zł		wykorzystanie limitu (%)		średnia wartość wniosku o wsparcie (zł)
		ogółem	w tym EFRROW	ogółem	po uwzględnieniu wniosków odrzuconych	
Razem	234	2 189 925 197,92	1 393 449 454,88	114,47	91,24	9 358 655,08
Dolnośląskie	21	221 292 860,29	140 808 647,00	134,30	94,50	10 537 755,29
Kujawsko-Pomorskie	0	0	0	0	0	0
Lubelskie	41	371 820 261,54	236 589 232,42	102,85	94,39	9 068 786,87
Lubuskie	6	34 330 854,13	21 844 719,00	96,75	51,51	5 721 809,02
Łódzkie	5	32 436 781,17	20 639 518,00	144,95	93,55	6 487 356,23
Małopolskie	27	286 034 831,11	182 003 963,03	147,14	91,82	10 593 882,63
Mazowieckie	12	79 499 489,31	50 585 525,00	110,48	88,15	6 624 957,44
Opolskie	5	23 524 283,83	14 968 497,00	167,07	92,61	4 704 856,77
Podkarpackie	57	537 290 501,98	341 878 065,29	99,84	87,95	9 426 149,16
Podlaskie	18	299 616 256,15	190 645 805,00	120,41	101,65	16 645 347,56
Pomorskie	9	46 872 937,57	29 825 242,00	97,7	80,38	5 208 104,17
Śląskie	22	177 662 096,91	113 376,00	104,86	92,77	8 075 549,86
Świętokrzyskie	8	56 763848,32	36 118 831,14	84,48	84,48	7 095 481,04
Warmińsko-Mazurskie	0	0	0	0	0	0
Wielkopolskie	3	22 780 195,61	14 495034,00	79,98	79,98	7 593 398,53
Zachodnio-pomorskie	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Sprawozdania roczne z działalności Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 za realizacji PROW 2014-2020 za 2022 rok

Tabela 4A. Zawarte umowy o wsparcie w ramach operacji Scalanie gruntów w PROW 2014-2020 według województw (dane na dzień 31.12. 2022).

Województwo	Podpisane umowy				
	liczba	kwota zł		wyk. limitu (%)	średnia wartość (zł)
		ogółem	w tym EFRROW		
Razem	184	1 804 550 218,46	1 148 235 187,57	91,85	9 807 338,14
Dolnośląskie	13	154 470 713,46	98 289 714,98	93,75	11 882 362,57
Kujawsko-Pomorskie	Nie dotyczy				
Lubelskie	36	343 962 286,07	218 863 202,63	95,14	9 554 507,95
Lubuskie	4	21 148 291,35	13 456 655,00	59,60	5 287 072,84
Łódzkie	3	20 276 510,23	12 901 940,00	90,61	6 758 836,74
Małopolskie	18	178 499 914,22	113 579 495,41	91,82	9 916 661,90
Mazowieckie	9	62 757 724,39	39 932 740,00	87,22	6 973 080,49
Opolskie	3	13 213 491,00	8 407 740,00	93,84	4 404 497,00
Podkarpackie	48	477 406 379,95	303 773 605,00	88,72	9 945 966,24
Podlaskie	13	246 971 903,19	157 148 222,00	99,25	18 997 838,71
Pomorskie	6	33 168 372,15	21 105 027,00	69,13	5 528 062,03
Śląskie	20	168 925 372,59	107 487 196,00	99,70	8 446 268,63
Świętokrzyskie	8	59 317 675,00	37 743 836,56	88,28	7 414 709,38
Warmińsko-Mazurskie	0	0	0	0	0
Wielkopolskie	3	24 431 584,86	15 545 813,00	85,78	8 143 861,62
Zachodniopomorskie	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Sprawozdania roczne z działalności Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 za realizacji PROW 2014-2020 za 2022 rok

Tabela 5A. Struktura (%) pionowa zawartych umów o wsparcie w ramach operacji Scalanie gruntów w PROW 2014-2020, limitu środków i średniej wartości podpisanych umów według województw (dane na dzień 31.12. 2022).

Województwo	Struktura			Wskaźnik - średnia wartości podpisanej umowy =
	Liczby umów	Kwot na jakie opiewały (zł) ogółem	Limitu środków (zł)	
Razem	100,0	100,00	100,0	100,0
Dolnośląskie	7,1	8,6	8,4	121,2
Kujawsko-Pomorskie	nie dotyczy			
Lubelskie	19,6	19,1	18,5	97,4
Lubuskie	2,2	1,2	1,8	53,9
Łódzkie	1,6	1,1	1,1	68,9
Małopolskie	9,8	9,9	9,9	101,1
Mazowieckie	4,9	3,5	3,5	71,1
Opolskie	1,6	0,7	0,7	44,9
Podkarpackie	26,1	26,5	27,4	101,4
Podlaskie	7,1	13,7	12,8	193,7
Pomorskie	3,3	1,8	2,4	56,4
Śląskie	10,9	9,4	8,6	86,1
Świętokrzyskie	4,3	3,3	3,4	75,6
Warmińsko-Mazurskie	nie dotyczy			
Wielkopolskie	1,6	1,4	1,4	83,0
Zachodniopomorskie	nie dotyczy			

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Sprawozdania roczne z działalności Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 za realizacji PROW 2014-2020 za 2022 rok

Tabela 6A. Liczba złożonych wniosków o płatności i kwota na jakie opiewały w PROW 2014-2020 według województw (stan na dzień 31.12. 2022).

Województwo	Złożone wnioski o płatność			
	liczba	Kwota (w zł)		średnia wartość wniosku o płatność (zł)
		ogółem	w tym EFRROW	
Razem	202	394 595 929,91	251 881 382,36	1 953 445,20
Dolnośląskie	9	27 114 635,25	17 2530042,41	3 012 737,25
Kujawsko-Pomorskie	Nie dotyczy			
Lubelskie	28	103 056 467,89	65 574 830,52	7 252 016,71
Lubuskie	2	8 078 670,14	5 140 457,00	4 039 335,07
Łódzkie	5	11 926 234,45	7 588 660,00	2 385 246,89
Małopolskie	3	7 685 042,47	4 889 992,52	2 561 680,82
Mazowieckie	11	15 191 274,60	9 66 208,00	1 381 024,96
Opolskie	4	5 173 553,36	3291 932,00	1 293 388,34
Podkarpackie	91	90 209 837,37	57 400 519,00	991 316,89
Podlaskie	12	53 279 748,25	33 901 585,66	4 439 979,02
Pomorskie	5	7 821 540,17	4 976 846,00	1 564 308,03
Śląskie	17	36 626 114,27	23 305 193,43	2 154 477,31
Świętokrzyskie	14	27 401 262,34	17 435 423,22	1 957 233,02
Warmińsko-Mazurskie	Nie dotyczy			
Wielkopolskie	1	1 032 049,35	656 693,00	1 032 049,35
Zachodniopomorskie	Nie dotyczy			

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Sprawozdania roczne z działalności Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 za realizacji PROW 2014-2020 za 2022 rok

Tabela 7A. Struktura (%) pionowa liczby złożonych wniosków o płatności i ich wartości w ramach operacji Scalanie gruntów w PROW 2014-2020, ich wartości limitu środków i relacji (%) wykorzystania limitów (dane na dzień 31.12. 20202).

Województwo	Struktura			Wskaźnik - średnia wartości płatności =
	Liczby złożonych wniosków o płatność	Kwot na jakie opiewały (zł) ogółem	Limitu środków (zł)	
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0
Dolnośląskie	4,46	6,87	8,4	154,2
Kujawsko-Pomorskie				
Lubelskie	13,86	26,12	18,5	371,2
Lubuskie	0,99	2,05	1,8	206,8
Łódzkie	2,48	3,02	1,1	53,29
Małopolskie	1,49	1,95	9,9	122,1
Mazowieckie	5,4	3,85	3,5	131,1
Opolskie	1,98	1,31	0,7	70,7
Podkarpackie	45,05	22,86	27,4	50,7
Podlaskie	5,94	13,50	12,8	227,3
Pomorskie	2,48	1,98	2,4	80,1
Śląskie	8,42	9,28	8,6	110,3
Świętokrzyskie	6,93	6,94	3,4	100,2
Warmińsko-Mazurskie				nie dotyczy
Wielkopolskie	0,50	0,26	1,4	52,8
Zachodniopomorskie				nie dotyczy

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Sprawozdania roczne z działalności Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 za realizacją PROW 2014-2020 za 2022 rok

Tabela 8A. Liczba i wartość zrealizowanych płatności oraz ich beneficjentów płatności oraz według województw (stan na dzień 31.12. 2020).

województwo	Zrealizowane płatności					
	liczba		łącznie kwota w		średnia wartość (zł) płatności na	
	operacji	benefi- -cjentów	zł	euro	operację	beneficjenta
Razem	112	46	352 503 322,90	78 105 381,71	3 147 351,10	7 663 115,72
Dolnośląskie	7	5	27 114 634,65	6 053 555,05	3 873 519,24	5 422 926,93
Kujawsko-Pomorskie	Nie dotyczy					
Lubelskie	18	8	101 079 629,06	22 271 615,50	5 615 534,95	12 634 953,63
Lubuskie	2	1	8 078 688,88	1 900 192,61	4 039 344,44	8 078 688,88
Łódzkie	2	2	8 796 788,84	1 970 458,90	4 398 394,44	4 398 394,44
Małopolskie	2	2	3 183 528,46	706 032,73	1 591 764,23	1 591 764,23
Mazowieckie	7	4	11 520 279,78	2 581 674,46	1 645 754,25	2 880 069,45
Opolskie	3	3	3 117 146,01	697 574,71	1 039 048,67	1 039 048,67
Podkarpackie	38	8	90 209 394,47	20 138 119,63	2 373 931,43	11 276 174,31
Podlaskie	8	4	46 115 920,01	10 117 995,01	5 764 490,00	11 528 950,75
Pomorskie	4	2	7 777 803,22	1 660 813,08	1 944 450,81	3 888 901,61
Śląskie	15	4	36 612 790,15	7 981 297,97	2 440 852,68	9 153 197,54
Świętokrzyskie	5	2	7 864 692,02	1 804 493,66	1 572 938,40	3 932 346,01
Warmińsko-Mazurskie	Nie dotyczy					
Wielkopolskie	1	1	1 032 049,35	221 555,40	1 032 049,35	1 032 049,35
Zachodnio-pomorskie	Nie dotyczy					

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Sprawozdania roczne z działalności Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 za realizacji PROW 2014-2020 za 2022 rok

Tabela 9A. Struktura (%) liczby zrealizowanych płatności i ich beneficjentów, zrealizowanych płatności w ramach operacji Scalanie gruntów w PROW 2014-2020, limitu środków i skali (%) wykorzystania limitów (dane na dzień 31.12. 20202.

województwo	Struktura			Wskaźnik		Limit środków
	liczby		Wartości	średnia wartości płatności na		
	operacji	beneficjentów		operacje =	beneficjenta =	
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0		100,0
Dolnośląskie	6,3	10,9	8,4	123,1	70,8	8,4
Kujawsko-Pomorskie	nie dotyczy					
Lubelskie	16,1	17,4	28,7	178,4	165,0	18,5
Lubuskie	1,8	2,2	2,3	128,3	105,4	1,8
Łódzkie	1,8	4,3	2,5	139,7	57,4	1,1
Małopolskie	1,8	4,3	0,9	50,6	20,8	9,9
Mazowieckie	6,3	8,7	3,3	52,3	37,6	3,1
Opolskie	2,7	6,5	0,9	33,0	13,6	0,7
Podkarpackie	33,8	17,4	25,6	75,4	147,1	27,4
Podlaskie	7,1	8,7	13,1	183,2	150,4	12,8
Pomorskie	3,6	4,3	2,2	61,8	50,7	2,4
Śląskie	13,3	8,7	10,4	77,6	119,4	8,6
Świętokrzyskie	4,5	4,3	2,2	48,6	51,3	3,4
Warmińsko-Mazurskie	nie dotyczy					
Wielkopolskie	0,9	2,2	0,3	32,8	13,5	1,4
Zachodnio-pomorskie	nie dotyczy					

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Sprawozdania roczne z działalności Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 z realizacji PROW 2014-2020 za 2022 rok

Tabela 10A. Liczba zakończonych operacji Scalanie gruntów w PROW 2014-2020 i wartość płatności i ich beneficjentów dla według województw (stan na dzień 31.12. 2020).

województwo	Zrealizowane operacje					
	liczba		wartość płatności		średnia wartość (zł) na	
	opera- cji	bene- ficyentów	zł	euro	operację	beneficjenta
			ogółem			
Razem	23	14	143 044 803,11	31 733 370,24	6 219 339,27	10 217 485,94
Dolnośląskie	2	2	19 856 443,53	4 380 232,21	9 928 221,77	9 928 221,77
Kujawsko-Pomorskie	nie dotyczy					
Lubelskie	9	4	63 364 131,60	14 016 741,48	7 040 459,06	15 841 032,90
Lubuskie	2	1	8 078 668,88	1 900 192,61	4 039 334,44	8 078 668,88
Łódzkie	2	2	8 796 788,84	1 970 458,90	4 398 394,42	4 398 394,42
Małopolskie	0	0	0	0	0	0
Mazowieckie	0	0	0	0	0	0
Opolskie	0	0	0	0	0	0
Podkarpackie	5	2	24 066 879,54	5 335 676,80	4 813 375,91	12 033 439,77
Podlaskie	0	0	0	0	0	0
Pomorskie	1	1	3 000 203,02	641 190,79	3 000 203,02	3 000 203,02
Śląskie	2	2	15 881 688,40	3 488 877,45	7 940 844,25	7 940 844,25
Świętokrzyskie	0	0	0	0	0	0
Wielkopolskie	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Sprawozdania roczne z działalności Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 za realizacji PROW 2014-2020 za 2022 rok

Tabela 11A. Struktura (%) liczby i wartość płatności dla zakończonych operacji Scalanie gruntów w PROW 2014-2020 według województw (stan na dzień 31.12. 2020).

województwo	Struktura			Wskaźnik	
	liczby		wartości płatności ogółem w zł	średnia wartość płatności ogółem na	
	operacji	beneficjentów		operację	beneficjenta
Razem	100,0	100,0	100,0	= 100,0	
Dolnośląskie	8,7	14,3	13,9	159,6	97,2
Kujawsko-Pomorskie	nie dotyczy				
Lubelskie	39,2	28,6	44,3	113,2	155,0
Lubuskie	8,7	7,1	5,6	64,9	79,1
Łódzkie	8,7	14,3	6,1	70,7	43,0
Małopolskie	0	0	0	0	0
Mazowieckie	0	0	0	0	0
Opolskie	0	0	0	0	0
Podkarpackie	21,7	14,3	16,8	77,4	117,8
Podlaskie	0	0	0	0	0
Pomorskie	4,3	7,1	2,1	48,2	29,4
Śląskie	8,7	14,3	11,1	127,7	77,7
Świętokrzyskie	0	0	0	0	0
Warmińsko-Mazurskie	nie dotyczy				
Wielkopolskie	0	0	0	0	0
Zachodnio-pomorskie	nie dotyczy				

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Sprawozdania roczne z działalności Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 za realizacji PROW 2014-2020 za 2022 rok

Tabela 12A. Szczegółowa charakterystyka projektów scaleniovych przyjętych do realizacji w ramach PROW 2020 z **województwa dolnośląskiego** – dane z wniosków według danych ARiMR z dnia 3.10. 2023 r. (stan na 31.12.2022)

Województwo dolnośląskie	L.p.	powiat	gmina	wieś	Operacja jest realizowana na		Operacja będzie miała pozytywny wpływ na środowisko	Operacja zakłada poprawę walorów krajobrazowych	Operacja zakłada wydzielenie niezbędnych gruntów na cele miejscowej użyteczności publicznej	Operacja zakłada wydzielenie niezbędnych gruntów na cele związane z poprawą stosunków wodnych w zakresie retencji wodnej	Liczba gospodarstw	Udział gospodarstw	
					ONW	w tym:							Liczba gospodarstw
						górski					obszar nizinny (I lub II strefa nizinna)	objętych scaleniami	
	1	górowski	Góra	Bogucin, Naratów, Łękanów, Żuchłów	1	0	1	1	1	0	48	94	
	2	złotoryjski	Złotoryja	Prusice, Rokitnica	0	0	0	1	1	0	73	93	
	3	dzierżoniowski	Dzierżoniów	Owiesno, Piława Dolna	1	0	0	1	1	1	124	91	
	4	jaworski	Jawor	Niedaszów	0	0	0	1	1	1	67	82	
	5	świdnicki	Świdnica	Godziszówek, Granica, Tomkowice	0	0	0	1	1	0	90	91	
	6	świdnicki	Świdnica	Świdnica	0	0	0	1	1	0	44	64	
	7	świdnicki	Świdnica	Pastuchów, Piotrowice Świdnickie	0	0	0	1	1	0	44	79	
	8	jaworski	Jawor	Drzymałowice, Luboradz	0	0	0	1	1	0	65	81	
	9	świdnicki	Świdnica	Mokrzyszów	0	0	0	1	1	1	80	96,26	
	10	wołowski	Wołów	Prawików, Rataje	1	0	1	0	1	0	32	84,4	
	11	świdnicki	Świdnica	Czechy, Pasieczna	0	0	0	1	1	0	63	84,13	
	12	strzeleński	Strzelin	Strzelin	0	0	0	0	0	0	brd	brd	
	13	jaworski	Jawor	Jawor	0	0	0	0	0	0	brd	brd	
	14	jaworski	Jawor	Jawor	0	0	0	1	1	0	67	74,63	
	15	jaworski	Jawor	Grzegorzów, Snowidza	0	0	0	1	1	1	110	60,91	
	16	strzeleński	Strzelin	Księżyce, Wyzsonowice	0	0	0	1	1	0	41	90,24	
	17	Legnica	Legnica	Niedźwiedzice	1	0	0	1	1	0	95	80	

*brd danych, bądź dane niewiarygodne

Tabela 12A. - cd

Województwo dolnośląskie	L.p.	powiat	gmina	wieś	Obszar gruntów			Udział (%) gruntów	Ogólna liczba działek ewidencyjnych na obiekcie scaleniowym przed scaleniem (w szt.)	Średni obszar gospodarstwa (ha)	Powierzchnia gruntów objętych postępowaniem scaleniowym (w ha)	Planowana powierzchnia, na której wykonane będą prace rekułtywacyjne (w ha)
					ogółem	rolnych	leśnych					
					objętych scaleniami							
	1	górowski	Góra	Bogucin, Naratów, Łękanów, Zuchłów	655,94	622,96	32,98	97	729	7,12	694,05	1,54
	2	złotoryjski	Złotoryja	Prusice, Rokitnica	1454,27	1277,17	177,1	99	813	14,2	1508,53	2,17
	3	dzierżoniowski	Dzierżoniów	Owiesno, Piława Dolna	1909,86	1785,57	124,29	95	10807	12,96	2030	8,06
	4	jaworski	Jawor	Niedaszów	550,66	545,18	5,48	92	409	7,02	582,07	0,19
	5	świdnicki	Świdnica	Godzieszków, Granica, Tomkowice	1151,31	1110,73	40,58	93	1024	8,9	1226,51	2,89
	6	świdnicki	Świdnica	Świdnica	820,49	777,89	42,6	86	845	10,46	869,09	1,19
	7	świdnicki	Świdnica	Pastuchów, Piotrowice Świdnickie	820,49	777,89	42,6	93	845	10,46	869,09	1,19
	8	jaworski	Jawor	Drzymałowice, Luboradz	414,9552	395,6967	19,2585	88	420	5,6966	438,1015	1,4543
	9	świdnicki	Świdnica	Mokrzyszów	1595,67	1299,71	295,96	94,62	1532	9	1715,8	1,81
	10	wołowski	Wołów	Prawików, Rataje	320,73	311,53	9,2	92,6	359	8,07	344,69	1,36
	11	świdnicki	Świdnica	Czechy, Pasieczna	683,4	679,2	4,2	91,03	694	10,07	713,27	1,57
	12	strzeliński	Strzelin	Strzelin	2	1	1	1	1	1	2,00	brd
	13	jaworski	Jawor	Jawor	2	1	1	1	1	1	2,00	1,00
	14	jaworski	Jawor	Jawor	997,73	888,76	108,97	75,85	833	9,3	1089,12	0,44
	15	jaworski	Jawor	Grzegorzów, Snowidza	1357,2114	1344,5894	12,622	84,77	1216	6,3876	1474,964	0
	16	strzeliński	Strzelin	Księżyce, Wyszonowice	944,2647	870,8364	73,4283	73,1	378	15,0324	969,3066	0,36
	17	Legnica	Legnica	Niedzwiedzice	1197,87	1168,66	29,21	90,26	1404	9,41	1273,76	0

Tabeli 12A. – cd.

Województwo dolnośląskie	Lp.	powiat	gmina	wieś	Planowana długość dróg (km)			Planowane prace rekultywacyjne (ha)	Planowa zadrzewienia i zakrzewienia (km)	Planowane drogi dojazdowe, które będą wykonane w ramach zagospodarowania poscaleniowego (w km)	Planowane koszty	
					łącznie	nowowytbudowanych	przebudowane				kwota pomocy skuteczna	w tym EFRROW
	1	górowski	Góra	Bogucin, Naratów, Łękanów, Żuchłów	4,22	0,71	3,51	1,54	3,28	4,22	5350899	3404776
	2	złotoryjski	Złotoryja	Prusice, Rokitnica	7,74	0,56	7,18	2,17	4,75	7,74	14505547	9229879
	3	dzierżoniowski	Dzierżoniów	Owiesno, Piława Dolna	9,29	1,29	8	8,06	6,73	9,29	20368397	12960409
	4	jaworski	Jawor	Niedaszów	4,09	0,34	3,75	0,19	2,42	4,09	6386324	4063617
	5	świdnicki	Świdnica	Godzieszków, Granica, Tomkowice	5,93	0	5,93	2,89	4,77	5,93	8342891	5308581
	6	świdnicki	Świdnica	Świdnica	5,14	0,89	4,25	1,19	4,76	5,14	brd	brd
	7	świdnicki	Świdnica	Pastuchów, Piotrowice Świdnickie	5,14	0,89	4,25	1,19	4,76	5,14	9419403	5993565
	8	jaworski	Jawor	Drzymałowice, Luboradz	2,56	0	2,56	1,4543	1,12	2,56	4124946	2624703
	9	świdnicki	Świdnica	Mokrzyszów	10,48	0,59	9,89	1,81	2,78	10,48	17509785	11141476
	10	wołowski	Wołów	Prawików, Rataje	2,1		2,1	1,36	0,7	2,1	3734810	2376459
	11	świdnicki	Świdnica	Czechy, Pasieczna	5,78	1,81	3,97	1,57	1	5,78	brd	brd
	12	strzeliński	Strzelin	Strzelin	brd	brd	brd	brd	brd	brd	brd	brd
	13	jaworski	Jawor	Jawor	12	1	11	1	1	1	brd	brd
	14	jaworski	Jawor	Jawor	3,05	0,03	3,02	0,44	0,92	3,05	brd	brd
	15	jaworski	Jawor	Grzegorzów, Snowidza	4,9	0	4,9	0	1	4,9	18589462	11828474
	16	strzeliński	Strzelin	Księżyce, Wyszonowice	3,13	0	3,13	0,36	1,6	3,13	12163882	7739878
	17	Legnica	Legnica	Niedźwiedzice	4,1	0,1	4	0	3,2	4,1	15817607	10064743

Tabela 13A. Szczegółowa charakterystyka projektów scaleniowych przyjętych do realizacji w ramach PROW 2020 z województwa lubelskiego – dane z wniosków według danych ARiMR z dnia 3.10. 2023 r. (stan na 31.12.2022)

Województwo lubelskie	L.p.	powiat	gmina	wieś	Operacja jest realizowana na		Operacja będzie miała pozytywny wpływ na środowisko	Operacja zakłada poprawę walorów krajobrazowych	Operacja zakłada wydzielenie niezbędnych gruntów na cele związane z poprawą stosunków wodnych w zakresie retencji wodnej	Operacja zakłada wydzielenie niezbędnych gruntów na cele miejscowej użyteczności publicznej	Liczbę gospodarstw	Udział gospodarstw	
					ONW	w tym:							
						górski							obszar nizinny (I lub II strefa nizinna)
	1	chełmski	Chełm	Nowe Deputycze	0	0	0	1	0	0	0	180	76
	2	chełmski	Chełm	Ludwinów	0	0	0	1	0	1	0	51	57
	3	chełmski	Chełm	Teremiec	0	0	0	1	1	0	0	78	78
	4	łęczyński	Łęczna	Grądy, Kocia Góra, Zezulin Drugi, Zezulin Niższy, Zezulin Pierwszy	1	0	1	1	1	1	0	780	44
	5	chełmski	Chełm	Białopole, Buśno, Kicin, Strzelce-Kolonia, Zabudnowo	0	0	0	1	1	1	0	909	60
	6	chełmski	Chełm	Ochoża-Pniaki, Święcica, Józefin k. Nowosiółek	1	0	1	1	0	1	0	170	73
	7	chełmski	Chełm	Wojślawice	0	0	0	1	1	1	1	1135	59
	8	włodawski	Włodawa	Kulczyn, Kulczyn-Kolonia	1	0	1	1	1	1	0	234	73
	9	białski	Biała Podlaska	Dębów, Pogorzelec	1	0	1	1	1	1	0	181	62
	10	lubartowski	Lubartów	Antoniówka, Cegielnia, Kamienowola	1	0	1	1	1	1	0	737	65
	11	świdnicki	Świdnik	Świdnik	0	0	0	1	1	0	0	1500	50
	12	świdnicki	Świdnik	Świdnik	1	0	0	1	1	0	0	1200	50
	13	włodawski	Włodawa	Bytyń, Józefów, Wola Uhruska	1	0	1	1	0	1	0	613	53
	14	tomaszowski	Tomaszów Lubelski	Kryłów-Kolonia, Prehoryle	0	0	0	0	1	1	0	452	54,8
	15	zamojski	Zamość	Sulmice, Wiszenki, Wiszenki-Kolonia, Zabytów	0	0	0	1	1	1	0	776	26,92
	16	włodawski	Włodawa	Łaski Bruskie, Nowy Brus, Stary Brus	1	0	1	1	0	1	0	179	61
	17	parczewski	Parczew	Antopol	1	0	1	0	0	0	0	184	75
	18	tomaszowski	Tomaszów Lubelski	Siemierz	0	0	0	0	0	1	0	246	74
	19	lubartowski	Lubartów	Tarkawica, Żurawiniec, Żurawiniec-Kolonia	1	0	1	1	0	0	0	535	66

	20	białski	Biała Podlaska	Żeszczynka	1	0	1	1	1	1	0	182	52
	21	chełmski	Chełm	Busówno, Busówno-Kolonia, Pniówno	1	0	1	1	1	0	0	272	77
	22	chełmski	Chełm	Kobyle	0	0	0	1	0	0	0	103	77
	23	chełmski	Chełm	Chylin Wielki, Tarnów, Wygoda, Wólka Tarnowska	1	0	1	1	0	0	0	280	59
	24	chełmski	Chełm	Wola Korybutowa Druga, Wola Korybutowa Pierwsza, Wola Korybutowa-Kolonia	0	0	0	1	0	1	0	354	66
	25	Chełm	Chełm	Kamienna Góra	0	0	0	1	0	1	0	29	77,78
	26	chełmski	Chełm	Syczyn	0	0	0	1	0	0	0	142	73,08
	27	chełmski	Chełm	Terenin	0	0	0	1	0	1	0	70	63,21
	28	lubartowski	Lubartów	Las Wsi Luszawa, Luszawa, Tyniec	1	0	1	1	1	1	0	453	50
	29	łęczyński	Łęczna	Głębokie, Malinówka	0	0	0	1	0	1	0	314	56
	30	hrubieszowski	Hrubieszów	Kopytów	0	0	0	1	0	1	0	152	47
	31	hrubieszowski	Hrubieszów	Janki	0	0	0	1	0	1	0	120	35

Tabela 13A. -cd.

Województwo lubelskie	L.p.	powiat	gmina	wieś	Obszar gruntów			Udział (%) gruntów	Ogólna liczba działek ewidencyjnych na obiekcie scaleniowym przed scaleniem (w szt.)	Średni obszar gospodarstwa (ha)	Powierzchnia gruntów objętych postępowaniem scaleniowym (w ha)	Planowana powierzchnia, na której wykonane będą prace rekultywacyjne (w ha)
					ogółem	rolnych	leśnych					
					objętych scaleniami							
	1	chełmski	Chełm	Nowe Deputycze	525,54	525,32	0,22	85	563	2,92	525,54	0
	2	chełmski	Chełm	Ludwinów	163,65	161,64	2,01	73	321	3,21	163,65	0
	3	chełmski	Chełm	Teremiec	405,17	403,73	1,44	81	615	5,19	405,17	0
	4	łęczyński	Łęczna	Grądy, Kocia Góra, Zezulin Drugi, Zezulin Niższy, Zezulin Pierwszy	2406,99	2275,07	131,92	72	2974	3,11	2506,2324	0
	5	chełmski	Chełm	Białopole, Bušno, Kicin, Strzelce- Kolonia, Zabudnowo	2924,13	2635,29	288,84	75	2977	3,22	2924,13	0
	6	chełmski	Chełm	Ochoża-Pniaki, Święcica, Józefin k. Nowosiótek	482,24	478,84	3,4	89	747	2,84	482,24	1
	7	chełmski	Chełm	Wojśławice	3064,74	2297,92	766,82	85	5354	2,3	3064,74	3
	8	włodawski	Włodawa	Kulczyn, Kulczyn-Kolonia	2230,04	2095,7	134,34	87	862	8,41	2301,03	0
	9	białski	Biała Podlaska	Dębów, Pogorzelec	918,45	777,25	141,2	84	881	4,76	938,26	0
	10	lubartowski	Lubartów	Antoniówka, Cegielnia, Kamienowola	1293,04	758,11	534,93	71	2124	1,8	1328	0
	11	świdnicki	Świdnik	Świdnik	873	873	0	50	2944	0,3	873	0
	12	świdnicki	Świdnik	Świdnik	935	935	0	50	2500	0,37	935	0
	13	włodawski	Włodawa	Bytyń, Józefów, Wola Uhruska	891,93	479,29	412,64	73	2172	1,77	1132,45	0
	14	tomaszowski	Tomaszów Lubelski	Kryłów-Kolonia, Prehoryle	1697,92	1694,43	3,49	64	2084	3,78	1795,23	3
	15	zamojski	Zamość	Sulmice, Wiszenki, Wiszenki-Kolonia, Zabytów	2023,11	1557,53	465,58	59,25	4507	2,6072	2023,12	6
	16	włodawski	Włodawa	Laski Bruskie, Nowy Brus, Stary Brus	1313,95	955,27	358,68	74	1309	4,43	1364,78	0
	17	parczewski	Parczew	Antopol	1142,55	704,6	437,95	85	642	4,34	1189,69	0
	18	tomaszowski	Tomaszów Lubelski	Siemierz	886,03	746,02	140,01	69	2368	2,85	904,68	0

	19	lubartowski	Lubartów	Tarkawica, Żurawiniec, Żurawiniec-Kolonia	1926,43	1610,79	315,64	83	4770	3,07	1980,58	0
	20	białski	Biała Podlaska	Żeszczynka	1565,01	1267,28	297,73	72	1282	7,45	1613,81	0
	21	chełmski	Chełm	Busówno, Busówno-Kolonia, Pniówno	1917,4	1909,71	7,69	59	1824	6,6	2098,21	0
	22	chełmski	Chełm	Kobyle	574,95	570,4	4,55	79	1277	4,2	594,4	0
	23	chełmski	Chełm	Chylin Wielki, Tarnów, Wygoda, Wólka Tarnowska	1531,38	1282,58	248,8	76	1038	4,43	1589,18	0
	24	chełmski	Chełm	Wola Korybutowa Druga, Wola Korybutowa Pierwsza, Wola Korybutowa-Kolonia	1379,02	1346,27	32,75	76	2905	2,73	1426,81	0
	25	Chełm	Chełm	Kamienna Góra	170,66	170,43	0,23	72,2	144	5,53	175,98	0
	26	chełmski	Chełm	Syczyn	704,87	692,66	12,21	76,48	625	4,62	747,2	0
	27	chełmski	Chełm	Terenin	359,1	344,35	14,75	81,15	380	4,9	370,35	0
	28	lubartowski	Lubartów	Las Wsi Luszawa, Luszawa, Tyniec	1060,24	767,22	293,02	68	1932	2,0506	1125,02	0
	29	łęczyński	Łęczna	Głębokie, Malinówka	1088,3858	1045,9098	42,476	66	1091	2,93	1129,5413	0
	30	hrubieszowski	Hrubieszów	Kopyłów	957,84	957,84	0	74	846	5,34	996,42	0
	31	hrubieszowski	Hrubieszów	Janki	642,6244	640,1357	2,4887	60	790	4,03	658,9578	0

Tabela 13A. - cd.

Województwo lubelskie	Lp.	powiat	gmina	wieś	Planowana długość dróg (km)			Planowane prace rekultywacyjne (ha)	Planowa zadrzewienia i zakrzewienia (km)	Planowane drogi dojazdowe, które będą wykonane w ramach zagospodarowania poscaleniowego (w km)	Planowane koszty	
					łącznie	nowowytbudowanych	przebudowane				kwota pomocy skuteczna	w tym EFRROW
	1	chełmski	Chełm	Nowe Deputycze	7,03	2,25	4,78	0	0	7,03	2823251	1796434
	2	chełmski	Chełm	Ludwinów	3,91	1,15	2,76	0	0	3,91	876358,5	557626
	3	chełmski	Chełm	Teremiec	5	5	0	0	1	5	2172424	1382313
	4	łęczyński	łęczna	Grądy, Kocia Góra, Zezulin Drugi, Zezulin Niższy, Zezulin Pierwszy	38	9	29	0	2	38	13457847	8563227
	5	chełmski	Chełm	Białopole, Bušno, Kicin, Strzelce-Kolonia, Zabudnowo	42,34	23,98	18,36	0	0	42,34	15688307	9982470
	6	chełmski	Chełm	Ochoża-Pniaki, Święcica, Józefin k. Nowosiótek	8,17	4,95	3,22	1	0	8,17	2589617	1647773
	7	chełmski	Chełm	Wojślawice	48,47	31,6	16,87	3	0	48,47	15257932	9708622
	8	włodawski	Włodawa	Kulczyn, Kulczyn-Kolonia	17,7	7,7	10	0	1	18,7	12356554	7862475
	9	białski	Biała Podlaska	Dębów, Pogorzelec	12	10	2	0	1	12	5037289	3205226
	10	lubartowski	Lubartów	Antoniówka, Cegielnia, Kamienowola	19	15	4	0	1	19	7129359	4536410
	11	świdnicki	Świdnik	Świdnik	5	2	3	0	0	5	brd	brd
	12	świdnicki	Świdnik	Świdnik	5	5	0	0	0	5	brd	brd
	13	włodawski	Włodawa	Bytyń, Józefów, Wola Uhruska	34,76	12,76	22	0	0	34,76	6080205	3868834
	14	tomaszowski	Tomaszów Lubelski	Kryłów-Kolonia, Prehoryle	35	2	33	3	1	35	9638503	6132978
	15	zamojski	Zamość	Sulmice, Wiszenki, Wiszenki-Kolonia, Zabytów	33	20	13	6	2	33	11215443	7136386

	16	włodawski	Włodawa	Laski Bruskie, Nowy Brus, Stary Brus	18,23	6,19	12,04	0	0	18,23	11600589	7381454
	17	parczewski	Parczew	Antopol	16,08	15,08	1	0		16,08	10027382	6380423
	18	tomaszowski	Tomaszów Lubelski	Siemierz	13,43	8,22	5,21	0	0	13,43	8142058	5180791
	19	lubartowski	Lubartów	Tarkawica, Żurawiniec, Żurawiniec-Kolonia	28,85	4,9	23,95	0	0	28,85	16834047	10711503
	20	białski	Biała Podlaska	Żeszczynka	22,9	12,4	10,5	0	0	22,9	13717401	8728381
	21	chełmski	Chełm	Busówno, Busówno-Kolonia, Pniówno	23,81	15,16	8,65	0	0	23,81	17559887	11173356
	22	chełmski	Chełm	Kobyle	10,75	4,65	6,1	0	0	10,75	4933542	3139212
	23	chełmski	Chełm	Chylin Wielki, Tarnów, Wygoda, Wólka Tarnowska	17,06	8,72	8,34	0	0	17,06	11295945	7187609
	24	chełmski	Chełm	Wola Korybutowa Druga, Wola Korybutowa Pierwsza, Wola Korybutowa- Kolonia	10	6,9	3,1	0	0	10	8699287	5535356
	25	Chełm	Chełm	Kamienna Góra	1,51	0,84	0,67	0	0	1,51	1852220	1178567
	26	chełmski	Chełm	Syczyn	6,48	6	0,48	0	0	6,48	7864295	5004050
	27	chełmski	Chełm	Terenin	2,54	2,09	0,45	0	0	2,54	3897961	2480272
	28	lubartowski	Lubartów	Las Wsi Luszawa, Luszawa, Tyniec	10,52	6,55	3,97	0	0,35	10,52	12056264	7671400
	29	łęczyński	łęczna	Głębokie, Malinówka	14,79	14,28	0,51	0	0	14,79	11888422	7564602
	30	hrubieszowski	Hrubieszów	Kopyłów	5,67	4,2	1,47	0	0	5,67	10387269	6609419
	31	hrubieszowski	Hrubieszów	Janki	4,45	1,35	3,1	0	0	4,45	7751735	4932429

Tabela 14A. Szczegółowa charakterystyka projektów scaleniowych przyjętych do realizacji w ramach PROW 2020 z **województwa lubuskiego** – dane z wniosków według danych ARiMR z dnia 3.10. 2023 r. (stan na 31.12.2022)

Województwo lubuskie	L.p.	powiat	gmina	wieś	Operacja jest realizowana na			Operacja będzie miała pozytywny wpływ na środowisko	Operacja zakłada poprawę walorów krajobrazowych	Operacja zakłada wydzielenie niezbędnych gruntów na cele miejscowej użyteczności publicznej	Operacja zakłada wydzielenie niezbędnych gruntów na cele związane z poprawą stosunków wodnych w zakresie retencji wodnej	Liczba gospodarstw	Udział gospodarstw
					ONW	w tym:							
						górski	obszar nizinny (I lub II strefa nizinna)					objętych scaleniami	
	1	sulęciński	Sulęcín	Ownice	1	0	1	1	0	0	0	48	73
	2	sulęciński	Sulęcín	Krępiny	1	0	1	0	1	1	0	152	80
	3	Zielona Góra	Zielona Góra	Bojadła	1	0	1	1	0	0	0	110	77
	4	nowosolski	Nowa Sól	Konin, Popęszyce, Szyba	0	0	0	1	0	0	0	83	89,2
	5	żarski	Żary	Żary	1	0	1	0	0	1	0	37	86
	6	sulęciński	Sulęcín	Sulęcín	1	0	1	0	0	1	0	132	0

Tabela 14A. -Cd.

Województwo lubuskie	L.p.	powiat	gmina	wieś	Obszar gruntów			Udział (%) gruntów	Ogólna liczba działek ewidencyjnych na obiekcie scaleniowym przed scaleniem (w szt.)	Średni obszar gospodarstwa (ha)	Powierzchnia gruntów objętych postępowaniem scaleniowym (w ha)	Planowana powierzchnia, na której wykonane będą prace rekultywacyjne (w ha)
					ogółem	rolnych	leśnych					
					objętych scaleniami							
	1	sulęciński	Sulęcín	Ownice	500,0799	445,741	54,3389	47	473	7,51	644,6299	0
	2	sulęciński	Sulęcín	Krępiny	1020	1019	1	78	622	5,71	1104	0
	3	Zielona Góra	Zielona Góra	Bojadła	972	949	23	70	1112	8,0058	1102	0
	4	nowosolski	Nowa Sól	Konin, Popęszyce, Szyba	1165	1123	42	78,7	683	13,24	1224	0
	5	żarski	Żary	Żary	454	391	63	55	364	4,05	493	0
	6	sulęciński	Sulęcín	Sulęcín	843	843	0	77	541	6,3	920	0

Tabela 14A. - Cd.

Województwo lubuskie	Lp.	powiat	gmina	wieś	Planowana długość dróg (km)			Planowane prace rekultywacyjne (ha)	Planowa zadrzewienia i zakrzewienia (km)	Planowane drogi dojazdowe, które będą wykonane w ramach zagospodarowania poscaleniowego (w km)	Planowane koszty	
					łącznie	nowo-wybudowanych	przebudowane				kwota pomocy skuteczna	w tym EFRROW
	1	sulęciński	Sulęcín	Ownice	4,433	0	4,433	0	0	4,433	3339816	2125124
	2	sulęciński	Sulęcín	Krępiny	6,625	0,557	6,068	0	0,34	6,625	4763454	3030985
	3	Zielona Góra	Zielona Góra	Bojadła	4,067	0	4,067	0	0	4,067	5701254	3627707
	4	nowosolski	Nowa Sól	Konin, Popęszyce, Szyba	9,169	0	9,169	0	0	9,169	7343767	4672839
	5	żarski	Żary	Żary	5,492	0	5,492	0	0	5,492		
	6	sulęciński	Sulęcín	Sulęcín	6,65	0	6,65	0	0	6,65		

Tabela 15A. Szczegółowa charakterystyka projektów scaleniovych przyjętych do realizacji w ramach PROW 2020 z **województwa łódzkiego** – dane z wniosków według danych ARiMR z dnia 3.10. 2023 r. (stan na 31.12.2022)

Województwo łódzkie	L.p.	powiat	gmina	wieś	Operacja jest realizowana na		Operacja będzie miała pozytywny wpływ na środowisko	Operacja zakłada poprawę walorów krajobrazowych	Operacja zakłada wydzielenie gruntów na cele miejscowej użyteczności publicznej	Operacja zakłada wydzielenie gruntów na cele związane z poprawą stosunków wodnych w zakresie retencji wodnej	Liczba gospodarstw	Udział gospodarstw	
					ONW	w tym:							
						górski					obszar nizinny (I lub II strefa nizinna)	objętych scaleniami	
	1	wieluński	Wieluń	Olewin, Sieniec	0	0	0	1	1	1	0	223	53
	2	rawski	Rawa Mazowiecka	Ścieki	1	0	1	1	0	1	0	171	52
	3	pajęczański	Pajęczno	Pajęczno	1	0	1	1	0	1	1	95	58
	4	pajęczański	Pajęczno	Pajęczno	1	0	1	1	0	1	0	190	54
	5	pajęczański	Pajęczno	Kruplin Poduchowny, Kruplin Radomszczański, Kruplin Średni, Kruplin-Barbarówka, Kruplin-Parcela, Kruplin-Piaski	1	0	1	1	0	1	0	190	54

Tabela 15A. - Cd.

Województwo łódzkie	L.p.	powiat	gmina	wieś	Obszar gruntów			Udział (%) gruntów	Ogólna liczba działek ewidencyjnych na obiekcie scaleniovym przed scaleniem (w szt)	Średni obszar gospodarstwa (ha)	Powierzchnia gruntów objętych postępowaniem scaleniovym (w ha)	Planowana powierzchnia, na której wykonane będą prace rekultywacyjne (w ha)
					ogółem	rolnych	leśnych					
					objętych scaleniami							
	1	wieluński	Wieluń	Olewin, Sieniec	494,0244	493,9644	0,06	61	1128	3,48	494,0244	1,92
	2	rawski	Rawa Mazowiecka	Ścieki	471,9	462	9,9	69	432	2,54	472	1,46
	3	pajęczański	Pajęczno	Pajęczno	58,32	5,69	52,63	66	208	0,48	58,32	0

	4	pajęczański	Pajęczno	Pajęczno	964,59	954,04	10,55	62	2471	3,8	1021,7477	0
	5	pajęczański	Pajęczno	Kruplin Poduchowny, Kruplin Radomszczański, Kruplin Średni, Kruplin-Barbarówka, Kruplin-Parcela, Kruplin-Piaski	964,59	954,04	10,55	62	2471	3,8	1021,7477	0

Tabela 15A. - Cd.

Województwo łódzkie	Lp.	powiat	gmina	wieś	Planowana długość dróg (km)			Planowane prace rekultywacyjne (ha)	Planowa zadrzewienia i zakrzewienia (km)	Planowane drogi dojazdowe, które będą wykonane w ramach zagospodarowania poscaleniowego (w km)	Planowane koszty	
					łącznie	nowo-wybudowanych	przebudowane				kwota pomocy skuteczna	w tym EFRROW
	1	wieluński	Wieluń	Olewin, Sieniec	18,9	7,7	11,2	1,92	0	18,9	4576561	2912064
	2	rawski	Rawa Mazowiecka	Ścieki	12,4	2,81	9,59	1,46	0,41	12,4	5109003	3250858
	3	pajęczański	Pajęczno	Pajęczno	4,21	4,21	0	0	0	4,21		
	4	pajęczański	Pajęczno	Pajęczno	33,8	12,34	21,46	0	0	33,8		
	5	pajęczański	Pajęczno	Kruplin Poduchowny, Kruplin Radomszczański, Kruplin Średni, Kruplin-Barbarówka, Kruplin-Parcela, Kruplin-Piaski	33,8	12,34	21,46	0	0	33,8	10590946	6739018

Tabela 16A. Szczegółowa charakterystyka projektów scaleniovych przyjętych do realizacji w ramach PROW 2020 z **województwa małopolskiego** – dane z wniosków według danych ARiMR z dnia 3.10. 2023 r. (stan na 31.12.2022)

Województwo małopolskie	L.p.	powiat	gmina	wieś	Operacja jest realizowana na			Operacja będzie miała pozytywny wpływ na środowisko	Operacja zakłada poprawę walorów krajobrazowych	Operacja zakłada wydzielenie gruntów na cele miejscowej użyteczności publicznej	Operacja zakłada wydzielenie niezbędnych gruntów na cele związane z poprawą stosunków wodnych w zakresie retencji wodnej	Liczba gospodarstw	Udział gospodarstw
					ONW	w tym:							
						górski	obszar nizinny (I lub II strefa nizinna)					objętych scaleniami	
	1	gorlicki	Gorlice	Gorlice	0	0	0	1	1	1	1	210	80,95
	2	tarnowski	Tarnów	Czyżów, Nieciecza, Podlesie Dębowe, Żabno	0	0	0	1	1	1	1	109	54,12
	3	Kraków	Kraków	Przegonia	1	0	0	1	1	1	1	376	66
	4	gorlicki	Gorlice	Raławice	0	0	0	1	1	1	1	170	80,95
	5	miechowski	Miechów	Pogwizdów	0	0	0	1	1	1	1	144	48,61
	6	suski	Sucha Beskidzka	Łętownia	1	1	0	1	1	1	1	260	87,31
	7	brzeski	Brzesko	Strzelce Wielkie	0	0	0	1	1	1	1	241	44
	8	gorlicki	Gorlice	Rożnowice	0	0	0	1	1	1	1	331	78,85
	9	tarnowski	Tarnów	Tarnów	0	0	0	1	1	1	1	109	60,55
	10	gorlicki	Gorlice	Sękowa	1	0	0	1	1	1	1	250	58,8
	11	gorlicki	Gorlice	Czubrowice	1	0	0	1	1	1	1	250	58,8
	12	brzeski	Brzesko	Brzesko	0	0	0	1	1	1	1	242	44
	13	miechowski	Miechów	Marcinkowice	0	0	0	1	1	1	1	78	35,62
	14	brzeski	Brzesko	Brzesko	0	0	0	1	1	1	1	367	31,87
	15	miechowski	Miechów	Chodów	0	0	0	1	1	1	1	103	75
	16	gorlicki	Gorlice	Gorlice	0	0	0	1	1	1	1	129	89,92
	17	miechowski	Miechów	Miechów	0	0	0	1	1	1	1	119	55
	18	myślenicki	Myślenice	Myślenice	1	1	0	1	1	1	0	302	48
	19	miechowski	Miechów	Jelcza, Jelcza	0	0	0	1	1	0	1	257	49,03
	20	miechowski	Miechów	Uniejów-Parcela	0	0	0	1	1	0	0	51	62,75

Tabela 16A. - Cd.

Województwo małopolskie	L.p.	powiat	gmina	wieś	Obszar gruntów			Udział (%) gruntów	Ogólna liczba działek ewidencyjnych na obiekcie scaleniowym przed scaleniem (w szt)	Średni obszar gospodarstwa (ha)	Powierzchnia gruntów objętych postępowaniem scaleniowym (w ha)	Planowana powierzchnia, na której wykonane będą prace rekultywacyjne (w ha)
					ogółem	rolnych	leśnych					
					objętych scaleniami							
	1	gorlicki	Gorlice	Gorlice	614,621	491,5979	123,0231	82,85	1512	2,2934	634,478	1
	2	tarnowski	Tarnów	Czyżów, Nieciecza, Podlesie Dębowe, Żabno	567,1615	566,5958	0,5657	52,08	1502	3,3816	644,6122	10
	3	Kraków	Kraków	Przegonia	1164,7422	1109,4957	55,2465	57	2344	2,2852	1181,622	6,55
	4	gorlicki	Gorlice	Raclawice	614,621	491,5979	123,0231	82,85	1512	2,2934	634,478	1
	5	miechowski	Miechów	Pogwizdów	458,7819	457,9042	0,8777	53,6	961	2,6201	485,4794	2
	6	suski	Sucha Beskidzka	Łętownia	993,63	638,79	354,84	44,98	8278	2,0688	1063,43	2,2
	7	brzeski	Brzesko	Strzelce Wielkie	1647,7251	1068,9051	578,82	68	2698	3,07	1708,1795	7,2
	8	gorlicki	Gorlice	Rożnowice	1122,4929	943,5303	178,9626	80,36	2128	2,5794	1160,6495	5,55
	9	tarnowski	Tarnów	Tarnów	567,1615	566,5958	0,5657	62,17	1502	3,3816	644,6122	10
	10	gorlicki	Gorlice	Sękowa	1075,9344	649,4666	426,4678	68,61	5663	2,3451	1157,792	0,22
	11	gorlicki	Gorlice	Czubrowice	1075,9344	649,4666	426,4678	68,61	5663	2,3451	1157,792	0,22
	12	brzeski	Brzesko	Brzesko	1647,725	1069,455	578,27	71	2698	3,09	1708,195	7,2
	13	miechowski	Miechów	Marcinkowice	413,9221	413,9221	0	55,26	1087	3,0773	428,1186	2
	14	brzeski	Brzesko	Brzesko	1195,6328	1121,05	74,5828	0	3580	3,06	1301,4375	6,2
	15	miechowski	Miechów	Chodów	442,973	441,0422	1,9308	91,92	596	3,9616	453,3078	0,1
	16	gorlicki	Gorlice	Gorlice	599,1308	398,4409	200,6899	77,81	2937	2,5561	632,9235	3,5
	17	miechowski	Miechów	Miechów	413,9221	413,9221	0	64	1087	3,0773	428,1186	2
	18	myślenicki	Myślenice	Myślenice	1114,1382	588,9996	525,1386	68	8048	2,5794	1150,8479	3,3
	19	miechowski	Miechów	Jelcza, Jelcza	809,7122	794,5903	15,1219	60,38	1663	2,7682	827,7191	4,53
	20	miechowski	Miechów	Uniejów-Parcela	156,0963	155,3972	0,6991	55,41	228	2,3988	169,5655	3,25

Tabela 16A. - Cd.

Województwo małopolskie	Lp.	powiat	gmina	wieś	Planowana długość dróg (km)			Planowane prace rekultywacyjne (ha)	Planowa zadrzewienia i zakrzewienia (km)	Planowane drogi dojazdowe, które będą wykonane w ramach zagospodarowania poscaleniowego (w km)	Planowane koszty	
					łącznie	nowo-wybudowanych	przebudowane				kwota pomocy skuteczna	w tym EFRROW
	1	gorlicki	Gorlice	Gorlice	39,2	4,7	34,5	1	3,1	39,2		
	2	tarnowski	Tarnów	Czyżów, Nieciecza, Podlesie Dębowe, Żabno	26,62	9,94	16,68	10	2,85	26,62		
	3	Kraków	Kraków	Przegonia	36,759	28,268	8,491	6,55	1,4	36,759		
	4	gorlicki	Gorlice	Raławice	39,2	4,7	34,5	1	3,1	39,2		
	5	miechowski	Miechów	Pogwizdów	15,336	3,412	11,924	2	0,38	15,336		
	6	suski	Sucha Beskidzka	Łętownia	57,103	21,295	35,808	2,2	2,35	57,103	13109566	8341616
	7	brzeski	Brzesko	Strzelce Wielkie	50,751	45,911	4,84	7,2	2,22	50,751	19945181	12690799
	8	gorlicki	Gorlice	Rożnowice	29,4	13,4	16	5,55	1	29,4	14067960	8951443
	9	tarnowski	Tarnów	Tarnów	26,62	9,94	16,68	10	2,85	26,62		
	10	gorlicki	Gorlice	Sękowa	75,99	5,46	70,53	0,22	0,43	75,99	13508484	8595447
	11	gorlicki	Gorlice	Czubrowice	75,99	5,46	70,53	0,22	0,43	75,99		
	12	brzeski	Brzesko	Brzesko	50,751	45,911	4,84	7,2	2,22	50,751		
	13	miechowski	Miechów	Marcinkowice	20,141	7,062	13,079	2	3,38	20,141	4998766	3180714
	14	brzeski	Brzesko	Brzesko	28,709	14,694	14,015	6,2	4,4	28,709		
	15	miechowski	Miechów	Chodów	8,788	2,855	5,933	0,1	0,7	8,788	5526139	3516281
	16	gorlicki	Gorlice	Gorlice	26,286	13,143	13,143	3,5	0,21	26,212	8197823	5216274
	17	miechowski	Miechów	Miechów	21,99	7,062	14,928	2	3,38	21,99		
	18	myślenicki	Myślenice	Myślenice	40,49	16,225	24,265	3,3	0	40,49		
	19	miechowski	Miechów	Jelcza, Jelcza	13,406	1,855	11,551	4,53	0,3	13,406	10814370	6881182
	20	miechowski	Miechów	Uniejów-Parcela	3,632	1,476	2,156	3,25	0,37	3,632	2205177	1403153

Tabela 17A. Szczegółowa charakterystyka projektów scaleniowych przyjętych do realizacji w ramach PROW 2020 z **województwa mazowieckiego** – dane z wniosków według danych ARiMR z dnia 3.10. 2023 r. (stan na 31.12.2022r.)

Województwo mazowieckie	L.p.	powiat	gmina	wieś	Operacja jest realizowana na			Operacja będzie miała pozytywny wpływ na środowisko	Operacja zakłada poprawę walorów krajobrazowych	Operacja zakłada wydzielenie gruntów na cele miejscowej użyteczności publicznej	Operacja zakłada wydzielenie gruntów na cele związane z poprawą stosunków wodnych w zakresie retencji wodnej	Liczba gospodarstw	Udział gospodarstw
					ONW	w tym:						objętych scaleniami	
						górzski	obszar nizinny (I lub II strefa nizinna)						
	1	przysuski	Przysucha	Hucisko	1	0	1	1	1	0	1	103	19
	2	żuromiński	Żuromin	Strzeszewo	1	0	1	1	1	0	0	74	33
	3	sokołowski	Sokołów Podlaski	Niemirki, Łuzki	1	0	1	1	1	0	0	207	40
	4	sokołowski	Sokołów Podlaski	Sokołów Podlaski	1	0	1	1	1	0	0	191	25
	5	sokołowski	Sokołów Podlaski	Sokołów Podlaski	1	0	1	1	1	0	1	304	24
	6	sokołowski	Sokołów Podlaski	Czekanów	1	0	1	1	1	0	0	150	36
	7	łosicki	Łosice	Nowe Hołowczyce	1	0	1	1	0	0	0	174	66
	8	sokołowski	Sokołów Podlaski	Kolonia Hołowienki	1	0	1	1	1	0	0	191	25
	9	sokołowski	Sokołów Podlaski	Grodzisk, Sabnie, Stasin	1	0	1	1	1	0	1	304	24
	10	sokołowski	Sokołów Podlaski	Nowy Ratyniec, Stary Ratyniec, Zalesz	0	0	0	1	1	0	1	271	31
	11	sokołowski	Sokołów Podlaski	Sokołów Podlaski	1	0	1	1	1	0	0	103	19

Tabela 17A. -. Cd.

Województwo mazowieckie	L.p.	powiat	gmina	wieś	Obszar gruntów			Udział (%) gruntów	Ogólna liczba działek ewidencyjnych na obiekcie scaleniowym przed scalaniem (w szt)	Średni obszar gospodarstwa (ha)	Powierzchnia gruntów objętych postępowaniem scaleniowym (w ha)	Planowana powierzchnia, na której wykonane będą prace rekultywacyjne (w ha)
					ogółem	rolnych	leśnych					
					objętych scaleniami							
	1	przysuski	Przysucha	Hucisko	471,1137	85,6281	385,4856	63	4400	3,21	484,182	0
	2	żuromiński	Żuromin	Strzeszewo	547,8638	537,0238	10,84	59	893	7,3973	566,4338	0
	3	sokołowski	Sokołów Podlaski	Niemirki, Łuzki	875,1151	769,7205	105,3946	66	1037	4,14	897,7962	0
	4	sokołowski	Sokołów Podlaski	Sokołów Podlaski	375,5775	275,3275	100,25	75	723	1,5951	382,0493	0
	5	sokołowski	Sokołów Podlaski	Sokołów Podlaski	966,5574	901,1471	65,4103	62	1478	3,0773	1012,9275	0
	6	sokołowski	Sokołów Podlaski	Czekanów	756,015	587,6604	168,3546	76	787	4,3233	773,8811	0
	7	łosicki	Łosice	Nowe Hołowczyce	298,61	54,3	244,31	89	2499	1,53	304,98	0
	8	sokołowski	Sokołów Podlaski	Kolonia Hołowienki	375,5775	275,3275	100,25	75	723	1,5951	382,0493	0
	9	sokołowski	Sokołów Podlaski	Grodzisk, Sabnie, Stasin	967,8594	902,4491	65,4103	62	1478	3,0773	1012,9275	0
	10	sokołowski	Sokołów Podlaski	Nowy Ratyniec, Stary Ratyniec, Zaleś	1193,0048	925,8695	267,1353	58	2043	4,2542	1220,1917	0
	11	sokołowski	Sokołów Podlaski	Sokołów Podlaski	304,2036	255,6336	48,57	52	730	2,8504	312,3106	0

Tabela 17A. - Cd.

Województwo mazowieckie	Lp.	powiat	gmina	wieś	Planowana długość dróg (km)			Planowane prace rekultywacyjne (ha)	Planowa zadrzewienia i zakrzewienia (km)	Planowane drogi dojazdowe, które będą wykonane w ramach zagospodarowania poscaleniowego (w km)	Planowane koszty	
					łącznie	nowo-wybudowanych	przebudowane				kwota pomocy skuteczna	w tym EFRROW
	1	przysuski	Przysucha	Hucisko	12,74	3,65	9,09	0	0	12,74	5679066	3613589
	2	żuromiński	Żuromin	Strzeszewo	8,391	1,923	6,468	0	3	8,391	5449700	3467644
	3	sokołowski	Sokołów Podlaski	Niemirki, Łuzki	16,227	0,506	15,721	0	0	16,227	10442967	6644860
	4	sokołowski	Sokołów Podlaski	Sokołów Podlaski	6,627	0,402	6,225	0	0	6,627		
	5	sokołowski	Sokołów Podlaski	Sokołów Podlaski	15,031	2,31	15,029	0	0	17,339		
	6	sokołowski	Sokołów Podlaski	Czekanów	13,408	0,874	12,534	0	0	13,408	8999967	5726678
	7	łosicki	Łosice	Nowe Hołowczyce	11,88	1,74	10,14	0	0	11,88	2652032	1687487
	8	sokołowski	Sokołów Podlaski	Kolonia Hołowienki	6,662	0,402	6,26	0	0	6,662	4093047	2604405
	9	sokołowski	Sokołów Podlaski	Grodzisk, Sabnie, Stasin	14,79	1,818	12,972	0	0	14,79	11818962	7520405
	10	sokołowski	Sokołów Podlaski	Nowy Ratyniec, Stary Ratyniec, Zalesz	7,961	0	7,961	0	0	7,961	13526879	8607152
	11	sokołowski	Sokołów Podlaski	Sokołów Podlaski	2,299	0	2,299	0	0	2,299		

Tabela 18A. Szczegółowa charakterystyka projektów scaleniowych przyjętych do realizacji w ramach PROW 2020 z **województwa opolskiego** – dane z wniosków według danych ARiMR z dnia 3.10. 2023 r. (stan na 31.12.2022r.)

Województwo opolskie	L.p.	powiat	gmina	wieś	Operacja jest realizowana na			Operacja będzie miała pozytywny wpływ na środowisko	Operacja zakłada poprawę walorów krajobrazowych	Operacja zakłada wydzielenie niezbędnych gruntów na cele miejscowej użyteczności publicznej	Operacja zakłada wydzielenie niezbędnych gruntów na cele związane z poprawą stosunków wodnych w zakresie retencji wodnej	Liczba gospodarstw	Udział gospodarstw
					ONW	w tym:							
						górski	obszar nizinny (I lub II strefa nizinna)					objętych scaleniami	
	1	namysłowski	Namysłów	Zofijówka	0	0	0	1	1	0	0	22	59,09
	2	nyski	Nysa	Nysa	0	0	0	1	1	1	1	114	42,98
	3	nyski	Nysa	Zofijówka	0	0	0	1	1	1	1	114	42,98
	4	oleski	Olesno	Wygiełdów	1	0	1	1	1	1	0	64	97

Tabela 18A. - Cd.

Województwo opolskie	L.p.	powiat	gmina	wieś	Obszar gruntów			Udział (%) gruntów	Ogólna liczba działek ewidencyjnych na obiekcie scaleniowym przed scaleniem (w szt)	Średni obszar gospodarstwa (ha)	Powierzchnia gruntów objętych postępowaniem scaleniowym (w ha)	Planowana powierzchnia, na której wykonane będą prace rekultywacyjne (w ha)
					ogółem	rolnych	leśnych					
					objętych scaleniami							
	1	namysłowski	Namysłów	Zofijówka	202,9936	188,8412	14,1524	67,81	228	8,35	214,6605	0,9149
	2	nyski	Nysa	Nysa	726,2534	714,0986	12,1548	53,32	1617	5,9965	751,6244	3,384
	3	nyski	Nysa	Zofijówka	726,2534	714,0986	12,1548	53,32	1617	5,9965	751,6244	3,384
	4	oleski	Olesno	Wygiełdów	308,5327	162,0152	146,5175	74	1646	3,99	322,1321	0,55

Tabela 18A. - Cd.

Województwo opolskie	Lp.	powiat	gmina	wieś	Planowana długość dróg (km)			Planowane prace rekultywacyjne (ha)	Planowa zadrzewienia i zakrzewienia (km)	Planowane drogi dojazdowe, które będą wykonane w ramach zagospodarowania poscaleniowego (w km)	Planowane koszty	
					łącznie	nowo-wybudowanych	przebudowane				kwota pomocy skuteczna	w tym EFRROW
	1	namysłowski	Namysłów	Zofijówka	3,734	0,375	3,359	0,9149	2,393	3,734	2303183	1465514
	2	nyski	Nysa	Nysa	13,155	7,65	5,505	3,384	1,76	13,155		
	3	nyski	Nysa	Zofijówka	13,155	7,65	5,505	3,384	1,76	13,155	8064654	5131538
	4	oleski	Olesno	Wygietdów	4,835	0,19	4,645	0,55	1,24	4,845	2845654	1810688

Tabela 19A. Szczegółowa charakterystyka projektów scaleniowych przyjętych do realizacji w ramach PROW 2020 z województwa podkarpackiego – dane z wniosków według danych ARiMR z dnia 3.10. 2023 r. (stan na 31.12.2022)

Województwo podkarpackie	L.p.	powiat	gmina	wieś	Operacja jest realizowana na		Operacja będzie miała pozytywny wpływ na środowisko	Operacja zakłada poprawę walorów krajobrazowych	Operacja zakłada wydzielenie gruntów na cele miejscowej użyteczności publicznej	Operacja zakłada wydzielenie gruntów na cele związane z poprawą stosunków wodnych w zakresie retencji wodnej	Liczba gospodarstw	Udział gospodarstw	
					ONW	w tym:							objętych scaleniami
						górski					obszar nizinny (I lub II strefa nizinna)		
	1	leżajski	Leżajsk	Leżajsk	0	0	0	1	0	0	1	771	59
	2	Rzeszów	Rzeszów	Błażowa Dolna, Nowy Borek	1	0	0	1	0	1	0	425	56
	3	mielecki	Mielec	Zachwiejów, Zarównie	1	0	1	1	0	0	1	334	53,91
	4	przeworski	Przeworsk	Siedlecza	0	0	0	1	0	0	0	192	47,92
	5	przeworski	Przeworsk	Urzejowice	0	0	0	1	0	1	1	210	44,62
	6	przeworski	Przeworsk	Rączyna	0	0	0	1	0	0	0	266	54,93
	7	przeworski	Przeworsk	Bóbrka Kańczucka	0	0	0	1	0	0	0	61	65,22
	8	przeworski	Przeworsk	Chałupki, Gorliczyna	0	0	0	1	0	1	0	27	81,48
	9	łańcucki	Łańcut	łańcut	0	0	0	0	0	0	0	32	72
	10	Przemyśl	Przemyśl	Wyszatyce	0	0	0	0	0	1	0	332	69
	11	Rzeszów	Rzeszów	Rudna Mała	0	0	0	1	0	1	0	110	34
	12	jarosławski	Jarosław	Boratyn	0	0	0	1	0	1	0	237	46
	13	jarosławski	Jarosław	Rzeplin	0	0	0	1	0	1	1	175	43
	14	Przemyśl	Przemyśl	Zalesie	1	0	0	1	0	1	0	90	82
	15	jasielski	Jasło	Gąsówka	0	0	0	1	0	0	0	26	65
	16	jasielski	Jasło	Czełuśnica	0	0	0	1	0	1	0	56	66
	17	przeworski	Przeworsk	Hadle Kańczuckie	0	0	0	1	0	1	1	109	77,06
	18	przeworski	Przeworsk	Łapajówka	0	0	0	1	0	0	0	48	66,67
	19	przeworski	Przeworsk	Maćkówka	0	0	0	1	0	0	0	157	40,13
	20	przeworski	Przeworsk	Siennów	0	0	0	1	0	0	0	248	57,26
	21	przeworski	Przeworsk	Mikulice, Wolica	0	0	0	1	0	0	0	227	32,95
	22	leżajski	Leżajsk	Chodaczów	0	0	0	1	0	0	0	101	88

	23	leżajski	Leżajsk	Laszczyny	0	0	0	1	0	0	0	92	73
	24	leżajski	Leżajsk	Opaleniska	0	0	0	1	0	0	0	32	78
	25	leżajski	Leżajsk	Zmysłówka	0	0	0	1	0	0	0	107	61
	26	Tarnobrzeg	Tarnobrzeg	Wola Baranowska	0	0	0	0	0	0	0	813	0
	27	Rzeszów	Rzeszów	Rzeszów	1	0	0	1	0	1	0	290	41
	28	przeworski	Przeworsk	Łopuszka Wielka	0	0	0	1	0	0	0	345	60,87
	29	przeworski	Przeworsk	Manasterz, Zagórze	0	0	0	1	0	1	0	186	58,06
	30	jarosławski	Jarosław	Węgierka	0	0	0	0	0	1	0	259	39
	31	jarosławski	Jarosław	Kramarzędzka	0	0	0	0	0	1	1	333	27
	32	jarosławski	Jarosław	Wola Węgierska	0	0	0	0	0	1	0	154	37
	33	Rzeszów	Rzeszów	Lecka, Straszędzie	1	0	0	1	0	1	0	290	61,38
	34	mielecki	Mielec	Mielec	1	0	1	1	0	1	1	232	0
	35	brzozowski	Brzozów	Brzozów	0	0	0	1	1	1	0	46	0
	36	brzozowski	Brzozów	Brzozów	0	0	0	1	0	0	0	79	0
	37	jarosławski	Jarosław	Chorzów	0	0	0	1	0	1	0	112	37
	38	przemyski	Przemysł	Kalników	0	0	0	1	0	1	0	279	73,84
	39	przeworski	Przeworsk	Krasne, Pawłowa	1	0	1	1	0	0	0	150	77,33
	40	łańcucki	Łańcut	Tarnawka	0	0	0	1	0	0	0	157	43,31
	41	mielecki	Mielec	Piechoty	1	0	1	1	0	1	0	100	40
	42	Rzeszów	Rzeszów	Rzeszów	1	0	0	1	0	1	0	325	57
	43	Tarnobrzeg	Tarnobrzeg	Tarnobrzeg	1	0	1	1	1	1	1	262	28
	44	leżajski	Leżajsk	Wólka Grodziska	1	0	1	1	0	1	0	190	56,84
	45	Tarnobrzeg	Tarnobrzeg	Kaczaki	1	0	1	1	0	1	1	262	30

Tabela 19A. - Cd.

Województwo podkarpackie	L.p.	powiat	gmina	wieś	Obszar gruntów			Udział (%) gruntów	Ogólna liczba działek ewidencyjnych na obiekcie scaleniowym przed scaleniem (w szt)	Średni obszar gospodarstwa (ha)	Powierzchnia gruntów objętych postępowaniem scaleniowym (w ha)	Planowana powierzchnia, na której wykonane będą prace rekultywacyjne (w ha)
					ogółem	rolnych	leśnych					
					objętych scaleniami							
	1	leżajski	Leżajsk	Leżajsk	2470,58	2221,23	249,35	63	9031	2,1	2689,82	70
	2	Rzeszów	Rzeszów	Biażowa Dolna, Nowy Borek	1380,63	1157,47	223,16	63	3523	2,24	1445,1	60
	3	mielecki	Mielec	Zachwiejów, Zarównie	624,38	572,95	51,43	60	2055	1,47	700,22	30
	4	przeworski	Przeworsk	Siedlecza	704,45	688,74	15,71	66,57	2477	2,17	738,89	40
	5	przeworski	Przeworsk	Urzejowice	948,57	940,04	8,53	68,42	3705	2,94	1023,39	18
	6	przeworski	Przeworsk	Rączyna	926,31	914,84	11,47	66,65	3169	2,38	1002,19	30
	7	przeworski	Przeworsk	Bóbrka Kańczucka	249,88	226,74	23,14	86,42	789	3	263,16	8
	8	przeworski	Przeworsk	Chałupki, Gorliczyna	133,39	133,14	0,25	66,76	546	1,79	145,08	3
	9	łańcucki	Łańcut	Łańcut	23,96	23,96	0	73	52	0,7489	23,96	1
	10	Przemyśl	Przemyśl	Wyszatyce	1680,14	1662,1	18,04	79	3633	3,5	1825,14	20
	11	Rzeszów	Rzeszów	Rudna Mała	157,88	154,26	3,62	83	767	0,46	189,14	6
	12	jarosławski	Jarosław	Boratyn	690,57	670,5	20,07	54	2396	2,52	732,09	40
	13	jarosławski	Jarosław	Rzeplin	467,47	461,24	6,23	55	982	2,46	487,37	40
	14	Przemyśl	Przemyśl	Zalesie	342,24	276,23	66,01	87	924	4,31	360,99	10
	15	jasielski	Jasło	Gąsówka	185,75	138,88	46,87	51	455	2,36	192,37	3
	16	jasielski	Jasło	Czeluźnica	289,03	288,22	0,81	58	866	1,93	311,77	5
	17	przeworski	Przeworsk	Hadle Kańczuckie	435,99	334,16	101,83	78,92	1683	2,5466	460,21	50
	18	przeworski	Przeworsk	Łapajówka	230,96	186,28	44,68	75,62	695	2,52	242,65	10
	19	przeworski	Przeworsk	Maćkówka	421,28	413,02	8,26	62,08	1305	1,78	443,02	9
	20	przeworski	Przeworsk	Siennów	858,28	856,25	2,03	61,72	2407	2,73	897,58	21
	21	przeworski	Przeworsk	Mikulice, Wolica	551,65	544,51	7,14	60,77	1381	1,23	598,38	20
	22	leżajski	Leżajsk	Chodaczów	347,09	341,12	5,97	81	1294	1,56	381,72	15
	23	leżajski	Leżajsk	Laszczyń	352,85	268,68	84,17	78	1117	1,83	388,32	15
	24	leżajski	Leżajsk	Opaleniska	149,03	109,87	39,16	70	390	1,35	160,58	6
	25	leżajski	Leżajsk	Zmysłówka	410,9	402,72	8,18	59	1289	1,6	449,87	18

	26	Tarnobrzeg	Tarnobrzeg	Wola Baranowska	1276,66	1191,17	85,49	0	4511	1,05	1343,99	
	27	Rzeszów	Rzeszów	Rzeszów	882,47	735,74	146,73	69	1842	2,4	970,64	40
	28	przeworski	Przeworsk	Łopuszka Wielka	1144,9	1006,4	138,5	70,2	4885	2,16	1212,22	40
	29	przeworski	Przeworsk	Manasterz, Zagórze	698,43	497,28	201,15	70,07	1709	2,93	748,01	60
	30	jarosławski	Jarosław	Węgierka	1055,89	732,7	323,19	64	1801	2,59	1100,23	70
	31	jarosławski	Jarosław	Kramarzędka	1535,65	597,35	938,3	70	3342	1,93	1872,63	60
	32	jarosławski	Jarosław	Wola Węgierska	981,11	333,59	647,52	80	1131	1,78	1009,78	40
	33	Rzeszów	Rzeszów	Lecka, Straszędzie	882,46	735,74	146,72	69	1842	2,4	970,64	40
	34	mielecki	Mielec	Mielec	292,32	217,46	74,86	64,81	715	0,91	310,08	15
	35	brzozowski	Brzozów	Brzozów	458,62	342,62	116	69	1492	1,84	488,01	12
	36	brzozowski	Brzozów	Brzozów	759,21	374,38	384,83	60	1821	1,78	797,03	16
	37	jarosławski	Jarosław	Chorzów	298,96	289,12	9,84	61	855	3,47	313,12	15
	38	przemyski	Przemysł	Kalników	2320,57	1694,27	626,3	89,56	3985	4,08	2426,78	20
	39	przeworski	Przeworsk	Krasne, Pawłowa	1951,31	755,59	1195,72	87,87	1218	5,39	2016,47	2
	40	łańcucki	Łańcut	Tarnawka	1089,26	683,11	406,15	68,95	2030	3,84	1209,02	50
	41	mielecki	Mielec	Piechoty	292,32	217,46	74,86	59	715	0,91	310,08	15
	42	Rzeszów	Rzeszów	Rzeszów	854,0761	797,9512	56,1249	48	2550	0,4162	897,0547	30
	43	Tarnobrzeg	Tarnobrzeg	Tarnobrzeg	613	516	97	51	1250	1,7	639	35
	44	leżajski	Leżajsk	Wólka Grodziska	547,54	533,75	13,79	55,26	1339	2,31	628,87	15
	45	Tarnobrzeg	Tarnobrzeg	Kaczaki	613,15	516,06	97,09	58	1250	1,7	639,01	35

Tabela 19A. - Cd.

Województwo podkarpackie	Lp.	powiat	gmina	wieś	Planowana długość dróg (km)			Planowane prace rekultywacyjne (ha)	Planowa zadrzewienia i zakrzewienia (km)	Planowane drogi dojazdowe, które będą wykonane w ramach zagospodarowania poscaleniowego (w km)	Planowane koszty	
					łącznie	nowowytbudowanych	przebudowane				kwota pomocy skuteczna	w tym EFRROW
	1	leżajski	Leżajsk	Leżajsk	136,68	80,3	56,38	70	0	136,68	32710480	20813676
	2	Rzeszów	Rzeszów	Błażowa Dolna, Nowy Borek	59	34	25	60	0	59	14801509	9418198
	3	mielecki	Mielec	Zachwiejów, Zarównie	22,03	12,14	9,89	30	0	22,03	6793033	4322404
	4	przeworski	Przeworsk	Siedlecza	40	10	30	40	0	40	6056353	3853655
	5	przeworski	Przeworsk	Urzejowice	64,82	17,86	46,96	18	0	64,82	9200021	5853971
	6	przeworski	Przeworsk	Rączyna	50,9	25,6	25,3	30	0	50,9	10088998	6419628
	7	przeworski	Przeworsk	Bóbrka Kańczucka	11,3	3,92	7,38	8	0	11,3	2695885	1715390
	8	przeworski	Przeworsk	Chałupki, Gorliczyna	10,4	6,8	3,6	3	0	10,4	1412027	898471
	9	łańcucki	łańcut	łańcut	1,1	1,1	0	1	0	1,1		
	10	Przemyśl	Przemyśl	Wyszatyce	70,8	12,8	58	20	0	70,8	19945113	12691074
	11	Rzeszów	Rzeszów	Rudna Mała	16,5	15	1,5	6	0	16,5	2208435	1405225
	12	jarosławski	Jarosław	Boratyn	25,7	17,5	8,2	40	0	25,7	8538975	5433349
	13	jarosławski	Jarosław	Rzeplin	23,5	19,7	3,8	40	0	23,5	5681160	3614920
	14	Przemyśl	Przemyśl	Zalesie	16,8	3,5	13,3	10	0	16,8	4208606	2677935
	15	jasielski	Jaśło	Gąsówka	8,1	1,6	6,5	3	0	8,1	2460732	1565762
	16	jasielski	Jaśło	Czełużnica	14,6	6,4	8,2	5	0	14,6	3988081	2537614
	17	przeworski	Przeworsk	Hadle Kańczuckie	26,6	22,2	4,4	50	0	26,6	5861790	3729855
	18	przeworski	Przeworsk	Łapajówka	7,42	1,31	6,11	10	0	7,42	2876157	1830098
	19	przeworski	Przeworsk	Maćkówka	18,6	3,3	15,3	9	0	18,6	5642134	3590088
	20	przeworski	Przeworsk	Siennów	22,24	17,12	5,12	21	0	22,24	11430515	7273235
	21	przeworski	Przeworsk	Mikulice, Wolica	15,3	6,5	8,8	20	0	15,3	7625362	4852015
	22	leżajski	Leżajsk	Chodaczów	19,32	14,93	4,39	15	0	19,32	4596057	2924470

	23	leżajski	Leżajsk	Laszczyzny	16,69	8,52	8,17	15	0	16,69	4675525	2975035
	24	leżajski	Leżajsk	Opaleniska	6,56	2,13	4,43	6	0	6,56	1933446	1230250
	25	leżajski	Leżajsk	Zmysłówka	19,96	10,72	9,24	18	0	19,96	5416610	3446588
	26	Tarnobrzeg	Tarnobrzeg	Wola Baranowska	0						16146949	10274302
	27	Rzeszów	Rzeszów	Rzeszów	43,1	1,3	41,8	40		43,1		
	28	przeworski	Przeworsk	Łopuszka Wielka	77,1	4,5	72,6	40		77,1	14580497	9277568
	29	przeworski	Przeworsk	Manasterz, Zagórze	43,4	39,6	3,8	60		43,4	9549206	6076157
	30	jarosławski	Jarosław	Węgierka	45,5	42,5	3	70	0	45,5	13242906	8426460
	31	jarosławski	Jarosław	Kramarzówka	61	54,2	6,8	60	0	61	22347326	14219602
	32	jarosławski	Jarosław	Wola Węgierska	20,1	17,8	2,3	40	0	20,1	11864938	7549659
	33	Rzeszów	Rzeszów	Lecka, Straszędzie	44,4	1,3	43,1	40	0	44,4	11804026	7510901
	34	mielecki	Mielec	Mielec	13,1	7,08	6,02	15	0	13,1		
	35	brzozowski	Brzozów	Brzozów	17,9	4,6	13,3	12	0,2	17,9		
	36	brzozowski	Brzozów	Brzozów	34,59	12,5	22,09	16	0	35,4		
	37	jarosławski	Jarosław	Chorzów	18,3	15,5	2,8	15	0	18,3	3808381	2423271
	38	przemyski	Przemysł	Kalników	45,9	24,8	21,1	20	0	45,9		
	39	przeworski	Przeworsk	Krasne, Pawłowa	27,1	2,7	24,4	2	0	27,1	25907337	16484837
	40	łańcucki	łańcut	Tarnawka	52,7	3,7	49	50	0	52,7	15528555	9880818
	41	mielecki	Mielec	Piechoty	13,02	6,26	6,76	15	0	13,02	3984067	2535060
	42	Rzeszów	Rzeszów	Rzeszów	33	23,5	9,5	30	0	33		
	43	Tarnobrzeg	Tarnobrzeg	Tarnobrzeg	30,5	13,06	17,44	35	0	30,5		
	44	leżajski	Leżajsk	Wólka Grodziska	16,7	0	16,7	15	0	16,7	8269192	5261686
	45	Tarnobrzeg	Tarnobrzeg	Kaczaki	30,5	13,06	17,44	35	0	30,5	8403015	5346837

Tabela 20A. Szczegółowa charakterystyka projektów scaleniowych przyjętych do realizacji w ramach PROW 2020 z **województwa podlaskiego** – dane z wniosków według danych ARiMR z dnia 3.10. 2023 r. (stan na 31.12.2022)

Województwo podlaskie	L.p.	powiat	gmina	wieś	Operacja jest realizowana na			Operacja będzie miała pozytywny wpływ na środowisko	Operacja zakłada poprawę walorów krajobrazowych	Operacja zakłada wydzielenie gruntów na cele związane z poprawą miejscowej użyteczności publicznej	Operacja zakłada wydzielenie gruntów na cele związane z poprawą stosunków wodnych w zakresie retencji wodnej	Liczba gospodarstw	Udział gospodarstw
					ONW	w tym:							
						górski	obszar nizinny (I lub II strefa nizinna)					objętych scaleniami	
	1	hajnowski	Hajnówka	Tarnopol	1	0	1	1	1	1	1	98	25,14
	2	siemiatycki	Siemiatycze	Borzmy, Koski-Wypychy, Miodusy-Dworaki, Miodusy-Inochy, Miodusy-Pokrzywne, Olszewo, Stare Moczydły, Twarogi Lackie, Twarogi Ruskie, Twarogi-Mazury, Twarogi-Trąbnica, Twarogi-Wypychy	1	0	1	1	1	1	1	380	74,87
	3	siemiatycki	Siemiatycze	Siemiatycze	1	0	1	1	1	1	1	462	45,71
	4	hajnowski	Hajnówka	Kotłówka, Kowela, Łopuchówka	1	0	1	1	1	1	1	185	68,1
	5	hajnowski	Hajnówka	Hajnówka	1	0	1	1	1	1	1	456	48,71
	6	sokólski	Sokółka	Ostrówek	1	0	1	1	1	0	1	18	67
	7	moniecki	Mońki	Brzeziny	1	0	1	1	1	1	1	111	61,17
	8	moniecki	Mońki	Cieszce, Przytulanka, Rusaki, Sikory	1	0	1	1	1	1	1	209	59,29
	9	siemiatycki	Siemiatycze	Hornowo, Hornowszczyzna, Jasienówka, Kąty, Malewice, Osmola, Wygonowo	1	0	1	1	1	1	1	462	58,9
	10	hajnowski	Hajnówka	Eliaszki, Grodzisk, Lewkowo Stare, Michnówka, Mikłaszewo, Planta, Suszczy Borek, Rybaki, Bieńdziuga, Odnoga-Kuźmy, Suszcza	1	0	1	1	1	1	1	312	56,1
	11	hajnowski	Hajnówka	Dubicze Cerkiewne, Istok	1	0	1	1	1	1	0	196	49
	12	moniecki	Mońki	Bagno, Mociesze, Rutkowskie Duże, Rutkowskie Małe, Starowola, SzpakowoKrzeczkowo	1	0	1	1	1	1	1	312	62,5

	13	hajnowski	Hajnówka	Hajnówka	1	0	1	1	1	1	1	196	30,58
	14	moniecki	Mońki	Mońki	1	0	1	1	1	1	1	423	36,33
	15	siemiatycki	Siemiatycze	Chrołowice, Chutkowie, Putkowiec Nadolne, Wierzchuca Nadbużna	1	0	1	1	1	1	1	296	72,97
	16	siemiatycki	Siemiatycze	Choroszczewo, Lubiejki, Pokaniewo, Pokaniewo-Kolonia, Wałki	1	0	1	1	1	1	1	491	86,55

Tabela 20A. - Cd.

Województwo podlaskie	L.p.	powiat	gmina	wieś	Obszar gruntów			Udział (%) gruntów	Ogólna liczba działek ewidencyjnych na obiekcie scaleniowym przed scaleniem (w szt)	Średni obszar gospodarstwa (ha)	Powierzchnia gruntów objętych postępowaniem scaleniowym (w ha)	Planowana powierzchnia, na której wykonane będą prace rekułtywacyjne (w ha)
					ogółem	rolnych	leśnych					
	1	hajnowski	Hajnówka	Tarnopol	825,30	330,36	494,93	77,36	816,00	4,15	1 046,96	-
	2	siemiatycki	Siemiatycze	Borzymy, Koski-Wypychy, Miodusy-Dworaki, Miodusy-Inochy, Miodusy-Pokrzywne, Olszewo, Stare Moczdy, Twarogi Lackie, Twarogi Ruskie, Twarogi-Mazury, Twarogi-Trąbnica, Twarogi-Wypychy	3 038,48	2 744,17	294,31	85,51	2 514,00	7,81	3 152,60	1,00
	3	siemiatycki	Siemiatycze	Siemiatycze	3 444,15	2 625,31	818,84	70,29	2 457,00	7,77	3 588,50	1,26
	4	hajnowski	Hajnówka	Kotłówka, Koweła, Łopuchówka	802,94	740,02	62,92	83,98	712,00	3,18	834,16	-
	5	hajnowski	Hajnówka	Hajnówka	2 350,70	1 406,88	943,83	71,33	2 166,00	3,20	2 515,77	-
	6	sokólski	Sokółka	Ostrówek	299,90	260,43	39,48	91,50	279,00	13,68	313,17	-
	7	moniecki	Mońki	Brzeziny	1 165,74	1 113,30	52,44	77,23	958,00	8,71	1 336,99	-
	8	moniecki	Mońki	Cieszce, Przytulanka, Rusaki, Sikory	1 159,54	1 056,25	103,29	77,78	1 350,00	4,90	1 196,81	-
	9	siemiatycki	Siemiatycze	Hornowo, Hornowszczyzna, Jasienówka, Kąty, Malewice, Osmoła, Wygonowo	3 471,65	2 709,15	762,50	78,63	2 457,00	7,77	3 588,50	1,26
	10	hajnowski	Hajnówka	Eliaszuki, Grodzisk, Lewkowo Stare, Michnówka, Mikłaszewo, Planta, Suszczy Borek, Rybaki, Bieńdziuga, Odnoga-Kuźmy, Suszcza	2 386,97	1 459,06	927,91	73,60	2 113,00	4,57	2 514,99	-

	11	hajnowski	Hajnówka	Dubicze Cerkiewne, Istok	1 833,40	948,90	884,50	66,00	1 729,00	4,82	1 959,47	-
	12	moniecki	Mońki	Bagno, Mocieszce, Rutkowskie Duże, Rutkowskie Małe, Starowola, SzpakowoKrzeczkowo	2 292,88	1 992,66	300,22	75,87	1 681,00	7,32	2 362,83	-
	13	hajnowski	Hajnówka	Hajnówka	388,92	287,92	101,00	56,20	809,00	1,37	407,18	-
	14	moniecki	Mońki	Mońki	2 203,30	1 840,33	362,97	57,56	1 713,00	5,11	2 260,73	-
	15	siemiatycki	Siemiatycze	Chorołowice, Chutkowice, Putkowice Nadolne, Wierzchuca Nadbużna	1 354,38	1 117,27	237,11	95,00	1 330,00	4,10	1 444,68	1,03
	16	siemiatycki	Siemiatycze	Choroszczewo, Lubiejki, Pokaniewo, Pokaniewo-Kolonia, Wałki	3 325,67	2 595,65	730,02	85,15	1 979,00	5,95	3 402,98	-

Tabela 20A. - Cd.

Województwo podlaskie	Lp.	powiat	gmina	wieś	Planowana długość dróg (km)			Planowane prace rekultywacyjne (ha)	Planowa zadrzewie nia i zakrzewie nia (km)	Planowan e drogi dojazdow e, które będą wykonane w ramach zagospoda rowania poscalenio wego (w km)	Planowane koszty	
					łącznie	nowo- wybudowane	przebudowa ne				kwota pomocy skuteczna	w tym EFROW
	1	hajnowski	Hajnówka	Tarnopol	12,01	0	12,01	0	0	12,01	10492649	6676471
	2	siemiatycki	Siemiatycze	Borzymy, Koski- Wypychy, Miodusy- Dworaki, Miodusy- Inochy, Miodusy- Pokrzywne, Olszewo, Stare Moczydły, Twarogi Lackie, Twarogi Ruskie, Twarogi- Mazury, Twarogi- Trąbnica, Twarogi- Wypychy	23,49	0	23,49	1	2	23,49	35529827	22607627
	3	siemiatycki	Siemiatycze	Siemiatycze	28	0	28	1,26	2,21	28		
	4	hajnowski	Hajnówka	Kotłówka, Koweta, Łopuchówka	20,375	4,4	15,975	0	0	20,375	8752315	5569097

	5	hajnowski	Hajnówka	Hajnówka	32,025	2,895	29,13	0	0	32,025		
	6	sokólski	Sokółka	Ostrówek	10,47	3,65	6,82	0	0	10,47	3238219	2060478
	7	moniecki	Mońki	Brzeziny	42,35	10,57	31,78	0	0	42,35	13629956	8672740
	8	moniecki	Mońki	Ciesze, Przytulanka, Rusaki, Sikory	25,83	1,92	23,91	0	0	25,83	12227114	7780111
	9	siemiatycki	Siemiatycze	Hornowo, Hornowszczyzna, Jasienówka, Kąty, Małewice, Osmola, Wygonowo	28	0	28	1,26	2,21	28	34781754	22767930
	10	hajnowski	Hajnówka	Eliaszki, Grodzisk, Lewkovo Stare, Michnówka, Miklaszewo, Planta, Suszczy Borek, Rybaki, Bieńdziuga, Odnoga-Kuźmy, Suszcza	32,035	2,895	29,14	0	0	32,035	25512001	16233285
	11	hajnowski	Hajnówka	Dubicze Cerkiewne, Istok	21,119	0	21,119	0	0	21,119	20560351	13082550
	12	moniecki	Mońki	Bagno, Mociesz, Rutkowskie Duże, Rutkowskie Małe, Starowola, SzpakowoKrzeczko wo	23,295	0,75	22,545	0	0	23,295	26524833	16877750
	13	hajnowski	Hajnówka	Hajnówka	7,509	0,102	7,407	0	0	7,509		
	14	moniecki	Mońki	Mońki	24,66	0,76	23,9	0	0	24,66		
	15	siemiatycki	Siemiatycze	Chrołowice, Chutkowice, Putkowice Nadolne, Wierzchuca Nadbużna	25,101	0,931	24,17	1,03	0,2	25,101	16302964	10373575
	16	siemiatycki	Siemiatycze	Choroszczewo, Lubiejki, Pokaniewo, Pokaniewo- Kolonja, Wałki	23,615	0,65	22,965	0	0,5	23,345	38374298	24417565

Tabela 21A. Szczegółowa charakterystyka projektów scaleniowych przyjętych do realizacji w ramach PROW 2020 z województwa pomorskiego – dane z wniosków według danych ARiMR z dnia 3.10. 2023 r. (stan na 31.12.2022)

Województwo pomorskie	L.p.	powiat	gmina	wieś	Operacja jest realizowana na		Operacja będzie miała pozytywny wpływ na środowisko	Operacja zakłada poprawę walorów krajobrazowych	Operacja zakłada wydzielenie gruntów na cele miejscowej użyteczności publicznej	Operacja zakłada wydzielenie gruntów na cele związane z poprawą stosunków wodnych w zakresie retencji wodnej	Liczba gospodarstw	Udział gospodarstw	
					ONW	w tym:					objętych scaleniami		
						górski							obszar nizinny (I lub II strefa nizinna)
	1	kościerski	Kościerzyna	Kościerzyna	1	0	1	1	1	0	51	54,9	
	2	malborski	Malbork	Złotowo	0	0	0	1	1	0	46	47,82	
	3	malborski	Malbork	Klecie	0	0	0	1	1	0	29	72,41	
	4	gdański	Pruszcz Gdański	Mokry Dwór	0	0	0	1	1	1	41	95,13	
	5	gdański	Pruszcz Gdański	Pruszcz Gdański	0	0	0	1	1	1	30	93,34	
	6	gdański	Pruszcz Gdański	Trzepowo	1	0	1	1	1	1	59	49,16	
	7	gdański	Pruszcz Gdański	Krępiec	0	0	0	1	1	1	30	93,34	
	8	kościerski	Kościerzyna	Kula, Lipuska Huta, Płocice, Płocice Osada Leśna, Szwedzki Ostrów, Wyrówno	1	0	1	1	1	1	69	46,38	
	9	malborski	Malbork	Janówka, Kaczynos, Królewó	0	0	0	1	1	0	63	57,1	

Tabela 21A. - Cd.

Województwo pomorskie	L.p.	powiat	gmina	wieś	Obszar gruntów			Udział (%) gruntów	Ogólna liczba działek ewidencyjnych na obiekcie scaleniowym przed scaleniem (w szt)	Średni obszar gospodarstwa (ha)	Powierzchnia gruntów objętych postępowaniem scaleniowym (w ha)	Planowana powierzchnia, na której wykonane będą prace rekultywacyjne (w ha)
					ogółem	rolnych	leśnych					
					objętych scaleniami							
	1	kościerski	Kościerzyna	Kościerzyna	573	298	275	54,76	468	8	628	0
	2	malborski	Malbork	Złotowo	552,1765	552,1765	0	63,54	395	11,8006	590,5763	0
	3	malborski	Malbork	Klecie	390,0019	382,9319	7,07	64,71	195	11,37	404,4358	0
	4	gdański	Pruszcz Gdański	Mokry Dwór	295,385	295,385	0	67,14	324	6,69	330,6761	0,285
	5	gdański	Pruszcz Gdański	Pruszcz Gdański	281,2353	281,2353	0	53,74	255	8398	327,0678	0
	6	gdański	Pruszcz Gdański	Trzepowo	934,1625	665,4258	268,7367	55,07	486	10,55	967,974	
	7	gdański	Pruszcz Gdański	Krępiec	281,2353	281,2353	0	53,74	255	8,98	327,0678	
	8	kościerski	Kościerzyna	Kula, Lipuska Huta, Płocice, Płocice Osada Leśna, Szwedzki Ostrów, Wyrówno	715,046	334,3797	380,6663	69,47	489	8,02	735,4608	0
	9	malborski	Malbork	Janówka, Kaczynos, Królewo	969,4515	967,5619	1,8896	66,4	531	14,72	1091,194	0

Tabela 21A. - Cd.

Województwo pomorskie	Lp.	powiat	gmina	wieś	Planowana długość dróg (km)			Planowane prace rekultywacyjne (ha)	Planowa zadrzewienia i zakrzewienia (km)	Planowane drogi dojazdowe, które będą wykonane w ramach zagospodarowania poscaleniowego (w km)	Planowane koszty	
					łącznie	nowowytbudowanych	przebudowane				kwota pomocy skuteczna	w tym EFRROW
	1	kościerski	Kościerzyna	Kościerzyna	14,8	1,1	13,7	0	0,4	14,8		
	2	malborski	Malbork	Złotowo	4,08	0	4,08	0	0	4,08	6238982	3969863
	3	malborski	Malbork	Klecie	3,4	0	3,4	0	0	3,4	3081965	1961053
	4	gdański	Pruszcz Gdański	Mokry Dwór	2,119	0,24	1,879	0,285	0	2,119	3071039	1954101
	5	gdański	Pruszcz Gdański	Pruszcz Gdański	3,105	0	3,105	0	0	3,105		
	6	gdański	Pruszcz Gdański	Trzepowo	6,18		6,18			6,18	9783205	6225052
	7	gdański	Pruszcz Gdański	Krępiec	3,105	0	3,105			3,105	3402058	2164728
	8	kościerski	Kościerzyna	Kula, Lipuska Huta, Płocice, Płocice Osada Leśna, Szwedzki Ostrów, Wyrówno	14,294	0	14,294	0	0,4	14,294	7591124	4830230
	9	malborski	Malbork	Janówka, Kaczynos, Królewo	5,432	0	5,432	0	0	5,432		

Tabela 22A. Szczegółowa charakterystyka projektów scaleniovych przyjętych do realizacji w ramach PROW 2020 z **województwa śląskiego** – dane z wniosków według danych ARiMR z dnia 3.10. 2023 r. (stan na 31.12.2022r.)

Województwo śląskie	L.p.	powiat	gmina	wieś	Operacja jest realizowana na			Operacja będzie miała pozytywny wpływ na środowisko	Operacja zakłada poprawę walorów krajobrazowych	Operacja zakłada wydzielenie gruntów na cele miejscowej użyteczności publicznej	Operacja zakłada wydzielenie gruntów na cele związane z poprawą stosunków wodnych w zakresie retencji wodnej	Liczba gospodarstw	Udział gospodarstw
					ONW	w tym:							
						górski	obszar nizinny (I lub II strefa nizinna)						
	1	raciborski	Racibórz	Racibórz	0	0	0	1	0	0	0	270	18
	2	raciborski	Racibórz	Amandów, Krowiarki	0	0	0	1	0	0	0	54	42
	3	Częstochowa	Częstochowa	Częstochowa	0	0	0	1	0	0	0	526	47
	4	raciborski	Racibórz	Krzyżanowice	0	0	0	1	1	1	1	270	19
	5	zawierciański	Zawiercie	Biskupice	1	0	0	1	1	1	0	75	27
	6	myszkowski	Myszków	Winowno	1	0	0	1	1	1	0	179	85
	7	raciborski	Racibórz	Lekartów	0	0	0	1	1	1	1	56	48
	8	raciborski	Racibórz	Roszków	0	0	0	1	1	1	1	115	37
	9	raciborski	Racibórz	Gródczanki	0	0	0	1	1	1	1	35	74
	10	raciborski	Racibórz	Pawłów, Żerdziny	0	0	0	1	1	1	1	298	46
	11	Częstochowa	Częstochowa	Baby, Jacków, Widzówek	0	0	0	1	0	1	1	444	59

Tabela 22A. - Cd.

Województwo śląskie	L.p.	powiat	gmina	wieś	Obszar gruntów			Udział (%) gruntów	Ogólna liczba działek ewidencyjnych na obiekcie scaleniowym przed scaleniem (w szt)	Średni obszar gospodarstwa (ha)	Powierzchnia gruntów objętych postępowaniem scaleniowym (w ha)	Planowana powierzchnia, na której wykonane będą prace rekultywacyjne (w ha)
					ogółem	rolnych	leśnych					
					objętych scaleniami							
	1	raciborski	Racibórz	Racibórz	531	518	13	58	952	1,4136	668,0734	0
	2	raciborski	Racibórz	Amandów, Krowiarki	1278,3883	1107,7265	170,6618	70	782	5,5969	1329,1191	0
	3	Częstochowa	Częstochowa	Częstochowa	1462,5453	1187,7808	274,7645	62	3243	1,78	1602,2649	0
	4	raciborski	Racibórz	Krzyżanowice	531,2879	518,2288	13,0591	80	952	1,4136	668,0734	0
	5	zawierciański	Zawiercie	Biskupice	407,0361	386,4485	20,5876	75	468	2,7374	435,967	0
	6	myszkowski	Myszków	Winowno	656,4345	175,7384	480,6961	44	1757	2,8426	1002,2544	0
	7	raciborski	Racibórz	Lekartów	141,081	138,6753	2,4057	82	252	2,3423	150,4073	0
	8	raciborski	Racibórz	Roszków	422,7235	400,1243	22,5992	86	676	1,5797	619,8555	0,2924
	9	raciborski	Racibórz	Gródczanki	357,3941	354,8541	2,54	95	192	5,3688	382,4368	0
	10	raciborski	Racibórz	Pawłów, Żerdziny	848,8177	831,1896	17,6281	88	944	2,2227	848,8177	0
	11	Częstochowa	Częstochowa	Baby, Jacków, Widzówek	1721,9509	1592,7738	129,1771	68	3102	2,4175	1897,9006	1,8615

Tabela 22A. - Cd.

Województwo śląskie	Lp.	powiat	gmina	wieś	Planowana długość dróg (km)			Planowane prace rekultywacyjne (ha)	Planowa zadrzewienia i zakrzewienia (km)	Planowane drogi dojazdowe, które będą wykonane w ramach zagospodarowania poscaleniowego (w km)	Planowane koszty	
					łącznie	nowowytbudowanych	przebudowane				kwota pomocy skuteczna	w tym EFRROW
	1	raciborski	Racibórz	Racibórz	12,122	0,644	11,478	0	0	12,122		
	2	raciborski	Racibórz	Amandów, Krowiarki	16,217	0	16,217	0	0	16,217	10996283	6996933
	3	Częstochowa	Częstochowa	Częstochowa	33,538	8,247	25,291	0	0	33,538		
	4	raciborski	Racibórz	Krzyżanowice	12,122	0,644	11,478	0	1,7	12,122	6558867	4173407
	5	zawierciański	Zawiercie	Biskupice	5,86	2,79	3,07	0	0	5,86	3915314	2491313
	6	myszkowski	Myszków	Winowno	7,46	4,21	3,25	0	0	7,46	6032129	3838242
	7	raciborski	Racibórz	Lekartów	3,388	0,825	2,563	0	0,825	3,388	1595835	1015430
	8	raciborski	Racibórz	Roszków	7,646	0,728	6,918	0,2924	0,24	7,646	6335611	4031348
	9	raciborski	Racibórz	Gródczanki	4,728	0	4,728	0	1,2	4,728	4239739	2697745
	10	raciborski	Racibórz	Pawłów, Żerdziny	10,285	0,204	10,081	0	2,97	10,285	9787206	6227599
	11	Częstochowa	Częstochowa	Baby, Jacków, Widzówek	35,266	1,593	33,673	1,8615	0	35,266	20202686	12854969

Tabela 23A. Szczegółowa charakterystyka projektów scaleniovych przyjętych do realizacji w ramach PROW 2020 z **województwa śląskiego** – dane z wniosków według danych ARiMR z dnia 3.10. 2023 r. (stan na 31.12.2022r.)

Województwo świętokrzyskie	L.p.	powiat	gmina	wieś	Operacja jest realizowana na		Operacja będzie miała pozytywny wpływ na środowisko	Operacja zakłada poprawę walorów krajobrazowych	Operacja zakłada wydzielenie gruntów na cele miejscowej użyteczności publicznej	Operacja zakłada wydzielenie gruntów na cele związane z poprawą stosunków wodnych w zakresie retencji wodnej	Liczba gospodarstw	Udział gospodarstw	
					ONW	w tym:					objętych scaleniami		
						górski							obszar nizinny (I lub II strefa nizinna)
	1	jędrzejowski	Jędrzejów	Słupia, Wielkopole	0	0	0	1	1	1	0	249	0
	2	jędrzejowski	Jędrzejów	Raszków	0	0	0	1	1	1	0	185	0
	3	jędrzejowski	Jędrzejów	Opatkowice Murowane	0	0	0	1	1	1	0	157	0
	4	jędrzejowski	Jędrzejów	Grudzyny	0	0	0	1	1	1	0	99	0
	5	włoszczowski	Włoszczowa	Bichniów	1	0	1	1	1	1	0	164	0
	6	jędrzejowski	Jędrzejów	Kawęczyn	0	0	0	1	1	0	0	81	39,2
	7	jędrzejowski	Jędrzejów	tyśaków pod Lasem	0	0	0	1	1	0	0	189	23

Tabela 23A - Cd.

Województwo świętokrzyskie	L.p.	powiat	gmina	wieś	Obszar gruntów			Udział (%) gruntów	Ogólna liczba działek ewidencyjnych na obiekcie scaleniowym przed scaleniem (w szt)	Średni obszar gospodarstwa (ha)	Powierzchnia gruntów objętych postępowaniem scaleniowym (w ha)	Planowana powierzchnia, na której wykonane będą prace rekultywacyjne (w ha)
	1	jędrzejowski	Jędrzejów	Stupia, Wielkopole	1359	1337	22	54	1720	4,95	1390	18
	2	jędrzejowski	Jędrzejów	Raszków	919	899	20	58	999	4,87	940	5
	3	jędrzejowski	Jędrzejów	Opatkowice Murowane	798	770	28	51	753	4,19	798	6
	4	jędrzejowski	Jędrzejów	Grudzyń	327	323	4	55	503	2,9	332	6
	5	włoszczowski	Włoszczowa	Bichniów	631	479	152	51	1312	2,64	644	15
	6	jędrzejowski	Jędrzejów	Kawęczyn	173,16	173,16	0	56	197	2,25	176,5	0
	7	jędrzejowski	Jędrzejów	Łysaków pod Lasem	439,37	420,12	19,25	54	704	2,41	447,1	0

Tabela 23A. - Cd.

Województwo świętokrzyskie	Lp.	powiat	gmina	wieś	Planowana długość dróg (km)			Planowane prace rekultywacyj ne (ha)	Planowa zadrzewie nia i zakrzewie nia (km)	Planowan e drogi dojazdow e, które będą wykonane w ramach zagospoda rowania poscalenio wego (w km)	Planowane koszty	
					łącznie	nowowytworz onych	przebudowa ne				kwota pomocy skuteczna	w tym EFRROW
	1	jędrzejowski	Jędrzejów	Stupia, Wielkopole	33,75	4,39	29,36	18	0	33,75	16075829	10229050
	2	jędrzejowski	Jędrzejów	Raszków	23,97	5,32	18,65	5	0	23,97	10848711	6903035
	3	jędrzejowski	Jędrzejów	Opatkowice Murowane	25,63	6,68	18,95	6	0	25,63	8501030	5409205
	4	jędrzejowski	Jędrzejów	Grudzyń	8,59	0,57	8,02	6	0	8,59	3808452	2423318
	5	włoszczowski	Włoszczowa	Bichniów	16,78	5,63	11,15	15	0	16,78	7079397	4504620
	6	jędrzejowski	Jędrzejów	Kawęczyn	1,77	0,3	1,47	0	0	1,77	2359514	1501358
	7	jędrzejowski	Jędrzejów	Łysaków pod Lasem	6,771	0	6,771	0	0	6,771	5950872	3786540

Tabela 24A. Szczegółowa charakterystyka projektów scaleniowych przyjętych do realizacji w ramach PROW 2020 z województwa wielkopolskiego – dane z wniosków według danych ARiMR z dnia 3.10. 2023 r. (stan na 31.12.2022r.)

Województwo wielkopolskie	L.p.	powiat	gmina	wieś		Operacja jest realizowana na		Operacja będzie miała pozytywny wpływ na środowisko	Operacja zakłada poprawę walorów krajobrazowych	Operacja zakłada wydzielenie niezbędnych gruntów na cele miejscowej użyteczności publicznej	Operacja zakłada wydzielenie niezbędnych gruntów na cele związane z poprawą stosunków wodnych w zakresie retencji wodnej	Liczba gospodarstw	Udział gospodarstw	
						ONW	w tym:							
							górzski					obszar nizinny (I lub II strefa nizinna)	objętych scaleniami	
	1	czarnkowsko-trzcianecki	Czarnków	Przybychowo		0	0	0	1	1	1	0	52	63,46
	2	czarnkowsko-trzcianecki	Czarnków	Krosin		0	0	0	1	1	1	0	155	62,26

Tabela 24A. - Cd.

Województwo wielkopolskie	L.p.	powiat	gmina	wieś	Obszar gruntów			Udział (%) gruntów	Ogólna liczba działek ewidencyjnych na obiekcie scaleniowym przed scaleniem (w szt)	Średni obszar gospodarstwa (ha)	Powierzchnia gruntów objętych postępowaniem scaleniowym (w ha)	Planowana powierzchnia, na której wykonane będą prace rekultywacyjne (w ha)
					ogółem	rolnych	leśnych					
					objętych scaleniami							
	1	czarnkowsko-trzcianecki	Czarnków	Przybychowo	91,78	72,53	19,25	75,04	541	13,7957	886,4389	0
	2	czarnkowsko-trzcianecki	Czarnków	Krosin	1215,0731	1133,6595	81,4136	68,35	1092	7,8347	1257,4162	1

Tabela 24A. - Cd.

Województwo wielkopolskie	Lp.	powiat	gmina	wieś	Planowana długość dróg (km)			Planowane prace rekultywacyjne (ha)	Planowa zadrzewienia i zakrzewienia (km)	Planowane drogi dojazdowe, które będą wykonane w ramach zagospodarowania poscaleniowego (w km)	Planowane koszty	
					łącznie	nowowytbudowanych	przebudowane				kwota pomocy skuteczna	w tym EFRROW
	1	czarnkowsko-trzcianecki	Czarnków	Przybychowo	34,244	0	34,244	0	0	34,244	5864558	3731617
	2	czarnkowsko-trzcianecki	Czarnków	Krosin	15,9	0	15,9	1	2,5	15,9	14422761	9177201

Tabela 25A. Szczegółowa charakterystyka projektów scaleniowych zrealizowanych ze wsparciem finansowym z PROW 2014-2020 oraz uzyskanych efektów -- dane z wniosków o płatności według danych ARiMR z dnia 3.10. 2023 r. (stan na 31.12.2022 r.)

Województwo	Powiat	Gmina	Wieś	Liczba gospodarstw	Udział gospodarstw	Udział (%) gruntów	Obszar gruntów objętych postępowaniem scaleniowym (ha)			Liczba działek ewidencyjnych w obiekcie scaleniowym (szt.)		Zmniejszenie w ewidencjach w obiekcie scaleniowym		
							ogółem	rolnych	leśnych	przed scaleniem	po scaleniu	liczba (szt.)	%	
dolnośląskie				121	93,50	98,00	2 196,97	1 885,20	216,81	1 542	840	702	45,5	
	1	górowski	Góra	Bogucin, Naratów, Łękanów, Żuchłów	48	94,0	97,0	699,45	625,73	34,56	729	318	411	56,4
	2	złotoryjski	Złotoryja	Prusice, Rokitnica	73	93,0	99,0	1 497,52	1 259,48	182,25	813	522	291	35,8
lubelskie				3 758	64,22	79,56	11 911,13	9 260,16	2 008,55	18 706	11 299	7 407	39,6	
	1	chełmski	Chełm	Nowe Depułtycze	180	76,0	85,0	525,90	525,90	-	563	415	148	26,3
	2	chełmski	Chełm	Ludwinów	51	57,0	73,0	163,06	155,79	7,27	321	160	161	50,2
	3	chełmski	Chełm	Teremiec	78	78,0	81,0	405,48	402,06	3,42	615	280	335	54,5
	4	łęczyński	Łęczna	Grądy, Kocia Góra, Zezulin Drugi, Zezulin Niższy, Zezulin Pierwszy	780	44,0	72,0	2 506,47	2 288,59	138,15	5 948	2 439	3 509	59,0
	5	chełmski	Wierzbica	Józefin k. Nowosiótek	170	73,0	89,0	482,77	479,18	3,58	747	386	361	48,3
	6	chełmski	Chełm	Wojślawice	1 135	59,0	85,0	3 063,16	2 298,89	764,28	5 354	3 297	2 057	38,4
	7	włodawski	Włodawa	Kulczyn, Kulczyn-Kolonia	234	73,0	87,0	2 301,92	2 045,49	134,75	862	716	146	16,9
	8	lubartowski	Lubartów	Antoniówka, Cegielnia, Kamienowola	517	65,0	71,0	1 328,16	776,40	544,46	2 124	2 109	15	0,7
	9	włodawski	Włodawa	Bytyń, Józefów, Wola Uhruska	613	53,0	73,0	1 134,21	287,86	412,64	2 172	1 497	675	31,1
lubuskie				242	76,50	62,50	1 762,65	1 536,33	87,76	1 103	880	223	20,2	
	1	sulęciński	Sulęcín	Ownice	61	73,0	47,0	646,24	468,27	81,83	478	427	51	10,7
	2	sulęciński	Sulęcín	Krępiny	181	80,0	78,0	1 116,41	1 068,06	5,93	625	453	172	27,5
łódzkie				390	52,50	65,00	968,48	895,68	40,05	1 542	997	545	35,3	
	1	wieluński	Wieluń	Olewin, Sieniec	227	53,0	61,0	493,61	492,28	1,34	1 110	612	498	44,9
	2	rawski	Rawa Mazowiecka	Ścieki	163	52,0	69,0	474,87	403,41	38,71	432	385	47	10,9
mazowieckie				290	66,00	89,00	304,98	5,53	292,15	2 499	343	2 156	86,3	
	1	łosicki	Łosice	Nowe Hołowczyce	290	66,0	89,0	304,98	5,53	292,15	2 499	343	2 156	86,3
opolskie				147	97,00	74,00	291,27	162,49	115,63	1 679	734	945	56,3	
	1	oleski	Olesno	Wygielków	147	97,0	74,0	291,27	162,49	115,63	1 679	734	945	56,3
podkarpackie				769	64,91	71,77	2 330,45	2 131,80	87,08	7 243	5 059	2 184	30,2	
	1	mielecki	Mielec	Zachwiejów, Zarównie	334	53,9	60,0	615,19	562,97	52,22	2 055	1 419	636	30,9
	2	przeworski	Przeworsk	Kisielów	81	54,9	66,7	304,83	294,11	-	682	462	220	32,3
	3	przeworski	Przeworsk	Rączyna	266	65,2	86,4	1 002,19	914,84	11,47	3 169	2 356	813	25,7

	4	przeworski	Przeworsk	Bóbrka Kańczucka	61	81,5	66,8	263,16	226,74	23,14	789	427	362	45,9
	5	przeworski	Przeworsk	Chatupki, Gorliczyna	27	69,0	79,0	145,08	133,14	0,25	548	395	153	27,9
pomorskie					41	-	-	336,53	298,73	-	324	247	77	23,8
	1	gdański	Pruszcz Gdański	Mokry Dwór	41	-	-	336,53	298,73	-	324	247	77	23,8
śląskie					117	42,00	70,00	2 062,55	1 516,60	320,65	2 728	1 648	1 080	39,6
	1	raciborski	Racibórz	Amandów, Krowiarki	54			1 334,71	1 107,73	170,66	782	571	211	27,0
	2	zawierciański	Zawiercie	Wysoka	63	42,0	70,0	727,83	408,87	149,99	1 946	1 077	869	44,7
świętokrzyskie					249	-	-	1 390,00	1 337,00	22,00	1 734	1 188	546	31,5
	1	jędrzejowski	Jędrzejów	Słupia, Wielkopole	249	-	-	1 390,00	1 337,00	22,00	1 734	1 188	546	31,5

Tabela 25A. – cd.

Województwo	Powiat	Gmina	Wieś	Średnia liczba działek ewidencyjnych w gospodarstwie (szt.)		Zmniejszenie średniej liczby działek ewidencyjnych w gospodarstwie		Średnia obszar działki ewidencyjnej w gospodarstwie (ha)		Zwiększenie średniego obszaru działki ewidencyjnej w gospodarstwie		
				przed scaleniem	po scaleniu	liczba (szt.)	%	przed scaleniem	po scaleniu	(ha)	%	
dolnośląskie				6,65	2,95	3,7	55,64	1,41	2,53	1,12	79,4	
	1	górowski	Góra	Bogucin, Naratów, Łękanów, Żuchłów	8,00	3,00	5,0	62,50	0,96	2,20	1,24	129,2
	2	złotoryjski	Złotoryja	Prusice, Rokitnica	5,30	2,90	2,4	45,28	1,86	2,87	1,01	54,3
lubelskie				4,55	2,85	1,7	37,36	0,99	1,28	0,29	29,3	
	1	chełmski	Chełm	Nowe Deputycze	3,13	2,31	0,82	26,20	0,99	1,27	0,28	28,3
	2	chełmski	Chełm	Ludwinów	6,29	3,14	3,15	50,08	0,51	1,02	0,51	100,0
	3	chełmski	Chełm	Teremiec	7,89	3,59	4,3	54,50	0,66	1,45	0,79	119,7
	4	łęczyński	Łęczna	Grądy, Kocia Góra, Zezulin Drugi, Zezulin Niższy, Zezulin Pierwszy	3,80	3,10	0,7	18,42	0,84	1,02	0,18	21,4
	5	chełmski	Wierzbica	Józefin k. Nowosiótek	4,39	2,27	2,12	48,29	0,65	1,25	0,6	92,3
	6	chełmski	Chełm	Wojstawice	4,72	2,91	1,81	44,92	0,57	0,93	0,36	63,2
	7	włodawski	Włodawa	Kulczyn, Kulczyn-Kolonia	3,70	3,00	0,7	18,91	0,00	3,22	3,22	-
	8	lubartowski	Lubartów	Antoniówka, Cegielnia, Kamienowola	2,46	2,48	-0,02	0,81	0,63	0,63	0	0,0
	9	włodawski	Włodawa	Bytyń, Józefów, Wola Uhruska			0	-	4,06	0,76	-3,3	-81,3
lubuskie				3,55	2,51	1,04	29,30	1,91	2,62	0,71	37,2	
	1	sulęciński	Sulęcín	Ownice	4,28	2,97	1,31	30,61	1,76	2,06	0,3	17,0

	2	sulęciński	Sulęcín	Krępiny	2,81	2,05	0,76	27,05	2,05	3,18	1,13	55,1
łódzkie					3,42	2,22	1,2	35,09	0,77	1,23	0,46	59,7
	1	wieluński	Wieluń	Olewin, Sieniec	4,80	2,62	2,18	45,42	0,45		-0,45	-100,0
	2	rawski	Rawa Mazowiecka	Ścieki	2,04	1,82	0,22	10,78	1,09	1,23	0,14	12,8
mazowieckie					8,60	1,10	7,5	87,21	0,12	0,89	0,77	641,7
	1	łosicki	Łosice	Nowe Hołowczyce	8,60	1,10	7,5	87,21	0,12	0,89	0,77	641,7
opolskie					11,40	5,00	6,4	56,14	0,17	0,40	0,23	135,3
	1	oleski	Olesno	Wygiętdów	11,40	5,00	6,4	56,14	0,17	0,40	0,23	135,3
podkarpackie					5,02	3,23	1,79	35,66	0,34	0,52	0,18	52,9
	1	mielecki	Mielec	Zachwiejów, Zarównie	4,88	3,17	1,71	35,04	0,34	0,49	0,15	44,1
	2	przeworski	Przeworsk	Kisielów	5,00	3,00	2,00	40,00	0,44	0,66	0,22	50,0
	3	przeworski	Przeworsk	Rączyna	7,00	5,00	2,00	71,43	0,31	0,43	0,12	38,7
	4	przeworski	Przeworsk	Bóbrka Kańczucka	4,08	1,91	2,17	46,81	0,33	0,62	0,29	87,9
	5	przeworski	Przeworsk	Chałupki, Gorliczyna	4,12	3,08	1,04	74,76	0,26	0,38	0,12	46,2
pomorskie					3,00	3,00	0	0,00	1,03	1,36	0,33	32,0
	1	gdański	Pruszcz Gdański	Mokry Dwór	3,00	3,00	0	0,00	1,03	1,36	0,33	32,0
śląskie					4,94	4,00	0,94	19,03	1,02	1,51	0,49	48,0
	1	raciborski	Racibórz	Amandów, Krowiarki	6,88	6,00	0,88	12,79	1,68	2,34	0,66	39,3
	2	zawierciański	Zawiercie	Wysoka	3,00	2,00	1	33,33	0,37	0,68	0,31	83,8
świętokrzyskie					5,50	2,50	3	54,49	0,73	1,02	0,29	39,7
	1	jędrzejowski	Jędrzejów	Słupia, Wielkopole	5,50	2,50	3	54,55	0,73	1,02	0,29	39,7

Tabela 25A. – cd.

Województwo	Powiat	Gmina	Wieś	Średnia odległość od siedziby gospodarstwa do działek (km)		Zmniejszenie średniej odległości od siedziby gospodarstwa do działek		Drogi dojazdowe wykonane w ramach zagospodarowania poscaleniowego (km)		
				przed scaleniem	po scaleniu	(km)	%	łącznie	nowowymudowane	przebudowane
dolnośląskie				6,44	2,76	3,7	57,5	12,03	4,14	7,89
	1 górowski	Góra	Bogucin, Naratów, Łękanów, Żuchłów	4,67	1,52	3,2	68,5	4,30	3,59	0,71
	2 złotoryjski	Złotoryja	Prusice, Rokitnica	8,21	4,01	4,2	51,2	7,73	0,55	7,18
lubelskie				39,10	27,43	11,7	29,9	176,35	77,48	83,98
	1 chełmski	Chełm	Nowe Deputycze	0,97	0,56	0,4	41,2	7,07	2,32	4,75
	2 chełmski	Chełm	Ludwinów	0,39	0,03	0,4	102,6	3,12	1,65	1,46
	3 chełmski	Chełm	Teremiec	1,39	1,31	0,1	7,2	5,02	5,02	-
	4 łęczyński	Łęczna	Grądy, Kocia Góra, Zezulin Drugi, Zezulin Niższy, Zezulin Pierwszy	-	-	0,0	-	36,07	8,52	27,55
	5 chełmski	Wierzbica	Józefin k. Nowosiótek	347,54	240,94	106,6	30,7	7,92	4,97	2,95
	6 chełmski	Chełm	Wojślawice	0,89	0,72	0,2	22,5	48,16	32,42	15,75
	7 włodawski	Włodawa	Kulczyn, Kulczyn-Kolonia	-	-	0,0	-	19,60	8,02	11,63
	8 lubartowski	Lubartów	Antoniówka, Cegielnia, Kamienowola	0,76	0,74	0,0	0,0	19,03		4,10
	9 włodawski	Włodawa	Bytyń, Józefów, Wola Uhruska	-	2,57	0,0	-	30,36	14,56	15,80
lubuskie				-	-	-	-	11,06	-	11,06
	1 sulęciński	Sulęcín	Ownice	-	-	-	-	4,43	-	4,43
	2 sulęciński	Sulęcín	Krępiny	-	-	-	-	6,63	-	6,63
łódzkie				5,72	3,89	1,8	31,5	30,20	10,31	19,89
	1 wieluński	Wieluń	Olewin, Sieniec	8,42	4,16	4,3	51,1	18,90	7,70	11,20
	2 rawski	Rawa Mazowiecka	Ścieki	3,02	3,62	-0,6	-19,9	11,30	2,61	8,69
mazowieckie				3,00	3,00	0,0	0,0	-	1,65	10,24
	1 łosicki	Łosice	Nowe Hołowczyce	3,00	3,00	0,0	0,0		1,65	10,24
opolskie				-	-	-	-	5,12	0,41	4,71
	1 oleski	Olesno	Wygieńdów	-	-	-	-	5,12	0,41	4,71
podkarpackie				0,91	0,66	0,3	33,0	132,33	82,01	50,33
	1 mielecki	Mielec	Zachwiejów, Zarównie	0,76	0,62	0,1	13,2	26,30	20,78	5,52

2	przeworski	Przeworsk	Kisielów	1,10	0,70	0,4	36,4	11,56	0,56	11,00
3	przeworski	Przeworsk	Rączyna	1,20	1,05	0,2	16,7	70,44	52,05	18,39
4	przeworski	Przeworsk	Bóbrka Kańczucka	0,80	0,50	0,3	37,5	13,20	0,64	12,56
5	przeworski	Przeworsk	Chałupki, Gorliczyna	0,70	0,45	0,3	42,9	10,84	7,98	2,86
pomorskie				-	-	0,0	-	2,17	0,28	1,89
1	gdański	Pruszcz Gdański	Mokry Dwór	-	-	0,0	-	2,17	0,28	1,89
śląskie				1,18	0,81	0,4	33,9	2,57	0,67	21,09
1	raciborski	Racibórz	Amandów, Krowiarki	1,19	1,14	0,1	8,4		-	19,19
2	zawierciański	Zawiercie	Wysoka	1,17	0,48	0,7	59,8	2,57	0,67	1,90
świętokrzyskie				-	-	0,0	-	49,75	3,71	46,04
1	jędrzejowski	Jędrzejów	Słupia, Wielkopole	-	-	0,0	-	49,75	3,71	46,04

Tabela 25A. – cd.

Województwo	Powiat	Gmina	Wieś	Obszar wykonanych prac rekultywacyjnych (ha)	Obszar gruntów z poprawą (ha)		Długość wykonanych zadrzewień i zakrzewień (km)	Powierzchnia wydzielona na cele użyteczności publicznej (ha)
					stosunków wodnych w zakresie retencji	walorów krajobrazowych		
dolnośląskie				0,99	698,45	2 194,97	8,03	0,94
1	górowski	Góra	Bogucin, Naratów, Łękanów, Żuchłów	0,80	698,45	697,45	3,28	0,61
2	złotoryjski	Złotoryja	Prusice, Rokitnica	0,19	-	1 497,52	4,75	0,33
lubelskie				0,57	2,10	5 171,58	1 304,40	4,56
1	chełmski	Chełm	Nowe Deputyczne	-	-	-	-	0,58
2	chełmski	Chełm	Ludwinów	-	-	-	1 300,00	0,05
3	chełmski	Chełm	Teremiec	-	-	405,48	1,00	-
4	łęczyński	Łęczna	Grądy, Kocia Góra, Zezulin Drugi, Zezulin Niższy, Zezulin Pierwszy	-	-	0,56	1,30	0,11
5	chełmski	Wierzbica	Józefin k. Nowosiótek	0,57	-	-	-	0,50
6	chełmski	Chełm	Wojsławice	-	2,10	1,25	-	1,48
7	włodawski	Włodawa	Kulczyn, Kulczyn-Kolonia	-	-	2 301,92	1,00	0,14
8	lubartowski	Lubartów	Antoniówka, Cegielnia, Kamienowola	-	-	1 328,16	1,10	0,18
9	włodawski	Włodawa	Bytyń, Józefów, Wola Uhruska	-	-	1 134,21	-	1,52
lubuskie				-	-	-	0,32	-
1	sulęciński	Sulęcín	Ownice	-	-	-	-	-

	2	sulęciński	Sulęcín	Krępiny	-	-	-	0,32	-
tódzkie					3,10	-	1,00	-	19,77
	1	wieluński	Wieluń	Olewin, Sieniec	1,92	-	1,00	-	18,90
	2	rawski	Rawa Mazowiecka	Ścieki	1,18	-	-	-	0,87
mazowieckie					-	-	-	-	-
	1	łosicki	Łosice	Nowe Hołowczyce	-	-	-	-	-
opolskie					2,79	-	-	1,24	0,41
	1	oleski	Olesno	Wygiełdów	2,79			1,24	0,41
podkarpackie					70,34	1,85	-	16,85	-
	1	mielecki	Mielec	Zachwiejów, Zarównie	21,80	1,85	-	-	-
	2	przeworski	Przeworsk	Kisielów	15,42	-	-	-	-
	3	przeworski	Przeworsk	Rączyna	23,13	-	-	6,51	-
	4	przeworski	Przeworsk	Bóbrka Kańczucka	3,39	-	-	5,73	-
	5	przeworski	Przeworsk	Chałupki, Gorliczyna	6,61	-	-	4,61	-
pomorskie					0,03	-	336,53	-	0,28
	1	gdański	Pruszcz Gdański	Mokry Dwór	0,03	-	336,53	-	0,28
śląskie					-	-	-	-	-
	1	raciborski	Racibórz	Amandów, Krowiarki	-	-	-	-	-
	2	zawierciański	Zawiercie	Wysoka	-	-	-	-	-
świętokrzyskie					1,95	-	-	-	-
	1	jędrzejowski	Jędrzejów	Słupia, Wielkopole	1,95	-	-	-	-

Tabela 26A. Wartość zrealizowanych i rozliczonych operacji scaleniowych i kwota wsparcia oraz koszty wykonanych prac scaleniowych poszczególnych projektów według województw dane z wniosków o płatności według danych ARiMR z dnia 3.10. 2023 r. (stan na 31.12.2022)

Województwo	Powiat	Gmina	Wieś	Wysokość kosztów kwalifikowanych (zł/ha)		Kwota wypłaconych środków publicznych ogółem (zł)	Całkowita wartość operacji (zł)	
				wykonania prac scaleniowych	zagospodarowania poscaleniowego			
dolnośląskie				2 037,63	6 900,29	19 856 446,65	19 856 446,65	
	1	górowski	Góra	Bogucin, Naratów, Łękanów, Żuchłów	2 042,05	5 784,15	5 350 899,40	5 350 899,40
	2	złotoryjski	Złotoryja	Prusice, Rokitnica	2 033,21	8 016,43	14 505 547,25	14 505 547,25
lubelskie				2 370,49	2 953,36	63 670 029,55	65 583 071,53	
	1	chełmski	Chełm	Nowe Deputycze	2 370,43	3 001,65	2 805 699,78	2 812 600,08
	2	chełmski	Chełm	Ludwinów	2 370,44	2 984,63	872 514,48	882 182,90
	3	chełmski	Chełm	Teremiec	2 370,43	2 991,31	2 172 423,80	2 250 341,95
	4	łęczyński	Łęczna	Grądy, Kocia Góra, Zezulin Drugi, Zezulin Niższy, Zezulin Pierwszy	2 370,43	2 999,31	13 189 036,65	13 189 036,65
	5	chełmski	Wierzbica	Józefin k. Nowosiółek	2 370,43	2 999,53	1 446 497,22	1 877 773,45
	6	chełmski	Chełm	Wojślawice	2 370,44	2 608,10	15 153 027,90	15 171 851,82
	7	włodawski	Włodawa	Kulczyn, Kulczyn-Kolonia	2 370,44	2 999,56	12 240 743,45	12 240 743,45
	8	lubartowski	Lubartów	Antoniówka, Cegielnia, Kamienowola	2 370,94	2 997,55	7 129 359,00	8 497 813,96
	9	włodawski	Włodawa	Bytyń, Józefów, Wola Uhruska	2 370,44	2 998,63	8 660 727,27	8 660 727,27
lubuskie				1 954,29	2 889,48	7 381 601,05	7 381 601,05	
	1	sulęciński	Sulęcín	Ownice	2 035,57	3 216,58	4 751 154,29	4 751 154,29
	2	sulęciński	Sulęcín	Krępiny	1 873,01	2 562,37	2 630 446,76	2 630 446,76
łódzkie				2 766,71	7 939,01	9 092 166,90	9 264 045,53	
	1	wieluński	Wieluń	Olewin, Sieniec	2 738,16	7 855,58	3 983 163,66	3 983 163,66
	2	rawski	Rawa Mazowiecka	Ścieki	2 795,26	8 022,44	5 109 003,24	5 280 881,87
mazowieckie				2 677,33	6 018,42	1 778 395,52	1 778 395,52	
	1	łosicki	Łosice	Nowe Hołowczyce	2 677,33	6 018,42	1 778 395,52	1 778 395,52
opolskie				2 709,63	5 585,65	2 845 653,95	2 845 649,95	
	1	oleski	Olesno	Wygięldów	2 709,63	5 585,65	2 845 653,95	2 845 649,95
podkarpackie				2 988,00	7 256,24	22 584 082,71	22 584 082,71	
	1	mielecki	Mielec	Zachwiejów, Zarównie	2 988,00	7 256,09	7 688 749,59	7 688 749,59
	2	przeworski	Przeworsk	Kisielów	2 988,00	7 256,28	1 821 664,00	1 821 664,00
	3	przeworski	Przeworsk	Rączyna	2 988,00	7 256,28	10 088 998,25	10 088 998,25
	4	przeworski	Przeworsk	Bóbrka Kańczucka	2 988,00	7 256,28	1 572 644,00	1 572 644,00
	5	przeworski	Przeworsk	Chałupki, Gorliczyna	2 988,00	7 256,28	1 412 026,87	1 412 026,87
pomorskie				2 480,58	7 602,96	3 114 981,10	3 114 981,10	
	1	gdański	Pruszcz Gdański	Mokry Dwór	2 480,58	7 602,96	3 114 981,10	3 114 981,10
śląskie				3 497,65	4 440,60	13 092 870,52	13 092 870,52	

1	raciborski	Racibórz	Amandów, Krowiarki	3 488,49	4 851,24	8 120 974,30	8 120 974,30
2	zawierciański	Zawiercie	Wysoka	3 506,80	4 029,96	4 971 896,22	4 971 896,22
świętokrzyskie				3 338,12	8 227,35	15 904 550,72	15 904 550,72
1	jędrzejowski	Jędrzejów	Słupia, Wielkopole	3 338,12	8 227,35	15 904 550,72	15 904 550,72